

ทฤษฎีความเชื่อใจที่มิใช่แบบรู้คิดกับการกระทำร่วมระหว่างคนแปลกหน้า

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญา ภาควิชาปรัชญา

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Non-Cognitivist Theories of Trust and Collective Action Between Strangers

Mr. Karn Wasinsombut

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Philosophy

Department of Philosophy

FACULTY OF ARTS

Chulalongkorn University

Academic Year 2022

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ทฤษฎีความเชื่อใจที่ไม่ใช่แบบรู้คิดกับการกระทำร่วม
	ระหว่างคนแปลกหน้า
โดย	นายกานต์ วศินสมบัติ
สาขาวิชา	ปรัชญา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.ปิยฤดี ไชยพร

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช โชติอุดมพันธ์)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนิษฐ์ ศิริจันทร์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.ปิยฤดี ไชยพร)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย)	

CHULALONGKORN UNIVERSITY

กานต์ วศินสมบัติ : ทฤษฎีความเชื่อใจที่ไม่ใช่แบบรู้คิดกับการกระทำร่วมระหว่างคนแปลกหน้า. (Non-Cognitivist Theories of Trust and Collective Action Between Strangers) อ.ที่ปรึกษาหลัก : อ. ดร.ปิยฤดี ไชยพร

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจจากทฤษฎีแบบรู้คิดและทฤษฎีที่ไม่ใช่แบบรู้คิด เพื่อตอบคำถามว่าความเชื่อใจในความหมายใดที่สามารถนำไปสู่ปฏิสัมพันธ์แบบการกระทำร่วมระหว่างคนแปลกหน้าได้ กรณีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนแปลกหน้าที่วิทยานิพนธ์นี้สนใจคือเมื่อฝ่ายหนึ่งเป็นผู้มาเยือนในถิ่นฐานใหม่ ฝ่ายที่มาจากใหม่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากคนท้องถิ่น แต่คนท้องถิ่นไม่มีความจำเป็นต้องร่วมมือด้วยกับผู้ที่มาจากใหม่นั้น คำอธิบายแบบทฤษฎีเกมกล่าวว่าพวกเขาสามารถที่จะร่วมมือกันได้บนฐานที่พบว่าความร่วมมือนั้นจะนำไปสู่ผลประโยชน์สูงสุดแก่แต่ละฝ่ายโดยต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน แต่คนแปลกหน้าในกรณีนี้ศึกษาว่าต่างฝ่ายต่างยอมมีอาจรู้ได้ว่าการร่วมมือกับอีกฝ่ายหนึ่งนั้นจะตอบสนองต่อผลประโยชน์ที่พึงปรารถนาเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างกันได้หรือไม่ คำอธิบายของทฤษฎีแบบรู้คิดของรัสเซลล์ ฮาร์ดีนกล่าวว่าความเชื่อใจเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลหนึ่งมีคุณสมบัติไวใจได้ที่เกิดจากการถูกกำกับโดยเงื่อนไขทางสถาบันเช่น กฎหมาย และเงื่อนไขทางสังคมที่มีอยู่ในสังคมที่จงใจอยู่ แต่คนแปลกหน้าในกรณีนี้ศึกษาว่าฝ่ายหนึ่งถูกกำกับโดยเงื่อนไขทางกฎหมายและสังคม ขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งจะเข้ามาสู่การกำกับโดยเงื่อนไขนี้ได้จำเป็นต้องได้รับความเชื่อใจก่อน การกำกับดังกล่าวจึงไม่อาจใช้เป็นพื้นฐานให้สำหรับความเชื่อใจ คำอธิบายของมารูซิคกล่าวว่าความเชื่อใจเกิดขึ้นได้โดยการเห็นคนที่ถูกเชื่อใจในฐานะที่เขาเป็นผู้กระทำผู้ที่ตั้งมั่นที่จะทำบางสิ่งให้สำเร็จ แต่สำหรับมารูซิคคนที่จะถูกมองเห็นเช่นนี้ได้ต้องเป็นผู้ที่อยู่ในความสัมพันธ์กับผู้เชื่อใจตนอยู่แล้ว คำอธิบายแบบทฤษฎีที่ไม่ใช่แบบรู้คิดของแบร์อ้างจากความเปราะบางซึ่งจะทำให้การมอบความเชื่อใจให้เป็นการสูญเสียการควบคุมซึ่งคนมีเหตุมีผลอาจจะต้องการหลีกเลี่ยง ส่วนคำอธิบายของโจนส์กล่าวว่าความเชื่อใจคือการมีจุดยืนในทางบวกต่อเจตนาดีและความสามารถของผู้อื่นที่ก่อตัวได้เองจากพื้นฐานที่ไม่ใช่หลักฐานตามปกติ ทำให้สามารถตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อใจและความมีเหตุมีผลเชิงปฏิบัติสำหรับทั้งฝ่ายผู้มาเยือนและคนท้องถิ่นได้

สาขาวิชา   ปรัชญา

ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา   2565

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6280004322 : MAJOR PHILOSOPHY

KEYWORD: Trust, Collective Action, Epistemic Rationality, Non-cognitivism

Karn Wasinsombut : Non-Cognitivist Theories of Trust and Collective Action Between Strangers. Advisor: Dr. PIYARUDEE CHAIYAPORN

This thesis investigates the concept of trust from the perspectives of cognitivist theory and non-cognitivist theory. The goal is to answer the question of which meaning of trust can lead to collaborative interactions between strangers. The specific case of interest in this thesis is when one party is a visitor in a new territory and needs cooperation from the local inhabitants, who are not necessarily obliged to cooperate with the newcomer. The game theory explanation suggests that they can cooperate based on mutual anticipation that cooperation will lead to maximum benefits for both sides via reciprocal actions from each other. But this will not do because the strangers on both sides lack knowledge whether cooperation will lead to undesirable outcomes. The cognitivist theory of Russell Hardin posits that trust arises when individuals are trustworthy by being subject to institutional conditions such as laws and social norms prevailing in the society. However, in the case studied, even though locals are already constrained by legal and social conditions, the newcomer must gain trust before they can be so constrained. Berislav Marusic's explanation contends that trust arises when people put their trust in someone acting in the capacity of agent avowing to accomplish something out of his own will. However, to be seen as trustworthy, the newcomer must already be in a relationship with locals who will give them trust. The non-cognitivist theory of Annette Baier suggests that trust is having confidence in goodwill of others and entrusting them with the care of something valuable to trustors out of vulnerability but locals are likely to find trusting out of vulnerability degrading their status and will choose not to. Last but not least, Karen Jones's explanation contends that trust arises as an optimism about the other party's goodwill and abilities in the relevant domain, so when combined with Marusic's participant's perspectives, this meaning of trust meets the conditions of epistemic rationality and practical rationality for both parties in the way that no other alternatives do.

Field of Study: Philosophy

Student's Signature .....

Academic Year: 2022

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงมาได้ ต้องขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งแก่ อาจารย์ ดร. ปิยฤดี ไชยพร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลามาช่วยให้คำแนะนำ ปรัชญา ในการหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการ ศึกษาและช่วยชี้แนะแนวทางในการทำความเข้าใจปัญหาที่ได้พบ ตลอดจนให้ความอนุเคราะห์ตรวจทานและแก้ไขปรับปรุง มาตลอดระยะเวลาที่ได้ทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนแล้วเสร็จ

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กนิษฐ (มิตินันท์วงศ์) ศิริจันทร์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย ที่ให้ความกรุณามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้สละเวลาในการ อ่าน และได้ให้ข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะในทางวิชาการที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณาจารย์ในภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้มอบความรู้ความเข้าใจและแนวทางในการศึกษาปรัชญาในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งได้ก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สารบัญประจำภาควิชาปรัชญาที่ได้ให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการศึกษาเล่าเรียนและในการทำวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปโดยราบรื่น

ขอขอบคุณผู้วิจัยและคณะผู้จัดทำนวนิยาย หนังสือการ์ตูน และอนิเมะแนวต่างโลกต่างๆ เรื่อง ที่ได้อ่านและได้รับชมมาตลอดระยะเวลาหลายปีที่ได้ช่วยสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างงานเขียนแนว ต่างโลกที่อยากจะทำให้สำเร็จลุล่วงซึ่งนำมาสู่คำถามอันเป็นที่มาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบคุณ ท่านทั้งหลายที่เคยประจำอยู่หรือยังคงประจำอยู่ในเว็บบอร์ดและกลุ่มของผู้สนใจในอนิเมะและมังงะที่ได้ สร้างเสริมความสนใจในเนื้อหาของเรื่องราวแนวต่างโลกอย่างเจาะลึกจากการนำเสนอทฤษฎีคาดเดา ต่างๆ เกี่ยวกับเนื้อเรื่องเหล่านี้

และท้ายที่สุดนี้ ขอขอบพระคุณ บิดามารดา ครูบาอาจารย์ ญาติพี่น้อง และมิตรสหาย ทั้งหลาย ที่ช่วยให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ ตลอดจนให้โอกาสในการทำการศึกษาดังวิทยานิพนธ์ฉบับ นี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณ ปวริศร วศินสมบัติ ลูกพี่ลูกน้องและผู้สนใจในอนิเมะ และมังงะเช่นเดียวกัน และ คุณ สมพร อังคะณี คนสนิทที่ได้ติดตามสืบค้นเบาะแสเบาะแสบ้างหนึ่งที่ได้ ให้คำปรึกษา ปรับทุกข์ และช่วยออกความคิดเห็นในงานชิ้นนี้ตามที่ได้ให้ไว้ว่าอยู่หลายครั้งในวันที่ไม่รู้ จะพึ่งพาใคร ต้องขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย	10
วัตถุประสงค์	10
ขอบเขตการวิจัย	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
บทที่ 2 ปัญหาของทฤษฎีความเชื่อใจแบบทฤษฎีเกมกับการอธิบายความเชื่อใจ.....	12
การกระทำร่วมระหว่างคนแปลกหน้า (collective action).....	20
ทฤษฎีเกมกับการอธิบายการกระทำร่วม.....	22
ความเชื่อใจ.....	28
ความเชื่อใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เองอยู่แล้วตามธรรมชาติหรือเกิดจากการประกอบสร้างขึ้น ภายหลัง.....	29
คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจแบบทฤษฎีเกมกับปัญหาการกระทำร่วมระหว่างคนแปลกหน้ากรณีคน แปลกหน้าต่างโลก	33
คำอธิบายแบบนักมานุษยวิทยา	39
บทที่ 3 ทฤษฎีความเชื่อใจแบบรู้คิด	42
ทฤษฎีของฮาร์ดิน	46

ทฤษฎีของฮาร์ดีนกับทัศนะแบบหลักฐานนิยม (evidentialism) และทัศนะแบบญาณวิทยา ยึดหยุ่นไม่ได้เกี่ยวกับการตีความหลักฐาน (epistemic impermissiveness).....	58
ทฤษฎีของฮาร์ดีนกับปัญหาความร่วมมือกันระหว่างคนแปลกหน้า	64
ทฤษฎีของมารูซิค	67
ทฤษฎีของมารูซิคกับทัศนะแบบหลักฐานนิยม (evidentialism) และทัศนะแบบญาณวิทยา ยึดหยุ่นไม่ได้เกี่ยวกับการตีความหลักฐาน (epistemic impermissiveness).....	75
ทฤษฎีของมารูซิคกับปัญหาความร่วมมือกันระหว่างคนแปลกหน้า	79
บทที่ 4 ทฤษฎีที่ไม่ใช่แบบรู้คิด	86
ทฤษฎีของแบร์.....	87
ทฤษฎีของแบร์กับความไม่สอดคล้องระหว่างทัศนคติ	96
ทฤษฎีของแบร์กับปัญหาความร่วมมือกันระหว่างคนแปลกหน้า	100
ทฤษฎีของโจนส์.....	104
ทฤษฎีของโจนส์กับปัญหาความร่วมมือกันระหว่างคนแปลกหน้า	112
ทฤษฎีความเชื่อใจที่ไม่ใช่แบบรู้คิดของโจนส์: เมื่อความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อ และ ความมีเหตุมี ผลเชิงปฏิบัติถูกตอบสนองพร้อมกันได้.....	120
บทที่ 5 บทสรุป.....	127
บรรณานุกรม.....	133
ประวัติผู้เขียน.....	139

บทที่ 1

บทนำ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาปัญหาเรื่องความเป็นไปได้ของความร่วมมือกันระหว่างคนแปลกหน้าโดยเข้าไปตรวจสอบความเข้าใจเรื่องความเชื่อใจ (trust) รูปแบบต่างๆ ที่มีอยู่เพื่อค้นหาความเข้าใจเรื่องความเชื่อใจที่สามารถอธิบายความเป็นไปได้นี้ได้โดยครอบคลุมความร่วมมือกันระหว่างคนแปลกหน้าในกรณีพิเศษด้วย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สื่อบันเทิงคดีประเภทหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมในช่วงไม่กี่ปีมานี้ คือ นวนิยาย หนังสือการ์ตูน และการ์ตูนอนิเมชันแนวต่างโลก ที่เล่าเรื่องตัวเอกจากโลกหนึ่งที่ถูกพัดหลงไปอยู่ในโลกอีกแห่งหนึ่ง และจำเป็นต้องเอาชีวิตรอดให้ได้ในโลกแห่งใหม่¹ เหตุผลหนึ่งที่สื่อบันเทิงประเภทนี้กลายเป็นที่นิยมอาจเป็นเพราะว่าการเดินทางไปยังต่างโลกนั้นสะท้อนความใฝ่ฝันของคนที่ยากหนีจากโลกความเป็นจริง ซึ่งอาจเป็นด้วยว่าเพราะโลกที่พวกเขาอยู่ไม่เคยให้โอกาสที่จะมีชีวิตอย่างที่ต้องการหรือได้ตระหนักในคุณค่าของตนเองจนทำให้มุ่งหวังแสวงหาสิ่งเหล่านี้จากโลกแห่งใหม่ ความนิยมในสื่อบันเทิงประเภทนี้สะท้อนว่าโลกยุคปัจจุบันอาจล้มเหลวในการทำให้คนจำนวนหนึ่งรู้สึกมีตัวตนและมีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่กระทบต่อชีวิตที่เป็นอยู่ของตนได้ แต่หลังจากที่ได้เห็นสื่อบันเทิงที่ถูกผลิตซ้ำออกมาเป็นอันมาก จึงเกิดมีคำถามว่า หากวันหนึ่งความฝันในการได้ไปเยือนต่างโลกเกิดเป็นจริง การเริ่มต้นชีวิตใหม่ในโลกแห่งใหม่นี้จะเกิดขึ้นได้อย่างไร ปัญหาแรกและเป็นปัญหาพื้นฐานที่สุดที่คนแปลกหน้าผู้มาเยือนในโลกแห่งใหม่ต้องเผชิญคือการเริ่มมีปฏิสัมพันธ์ในครั้งแรกกับคนท้องถิ่น นัก

---

¹ เช่น นวนิยายแนวต่างโลกเรื่อง *เกท หน่วยรบตะลุยโลกต่างมิติ* เขียนโดย ทาคุมิ ยาโน เรื่อง *Konosuba ขอให้โชค ดีมีชัยในโลกแฟนตาซี* เขียนโดย นัตสึเมะ อาคัตสึกิ เรื่อง *Re:Zero รีเซทชีวิต ฝ่าวิกฤตต่างโลก* เขียนโดย ทัปเปย์ นากัทสึกิ เรื่อง *เกิดใหม่ทั้งทีก็กลายเป็นสไลม์ไปซะแล้ว* เขียนโดย FUZE เรื่อง *Overlord* เขียนโดย คูกาเนะ มารูยามะ เรื่อง *By the grace of Gods* เขียนโดย Roy เรื่อง *ผู้กล้าโล่ผงาด* เขียนโดย ยูซางิ อาเนะโกะ และอื่นๆ อีกมากมายที่ไม่สามารถอ้างถึงได้ทั้งหมดในที่นี้ นวนิยายแนวนี้จะเล่าเรื่องราวในทำนองที่ว่าตัวละครเอกที่ถูกนำพาไปยังต่างโลกที่มีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม กฎเกณฑ์ ชุดวิถีคิด ฯลฯ ที่แตกต่างออกไปจากโลกปัจจุบันที่เขาได้ใช้ชีวิตอยู่ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน Stalberg (2021)

สังคมศาสตร์ เช่น นักคิดกลุ่มทฤษฎีเกม (game theorists) ครุ่นคิดหาคำตอบเรื่องนี้มานานหลายสิบปีว่าคนแปลกหน้าสองคนสามารถเริ่มต้นให้ความเชื่อใจ (trust) แก่กันและกันในครั้งแรกที่พบจนนำไปสู่ปฏิสัมพันธ์ที่เป็นความร่วมมือกัน (collective action) ตามมาได้อย่างไร

คนแปลกหน้าผู้มาเยือนไม่อาจคาดหวังที่จะมีเครื่องมือพิเศษหรืออำนาจที่จะทำให้เอาชนะใจคนท้องถิ่นในโลกแห่งใหม่ให้กลายเป็นมิตรกับตนได้เหมือนในนวนิยาย ชาวเกาะเซนติเนลเหนือ ซึ่งอาศัยอยู่โดดเดี่ยวกลางทะเลลึก เมื่อมีคนประสบเหตุเรือล่มและพยายามว่ายน้ำขึ้นฝั่งก็พากันทำร้าย เมื่อมีคนพยายามเข้าไปผูกมิตรโดยนำสิ่งของไปให้ก็พากันทำร้าย แม้แต่นักมานุษยวิทยาที่พยายามเข้าไปศึกษาชาวเกาะโดยมีการเตรียมตัวล่วงหน้าอย่างเนิ่นนานก็ยังถูกชาวเกาะไล่ทำร้าย นักมานุษยวิทยาต้องใช้เวลาหลายปีในการเรียนรู้ให้ของขวัญที่จะทำให้ชาวเกาะเชื่อใจได้ เนื่องด้วยในอดีตในยุคอาณานิคม ประเทศเจ้าอาณานิคมได้ลักพาตัวชาวเกาะทำให้มีชาวเกาะติดโรคเสียชีวิต หลังจากนั้นพวกเขาก็มองคนนอกที่มาเยือนจากทะเลทั้งหมดว่าเป็นผู้ที่นำความตายมาให้ (Pandit, 1990) คนแปลกหน้าผู้มาเยือนในถิ่นฐานใหม่ไม่ว่าจะมีสิ่งใดติดตัวมา ถ้าชาวท้องถิ่นไม่เปิดโอกาสให้ได้ใช้มันเพื่อที่จะเอาชนะใจพวกเขาได้ สิ่งนั้นย่อมไร้ประโยชน์ นักมานุษยวิทยาผู้มีการเตรียมตัวมาอย่างดีก็ยังไม่ถึงระดับความรู้สึกเป็นศัตรูต่อคนแปลกหน้าที่ชาวเกาะแห่งนี้มี ปัญหานี้ยังถูกซ้ำเติมด้วยปัญหาทางญาณวิทยาที่ว่าคนแปลกหน้าไม่อาจรู้ หรือถึงรู้ก็ไม่อาจแน่ใจได้ว่าสิ่งใดคือเงื่อนไขที่จำเป็นจะต้องมีอยู่ก่อนเพื่อที่เขาจะสามารถเริ่มต้นมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นแบบร่วมมือกันกับคนท้องถิ่นบนเกาะได้ และเขาต้องทำอะไรจึงจะตอบสนองเงื่อนไขที่ว่านี้ได้

อุปสรรคนี้ไม่ได้เป็นแต่เฉพาะกรณีของความร่วมมือกับคนแปลกหน้าในโลกแห่งใหม่ที่แสดงความเป็นศัตรู แต่เป็นกับกรณีคนแปลกหน้าที่อาจแค่รู้สึกเฉยๆ ต่อกันด้วย พจนานุกรมแปลไทย-อังกฤษของ สอ เสถบุตร แปลคำว่า “คนแปลกหน้า” ว่าตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า stranger ซึ่งเมื่อตามไปดูใน Oxford English Dictionary และพจนานุกรมอื่นอีกหลายฉบับ พบว่านิยามไว้ตรงกันว่าหมายถึง คนที่ผู้พูดไม่รู้จัก หรือคนที่อยู่ในที่ที่ไม่เคยอยู่มาก่อน เมื่อคนแปลกหน้าแท้ๆ สองคนมาพบกัน ทั้งคู่ย่อมไม่รู้เรื่องราวใดๆ ของกันและกัน ต่างฝ่ายจึงต่างไม่อาจมั่นใจในสิ่งที่อีกฝ่ายหนึ่งจะทำและผลที่สิ่งนั้นที่จะเกิดกับตนเอง ขณะเดียวกันก็ไม่อาจมั่นใจในสิ่งที่อีกฝ่ายคิดเกี่ยวกับตนและสิ่งที่ตนจะทำว่าจะส่งผลอย่างไรต่อพวกเขาเช่นกัน นอกจากนี้แล้วหากเป็นคนแปลกหน้าต่อกันอย่างแท้จริง แม้แต่การกระทำที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันเองก็ยากที่ต่างฝ่ายจะรู้ว่าอีกฝ่ายกำลังทำอะไรอยู่ เนื่องด้วยไม่รู้เจตนาในการกระทำทำให้ไม่เข้าใจความหมายของการกระทำดังที่พบได้ระหว่างคนจากต่าง

วัฒนธรรม เท่ากับว่า สำหรับคนแปลกหน้าแท้ๆ สองคนที่มาพบกัน ความรู้ที่ควรจะต้องมีอันได้แก่ ความรู้ที่ว่าคนแปลกหน้าอีกคนหนึ่งในเชิงบุคคลนั้นเขาหรือเธอเป็นคนที่มีความสนใจแบบใด มีผลประโยชน์อย่างไร มีคุณค่า ความเชื่อ อุปนิสัย ความเป็นมาต่างๆ อย่างไร (Good, 1988) รวมถึงมีทักษะความรู้ความสามารถแบบใดที่จะนำไปสู่การที่เขาจะกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดต่อจากนั้น (Jones, 1996, p. 7) และความรู้ในลักษณะของภูมิหลัง (background) อื่นๆ ซึ่ง Daniel Kahneman และ Amos Tversky (1995) พบว่าคนที่มีความรู้ชนิดนี้ดีหรือครบถ้วน จะตอบคำถามหรือตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องๆ หนึ่งได้อย่างถูกต้องมากกว่าคนที่ขาดความรู้ในส่วนนี้หรือมีความรู้ในส่วนนี้เพียงด้านเดียว หรือรู้แค่แง่มุมเดียว และความรู้เชิงอนุมานที่เป็นการคาดการณ์ในอนาคตถึงสิ่งที่ยังไม่เกิดว่า อาจเกิดขึ้นได้หรือไม่ซึ่งต้องอาศัยการรู้ความจริงของสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่รวมถึงความรู้ในลักษณะของภูมิหลังนี้ ในกรณีของคนแปลกหน้า ความรู้เหล่านี้เกี่ยวข้องกับความรู้ที่ว่าด้วยคนแปลกหน้าที่ตนประสบนั้น และความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของเหตุการณ์ต่างๆ ที่ต้องอาศัยประสบการณ์ในอดีตเกี่ยวกับผลของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น ถ้าเรารู้ว่ากำลังเผชิญกับบุคคลนิสัยไม่ดีที่อาจทำอันตรายเรา และเราทราบจากประสบการณ์ในอดีตว่าถ้าเรายู่กับคนแบบนี้ เราอาจได้รับอันตรายตามมา การป้องกันไม่ให้เราได้รับอันตรายตามมาจากภายหลัง จึงเป็นการที่เราต้องไม่ยุ่งกับคนแบบนี้ เป็นต้น

วิทยานิพนธ์นี้สนใจเกี่ยวกับนัยที่ตามมาจากความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อต่อความเป็นไปได้ของการกระทำร่วมกันระหว่างคนแปลกหน้าสองคนขึ้นไป การที่คนสองคนจะทำบางสิ่งที่เป็นเนื้อเป็นหนังร่วมกันได้นั้นต้องอาศัยความเชื่อบางประการที่ต่างฝ่ายต่างมีเกี่ยวกับอีกฝ่ายอยู่ก่อน เช่น ความเชื่อที่ว่าอีกฝ่ายมองเห็น (perceive) ข้อเท็จจริงที่ตรงกันกับตน ไม่ใช่มองเห็นข้อเท็จจริงในแบบที่แตกต่างกันอย่างสุดขั้วกับที่ตนรับรู้² อีกฝ่ายเชื่อในที่มาของข้อเท็จจริงแบบเดียวกันตน³ และยึดถือคุณค่าพอเข้ากันได้ ไม่ใช่เชื่อในที่มาของข้อเท็จจริงคนละแบบและยึดมั่นในคุณค่าที่แตกต่างเป็นขาคำกับที่ตนยึดมั่น⁴ ทฤษฎีทางญาณวิทยาเกี่ยวกับความเชื่อส่วนใหญ่กล่าวว่าเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ขาดความรู้หรือมีความรู้ที่ไม่กระจ่างชัด ควรรองจนกว่าจะมีเหตุมีผลสนับสนุนให้เชื่อได้ว่าเป็นแบบใด

² เช่นมองว่าการยิ้มให้คือการแยกเขี้ยวใส่ และการแยกเขี้ยวใส่คือการยิ้มให้

³ เช่นเชื่อในสิ่งที่ประจักษ์แก่สายตา หรือเชื่อในคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่หรือคนที่นับถือ

⁴ เช่นเห็นคนแปลกหน้าทั้งหมดเป็นศัตรู หรือเปิดรับผู้คนใหม่ ๆ ได้ง่ายและพร้อมให้ความร่วมมือกับคนที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน

แบบหนึ่งก่อนแล้วจึงค่อยมีความเชื่อหรือการกระทำแบบใดแบบหนึ่งในสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งบางครั้งคือการไม่ต้องทำอะไรเลยนอกจากสิ่งที่ทำอยู่ก่อนแล้ว ความคิดเช่นนี้เรียกได้ว่าความมีเหตุผลเชิงความเชื่อ (epistemic rationality) (Chignell, 2018; Williams, 1981) ดังนั้น ถ้าคนแปลกหน้าสองฝ่ายเป็นคนที่มีความเชื่อเชิงความเชื่อ เมื่อแต่ละฝ่ายต่างไม่มีความรู้ที่จำเป็นสำหรับใช้ตัดสินว่าควรเชื่อสิ่งใดเกี่ยวกับอีกฝ่าย พวกเขาย่อมระมัดระวังและหากเสี่ยงได้ก็น่าจะเสี่ยงปฏิสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม สิ่งนี้ฟังดูย้อนแย้งอยู่มากสำหรับโลกยุคปัจจุบันที่ตัวเลือกที่จะไม่มีปฏิสัมพันธ์กับคนแปลกหน้านับวันยิ่งทำได้ยาก การย้ายถิ่นฐานของคนกลุ่มน้อยโดยเฉพาะในหมู่ผู้ประสบภัยพิบัติจากสงครามกลางเมืองที่ต้องอพยพจากบ้านเกิดที่ไม่ใช่สถานที่ปลอดภัยสำหรับการดำรงชีวิตอีกต่อไปไปยังถิ่นฐานใหม่ การที่โลกในปัจจุบันยังมีการกระจายรายได้ที่กระจุกตัวทำให้มีผู้คนจำนวนมากถูกกระตุ้นให้ออกไปแสวงหาโอกาสทำมาหากินถิ่นที่อยู่ใหม่ที่มีผู้คนที่ไม่ได้เติบโตมาภายใต้ชุดวิธีคิดและวัฒนธรรมในแบบเดียวกันกับตนอาศัยอยู่ (Carens, 2013) แต่เมื่อการต้องอยู่ร่วมในพื้นที่ทางกายภาพเดียวกันกับผู้คนที่เริ่มต้นจากเป็นคนแปลกหน้าสำหรับตนดูกลายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทักษะคิดที่ทำให้คนๆ หนึ่งหลีกเลี่ยงในสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ย่อมไม่ใช่ทักษะที่มีเหตุผล การมีปฏิสัมพันธ์กับคนหน้าใหม่ที่พบยังสามารถเปิดโอกาสใหม่ๆ ให้ที่ทำให้ชีวิตดีขึ้นได้ (Gambetta, 1988) ความมีเหตุผลเชิงปฏิบัติ (practical rationality) ในรูปที่ว่าหากต้องการบรรลุเป้าหมายชนิดใดชนิดหนึ่ง การกระทำที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้นได้ย่อมเป็นการกระทำที่มีเหตุผลที่ควรทำ (Scanlon, 1998) จึงดูเหมือนเรียกร้องให้คนแสวงหา ไม่ใช่หลีกเลี่ยงปฏิสัมพันธ์เมื่อปฏิสัมพันธ์จะยังประโยชน์ให้ แต่ถึงกระนั้น พลังของความมีเหตุผลเชิงความเชื่อก็ยังดูเหมือนรับฟังได้อยู่ (Chignell, 2018)

ในแง่หนึ่ง คำถามนี้อาจฟังดูไม่จำเป็นเนื่องจากคล้ายกับว่าทฤษฎีเกม (game theory) ได้ตอบไว้แล้วก่อนหน้านี้แล้วว่าการกระทำที่เป็นการร่วมมือกันของคนสองคนเกิดขึ้นได้โดยมีประโยชน์ตอบแทนสูงสุด (utility maximization) ที่ทั้งคู่จะได้รับจากความร่วมมือเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญที่สุด และความมีเหตุผลเชิงความเชื่อได้รับการตอบสนองได้ก็โดยประโยชน์สูงสุดที่ทั้งคู่จะได้รับจากความร่วมมือกันนี้เอง นักทฤษฎีเกมตระหนักดีถึงความท้าทายในเรื่องนี้ คุณูปการที่โด่งดังมากเรื่องหนึ่งของทฤษฎีเกมคือการวิเคราะห์ปริศนาทางสองแพร่งของนักโทษ (The Prisoners' Dilemma) ซึ่งเป็นสถานการณ์เกมชนิดที่สองฝ่ายต้องเลือกว่าจะตัดสินใจร่วมมือกันหรือจะหักหลังกัน โดยหากเลือกที่จะ (ก) ร่วมมือกัน ทั้งคู่จะได้ประโยชน์รวมที่สูงกว่า แต่หากไม่ร่วมมือกันก็จะเป็นแบบใดแบบหนึ่งในสองแบบคือ (ข1) ตนคือฝ่ายที่ไม่ร่วมมือเมื่ออีกฝ่ายร่วมมือทำให้ตนได้รับประโยชน์ทั้งหมดส่วนอีกฝ่ายเสีย

ประโยชน์ทั้งหมด หรือ (ข2) ตนคือฝ่ายที่ร่วมมือเมื่ออีกฝ่ายไม่ร่วมมือทำให้ตนเสียประโยชน์ทั้งหมด และอีกฝ่ายได้รับประโยชน์ทั้งหมด หรือ (ค) ทั้งตนและอีกฝ่ายไม่ร่วมมือทำให้ไม่มีใครได้รับประโยชน์ หรือได้รับแต่น้อยกว่า (ก) หรือเสียประโยชน์บ้าง แต่ก็เสียน้อยกว่า (ข2) ปฏิทรรศน์นี้ชวนงง เนื่องจากเมื่อโครงสร้างปฏิสัมพันธ์เป็นแบบที่ผลประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายจะได้รับมีลักษณะที่ว่าต้อง ขึ้นกับการตัดสินใจของอีกฝ่ายว่าจะเลือกทำอะไรเป็นสำคัญ (interdependent interactions) กลับเป็นว่าความมีเหตุมีผล (rationality) จะทำให้ทั้งสองฝ่ายเลือกที่จะไม่ร่วมมือกัน (ทางเลือก ค) และจึงลงเอยไม่ได้รับประโยชน์ที่พึงได้จากความร่วมมือไป ทั้งนี้ ทั้งคู่ไม่จำเป็นต้องเป็นศัตรูหรือเกลียดชังกันเลยด้วย มันเพียงพอแล้วแค่ที่พวกเขาจะไม่สนใจใยดีว่าอีกฝ่ายจะเป็นอย่างไรและจะได้ประโยชน์แบบไหน เหตุผลแท้จริงที่ทำให้ความมีเหตุมีผลจะทำให้พวกเขาเลือกตัวเลือกที่ได้ประโยชน์น้อยกว่าหรือเสียประโยชน์มากกว่านี้มีเพียงเพราะว่าความมีเหตุมีผลทำให้พวกเขาจะแสวงหาประโยชน์ตอบแทนสูงสุด (utility maximization) และหลีกเลี่ยงการถูกหักหลังที่จะทำให้ตนเองเสียประโยชน์ และนี่เองที่อธิบายว่าเพราะเหตุใดพวกเขาจึงจะเลือกตัวเลือก (ค) ซึ่งนักทฤษฎีเกมต้นตำรับอย่างลูซและเรย์ฟาอธิบายวิธีที่ความมีเหตุมีผลดูเหมือน “เล่นกล” ในกรณีเช่นนี้ว่าเป็นเพราะเมื่อทั้งสองฝ่ายต่างมีเหตุมีผล พวกเขาไม่เพียงมองเห็นว่าโครงสร้างปฏิสัมพันธ์ที่กำหนดโครงสร้างผลประโยชน์หรือที่ภาษาของทฤษฎีเกมเรียกว่า ‘รางวัล’ (pay-off) เป็นเช่นนี้ แต่ยังคงคิดว่าด้วยว่าอีกฝ่ายที่เป็นคนมีเหตุมีผลก็จะมองเห็นแบบเดียวกัน และได้ข้อสรุปแบบเดียวกันว่าทางเลือก ค คืออันที่ตอบสนองผลประโยชน์ของตนได้ดีที่สุดในสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนชนิดนี้ ทั้งสองฝ่ายจึงมาพบกันตรงจุดดุลยภาพที่เป็นการไม่ร่วมมือ และทำให้การไม่ร่วมมือกลายเป็นยุทธศาสตร์เด่นในการเล่นเกมนี้นี้ (dominant strategy) (Luce & Raiffa, 1957)⁵

นักทฤษฎีเกมเสนอทางออกจากปฏิทรรศน์ทางปรัชญาเรื่องทางสองแพร่งของนักโทษนี้โดยพยายามค้นหาเงื่อนไขสำหรับโครงสร้างของปฏิสัมพันธ์ว่าต้องเป็นแบบใดเพื่อที่ทั้งสองฝ่ายจะหลุดพ้นจากกับดักของความมีเหตุมีผลที่ลูซและเรย์ฟากล่าวถึงนี้ได้ ทางออกที่ถูกเสนอก็คือ ปฏิสัมพันธ์ต้องเกิดขึ้นหลายครั้งต่อเนื่องกัน อันจะทำให้เมื่อแต่ละฝ่ายเริ่มต้นโดยให้ความเชื่อใจแก่อีกฝ่ายแล้วอีกฝ่ายตอบสนอง ทั้งคู่จะช่วยกันสร้างความเชื่อมั่นในประโยชน์ที่จะได้รับจากความร่วมมือกันโดยมี

⁵ ข้อวิจารณ์ที่ว่าทฤษฎีเกมมีปัญหาตรงสมมติฐานที่ว่าคนเราไม่รู้โครงสร้างรางวัลจึงกล่าวถูกเพียงส่วนเดียว นักทฤษฎีเกมสามารถตอบได้ว่าประเด็นของปฏิทรรศน์นี้อยู่ตรงที่ว่าถึงแม้พวกเขาจะรู้โครงสร้างรางวัล และโครงสร้างรางวัลเป็นแบบที่กล่าวมา พวกเขาก็จะยังคงเลือกตัวเลือกอันที่ให้ประโยชน์น้อยกว่า

ความสำเร็จในการมีปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นได้ก่อนหน้านั้นเป็นเครื่องยืนยัน (Luce & Raiffa, 1957) แต่พวกเขาก็พบอีกว่าเงื่อนไขนี้จะใช้ไม่ได้ถ้าเกมดังกล่าวเมื่อเล่นไปถึงจุดหนึ่งจะจบลง และทั้งสองฝ่ายรู้จำนวนครั้งในการปฏิสัมพันธ์ที่แน่นอนว่าจะจบลงเมื่อใด ทำให้เมื่อถึงปฏิสัมพันธ์ครั้งสุดท้าย ก็จะกลับสู่สถานการณ์แบบปฏิทรรศน์ของนักโทษอีกที่การไม่ร่วมมือเป็นยุทธศาสตร์เด่นเพราะพวกเขาไม่จำเป็นต้องร่วมมือเพื่อได้รับผลประโยชน์ในการเล่นครั้งต่อไปที่จะไม่เกิดขึ้นอีกแล้ว (Elster, 1978, 1979) นักทฤษฎีเกมที่โด่งดังคือจอห์น เอลสเตอร์ (Jon Elster) คิดถึงขั้นว่าหากการปฏิสัมพันธ์ต้องไปสิ้นสุดที่จุดใดจุดหนึ่งอย่างแน่นอนและทุกฝ่ายก็รู้อันนี้ พวกเขาสามารถคิดย้อนทวนจากการปฏิสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายนี้มาจนถึงปฏิสัมพันธ์ครั้งแรก และไม่ร่วมมือตั้งแต่แรกเพราะรู้ว่าทุกฝ่ายจะร่วมมือเพียงเพื่อรอให้ถึงเกมสุดท้ายที่จะหักหลังกัน และเมื่อทุกคนคิดแบบเดียวกันนี้ พวกเขาก็จะไม่ร่วมมือตั้งแต่เกมแรก ทำให้การไม่ร่วมมือยังคงเป็นยุทธศาสตร์เด่นต่อไป (Elster, 2007)

นักทฤษฎีเกมบางรายเสนอทางออกที่เน้นการสื่อสารผลประโยชน์ออกไปให้ถึงอีกฝ่ายเพื่อกระตุ้นแรงจูงใจ (หรือความจำเป็น) ในการร่วมมือ (Schelling, 1960) แต่ทางออกเช่นนี้ยังคงเชื่อในสมมติฐานบางอย่างอยู่ก่อนที่จะทำให้ค่อนข้างมั่นใจได้ว่าเมื่ออีกฝ่ายรับทราบสารที่พยายามส่งออกไปให้แล้ว พวกเขาจะรับรู้ถึงแรงจูงใจของผู้ส่งสารที่จะร่วมมือหรือเห็นถึงความจำเป็นที่ผู้ส่งสารต้องการให้เห็นได้ ดังจะเห็นว่ากรณีตัวอย่างที่ยกมามีลักษณะที่ว่าถ้าไม่เชื่อและไม่ร่วมมืออาจได้ผลลัพธ์เป็นภัยพิบัติถึงขั้นสงครามนิวเคลียร์ ซึ่งจะเห็นว่าขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นนั้นโดยตัวเองก็เพียงพอแล้วสำหรับที่จะทำให้ฝ่ายที่ได้รับสารเห็นว่าควรเชื่อและยอมร่วมมือเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสิ่งเช่นนี้ขึ้น แต่กรณีเช่นนี้เป็นส่วนน้อยมากๆ ของปฏิสัมพันธ์แบบความร่วมมือที่เข้าข่ายปฏิทรรศน์ทางสองแพร่งของนักโทษนี้ซึ่งหากไม่ร่วมมือก็ไม่จำเป็นต้องถึงขั้นหายนะแบบสงครามนิวเคลียร์ล้างโลก ทางออกเช่นนี้จึงใช้ได้เพียงในบางกรณีพิเศษมากๆ เท่านั้น เช่น การร่วมมือกันระหว่างมหาอำนาจนิวเคลียร์อย่างสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตในยุค 1960 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เชลลิงเขียนงานชิ้นนี้ขึ้น⁶

⁶ นอกจากนี้ ทางออกนี้ยังคงเหมือนเป็นการใช้ประโยชน์จากความไร้เหตุผล (irrationality) ของมนุษย์ ดู Schelling (1960) ที่พร้อมจะทำลายตนเองและอีกฝ่ายให้ย่อยยับไปได้หากอีกฝ่ายไม่ยอมเชื่อและไม่ร่วมมือ จึงดูเป็นทางออกที่ค่อนข้างไม่ตรงกับสมมติฐานของทฤษฎีเกมคลาสสิกเท่าใดนัก และนี่คือเหตุผลที่ทำให้งานของเชลลิงถูกมองว่าไม่อยู่ในทฤษฎีเกมกระแสหลัก

อมาตริยา เซน (Amartya Sen) เสนอทางออกอีกแบบหนึ่งโดยปฏิเสธสมมติฐานของปฏิทรรศน์ทางสองแพร่งของนักโทษเกี่ยวกับการจัดลำดับชุดความพอใจเลือก (preferences) ของผู้เล่นทั้งสองฝั่งว่าพวกเขาจะจัดให้ประโยชน์สูงสุดของตนเองอยู่ในลำดับแรก และประโยชน์สูงสุดของส่วนรวมอยู่ในลำดับหลัง เช่นเสนอเกมอีกชนิดหนึ่งที่เขาเรียกว่าเกมหลักประกัน (The Assurance Game) ซึ่งผู้เล่นในเกมนี้จัดลำดับชุดความพอใจเลือกโดยให้ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากความร่วมมือกันอยู่ในลำดับสูงสุด เช่นอ้างว่าการจัดลำดับชุดความพอใจเลือกเช่นนี้ที่ต่างฝ่ายต่างก็รู้ว่าอีกฝ่ายทำจะเป็นสิ่งที่ให้หลักประกันว่าทั้งสองฝ่ายจะเลือกร่วมมือกันแทนที่จะไม่ร่วมมือ (Sen, 1977b) ส่วนเหตุผลที่ผู้เล่นจะจัดลำดับชุดความพอใจเลือกไว้เช่นนี้ เช่นอ้างว่าเป็นเพราะพวกเขามีความสามารถในการคิดแบบสะท้อน (reflectivity) ว่าความพอใจเลือกและตัวเลือกใดคืออันที่พวกเขา ควร มี (Sen, 1977a) เบอร์นาร์ด วิลเลียมส์ (Bernard Williams) ชี้ว่าการอ้างเช่นนี้ชวนให้เข้าใจผิด ผู้เล่นเกมหลักประกันยังคงต้องการหลักประกันและหลักประกันนี้อาจต้องอาศัยการบังคับใช้ข้อตกลงที่ทำร่วมกันไว้ในอนาคตจึงจะสามารถได้มาในตอนแรก แต่วิลเลียมส์ก็เห็นด้วยว่า เกมหลักประกันช่วยหันเหทิศทางของการตอบปฏิทรรศน์เรื่องนี้ไปในทิศทางของการพูดถึงเงื่อนไขบังคับภายนอก เช่น การลงโทษของสังคมในฐานะที่มาของความเชื่อใจกันระหว่างผู้เล่น ซึ่งหมายถึงความเชื่อใจและการร่วมมือกันจะเกิดขึ้นได้ภายในชุมชนที่คนมีความสัมพันธ์พึ่งพาอาศัยกันอยู่แล้ว ไม่ใช่ระหว่างคนสองคนที่เป็นคนแปลกหน้าต่อกัน (Williams, 1988) เอลสเตอร์เองในภายหลังก็ได้เสนอทางออกจากปฏิทรรศน์ทางสองแพร่งนี้จำเป็นต้องอาศัยความเชื่อใจที่สร้างขึ้นส่วนหนึ่งจากกลไกบังคับภายนอก เช่น สิ่งที่เขาเรียกว่าพันธผูกพันที่ไว้ล่วงหน้าว่าจะทำหรือไม่ทำอะไร (pre-commitment) (Elster 2000) หรือปทัสถานของสังคม (norms) (Elster, 2007) ควบคู่ไปกับการแสวงหาประโยชน์ตอบแทนของปัจเจกบุคคลที่ลดลงจากเดิมที่เป็นการแสวงหาประโยชน์สูงสุด เป็นการแสวงหาประโยชน์ในระดับรองลงมาแทน (satisficing) อันเป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลจากเฮอริเบิร์ต ไชม่อน (Simon, 1958)

นักทฤษฎีเกมอีกกลุ่มหนึ่งที่ยังเชื่อมั่นในแนวทางการอธิบายด้วยผลประโยชน์ เช่น โรเบิร์ต เอเซลรอด (Robert Axelrod) ศึกษาทางออกจากปฏิทรรศน์เรื่องนี้โดยการใช้คอมพิวเตอร์จำลองการปฏิสัมพันธ์ในภาพใหญ่และค้นพบว่าผู้เล่นที่ชนะเกมนี้ในขั้นสุดท้ายคือผู้ที่ใช้ยุทธศาสตร์เด่นคือการตอบสนองแบบดีมาดีตอบ ร้ายมาร้ายตอบ (tit-for-tat) ซึ่งคือยุทธวิธีที่เลียนแบบ (copycat) สิ่งที่คุณเล่นที่ตนเล่นด้วยในเกมก่อนหน้าทำ ถ้าได้รับความร่วมมือในครั้งก่อนหน้าก็จะร่วมมือด้วยในครั้งถัดไป

ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือในครั้งก่อนหน้า ก็จะไม่ให้ความร่วมมือในครั้งต่อไป (Axelrod, 1984) ซึ่งเท่ากับว่าหากผู้เล่นคนใดอยากให้ผู้เล่นคนอื่นร่วมมือกับตน เขาจะต้องร่วมมือกับผู้เล่นที่ตนเล่นด้วยให้มากที่สุด และที่สำคัญคือยุทธวิธีนี้เปิดโอกาสให้ผู้เล่นได้ทำประหนึ่งว่าให้ความเชื่อใจ (trust) แก่ผู้เล่นอีกคนหนึ่งไปก่อนในเกมแรกเพื่อดูผลว่าอีกฝ่ายทำอะไรในเกมนี้ แล้วค่อยเลียนแบบสิ่งที่อีกฝ่ายทำในเกมต่อไป หากผู้เล่นอีกฝ่ายให้ความร่วมมือตอบกลับ ความร่วมมือกันก็จะดำเนินต่อไปได้ในลักษณะของการต่างตอบแทนความเชื่อใจที่อีกฝ่ายหนึ่งให้ เกิดเป็นวัฏจักรที่ดีของการตอบแทน ผลประโยชน์นี้จะเกิดขึ้นได้ในเกมที่สอง สามและสี่ตามมา อย่างไรก็ตาม แนวทางนี้ยังคงมีปัญหาที่ว่าการปฏิสัมพันธ์ครั้งแรก ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ถูกคาดหวังให้เชื่อใจไปก่อน เช่น ชาวเกาะเซนต์เฮล เกิดไม่ใช้ยุทธศาสตร์นี้และปฏิเสธไม่ยอมเชื่อใจในเกมแรก เกมก็จะไม่สามารถเริ่มต้นได้ ยุทธศาสตร์นี้ก็จะจบตั้งแต่ยังไม่ทันได้เริ่มต้น

ความร่วมมือกันระหว่างคนแปลกที่พบในนวนิยายแนวต่างโลกจึงเป็นปัญหาการกระทำร่วมรูปแบบที่ซับซ้อนให้ประเด็นเรื่องความเชื่อใจนี้มีความสำคัญโดดเด่นเป็นพิเศษ เนื่องจากมีถึงสองมุมมองที่ต้องพิจารณา คือ มุมมองของคนท้องถิ่นต่อการเชื่อใจคนแปลกหน้า และมุมมองของคนแปลกหน้าที่แสวงหาความเชื่อใจจากคนท้องถิ่นและขณะเดียวกันก็พร้อมมากกว่าที่จะมอบความเชื่อใจให้แก่คนท้องถิ่นเนื่องจากหวังพึ่งพาพวกเขาในการมีชีวิตรอด คำถามอยู่ที่ว่าคนท้องถิ่นจะเชื่อใจจนกระทั่งยินยอมให้คนแปลกหน้าที่ย้ายเข้ามาอยู่มีปฏิสัมพันธ์กับตนได้อย่างไรจนถึงระดับที่คนแปลกหน้าเหล่านั้นจะสามารถรู้และเข้าใจได้ก่อนถึงหลักการหรือกฎเกณฑ์ใดๆ ที่อยู่ในสังคมใหม่นั้นที่พวกเขาต้องเคารพ รวมไปถึงความเข้าใจว่าอะไรกันแน่คือคุณประโยชน์หรือโทษที่การกระทำของเขาอาจก่อให้เกิดขึ้นกับคนในสังคมนั้นที่จะนำไปสู่ปฏิสัมพันธ์ที่เป็นความร่วมมือที่มีความหมายยิ่งขึ้นต่อไป ผู้วิจัยจะเรียกการกระทำร่วมชนิดที่ต้องอาศัยความเชื่อใจในเบื้องต้นก่อนจึงจะเกิดขึ้นได้ว่าเป็นการกระทำร่วมที่พื้นฐานที่สุด (primitive collective action) เนื่องจากคือการกระทำร่วมชนิดที่จะเป็นบ่อเกิดให้การกระทำร่วมชนิดอื่นเกิดขึ้นตามมาได้โดยทำให้ความเชื่อใจในความหมายที่ใช้กันอยู่เกิดขึ้นได้ การที่เราตระหนักว่ามีการกระทำร่วมในระดับพื้นฐานเบื้องต้นที่สุดนี้อยู่ ทำให้เป็นความท้าทายในการอธิบายว่าการกระทำร่วมชนิดนี้เกิดขึ้นได้อย่างไรระหว่างคนแปลกหน้าที่เป็นคนที่ไม่เคยติดต่อกันมาก่อนและต่างไม่รู้อะไรของกันและกันเลย และขณะที่ฝ่ายหนึ่งต้องอาศัยการเริ่มมีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อโอกาสที่จะเรียนรู้หลักการหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่จะนำไปสู่การพิสูจน์ตัวตน อีกฝ่ายหนึ่งกลับสามารถมีท่าทีไม่ยินดียินร้าย หรืออย่างแย่ที่สุดคือต้องการหลีกเลี่ยงปฏิสัมพันธ์เช่นนั้น

วิทยานิพนธ์นี้ต้องการตอบคำถามว่า ความเข้าใจเรื่องความเชื่อใจแบบใดที่เมื่อนำไปใช้แล้วสามารถเอื้อให้คนแปลกหน้าสองคนสามารถมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในระดับพื้นฐานเบื้องต้นที่สุดนี้ได้ โดยการกระทำเช่นนี้ยังคงเป็นสิ่งที่มีความหมายได้ด้วย อะไรคือเงื่อนไขของความเชื่อใจตามทฤษฎีนี้ คำตอบที่วิทยานิพนธ์นี้ต้องการจึงเป็นทั้งคำตอบเชิงมนทัศน์ว่าอะไรคือเงื่อนไขของความเชื่อใจชนิดที่จะทำให้การกระทำร่วมกันระหว่างคนแปลกหน้าที่เป็นกรณีพิเศษนี้เป็นไปได้ และเป็นคำตอบเชิงปฏิบัติด้วย ว่าในโลกความเป็นจริง เราสามารถมีความร่วมมือต่อคนแปลกหน้าได้ไม่ยากเย็น เราสามารถที่จะมีเพื่อนต่างภาษาต่างวัฒนธรรมได้ เราสามารถไว้วางใจที่จะทำการซื้อขายกับพ่อค้าแม่ค้าที่เป็นคนแปลกหน้าทางอินเทอร์เน็ตได้ เราสามารถที่จะเชื่อฟังคำกล่าวของใครก็ไม่รู้ที่ไม่ได้เป็นญาติพี่น้องอยู่ร่วมชุมชนมาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตของตน และเราสามารถที่จะวางใจพอที่จะร่วมระดมทุนในโครงการของคนแปลกหน้าอย่างหนึ่งอย่างใดที่ไม่มีเหตุผลหรือปัจจัยอะไรรับประกันเลยว่าจะประสบความสำเร็จตามที่ได้คุยไว้ในเบื้องต้น แสดงว่าจำเป็นต้องมีความเชื่อใจในบางความหมายอยู่ที่อธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นกับคนเหล่านี้ได้แม้ว่าจะไม่ใช่ความหมายที่เราใช้กันอยู่ตามปกติก็ตาม และการที่ทฤษฎีเรื่องความเชื่อใจที่ใช้อยู่ส่วนใหญ่ไม่สามารถอธิบายได้ถึงความเป็นไปได้ของการกระทำร่วมในระดับเบื้องต้นที่สุดนี้ชี้ว่าทฤษฎีเหล่านี้น่าจะบกพร่องในทางใดทางหนึ่ง เช่น อาจกำหนดสิ่งที่เป็นการเชื่อใจไว้สูงเกินไปหรือต่ำเกินไป การสำรวจจะทำโดยพิจารณาอย่างรอบด้านถึงทฤษฎีเรื่องความเชื่อใจรูปแบบหลักๆ ที่ไม่ใช่แบบทฤษฎีเกม ซึ่งผู้วิจัยจัดกลุ่มให้เป็นกลุ่มใหญ่ๆ สองกลุ่มคือ ทฤษฎีเรื่องความเชื่อใจแบบรู้สึก และทฤษฎีความเชื่อใจแบบที่ไม่รู้สึก ตัวอย่างของนักคิดในกลุ่มแรก เช่น รัสเซลล์ ฮาร์ดิน (Russell Hardin) และเบอร์ิสลาฟ มาร์ซุซิก (Berislav Marusic) และตัวอย่างของนักคิดในกลุ่มหลังเช่น แอนเน็ตต์ แบร์ (Annette Baier) และคาเรน โจนส์ (Caren Jones) โดยจะสำรวจวิเคราะห์และประเมินทฤษฎีความเชื่อใจสองรูปแบบนี้ว่าแต่ละทฤษฎีให้คำจำกัดความเกี่ยวกับความเชื่อใจไว้อย่างไร แต่ละทฤษฎีประสบปัญหาหรือถูกวิพากษ์วิจารณ์ไว้อย่างไรบ้าง และแสดงการวิเคราะห์ของผู้วิจัยเองว่าทฤษฎีสองรูปแบบนี้ ทฤษฎีใดในบรรดาทางเลือกเหล่านี้ที่นำมาใช้ตอบปัญหาเรื่องการกระทำร่วมกันระหว่างคนแปลกหน้าผู้มาเยือนยังโลกใหม่กับคนที่ท้องถิ่นอยู่อาศัยอยู่ก่อนแล้วในโลกนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือมากกว่า อนึ่ง วิทยานิพนธ์นี้ไม่ได้จะพยายามค้นหาความเชื่อใจที่สามารถใช้ได้ในทุกสถานการณ์ แต่จะพิจารณาเฉพาะความเชื่อใจที่ทำได้ในสถานการณ์ของคนแปลกหน้าที่เป็นกรณีพิเศษนี้

คำถามวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ทำโดยการศึกษาจากเอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิเกี่ยวกับความเชื่อใจเพื่อตอบคำถามวิจัยสองข้อต่อไปนี้

1. หากไม่ได้ใช้ทฤษฎีเกมแล้ว แนวทางทฤษฎีในลักษณะใดที่สามารถตอบปัญหาการกระทำร่วมระหว่างคนแปลกหน้าภายใต้บริบทของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ไม่เคยมีการปฏิสัมพันธ์กันมาก่อนได้ดีที่สุด
2. ตามทฤษฎีในลักษณะข้างต้น อะไรคือเงื่อนไขที่คนแปลกหน้าจะต้องทำ เพื่อให้ความไว้วางใจที่นำมาสู่การร่วมมือกันระหว่างคนที่ไม่เคยปฏิสัมพันธ์กันเกิดขึ้นได้ แล้วจะรู้ถึงเงื่อนไขนั้นได้อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. สำรวจ วิเคราะห์และประเมินทฤษฎีความเชื่อใจที่ไม่ใช่แบบทฤษฎีเกม (non-game theoretic theory of trust) รูปแบบต่างๆ และข้อถกเถียงของแต่ละทฤษฎีในการตอบปัญหาเรื่องการกระทำร่วมกัน เมื่ออ้างอิงจากสถานการณ์ที่ไม่สามารถประเมินความน่าเชื่อถือของกันและกันได้
2. สังเคราะห์ทฤษฎีความเชื่อใจที่ไม่ใช่แบบทฤษฎีเกม เพื่อตอบปัญหาการกระทำร่วมในสถานการณ์ดังกล่าว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาการเกิดขึ้นของสถานการณ์ของการกระทำร่วมระหว่างคนแปลกหน้า ที่หมายถึงคนที่ไม่เคยมีปฏิสัมพันธ์กันมาก่อนทำให้ต่างฝ่ายต่างไม่ทราบว่ามีแนวโน้มในการกระทำเป็นอย่างใดและจะคาดหวังอะไรได้บ้าง
2. วิเคราะห์ข้อสมมติ ข้อถกเถียง และปัญหา ของทฤษฎีความเชื่อใจทั้งแบบทฤษฎีเกมและที่ไม่ใช่แบบทฤษฎีเกมในการตอบปัญหาเรื่องการกระทำร่วมกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีความเชื่อใจที่ไม่ใช่แบบรัฐคิดรูปแบบที่สามารถตอบปัญหาการกระทำร่วมระหว่างคนแปลกหน้าได้
2. ได้เหตุผลปกป้องสำหรับทฤษฎีความเชื่อใจที่ไม่ใช่แบบรัฐคิด

บทที่ 2

ปัญหาของทฤษฎีความเชื่อใจแบบทฤษฎีเกมกับการอธิบายความเชื่อใจ

...“ท้ายที่สุดก็ถูกอัญเชิญมาต่างโลก เป็นอันแน่นอนว่าต้องออกจากโรงเรียน ม.ปลาย กลางคืนนั้นเรอะ ในตอนนี้ไม่เข้าใจอะไรอีกแล้วนะ”

เขารู้สึกราวกับฝันเห็นสิ่งที่สร้างขึ้นมาได้อย่างรวดเร็ว แต่ทั้งห้องหยิกแก้มและกระแทกศีรษะ เข้ากับกำแพงดูก็ยังไม่ล้มตาศิ้นขึ้น

สุบารุถอนหายใจ ขยับตัวออกจากถนนใหญ่ซึ่งเต็มไปด้วยสายตารอรู้อยากเห็น ขณะนี้เขา ไปอยู่ที่รอกด้านหลังถัดจากถนนเดิมไปอีกเส้น หย่อนสะพานลงบนพื้นซึ่งสร้างให้เป็นทางเท้า

“ตั้งสมมติฐานว่าที่นี่เป็นแพนตาซีต่างโลก วิทยาการอยู่ในระดับยุคกลางอย่างที่ควรจะเป็น เท่าที่ดูยังไม่มีเครื่องจักรให้เห็น แต่สภาพทางเท้าสร้างมาได้ไม่เลว และแน่นอนว่าเงินที่เรามี มันใช้ไม่ได้”

ทางด้านความสามารถในการสื่อสารกับคนท้องถิ่นและมูลค่าสิ่งของนั้น สุบารุซึ่งรู้ว่าตนถูก อัญเชิญมายังต่างโลกได้รับไปตรวจสอบทันทีจนแน่ใจแล้ว

โชคดีที่คำพูดสามารถสื่อสารกันได้ และยืนยันได้แล้วว่าค่าขายโดยใช้ระบบแลกเปลี่ยนสกุลเงินประเภททองคำ เงิน และทองแดง แม้ว่าร้านผลไม้ที่เข้าไปติดต่อสื่อสารด้วยร้านแรกจะทำ หน้าไม่พอใจเท่าไรนักก็เถอะ

การที่เขาสามารถทำความเข้าใจสถานการณ์เช่นนี้ได้อย่างรวดเร็ว เด็กหนุ่มรู้สึกซาบซึ้งว่าตน โชคดีเหลือเกินที่เป็นวัยรุ่นญี่ปุ่นยุคปัจจุบันอันรายล้อมไปด้วยอนิเมะและเกมสำหรับเด็กชาย วัยแรกรุ่นแล้ว ปราบฏการณ์อย่าง ‘ถูกอัญเชิญมายังต่างโลก’ นั้น จะเรียกว่าเป็นความฝัน อย่างหนึ่งก็ไม่ถือว่าเกินไป ยิ่งไปกว่านั้น

“ถ้าไม่มีสวัสดิการให้เพียงพร้อมกว่านี้ละก็ เด็กเจนวายอย่างฉันคงยอมรับไม่ได้หรอกนะ?”

เขาคงนึกถึงสถานการณ์ที่ต้องมาเป็น กับไอเทมติดตัวเริ่มต้นอันแสนจะอึดอัดแล้วเอ่ยปาก บ่น

มือถือ (แบตเตอรี่ใกล้หมด) กระเป๋าตังค์ (มีบัตรสมาชิกร้านเช่าวิดีโอจำนวนมาก) บะหมี่ ถ้วยสำเร็จรูปที่ซื้อมาจากร้านสะดวกซื้อ (รสซุปรกระดูกหมูโซยุ) ขนมขบเคี้ยวซึ่งซื้อมาจากที่

เดียวกัน (รสซูปข้าวโพด) ชุดวอร์มสีเทาตัวโปรด (ยังไม่ได้ซัก) รองเท้าผ้าใบที่ใช้จนเก่า (อายุสองปี) มีเพียงเท่านั้น

“ทำไมถึงไม่มีเอ็กซ์คาลิเบอร์สักเล่มนะ จบเห่แล้ว เายังไงต่อดี”

ช่วยไม่ได้ เพราะเขาถูกอัญเชิญมายังต่างโลกระหว่างทางกลับจากร้านสะดวกซื้อ ซึ่งเกิดขึ้นรวดเร็วแค่พริบตา

ขนมขบเคี้ยวเป็นของที่น่าจะมีประโยชน์เพียงอย่างเดียวในต่างโลกนี้ แต่ด้วยความที่พ่ายแพ้ต่อความหิวโหยของกระเพาะ เขาจึงสวาปามมันไปแล้วครึ่งหนึ่ง จากนั้นเด็กหนุ่มก็เพิ่งมารู้เอาทีหลังว่ามันเป็นอาหารที่มีค่าเพียงใด แต่ถึงเขาจะเสียใจแค่ไหนก็ไม่มีโอกาสแก้ตัวอีกแล้ว แม้จะลองตั้งความหวังสุดทำยว่านี่เป็นรายการแอบถ่ายที่มักจะจัดฉากมาแก้งกัน แต่รถเทียบกึ่งท่าที่แล่นตัดถนนไปและรูปลักษณ์ของผู้คนที่สัญจรไปมาก็ดูเหมือนจะทำลายความหวังนั้นไปซะ

“ที่ทุกคนปล่อยผ่านไปโดยไม่มีใครแย้งขึ้นมาเลยเนี่ย แปลว่ามันเป็นเรื่องปกติสินะ อย่างกึ่งก่ายักษ์และอมนุษย์ก็ด้วย”

สิ่งที่ผ่านเข้ามาในทัศนวิสัยของสุมารุซึ่งกำลังร่ำบ่นอยู่นั้นคือผู้คนหลากหลายสีในชุดแปลกตา และสิ่งที่ตอกย้ำสุมารุถึงความจริงที่ว่าเขาได้รับการอัญเชิญมายังต่างโลกยิ่งกว่าอะไรก็คือตัวตนของเหล่าอมนุษย์

เท่าที่ปราดตามอง พบมนุษย์ ‘หุหามา’ และ ‘หุแมว’ ซ้ำยังเหลือบเห็นไปเห็นชนิดที่แปลกชนิดน้อยอย่าง ‘ลิซาร์ดแมน’ แต่ก็ยังมีมนุษย์ที่ดูไม่แตกต่างจากสุมารุอยู่ด้วย

“โลกที่มีอมนุษย์อยู่ บางทีอาจมีสงครามหรือการผจญภัยอยู่ด้วย จะมีสัตว์ที่คั่นหน้าคั่นตาอยู่หรือเปล่าเป็นอีกเรื่อง แต่อย่างบทบาทหน้าที่ของกึ่งก่าลากรถม้าไม่มีการเปลี่ยนแปลง---อย่างนี้สินะ”

สุมารุเรียบเรียงข้อมูลได้ถึงเท่านั้น ผ่อนลมหายใจยาว ซึ่งต่างจากการถอนหายใจ หากเรื่องราวเป็นไปตามจินตนาการเพื่อฝัน หลังจากนั้นสุมารุจะใช้ความรู้ของยุคปัจจุบันให้เกิดประโยชน์ และมีบทบาทสำคัญไปทั่วทุกสารทิศแน่นอน

--- ทว่า เขายังยอมรับไม่ได้

“สถานการณ์อัศจรรย์รอบด้าน สาเหตุของการอัศจรรย์เป็นปริศนาโดยสิ้นเชิง ทั้งความจำว่า
ลอดผ่านกระจกหรือตกลงในบ่อน้ำก็ไม่มี เดิมทีถ้าเป็นการอัศจรรย์มา แล้วสาวสวยที่เรียกชั้น
มาโลกนี้อยู่ที่ไหนกันแล้ว?”

นางเอกคนหลักซึ่งควรอยู่ในต่างโลกไม่ปรากฏตัว ปฏิบัติหน้าที่บกพร่องชนิดเป็นไปไม่ได้เลย
ในโลกสองมิติ การถูกปล่อยทิ้งไว้อย่างไรจุดหมายหลังอัศจรรย์มานั้นไม่ต่างจากการถูกเล่น
งานแล้วทิ้งเอาไว้เลย

ในความเป็นจริง หลังตรวจสอบสภาพการณ์เรียบร้อยแล้ว สุกุบารุไม่มีเรื่องอะไรอื่นอีก
นอกจากรีบหนีจากความจริงนั้น...⁷

...“Moving and immigrating is about moving from point A to B but it is a road
with no signs. You put the signs where you choose to,” he said. “Without a
clear vision, you might put your sign in the wrong location.”...⁸

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีงานเขียนจำพวกนวนิยายและสื่อบันเทิงคดีแนวหนึ่งๆ ที่ได้รับความนิยมมากคือเรื่องราวแนวต่างโลก เช่น *Konosuba*, *Re:ZERO*, *Overlord*, *ผู้กล้าโล่ผงาด*, *เกิดใหม่ทั้งทีก็เป็นสไลม์ไปซะแล้ว* และอื่นๆ อีกมากมายที่สร้างออกมาทั้งในรูปแบบการ์ตูนเล่ม นวนิยาย และการ์ตูนอนิเมชัน⁹ งานเขียนเหล่านี้แม้จะมีความแตกต่างกันไปตามจินตนาการของผู้สร้างสรรค์แต่ละคน แต่ก็มีลักษณะร่วมกันอยู่คือเป็นเรื่องราวของตัวเอกที่เกิดและเติบโตในสังคมแบบหนึ่งภายใต้สิ่งแวดล้อมแบบหนึ่ง แต่แล้วอยู่มาวันหนึ่งเกิดมีเหตุให้ได้ไปเยือนสถานที่อีกแห่งที่เป็นโลกอีกใบที่ต่างออกไป ซึ่งมีสภาพแวดล้อมและสภาพสังคมที่ไม่เหมือนกับโลกใบเดิมที่คุ้นเคย ทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้พบ

⁷ คัดลอกจาก ทัปเปย์ นากะทสึกิ. (2014). *Re: ZERO รีเซทชีวิต ฝ่าวิกฤตต่างโลก Vol.1* (มนชนก มากบุญ ประสิทธิ์, แปล). Kadokawa Corp. A-Plus. หน้า 18-22

⁸ คัดลอกมาจาก Hosseiny, M. (2020, Nov 16). *Part One: What My Experience As An Immigrant Taught Me About Change Management*. Retrieved 19 June 2023. // from <https://www.forbes.com/sites/forbesbusinessdevelopmentcouncil/2020/11/16/part-one-what-my-experience-as-an-immigrant-taught-me-about-change-management/?sh=23dacba1e9a9>

⁹ นวนิยายเหล่านี้หลายๆ เรื่องถูกเผยแพร่ครั้งแรกในเว็บไซต์เขียนนิยาย Shosetsuka ni Narou (<https://syosetu.com>) ก่อนที่จะได้รับการตีพิมพ์และดัดแปลงเป็นหนังสือการ์ตูนและอนิเมะที่ฉายทางโทรทัศน์ และ Streaming Service ต่างๆ ในภายหลัง

เห็นรอบตัวในทีใหม่นั้นคือสิ่งที่แปลกใหม่สำหรับตัวเอกผู้นี้ และเขาเองก็เป็นคนแปลกหน้าสำหรับสถานที่ใหม่แห่งนี้ ความท้าทายผู้มาเยือนยังต่างโลกนี้อยู่ที่การที่ต้องหาทางมีชีวิตอยู่หรือทำเรื่องต่างๆ ที่จะสร้างความหมายใหม่ให้แก่ชีวิตของพวกเขาภายในดินแดนแห่งใหม่นั้น

คำถามหนึ่งที่เกิดขึ้นกับผู้วิจัยจากการอ่านเรื่องราวเหล่านี้คือ หากเป็นตัวเราที่ตกอยู่ในสถานการณ์เช่นนี้ ที่ต้องกลายเป็นคนแปลกหน้าในดินแดนที่แตกต่างอย่างมากจากที่ที่เราคุ้นเคยและใช้ชีวิต โดยที่เราไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจใดๆ เลยเกี่ยวกับที่ใหม่ที่เราไปเยือนนั้นว่าเราต้องทำอะไรบ้าง เพื่อที่จะอยู่รอดในสถานที่แห่งนี้ได้ สิ่งหนึ่งที่เรานูมานได้คือเราไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสถานที่ใหม่นี้ได้หากไม่ได้รับความร่วมมือในทางใดทางหนึ่งจากคนท้องถิ่น แต่เราไม่มีความรู้เกี่ยวกับตัวว่าจะต้องเริ่มต้นอย่างไรเพื่อที่จะได้รับความร่วมมือนี้ เช่น ถ้าเราเข้าไปขอความช่วยเหลือจากเขาด้วยท่าทีแบบหนึ่งแล้วเขาจะช่วยเหลือเราไหม หรือถ้าเราเข้าไปแนะนำตัวและเสนอที่จะทำประโยชน์บางอย่างให้เพื่อแลกกับการที่พวกเขาให้การช่วยเหลือในเรื่องที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตที่เราไม่สามารถทำได้ด้วยตัวคนเดียว เขามีท่าทีเปิดรับเราไหม หรือเขาจะขับไล่เราหรือทำร้ายเราในฐานะเป็นสิ่งแปลกปลอมในถิ่นที่อยู่ของพวกเขา เมื่อสลับไปมองในมุมมองของคนท้องถิ่นบ้าง สิ่งที่มีเหตุผลเข้าใจได้ที่พวกเขาจะไม่ให้ความร่วมมือแก่เราก็เพราะพวกเขาไม่รู้สิ่งใดเลยเกี่ยวกับเรา ไม่รู้ว่าเรามาปรากฏตัวยังที่แห่งนี้ได้อย่างไรและที่สำคัญคือเรามาที่แห่งนี้เพื่อจุดประสงค์ใด เราอาจคิดว่าเราได้เล่าเรื่องของเราอย่างจริงจังแก่พวกเขาว่าเราพลัดหลงมายังที่แห่งนี้โดยเราเองก็ไม่ได้รู้ว่าจะมาได้อย่างไรและโดยวิธีใด แต่พวกเขาก็ไม่มีเหตุผลที่จะเชื่อว่าเรื่องที่เรากล่าวนี้เป็นจริง และแท้จริงเราไม่ได้มาเพื่อจุดประสงค์อื่น เช่น ต้องการยึดครองหรือทำลายสถานที่แห่งนี้ หรือมีเจตนาร้ายอื่นใดแอบแฝง (ill will) ที่จะทำให้การเปิดรับเรากลายเป็นนำหายนะมาสู่พวกเขาเอง¹⁰

ผู้วิจัยเห็นว่างานเขียนในแนวต่างโลกที่มีอยู่ในท้องตลาดไม่มีเรื่องใดเลยที่เขียนเล่าได้อย่างสมจริงในส่วนนี้ ในความหมายที่ว่างานเขียนเหล่านี้ไม่มีเรื่องใดเลยที่ให้คำอธิบายที่ชัดเจนได้ว่าเพราะ

¹⁰ ความระแวงเช่นนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจได้ ในภาพยนตร์เรื่อง Arrival ที่ดัดแปลงจากเรื่องสั้นแนวไซไฟของ Ted Chiang เรื่อง The Story of My Life เมื่อยานอวกาศของมนุษย์ต่างดาวลอยมาอยู่เหนือน่านฟ้าที่หลายจุดของโลก ประเทศมหาอำนาจทุกแห่งในโลกล้วนหวาดหวั่นว่ามนุษย์ต่างดาวจะมาร้าย จนกระทั่งนางเอกผู้เป็นศาสตราจารย์ด้านภาษาศาสตร์สามารถทำความเข้าใจภาษาที่มนุษย์ต่างดาวเหล่านี้ใช้ในการสื่อสารความหมาย เมื่อนั้นมนุษย์โลกจึงเข้าใจว่ามนุษย์ต่างดาวเหล่านี้มาพร้อมกับองค์ความรู้ที่จะช่วยโลก ไม่ใช่มาทำลายโลกอย่างที่หวาดเกรงในตอนแรก ซึ่งถ้าตัดเรื่องแนวนานูภาพทางเทคโนโลยีออกไป มนุษย์ต่างดาวเหล่านี้ก็ไม่ต่างจากคนแปลกหน้าจากต่างโลกที่วิทยานิพนธ์นี้กล่าวถึง

เหตุใดคนที่ต้องถิ่นจึงสามารถยอมรับผู้มาเยือนยังต่างโลกนี้ให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนของตนหรือแม้กระทั่งกลายเป็นผู้นำชุมชนของตนได้¹¹ กรณีเช่นนี้อาจดูเหมือนเป็นปัญหาที่ปรากฏแต่ในโลกของนวนิยาย ไม่มีทางเกิดขึ้นได้ในความเป็นจริง แต่ผู้วิจัยเห็นว่าถ้าพิจารณาให้ดี สถานการณ์ของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนจากต่างโลกนี้ก็ไม่ได้แตกต่างมากนักจากที่นักบุกเบิกเช่นคริสโตเฟอร์ โคลัมบัส เจมส์ กุก มาร์โค โปโล หรือผู้อพยพย้ายถิ่นฐานไปอยู่ยังสังคมใหม่ที่แตกต่างและห่างไกลจากที่อยู่เดิมของตนมากเผชิญ เมื่อพวกเขาพบตัวเองในที่ใหม่ที่ย่อมมีความรู้สึก “มืดแปดด้าน” และ “ไม่รู้จะทำเช่นใดต่อ” เช่นที่คนแปลกหน้าจากต่างโลกผู้นี้มี¹² และการที่คนเหล่านี้สามารถมีชีวิตรอดมาบอกเล่าเรื่องการผจญภัยในท่ามกลางสังคมของคนแปลกหน้าแก่เราก็ควรถูกมองว่าเป็นกรณียกเว้นของผู้ที่ทำได้สำเร็จมากกว่าจะมองว่าพวกเขาคือตัวแทนของคนแปลกหน้าที่อยู่ในสถานการณ์นี้โดยทั่วไป

อาจมีคำถามว่า กรณีของการไปเยือนต่างโลกกับการบุกเบิกพื้นที่ใหม่สามารถนำมาเทียบเคียงกันได้จริงหรือ¹³ ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถเทียบเคียงกันได้ ในกรณีของการสำรวจดินแดนใหม่จริงอยู่ว่าในสถานการณ์แบบนี้ ตัวผู้ออกเดินทางไปเยือนย่อมต้องได้เตรียมความพร้อมไปบ้างที่ทำให้

¹¹ นวนิยายเหล่านี้ใช้กลวิธีในการเปลี่ยนผ่านสถานะของคนแปลกหน้าไปสู่สถานะที่ทุกคนในชุมชนแห่งใหม่ให้การยอมรับเขา เช่น เขียนให้ตัวเองได้รับ “ใบอนุญาต” พิเศษจากพระเจ้าหรือตัวตนเหนือโลกในฐานะคำตอบแทนในการข้ามโลกนั้น ซึ่งเมื่อนำมาใช้กับสถานการณ์จริงไม่ได้ เพราะในสถานการณ์จริง ไม่มีหลักประกันว่าผู้อพยพในฐานะคนต่างโลกจะได้รับจากทางใด หรือแม้ได้รับมาก็ไม่แน่ว่าจะไม่กลายเป็นดาบสองคมที่หากใช้ผิดอาจเกิดโทษร้ายแรงได้ บทบาทของคำอธิบายเช่นนี้จึงเป็นเพียงวิธีแบบปฏิบัตินิยมเพื่อให้ตัวเอกกลายเป็นจุดสนใจได้อย่างรวดเร็วในการเดินเรื่อง และสามารถใช้เป็น Gimmick ของเรื่องได้ ซึ่งเป็นการสื่อสารปัญหาการปฏิสัมพันธ์กับคนท้องถิ่นอย่างชวนให้เข้าใจผิดว่าสามารถถูกแก้ไขได้ง่ายโดยการแสดงความสามารถดังกล่าว ยิ่งไปกว่านั้น งานส่วนใหญ่ในนวนิยายหลายครั้งก็ข้ามการอธิบายไปเลยโดยการให้ตัวเอกบ่นเรื่องว่ามาจากชนบทห่างไกลหรือประเทศห่างไกลก็ไม่มีคนท้องถิ่นที่ตั้งคำถามต่อพวกเขาเลย ซึ่งในโลกความเป็นจริงไม่น่าจะง่ายขนาดนั้น

¹² ดู The Ethics of Migration ของโจเซฟ คลาแรงส์ที่ชี้ให้เห็นว่าแม้แต่การอพยพย้ายถิ่นฐานไปอยู่ประเทศใหม่ที่เป็นประเทศบ้านใกล้เรือนเคียง ผู้ย้ายถิ่นฐานก็ยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายสารพัดในการผสมผสานตนเองเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมใหม่ กระบวนการที่ย่างยากเหล่านี้ทำให้ผู้อพยพจำนวนหนึ่งเลือกที่จะไม่เข้าสู่กระบวนการขอสัญชาติ และเลือกที่จะอยู่อย่างหลบซ่อนจนสุดท้ายก็ลงเอยด้วยการถูกจับได้และถูกส่งกลับประเทศ เป็นต้น

¹³ ผู้วิจัยขอขอบคุณกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ขอให้ผู้วิจัยอธิบายประเด็นนี้ให้ชัดเจนขึ้นว่า คนแปลกหน้าที่วิทยานิพนธ์นี้กล่าวถึงมีลักษณะอย่างไรหรือต้องอยู่ในเงื่อนไขแบบใด และคนแปลกหน้าในนวนิยายคนต่างโลกสามารถเปรียบเทียบกันได้อย่างไรกับนักบุกเบิกในดินแดนแห่งใหม่ หรือผู้อพยพไปสู่ประเทศใหม่ในโลกยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการอพยพย้ายถิ่น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกัน หากตอบได้ว่าความเป็นคนแปลกหน้าอย่างสมบูรณ์คืออะไรจะชี้ได้ว่าคนสามกลุ่มนี้มีลักษณะอย่างไรที่ทำให้เทียบกันได้

พอคาดหวังได้ว่าเมื่อไปถึงแล้วจะต้องเผชิญกับสิ่งใด¹⁴ แต่ความคาดหวังนี้ก็ผ่านมาผ่านคำบอกเล่าหรือภาพจำที่ผู้อื่นสร้างขึ้นตามจินตนาการซึ่งอาจตรงหรือไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ได้¹⁵ ในนวนิยายแนวต่างโลก คนที่ถูกอัญเชิญไปต่างโลกก็ไม่ถึงกับไม่มีคาดหวังเสียทีเดียวเกี่ยวกับโลกที่ตนถูกส่งไปนั้น ซึ่งตามสูตรสำเร็จคือโลกในยุคยุโรปยุคกลางที่เต็มไปด้วยการใช้เวทมนตร์¹⁶ ดังนั้น หากจะกล่าวในแง่ความคาดหวัง ทั้งสองกรณีนี้ก็มีความคาดหวังเหมือนกันแต่ต่างกันอยู่บ้างตรงการเตรียมตัวที่กรณีแรกสามารถทำได้ดีกว่า แต่ที่สำคัญกว่านั้นคือความคาดหวังของทั้งคู่เมื่อไปถึงแล้วสามารถพลิกผันได้ตามสภาพที่ประสบจริง ซึ่งที่สุดแล้วต่างก็จะต้องลงเอยเรียนรู้จากสถานการณ์เฉพาะหน้าที่เผชิญ เป็นไปได้ว่าพวกเขาอาจพออนาคตความรู้แบบกว้างๆ ที่ติดตัวมาปรับใช้ในสถานการณ์ใหม่ แต่เป็นไปได้เลยที่พวกเขาจะรู้ว่าคนในที่แห่งใหม่คิดอย่างไรกับเขา (นอกจากว่าคนเหล่านั้นจะเชื่อใจเขาแล้วและเต็มใจออกปากบอกเขาในเรื่องนี้เอง) หรือสิ่งใดที่จะจูงใจให้คนเหล่านั้นยอมสานสัมพันธ์กับเขาชนิดที่จะทำให้เขาได้รับความเชื่อใจให้ทำสิ่งอื่นๆ ที่จะเป็นประโยชน์แก่ตัวเขาและคนในที่แห่งใหม่นั้นตามมาได้ (นอกจากว่าคนเหล่านั้นจะเชื่อใจเขาแล้วและเต็มใจออกปากบอกเขาในเรื่องนี้เอง)

ในทำนองเดียวกัน เมื่อนักเรียนคนหนึ่งย้ายเข้าเรียนในโรงเรียนแห่งใหม่ การที่โรงเรียนมีกฎระเบียบกำหนดไว้อย่างชัดเจนอาจดูเหมือนทำให้นักเรียนคนนี้พอจะประเมินได้ว่าจะต้องแสดงพฤติกรรมในเบื้องต้นอย่างไร แต่ในสายตาคนที่เรียนในโรงเรียนแห่งนั้นอยู่ก่อนแล้วก็จะมองเห็นเขาเหมือนกับที่คนท้องถิ่นในสถานการณ์ต่างโลกหรือสถานการณ์ของการบุกเบิกดินแดนใหม่เห็น คือ

¹⁴ เช่น โคลัมบัสก่อนออกเดินทางเพื่อสำรวจดินแดนที่อยู่ห่างออกไปทางทิศตะวันตกได้เตรียมศึกษาจากแผนที่เก่าที่มีอยู่ บวกกับการอ่านเรื่องราวการเดินทางของมารโค โปโล อันเป็นที่มาของการที่เขาตัดสินใจเดินเรือไปเอเชียด้วยเส้นทางที่ไปยังทิศตะวันตก ดู Geggel, L. (2018, Aug 17). This 1491 Map May Have Influenced Christopher Columbus. Live Science. <https://www.livescience.com/63339-map-influenced-christopher-columbus.html>

¹⁵ ตัวอย่างของความคาดหวังที่ลงเอยแล้วไม่ตรงกับความเป็นจริงจนทำให้เกิดความสูญเสียถึงชีวิต พบได้ในประวัติของจอร์จ วอชิงตันสมัยร่วมรบกับกองทัพอังกฤษและชนพื้นเมืองอินเดียนแดง เพื่อแย่งชิงดินแดนในประเทศแคนาดาปัจจุบันจากฝรั่งเศส ในการพบปะเพื่อเจรจากันครั้งหนึ่ง นายร้อยเอกที่ฝรั่งเศสส่งมากล่าวหรือแสดงอาการบางอย่างซึ่งดูประหลาดตามาก แต่หัวหน้าเผ่าชาวอินเดียนแดงถือว่าเป็นการลอบหลอและไม่พอใจ ตามที่บันทึกไว้ หัวหน้าเผ่ารายนี้ได้ใช้ชวานพินศิระชของนายร้อยเอกชาวฝรั่งเศสรายนี้ แล้วนำมาจุ่มในทะเลและล้างมือด้วยสมองของเขา ดู Ron Shernow (2011). Washington: A Life. Penguin Books.

¹⁶ ตัวเอกแนวต่างโลกซึ่งส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นคนที่นิยมอ่านงานเขียนแนวต่างโลกภายในเรื่องอยู่แล้วที่จะมีความคาดหวังว่าโลกจะต้องมีสภาพแวดล้อมคล้ายคลึงกับยุโรปยุคกลางที่ประกอบด้วยเวทมนตร์อย่างที่ใช้เป็นเกณฑ์ตรวจสอบว่าเป็นต่างโลกที่ตรงตามรูปแบบที่คาดหวังหรือเคยได้ยินได้ฟังมาหรือไม่

มองด้วยความสงสัยว่า คนที่มาใหม่คือใคร แต่พ้นจากความสงสัยนี้ไปแล้ว พวกเขา ก็อาจไม่ได้สนใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนเข้าใหม่คนนี้อีกมากเกินไปกว่านั้น เพราะความไม่รู้ทำให้พวกเขาไม่รู้ว่านักเรียนเข้าใหม่คนนี้จะทำสิ่งใดให้แก่เขาได้บ้างไม่ว่าจะเป็นทางที่เป็นคุณหรือเป็นโทษที่จะจงใจให้พวกเขาอยากเข้าใกล้หรือคบหาด้วยเพราะอาจทำให้สถานการณ์ที่เป็นอยู่ของพวกเขาเปลี่ยนไปในทางที่ไม่น่าปรารถนาก็ได้ ความไม่รู้ทำให้พวกเขาอาจไม่แยแสที่จะชวนคุย ชวนเข้ากลุ่ม และไม่ต้องการให้นักเรียนเข้าใหม่คนนี้ไปยุ่งกับความสัมพันธ์ที่พวกเขามีอยู่แล้วเพราะไม่รู้ว่าถ้ามายุ่งแล้วจะเกิดสิ่งใดขึ้นตามมา กฎระเบียบของโรงเรียนบอกเพียงแค่ว่าถ้าทุกคนทำตามกฎนี้ ก็จะอยู่ร่วมกันได้โดยไม่เกิดปัญหา แต่ไม่ได้บอกด้วยว่าถ้าทุกคนคบหาหรือสูงส่งกันแล้วจะเกิดสิ่งใดขึ้นตามมา เป็นไปได้ที่สิ่งที่เกิดขึ้นอาจเหนือความคาดหมายของผู้ออกกฎของโรงเรียนเองก็ได้ นักเรียนเข้าใหม่ของโรงเรียน นักบุกเบิกในดินแดนแห่งใหม่ และคนแปลกหน้าที่มาจากต่างโลกจึงมีสถานะที่เหมือนกันในแง่นี้เมื่อมองจากสายตาของคนท้องถิ่นหรือผู้ที่อยู่มาก่อน ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามี ความชอบธรรมที่จะกล่าวถึงความเป็นคนแปลกหน้าในกรณีเหล่านี้ว่าเป็นคนแปลกหน้าอย่างสมบูรณ์ (absolute stranger) ซึ่งหมายถึงคนที่ไม่เพียงมองเห็นตนเองเป็นคนแปลกหน้าที่หลงไปอยู่ในที่ที่ตนไม่เคยอยู่มาก่อนและไม่รู้จะทำให้ตัวเองกลายเป็นส่วนหนึ่งของคนที่อยู่มาก่อนแล้วในที่แห่งนั้นได้อย่างไร แต่ยังเป็นคนที่ถูกรับรู้ว่าเป็นเช่นนั้นด้วยโดยคนในที่แห่งใหม่ที่พวกเขาหลุดเข้าไปอยู่ ซึ่งตรงกับ ความหมายสองแบบของคนแปลกหน้าที่ Oxford English Dictionary ใช้ตั้งที่กล่าวไปแล้วในตอนแรก แต่ความหมายที่เพิ่มขึ้นมาคือนัยต่อการกระทำร่วมที่แฝงอยู่ในความหมายสองแบบนี้ที่ว่าเงื่อนงำที่เขาเป็นนั้นทำให้คนท้องถิ่นไม่สามารถหาเหตุผลเริ่มแรกที่จะให้ความเชื่อใจแก่เขาพอที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่เป็นความร่วมมือกันชนิดที่คนแปลกหน้าต้องการขึ้นมาได้¹⁷ นัยที่เพิ่มขึ้นมานี้ตรงกับสิ่งที่รัสเซลล์ ฮาร์ดิน (Hardin, 2002) กล่าวถึง

¹⁷ ในตัวอย่างของเกาะเซนต์ปีเตอส์เบิร์กที่จะกล่าวต่อไป เมื่อมีคนที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญพยายามไปเยือนเกาะเซนต์ปีเตอส์เบิร์กโดยรู้อยู่แล้วว่าคนท้องถิ่นนั้นนั้นต่อต้านคนนอก ขณะเดียวกันก็รู้ว่ามีความพยายามเข้าไปติดต่อก็ได้มาแล้วด้วยการให้สิ่งของจากเรื่องสั้นกามานุษยวิทยาได้เข้าไปสร้างความสัมพันธ์จนได้รับความเชื่อใจจากชาวเกาะมาได้ แต่คนที่ไม่มีอาชีพที่ไปทีหลังก็ยังถูกคนบนเกาะแห่งนี้ยิงจนเสียชีวิตคาเกาะอยู่ดี แสดงให้เห็นว่าต่อให้พวกเขามีความรู้ล่วงหน้าก็ไม่ได้ช่วยอะไรเพราะคนท้องถิ่นก็ยังมองผู้มาใหม่เป็นคนนอกที่อยากจะประเมินค่าเดาได้อยู่ดี หรือในการไปเยือนต่างประเทศในช่วงก่อนหน้าที่มีการเดินทางจะสะดวกสบายขนาดอย่างที่เป็นอยู่และมีข้อมูลเรื่องราวในต่างแดนที่เข้าถึงได้ง่ายอย่างในปัจจุบัน แม้เราจะพอรู้อยู่บ้างว่าดินแดนที่ไปเยือนนั้นเป็นอย่างไร แต่เมื่อไปถึงก็ก็ได้เป็นที่ประจักษ์แจ้งกันโดยส่วนใหญ่ว่ามันไม่ได้เหมือนกับสิ่งที่คิดว่ามันเป็นอยู่ก่อนหน้านั้น และเป็นเรื่องยากมากที่จะสร้างความสัมพันธ์ใดๆ กับคนท้องถิ่น คนท้องถิ่นมองผู้มาเยือนเป็นตัวประหลาดที่ไม่อยากจะข้องแวะและไม่สู้จะได้รับการ

เกมความเชื่อใจแบบทางเดียว (one-way trust game) ที่คนที่อยู่มาก่อนหรือคนที่ต้องถินถูกคาดหวังให้เล่นกับคนแปลกหน้าผู้หนึ่งที่พวกเขาไม่มีความรู้ใดๆ ด้วยและไม่เคยมีปฏิสัมพันธ์ได้ด้วยกันมาก่อน โดยที่คนที่ต้องถินก็รู้ว่าเมื่อให้ความเชื่อใจไปแล้ว คนแปลกหน้าจะให้ความเชื่อใจกลับหรือไม่ก็ได้อีกทั้งสามารถเลือกว่าจะร่วมมือหรือไม่ร่วมมือก็ได้ ทำให้คนที่ต้องถินเมื่อคิดอย่างมีเหตุผลย่อมไม่ควรที่จะเชื่อใจแต่แรก คนแปลกหน้าอย่างสมบูรณ์จึงเป็นคนแปลกหน้าที่อยู่ในสถานการณ์ที่ต้องการให้คนที่อยู่มาก่อนมอบความเชื่อใจให้เมื่อคนที่อยู่มาก่อนไม่มีเหตุผลที่จะมอบความเชื่อใจให้เพราะไม่รู้ว่าเมื่อมอบให้แล้วจะได้รับคุณหรือโทษอย่างไร และคนแปลกหน้าก็ไม่มีความรู้พอที่จะพิสูจน์ให้คนที่อยู่มาก่อนเห็นด้วยว่าเขาคือคนที่ไว้ใจได้ที่ควรได้รับมอบความเชื่อใจดังกล่าวที่จะทำให้หลุดพ้นจากการเป็นคนแปลกหน้าได้ในที่สุด

จากที่กล่าวมานี้ การตอบคำถามของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงน่าจะเป็นประโยชน์ในทางอ้อมสำหรับปัญหาความร่วมมือของปัจจุบันที่คนจำนวนหนึ่งที่ถูกชะตาชีวิตกำหนดให้ต้องโยกย้ายไปใช้ชีวิตในสถานที่แห่งใหม่ที่ตนจะเป็นคนแปลกหน้าสำหรับที่แห่งนั้น เช่น ผู้อพยพและผู้พลัดถิ่นทั้งหลาย รวมไปถึงใครก็ตามที่ครั้งหนึ่งในชีวิตอาจต้องอยู่ในสถานการณ์ของการต้องการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนแห่งใหม่แต่มองไม่เห็นทางว่าจะทำเช่นนั้นได้อย่างไร โดยช่วยชี้ถึงทัศนคติแบบความเชื่อใจชนิดที่เหมาะสมที่คนที่อยู่ก่อนควรจะมีเมื่อต้องเผชิญกับการหลั่งไหลของคนที่มาใหม่จากแดนไกลเข้าสู่ถิ่นที่อยู่ของตนอันจะนำมาซึ่งการเปิดรับให้มีการกระทำความร่วมมือกันครั้งแรกซึ่งเป็นพื้นฐานที่สุดได้ และเป็นความเชื่อใจชนิดที่คนใหม่ที่มาจากแดนไกลจะคาดหวังได้ว่าตนจะได้รับหากตนทำได้ตามเงื่อนไขของความเชื่อใจชนิดนี้แล้ว นั่นคือ ความเชื่อใจชนิดนี้ควรเป็นความเชื่อใจที่สามารถหาจุดสมดุลให้แก่เงื่อนไขสองประการที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้คือ *ความมีเหตุผลเชิงความเชื่อ* และ *ความมีเหตุผลเชิงปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นเชิงปฏิบัติ* จากมุมมองของทั้งฝ่ายผู้มาเยือนจากแดนไกล และฝ่ายคนที่อยู่มาก่อน

ในบทนี้ผู้วิจัยจะอภิปรายถึงปัญหาเรื่องการกระทำร่วมระหว่างคนแปลกหน้า แนวทางตอบปัญหานี้จากทฤษฎีเกม (Game Theory) ที่ใช้คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจ (The Game-theoretic theory of trust) ปัญหาของแนวคิดเรื่องความเชื่อใจ ข้อจำกัดของคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจแบบของทฤษฎีเกม โดยจะเกริ่นนำเบื้องต้นเกี่ยวกับคำอธิบายทางเลือกเกี่ยวกับความเชื่อใจที่ผู้วิจัยเรียกว่า

การต้อนรับที่ตึ๊งในตอนแรกนอกจากจากคนที่พามาตนเอง เพราะคนที่ต้องถินที่นั่น ไม่ได้มีใครที่เข้าใจคนที่มาใหม่ และมีความกล้ามากพอที่จะติดต่อกับผู้มาใหม่นั้นในขณะที่ที่ไม่รู้ว่าถ้าเข้าไปติดต่อกับแล้วจะนำพามาซึ่งอะไร

คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจที่ไม่ใช่แบบทฤษฎีเกม (Non Game-theoretic theory of trust) ที่จะกล่าวถึงในบทต่อไปของวิทยานิพนธ์เล่มนี้

การกระทำร่วมระหว่างคนแปลกหน้า (collective action)

ปัญหาเรื่องการกระทำร่วม (collective action) มีต้นกำเนิดเชิงแนวคิดจากคำอธิบายเรื่องกำเนิดรัฐของโทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) ซึ่งมีจุดหนึ่งที่ถูกมองว่ายังมีช่องโหว่ซึ่งนักทฤษฎีเกมนำมาพิจารณาต่อ ฮอบส์อ้างเหตุผลว่าคนในสภาวะธรรมชาติจะมาร่วมกันทำพันธสัญญาเพื่อออกจากสภาวะธรรมชาติและเข้าสู่สังคมการเมืองเนื่องจากเมื่อถึงจุดหนึ่งพวกเขาจะเบื่อหน่ายและต้องการออกจากสภาวะนี้เพื่อไปอยู่ในสภาวะแห่งสันติภาพ และความต้องการนี้จะจูงใจให้พวกเขาตกลงทำพันธสัญญากันว่าต่างฝ่ายต่างจะยอมสละสิทธิตามธรรมชาติของตนที่จะทำอันตรายผู้อื่นด้วยข้ออ้างว่าจำเป็นต้องทำเพื่อปกป้องตนเอง จากนั้นจึงร่วมกันเลือกสรรผู้ที่จะมาทำหน้าที่เป็นองค์อธิปัตย์ (Hobbes 1651/1996) แต่จากคำอธิบายที่ให้มาก่อนหน้านี้อันของฮอบส์เกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์ที่ว่า “ถูกขับเคลื่อนด้วยความต้องการพลังอำนาจอย่างต่อเนื่องและไร้ที่สิ้นสุดที่จะยุติต่อเมื่อตาย (“I put for a general inclination of all mankind, a perpetual and restless desire of power after power, that ceaseth only in death.”) Hobbes 1651/1996, Chapter. 11) เรามีเหตุผลที่จะสงสัยได้ว่า ถ้าธรรมชาติมนุษย์แต่ละคนเป็นดังนี้ กระบวนการนี้จะเกิดขึ้นได้อย่างไร เพราะระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งผู้ใดมาเป็นองค์อธิปัตย์ผู้ที่จะมีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการบังคับใช้กฎหมายและลงโทษคนที่ผิดสัญญา ฝ่ายที่ยอมสละสิทธินี้เป็นคนแรกจะแน่ใจได้อย่างไรว่าเมื่อตนสละสิทธิแล้ว คนอื่นจะรักษาสัญญาและยอมสละสิทธิตามที่ตกลงกันไว้ เพราะถ้าคนอื่นหักหลัง คนแรกที่สละสิทธิจะกลายเป็นคนโง่ และอาจได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ ในเมื่อฮอบส์เองกล่าวไว้ว่าทุกคนล้วนหวาดระแวงซึ่งกันและกัน แล้วทำไมในกรณีนี้ พวกเขาจึงไม่หวาดระแวงว่าจะถูกอีกฝ่ายหักหลัง และถ้าพวกเขาหวาดระแวงแล้วการสละสิทธิเพื่อไปสู่การแต่งตั้งองค์อธิปัตย์จะเกิดขึ้นได้อย่างไร (Rawls 2007, Chapter 5: 20) ฮอบส์ตอบคำถามนี้ว่าเพราะคนเชื่อในกฎของธรรมชาตินี้ยิ่งกว่าสิ่งอื่นใด (Hobbes 1651/1996, chapter 17) แต่การตอบแบบนี้ดูจะเป็นการทวนคำถาม ถ้าฮอบส์เชื่อตั้งแต่แรกแล้วว่าคนในสภาวะธรรมชาติเชื่อในกฎของธรรมชาติดี้อาจจะไม่สำคัญเลยใช้หรือไม่ว่ามนุษย์เหล่านี้จะมีสภาวะทางจิตวิทยาแบบใดเมื่อในที่สุดแล้วสภาวะเหล่านั้นก็สามารถถูกเอาชนะได้ด้วยการทำตามคำสั่งของเหตุผลทั้งสิ้น แต่นี่ก็ไม่ใช่สิ่งที่ฮอบส์ต้องการด้วยเช่นกัน (Hobbes 1651/1996: Chapter

17: 86-87) จอห์น รอลส์ (Rawls) เองตระหนักถึงข้อนี้ที่ทำให้เขาเสนอเพิ่มเติมไว้อีกประการหนึ่งเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์ในสภาวะธรรมชาติที่ทำให้สภาวะนี้เป็นสภาวะสงครามและขณะเดียวกันก็เป็นทางรอดเดียวที่จะทำให้มนุษย์ในสภาวะนี้ออกจากสภาวะธรรมชาติได้ด้วยคือ “การขาด *ความรู้ทางปรัชญา* (philosophical knowledge) ซึ่งเป็นความรู้ที่บอกว่าเพราะเหตุใดคนจึงควรมาอยู่ด้วยกันเป็นรัฐและภายใต้กฎหมาย และการออกจากสภาวะธรรมชาติเพื่อเข้าไปอยู่ในรัฐจะทำได้อย่างไร (Rawls, 2007, p. 20) และคนในสภาวะธรรมชาติต้องใช้ความรู้นี้อาชนะอคติแบบหลงตัวเองและความหยิ่งผยองออกไปให้ได้ เพราะไม่เช่นนั้นพวกเขาก็จะยังคงตัดสินใจทำสิ่งที่โง่เขลาและขัดต่อหลักการของเหตุผลที่ถูกต้องอยู่ต่อไปที่จะทำให้การออกจากสภาวะนี้เป็นไปไม่ได้ (Rawls, 2007, p. 36)

ปัญหานี้ต่อมาถูกทำให้เป็นทั่วไป (generalized) ภายใต้ชื่อว่า *ปัญหาของการกระทำร่วม* (the problem of collective action) ซึ่งถูกอ้างว่าสามารถพบได้ทั่วไปในการกระทำของสัตว์และในปฏิสัมพันธ์กันของมนุษย์ที่ผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ของส่วนรวมดูเหมือนขัดแย้งกัน (Elster, 1978, 1979) ปัญหาการกระทำร่วมรูปแบบที่ท้าทายที่สุดคือปฏิทรรศน์ทางสองแพร่งของนักโทษ (Paradox of Prisoners' dilemma) ที่มีหัวใจอยู่ตรงที่ว่าคนสองคนขึ้นไปทั้งที่มีผลประโยชน์ร่วมกันและขัดกันด้วยในเวลาเดียวกันจะร่วมมือกันได้อย่างไรที่จะทำการกระทำบางอย่างที่หากบรรลุได้ทุกฝ่ายจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน แต่ต่างฝ่ายต่างต้องยอมละเว้นประโยชน์เฉพาะหน้าของตนไปก่อนเมื่อไม่มีหลักประกันว่าถ้าทำเช่นนั้นจะไม่ถูกอีกฝ่ายหักหลัง (Luce & Raiffa, 1957; Elster, 1978, 1979) เมื่อกล่าวถึงปัญหานี้จึงมักเป็นที่เข้าใจกันว่ากำลังพูดถึงการกระทำร่วมในโครงสร้างแบบปฏิทรรศน์ทางสองแพร่งของนักโทษนี้เอง แม้ปัญหานี้จะดูค่อนข้างเป็นเชิงทฤษฎีมากเนื่องจากมีคำบรรยายที่เป็นแบบแผนตายตัว แต่เราสามารถเห็นลักษณะแบบเป็นทั่วไปของปัญหานี้ได้เพียงแค่โดยมองรอบๆ ตัว การใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ไม่ว่าเราจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม มีการกระทำที่เข้าข่ายการกระทำร่วมนี้เกิดขึ้นอยู่เสมอที่เราต้องทำบางสิ่งบางอย่างร่วมกับผู้อื่น หรือมอบผลประโยชน์ที่สำคัญบางอย่างของเราให้ผู้อื่นจัดการดูแลโดยที่ผู้อื่นเหล่านั้นไม่ใช่คนที่เรามีข้อมูลความรู้ใดๆ เกี่ยวกับตัวเขาเลยแต่ด้วยความจำเป็นบางอย่างของการใช้ชีวิตทำให้เราต้องวางใจพึ่งพา (rely on) คนเหล่านั้นว่าพวกเขาจะทำบทบาทหน้าที่ส่วนของเขาที่เราคาดหวังให้เขาทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการกระทำร่วมกันครั้งนั้นได้ แต่ขณะเดียวกันก็รับรู้ถึงความเสี่ยงที่พวกเขาจะไม่ทำหรือทำไม่ได้ในสิ่งที่เราคาดหวังให้ทำ และเราทั้งสองฝ่ายจะเสียประโยชน์ร่วมกันที่การกระทำร่วมนั้นจะก่อให้เกิดขึ้นได้

การที่เรามองเห็นการกระทำร่วมเกิดขึ้นได้รอบๆ ตัวอาจดูเหมือนบอกว่าปัญหานี้ได้รับการแก้ไขแล้ว แต่ความจริงแล้วไม่ได้เป็นเช่นนั้น สิ่งที่เราเห็นว่าเป็นความร่วมมือแบบสมประโยชน์กันทั้งสองฝ่ายนั้น แท้จริงแล้วอาจเป็นแค่การที่โง่ถูกคนฉลาดเอาเปรียบ คนใจดีถูกคนเห็นแก่ตัวหลอกใช้ ไม่ใช่การกระทำที่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองฝ่ายที่เป็นบุคคลที่เท่าเทียมตามปัญหาที่เกิดจากแนวคิดดั้งเดิมของฮอบส์แต่อย่างใด¹⁸

ทฤษฎีเกมกับการอธิบายการกระทำร่วม

ทฤษฎีเกมเสนอทางออกสำหรับปัญหาการกระทำร่วมนี้ในรูปที่ว่า เริ่มต้นจากคนหรือกลุ่มคน ตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปที่มีความต้องการ (preferences) เป็นผลประโยชน์สูงสุดจากการปฏิสัมพันธ์กัน โดยไม่มีปัจจัยอื่นให้กระทบต่อการตัดสินใจเลยนอกจากผลประโยชน์ที่ว่าเป็น ผลประโยชน์นี้จะอยู่ในรูป โครงสร้างของรางวัล (structure of pay-offs) ที่ทั้งสองฝ่ายรู้อยู่แล้วหรือสามารถคาดคะเนได้ ยกตัวอย่างเช่นในการเล่นเกมนักโทษ (Prisoners' Dilemma) ที่นักโทษสองคนถูกจับกุมตัวด้วยข้อหาเดียวกัน ทั้งสองคนถูกนำไปสอบสวนแยกกันและต่างได้รับแจ้งว่า หากทั้งคู่สารภาพ ทั้งคู่จะได้รับโทษติดคุกคนละห้าปี หากทั้งคู่ไม่สารภาพทั้งคู่จะได้รับโทษติดคุกคนละสองปี แต่หากคนใดคนหนึ่งสารภาพและอีกคนหนึ่งปฏิเสธ คนที่สารภาพจะถูกกักเป็นพยาน และไม่ต้องรับโทษเลย ส่วนคนที่ปฏิเสธจะได้รับโทษติดคุกคนละสิบปี

โครงสร้างของรางวัลของเกมทางสองแพร่งของนักโทษ		
	นักโทษคนที่ 2: ร่วมมือ (ไม่สารภาพ)	นักโทษคนที่ 2: ไม่ร่วมมือ (สารภาพ)
นักโทษคนที่ 1: ร่วมมือ (ไม่สารภาพ)	คนไม่สารภาพทั้งคู่ติดคุกคนละ 2 ปี (2, 2)	คนสารภาพไม่ติดคุก, คนไม่สารภาพติดคุก 10 ปี (10, 0)
นักโทษคนที่ 1: ไม่ร่วมมือ (สารภาพ)	คนสารภาพไม่ติดคุก คนไม่สารภาพติดคุก 10 ปี (0, 10)	คนสารภาพทั้งคู่ติดคุกคนละ 5 ปี (5,5)

¹⁸ ผู้วิจัยเคยทดลองเล่นเกมที่มีรูปแบบปฏิทรรศน์ทางสองแพร่งของนักโทษโดยใช้ทางออกหลายๆ แบบ และพบว่า มีทางออกแบบหนึ่งที่คุณเล่นทั้งสองฝ่ายจะสามารถตกลงกันได้เสมออย่างชนิดที่คาดการณ์ได้ คือ ยุทธศาสตร์ที่ฝ่ายหนึ่งยอมเป็นฝ่ายเสียเปรียบตลอด โดยเลือกทางเลือก (options) ที่จะทำให้ผู้เล่นอีกฝ่ายได้รางวัล (pay-offs) มากที่สุดไว้

การแข่งขันในเกมนี้จึงอยู่ที่การแข่งขันกันเพื่อได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ในเกมแข่งขันทั่วไปเมื่อโครงสร้างของรางวัลถูกให้มาแล้ว สิ่งที่ผู้เล่นต้องทำคือศึกษาโครงสร้างนั้นจากนั้นหาทางไปให้ถึงทางออกที่ถูกต้องในความหมายที่ว่าให้ผลลัพธ์เป็นรางวัลสูงสุด ซึ่งทางออกที่ถูกต้องนี้ในขณะเดียวกันก็จะเป็นยุทธศาสตร์เด่น (dominant strategy) ด้วยในความหมายที่ว่าเล่นเมื่อใดก็จะชนะ (Luce & Raiffa, 1957; Elster, 1979) แต่สำหรับเกมนี้ความยุ่งยากอยู่ตรงที่ว่ายุทธศาสตร์เด่นคือการไม่ร่วมมือ ซึ่งจะลงเอยทำให้ทั้งสองฝ่ายสารภาพและติดคุกคนละ 5 ปี ในเกมปกติ ยุทธศาสตร์เด่นคือการกระทำความ์ที่ให้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดแก่ทั้งสองฝ่าย ซึ่งในกรณีนี้คือการไม่สารภาพซึ่งจะทำให้ทั้งคู่ติดคุกเพียงคนละ 2 ปี เท่ากับว่าในกรณีนี้ ยุทธศาสตร์เด่นไม่ใช่การกระทำความ์ที่ให้ผลลัพธ์ดีที่สุดแก่ทั้งสองฝ่ายซึ่งถือเป็นความย้อนแย้ง และปัจจัยที่ทำให้การใช้เหตุผลพาไปสู่ยุทธศาสตร์เด่นที่ไม่ใช่ทางออกที่ให้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในสถานการณ์เช่นนี้คือความกลัวว่าจะถูกหักหลังโดยการถูกปล่อยให้รับโทษติดคุกอยู่เพียงคนเดียว 10 ปี นักทฤษฎีเกมวิเคราะห์ว่าปัญหาของการกระทำร่วมในกรณีนี้เกิดจากการที่ผู้เล่นเกมเป็นคนที่คิดบนฐานของความเป็นเหตุเป็นผล (rationality) ในการตัดสินใจเลือกที่จะทำสิ่งใดจากบรรดาทางเลือกที่มีอยู่ซึ่งให้ผลตอบแทนที่ไม่เท่ากัน คนมีเหตุผลย่อมเป็นคนที่จะเลือกทำในสิ่งที่ให้ผลตอบแทนสูงสุด ซึ่งในกรณีนี้ควรเป็นทางเลือกที่รูปแบบ win-win คือติดคุกรวมกัน 4 ปี และติดคุกแค่คนละ 2 ปี แต่กลับกลายเป็นว่าในกรณีนี้มีอีกสิ่งหนึ่งที่ทำงานอยู่ด้วยคือสิ่งที่นักทฤษฎีเกมรุ่นคลาสสิกเรียกว่า “กั๊กดั๊กของความเป็นเหตุเป็นผล” (Luca & Raiffa, 1957) ที่ว่าความเป็นเหตุเป็นผลจะทำให้นักโทษแต่ละคนมองเห็นและสามารถเปรียบเทียบผลตอบแทนที่ตนจะได้รับจากทางเลือกแต่ละทาง และพบว่าทางเลือกที่ตนจะได้ประโยชน์สูงสุดคือ การสารภาพเมื่ออีกฝ่ายปฏิเสธ คือ จะติดคุกเพียงแค่สองปี และทางเลือกที่ตนจะได้ประโยชน์น้อยสุด (หรือสูญเสียมากที่สุดขึ้นกับว่ามองจากมุมใด) คือ การปฏิเสธเมื่ออีกฝ่ายสารภาพ และขณะเดียวกันก็รู้ว่าอีกฝ่ายที่ก็เป็นคนที่มีความเป็นเหตุเป็นผลเหมือนกัน ก็จะมีแบบเดียวกันกับตน และสิ่งนี้เองจะเป็นแรงจูงใจที่บังคับให้พวกเขาเลือกที่จะสารภาพ ซึ่งเป็นทางเลือกที่ดีกว่า เมื่ออีกฝ่ายปฏิเสธ แต่จะเป็นทางเลือกที่เลวกว่า เมื่ออีกฝ่ายสารภาพ เพราะนั่นหมายถึงทั้งคู่ จะต้องลงเอยรับโทษติดคุกคนละห้าปี รวมเป็นสิบปี ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่แย่มากเมื่อเทียบกับการติดคุกคนละสองปี รวมเป็นสี่ปี โดยการที่ทั้งคู่ไม่ยอมสารภาพ โดยที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะถึงแม้ต่างฝ่ายต่างก็รู้ว่าทางเลือกแบบไหนทำให้ได้ประโยชน์สูงสุดร่วมกันก็จริง แต่การที่แต่ละฝ่ายไม่อาจมั่นใจได้ว่าอีกฝ่ายจะเลือกอย่างที่เราเห็นว่าเป็นประโยชน์สูงสุดร่วมกันหรือไม่ ในกรณีแบบนี้การสารภาพในกรณีที่อีกฝ่ายปฏิเสธทำให้มีโอกาสที่ตนเองจะไม่ต้องรับโทษเลย ในขณะที่การปฏิเสธ

หากอีกฝ่ายสารภาพก็เท่ากับว่าตนเองจะต้องโทษจำคุกสิบปี ซึ่งเป็นการเสียประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะอย่างไรแต่ละคนถึงแม้จะไม่ได้ประโยชน์สูงสุดจากการตัดสินใจนี้ แต่ถ้าถือว่าทุกคนในการนี้เป็นคนที่ตัดสินใจบนฐานของเหตุผล พวกเขาจะไม่ยอมให้ตนเองตกเป็นฝ่ายที่สูญเสียประโยชน์มากที่สุด ซึ่งในเมื่อไม่มีใครที่สามารถมั่นใจได้ว่าอีกฝ่ายหนึ่งที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนหรือไม่เคยมีสิ่งใดที่จะยืนยันได้ว่าอีกฝ่ายจะทำในสิ่งที่ถ้าทำร่วมกันแล้วจะได้ประโยชน์สูงสุดเมื่ออยู่ลับหลังตนเอง แต่ละคนก็มีแต่เลือกการสารภาพ ซึ่งถึงแม้จะไม่ทำให้ได้ประโยชน์สูงสุดร่วมกัน แต่อย่างน้อยก็รับประกันได้ว่าจะไม่ทำให้ตนเองต้องเสียประโยชน์สูงสุดหากถูกหักหลัง จริงอยู่ว่าในบางสถานการณ์ที่แต่ละฝ่ายได้รู้ถึงบุคลิกลักษณะตลอดจนคุณค่าที่อีกฝ่ายยึดถือเป็นอย่างดี เช่นการที่ทั้งสองฝ่ายเป็นเพื่อนหรือคนที่รู้จักกันมาก่อน การตัดสินใจของทั้งสองฝ่ายก็อาจไม่ได้วางอยู่บนการที่ตนเองจะได้รับประโยชน์มากที่สุดหรือหลีกเลี่ยงการเสียประโยชน์มากที่สุดเสมอไป แต่ถ้าเชื่อวามมนุษย์เป็นสัตว์เศรษฐกิจ (Homo economicus) (Simon, 1957) ก็ไม่น่าเชื่อว่าจะมีใครตัดสินใจผิดไปจากนี้ ถึงแม้จะมีคุณค่าอื่นที่อาจทำให้ร่วมมือกันได้ การไม่ร่วมมืออย่างการที่แต่ละฝ่ายเลือกจะสารภาพในตัวอย่างข้างต้น ก็ยังถือเป็นยุทธศาสตร์เด่น ข้อเสนอแนะได้ถูกนำไปใช้อย่างเป็นทั่วไป

ในปฏิสัมพันธ์ใดๆ ระหว่างคนสองคนที่มีโครงสร้างผลตอบแทนต่างกันไปในแต่ละทางเลือก เมื่อคนสองคนนั้นไม่เคยรู้จักกันมาก่อน การที่เมื่อฝ่ายหนึ่งเสนอความร่วมมือไปแล้วอีกฝ่ายหนึ่งจะยอมรับข้อเสนอ นั้นได้ฝ่ายหลังจะต้องมองเห็นว่าตนจะได้ประโยชน์ที่มากขึ้นจากการกระทำที่ถูกยื่นข้อเสนอให้ นั้น (แทนที่จะอยู่เฉยๆ ไม่ทำอะไรเลย) หากว่าข้อเสนอหรือการตอบสนองของฝ่ายใดมิได้มีอยู่เป็นที่พึงพอใจของอีกฝ่าย ความร่วมมือย่อมไม่เกิดขึ้นและไม่มีใครสามารถได้ประโยชน์ใดๆ จากการนั้นได้ ซึ่งจะเห็นภาพง่ายขึ้นเมื่อมีการขายสินค้าในตลาด ถ้ามีคนที่ขายสินค้าชนิดเดียวกันอยู่สองคน ปกติแล้วจะขายกันที่ราคาหนึ่งร้อย และอยู่มาวันหนึ่งมีผู้ค้าคนหนึ่งลดราคาของเหลือแปดสิบ ก็จะมีแต่คนนั้นคนเดียวที่ขายได้ และเพื่อรักษาผลประโยชน์ มันก็ทำให้ต่างคนต่างลดราคาลงมาเป็นแปดสิบเท่ากัน ทำให้กำไรของทุกคนเป็นอันหดหาย¹⁹ ถ้าทุกคนต้องการกำไรแบบในการขายที่หนึ่งร้อย ทุกคนก็จำเป็นที่จะต้องตกลงฮั้วกันเพื่อที่ทุกคนจะขายในราคาหนึ่งร้อยแล้วได้ผลกำไรสูงสุดด้วยกัน ในการที่จะติดต่อสมาคมกับผู้อื่นก็จะคิดได้ในลักษณะเดียวกัน ด้วยความที่ไม่อาจรู้ได้ว่าฝ่ายตรงข้ามจะมีการตอบสนองที่เป็นที่น่าพอใจหรือไม่หากจะเสนอกองมาเรื่องหนึ่งและจะทำให้การนั้นเป็นการทำไปฟรีๆ โดยที่ตนเองไม่ได้อะไรหรือไม่ ถ้าคิดแบบเป็นอุดมคติที่สุด ในการปฏิสัมพันธ์ใดๆ ที่

¹⁹ Luce & Raiffa เรียกสถานการณ์เช่นนี้ว่าการทำลายซึ่งกันและกัน (mutual annihilation)

จะเกิดขึ้นนั้นเมื่อต่างฝ่ายก็ต่างดำเนินการตามวิถีคิดในลักษณะนี้ ผลลัพธ์ที่ได้จะไม่อยู่ในรูปที่เป็นประโยชน์สูงสุดร่วมกัน แต่เป็นผลลัพธ์ที่สมดุลในจุดที่แต่ละฝ่ายต่างก็ได้รับผลลัพธ์ที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น หากจะต้องการทำให้แต่ละฝ่ายเลือกดำเนินการไปในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดร่วมกันได้ แต่ละฝ่ายจะต้องตกลงกันเพื่อที่จะมีปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบที่จะไม่เอาชนะกันเอง ซึ่งจำเป็นต้องประกอบด้วยหลักประกันที่ต่างฝ่ายต่างก็สามารถที่จะยอมรับได้ว่าแต่ละฝ่ายจะไม่ทำในสิ่งที่ขัดผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน หลักประกันดังกล่าวนี้คือ *ความเชื่อใจ* (Trust)

ในภาพใหญ่ที่สุด นักทฤษฎีเกมอธิบายว่าความเชื่อใจคือสิ่งที่เกิดมาจากความต้องการของแต่ละฝ่ายที่จะได้รับผลตอบแทนสูงสุดและความไม่ต้องการที่จะถูกทำลายผลประโยชน์เพราะการแข่งขันกันเอง ในเกมแห่งความเชื่อใจ หากว่าเป็นเกมที่มีการตัดสินใจครั้งเดียวและต่างฝ่ายต่างไม่ได้คุ้นเคยกัน ผู้คนก็มักจะเลือกที่จะไม่เชื่อใจกันไว้ก่อนและนั่นทำให้ไม่ได้ประโยชน์อย่างที่ควรจะเป็น นั่นแต่เนื่องจากแต่ละคนก็คือแต่ละคน ไม่มีใครสามารถแน่ใจได้ว่าใครคิดอย่างไร คนส่วนใหญ่จึงมักไม่เชื่อใจไว้ก่อนและเลือกที่จะโกงเพราะไม่สามารถที่จะแน่ใจได้ว่าอีกฝ่ายจะโกงหรือไม่เพราะแรงจูงใจในการโกงนั้นอยู่ในระดับที่มากกว่าการร่วมมือ หากอีกฝ่ายร่วมมือด้วยก็จะได้ประโยชน์แก่ตน หากไม่ร่วมมือเช่นกันก็ไม่ได้ทำให้คิดว่าถูกเอาเปรียบ (Witteloostuijn, 2003) นักทฤษฎีเกมบางกลุ่มพยายามหาคำตอบจากโครงสร้างของปฏิสัมพันธ์ เช่น Luce & Raiffa เคยเสนอแนวคิดไว้ว่าถ้าเกมความเชื่อใจนี้ถูกเล่นไปหลายๆ ครั้ง ผู้เล่นแต่ละฝ่ายก็จะรู้ว่าโครงสร้างผลประโยชน์เป็นแบบใด และความร่วมมือจะให้ประโยชน์ที่ดีที่สุดภายในโครงสร้างนั้นได้จากการเห็นตัวอย่างในรอบที่ผ่านมา และยังเกมความเชื่อใจนี้ถูกเล่นไปเรื่อยๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด แนวโน้มของคนส่วนใหญ่ก็จะหันไปร่วมมือกันเพราะเป็นทางที่เห็นได้ว่าจะได้ประโยชน์สูงสุดต่างจากการที่เลือกหักหลังและเมื่อต่างฝ่ายต่างไม่ร่วมมือก็ทำให้เสียประโยชน์กับทุกฝ่ายอยู่บ่อยครั้ง การร่วมมือจึงเป็นทางเลือกที่ในระยะยาวแล้วเมื่อพิจารณาด้วยเหตุผลก็ยิ่งดีกว่าไปเรื่อยๆ ดังนั้น ความเชื่อใจจึงจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อการปฏิสัมพันธ์นั้นเป็นชนิดที่เกิดขึ้นซ้ำหลายครั้งเนื่องจากผ่านการพิสูจน์แล้วว่าต่างฝ่ายต่างได้รับผลตอบแทนที่มากกว่าเมื่อเวลาผ่านไป แต่ไม่อาจเกิดขึ้นได้ในการปฏิสัมพันธ์กันครั้งเดียวหรือที่จำกัดจำนวนครั้ง ต่างจากปฏิสัมพันธ์ที่ทำครั้งเดียว เพราะผู้เล่นทั้งสองฝ่ายต่างกังวลว่าผู้เล่นอีกฝ่ายจะไม่ทำตามข้อตกลงกันไว้และจะมีผู้ได้ผลตอบแทนสูงสุดจากปฏิสัมพันธ์อยู่ฝ่ายเดียว (Luce & Raiffa 1957) อย่างไรก็ตาม ทั้งคู่ตระหนักถึงข้อจำกัดของทางออกนี้ว่าใช้ไม่ได้สำหรับปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างกันซ้ำๆ แต่จำกัดจำนวนครั้ง เพราะเมื่อถึงการเล่นครั้งสุดท้าย ปัญหาเดิมก็จะกลับมาอีกเนื่องจากผู้เล่นทั้งสองฝ่ายจะไม่มีแรงจูงใจ

ที่จะไว้วางใจผู้เล่นอีกฝ่ายหนึ่งเหลืออยู่อีก เท่ากับสถานการณ์กลับไปเหมือนกับการเล่นแบบครั้งเดียว ทางออกที่อาศัยความเชื่อใจของทฤษฎีเกมสำหรับปัญหาการกระทำร่วมกันจึงเป็นทางออกที่แฝงความไม่เสถียรอยู่ (Luca & Raiffa, 1957; Elster, 1978, 1979, 2000, 2007) เอลสเตอร์นั้นคิดถึงชั้นว่า หากการปฏิสัมพันธ์ต้องไปสิ้นสุดที่จุดใดจุดหนึ่งอย่างแน่นอน และทุกฝ่ายก็รู้อันนี้ พวกเขาสามารถคิดย้อนทวนขึ้นมาจากการปฏิสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายนี้มาจนถึงปฏิสัมพันธ์ครั้งปัจจุบัน โดยคำนวณผลประโยชน์ที่จะได้รับหากร่วมมือหรือไม่ร่วมมือในการปฏิสัมพันธ์ครั้งนั้นร่วมด้วยในการตัดสินใจ และในการทำเช่นนี้ การไม่ร่วมมือก็จะกลับเป็นยุทธศาสตร์เด่นอีก (Elster, 2000, 2007) ความยากลำบากของปฏิทรรศน์นี้ทำให้ภายหลังเอลสเตอร์หันไปเสนอว่า จำเป็นต้องอาศัยกลไกบังคับภายนอกไปด้วย เช่น สิ่งที่เขาเรียกว่าพันธะผูกพันที่ไว้ล่วงหน้า (pre-commitment) (Elster 2000) หรือปทัสถานของสังคม (Elster, 2007)

นักทฤษฎีเกมอีกคนหนึ่งที่มีชีวิตอยู่ในช่วงเวลาใกล้กับแนวคิดเรื่องดุลยภาพแบบแนช คือ โทมัส เชลลิง (Thomas Schelling) เสนอทางออกไว้อีกแบบหนึ่งที่เขาเรียกว่าการหาจุดโฟกัส (focal point) ระหว่างผู้เล่นเกมทุกฝ่าย เชลลิงให้ความสำคัญกับเรื่องการสื่อสารว่าเป็นเครื่องมือที่สามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของปฏิสัมพันธ์ของฝ่ายที่เป็นศัตรูกัน ผู้ที่ไม่มีเหตุผลในตอนแรกที่จะประสานงาน (coordinate) หรือร่วมมือกัน (cooperate) ในทางหนึ่งทางใดนอกจากพยายามแข่งขันกันเพื่อช่วงชิงความได้เปรียบ ให้กลายเป็นประสานงานและร่วมมือกันแทนได้ การสื่อสารนี้ต้องทำโดยทำให้อีกฝ่ายมองเห็นว่ามีความน่าจะเป็นที่สูงว่าตนและฝ่ายที่สื่อสารจะได้ประโยชน์อันมหาศาลจากความร่วมมือกัน หรือกล่าวอีกแบบหนึ่งคือ ทำให้อีกฝ่ายมองเห็นว่ามีความน่าจะเป็นสูงกว่าถ้าตนไม่ร่วมมือผลประโยชน์จะเสียหายอย่างใหญ่โต และทางเดียวที่จะป้องกันความเสียหายนี้ได้คือโดยการประสานงานหรือร่วมมือกัน เช่น ตัวอย่างประเทศที่ครอบครองซีปนารูนิวเคลียร์ประกาศให้ฝ่ายตรงข้ามรู้ว่าตนจะยิงซีปนารูนิวเคลียร์ใส่ฝ่ายตรงข้าม จากนั้นตัดช่องทางการติดต่อทันที ในกรณีที่ไม่สามารถสื่อสารได้ สิ่งที่เชลลิงวิเคราะห์ไว้ว่าสามารถทำหน้าที่แทนได้คือ ความเด่นชัดสะดุดตาของตัวเลือกที่เป็นประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย (salience) (Schelling, 1958)

นักทฤษฎีเกมรุ่นต่อมาได้พยายามหาแนวทางใหม่ๆ ในการตอบปฏิทรรศน์นี้ เช่น โรเบิร์ต เอ เชลลิ่ง (Robert Axelrod) นักวิทยาศาสตร์ด้านคอมพิวเตอร์ได้จัดทัวร์นาเมนต์สำหรับให้นักเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้เล่นตามยุทธศาสตร์ที่พวกเขาคิดว่าจะสามารถเป็นทางออกสำหรับปฏิทรรศน์นี้ได้เพื่อนำมาประลองกัน โดยโปรแกรมของผู้เล่นแต่ละคนจะถูกนำไป

เล่นแข่งกับโปรแกรมของผู้เล่นคนอื่นๆ สลับไปเรื่อยๆ จนครบเพื่อหาโปรแกรมที่ใช้ยุทธศาสตร์ที่สามารถเอาชนะคู่แข่งรายอื่นๆ ได้เมื่อเล่นจบทุกเกม โดยยอมให้เล่นแพ้ในบางเกมได้บ้าง ซึ่งผลปรากฏว่ายุทธศาสตร์ที่เป็นผู้ชนะคือยุทธศาสตร์ที่มีชื่อว่า Tit For Tat หรือตีมาตีตอบ ร้ายมาร้ายตอบ ยุทธศาสตร์นี้มีวิธีเล่นคือ ทำตามสิ่งที่ผู้เล่นอีกฝ่ายทำในตาที่ผ่านมา เช่น ถ้าในตาที่เพิ่งเล่นจบไป ผู้เล่นอีกฝ่ายร่วมมือ ในตาต่อมา ผู้เล่นที่ใช้ยุทธศาสตร์นี้ก็จะร่วมมือ แต่ถ้าในตาที่เพิ่งเล่นจบไป ผู้เล่นอีกฝ่ายไม่ร่วมมือ ในตาต่อมา ผู้เล่นที่ใช้ยุทธศาสตร์นี้ก็จะร่วมมือ เอเชิลรอดสรุปว่ายุทธศาสตร์แบบ Tit For Tat นี้เองคือคำตอบที่ดีที่สุดสำหรับปฏิทรรศน์ทางสองแพร่งของนักโทษ และดังนั้นจึงเป็นคำตอบหรือทางออกที่ดีที่สุดสำหรับปัญหาการกระทำร่วมกันด้วย โดยมีคำอธิบายว่าปฏิสัมพันธ์ชนิดนี้เกิดขึ้นในรูปของการต่างตอบแทน และความเชื่อใจก็อาจจะมีขึ้นได้โดยการทำให้เหมือนหนึ่งว่าเชื่อใจเพื่อให้เกมดำเนินไปได้ในตอนแรก

อนึ่ง ให้สังเกตว่าการกระทำร่วมกันที่เอเชิลรอดคิดถึงนี้ยังคงมีข้อสมมติล่วงหน้าของปฏิสัมพันธ์ตามทฤษฎีเกมแบบเดิม คือ ยังคงเชื่อว่าปฏิสัมพันธ์ที่จะใช้ทางออกนี้ได้ต้องเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นซ้ำหลายครั้ง โดยผู้เล่นไม่รู้จำนวนครั้งที่ตนต้องเล่นกับฝ่ายตรงข้ามแต่ละราย แต่ขณะเดียวกัน ก็เพิ่มข้อสมมติอันใหม่เข้ามาคือ ผู้เล่นแต่ละคนสามารถแพ้สลับกับชนะได้ และดูที่ผลลัพธ์ระยะยาวแทนว่าโปรแกรมใดที่ชนะมากกว่าโปรแกรมอื่นๆ คำอธิบายนี้จึงยังคงหนีไม่พ้นปัญหาที่ว่าในการปฏิสัมพันธ์ครั้งแรกถ้าหากไม่มีความเชื่อใจระหว่างกัน ทำให้ความร่วมมือไม่เกิดขึ้นแล้ว การร่วมมือในครั้งต่อไปก็จะไม่เกิดขึ้นเช่นเดียวกันที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ให้ผู้เล่นที่ใช้ยุทธศาสตร์นี้มีโอกาสอยู่รอดมากที่สุดได้

แต่ไม่ว่าการอธิบายแบบทฤษฎีเกมจะประสบความสำเร็จหรือไม่ สิ่งหนึ่งที่ปฏิเสธไม่ได้คือทฤษฎีเกมให้แนวทางบางอย่างที่รับฟังได้ไว้เกี่ยวกับการตอบปฏิทรรศน์ทางสองแพร่งของนักโทษเกี่ยวกับความร่วมมือคือ ทศนคติชนิดที่นำสู่ความร่วมมือกันระหว่างคนสองคนที่ต่างมุ่งแสวงหาประโยชน์ตอบแทนสูงสุดหรือระดับที่เติมเต็มความพึงพอใจ (satisficing) ได้นั้นเรียกร้องให้ต้องมีความสัมพันธ์ที่ถูกต้องระหว่างความเชื่อใจกับความปรารถนา (หรือความพอใจเลือก) ที่ผู้กระทำมีกับการกระทำร่วมซึ่งมีลักษณะเฉพาะบางประการคือจะลงเอยทั้งสมประโยชน์ทั้งสองฝ่ายหรือถูกหักหลังนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งที่อีกฝ่ายหนึ่งจะเลือกกระทำด้วย (Elster, 1976)

P1 ความเชื่อ + ความปรารถนา (+ แรงจูงใจที่จะแสวงหาประโยชน์ตอบแทนสูงสุด)

และ

P2 ความเชื่อ + ความปรารถนา (+ แรงจูงใจที่จะแสวงหาประโยชน์ตอบแทนสูงสุด)

= การกระทำระหว่าง P1 และ P2

ความเชื่อใจ

คำว่า “เชื่อใจ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน มีความหมายว่า ไว้วางใจ ซึ่งมีความหมายว่า “มอบความเชื่อความมั่นใจให้, วางใจ, เช่น ไว้วางใจให้เก็บรักษาเงิน ไว้วางใจให้ดูแลบ้าน, ไว้วางใจ ก็ว่า” ในพจนานุกรมฉบับออกซ์ฟอร์ด Trust หมายถึง ความเชื่อว่าบางคนหรือบางสิ่งนั้นดีจริงใจ ซื่อสัตย์ ฯลฯ และจะไม่พยายามที่จะทำร้ายหรือหลอกลวง (the belief that somebody/something is good, sincere, honest, etc. and will not try to harm or trick you) หรือ ความเชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นจริงหรือถูกต้องหรือสามารถพึ่งพาได้ (the belief that something is true or correct or that you can rely on it) จากเดิมที่มีเคยนิยามไว้ว่า การเชื่อมั่นและพึ่งพาในความดีงามความสุจริตและคุณลักษณะต่างๆ ของใครหรือสิ่งใดก็ตาม และการเชื่อมั่นว่าเรื่องหนึ่งเรื่องใดถูกต้องเป็นจริงตามความหมายในเชิงญาณวิทยา (confidence in or reliance on some quality or attribute of a person or thing, or the truth of a statement) ความเชื่อมั่นและการพึ่งพานี้บางคนอธิบายว่าเป็นฟังก์ชันของข้ออ้างในอดีตหรือในขณะปัจจุบันของคนนั้นทั้งโดยชัดเจนหรือโดยนัยเกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขาจะทำ (Good, 1988) และบางคนอธิบายว่าเป็นฟังก์ชันของตัวแปรจำนวนมาก เช่น Denning (1993) รวบรวมตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อใจเพื่อสร้างแบบจำลองความเชื่อใจสำหรับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์บนอินเทอร์เน็ต และสรุปเป็นองค์ประกอบของความเชื่อใจไว้ว่ามีทั้งปัจจัยแบบวัตถุวิสัย (objective factors) กับปัจจัยแบบอัตวิสัย (subjective factors) ของบุคคลผู้ถูกเชื่อใจและของบุคคลที่ให้ความเชื่อใจตามลำดับ ซึ่งแบ่งได้อีกเป็น

- 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบวัตถุวิสัยของผู้ถูกเชื่อใจ ได้แก่ ชีตความสามารถ ความสามารถ ความปลอดภัย ความพึ่งพาได้ ความสุจริต ความคาดการณ์ได้ ความเชื่อถือได้ ความตรงต่อเวลา พฤติกรรมที่สังเกตเห็น ความแข็งแรง
- 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบอัตวิสัยของผู้ถูกเชื่อใจ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเมตตา ความดี

- 3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบวัตถวิสัยของผู้เชื่อใจ ได้แก่ การประเมิน มาตรฐานชุดหนึ่งที่มีอยู่ก่อน มาตรฐานของผู้เชื่อใจ
- 4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบอัตวิสัยของผู้เชื่อใจ ได้แก่ ความเชื่อมั่น ความคาดหวังแบบอัตวิสัย ความน่าจะเป็นแบบอัตวิสัย ความเต็มใจ ความเชื่อ แนวโน้มทัศนคติ ความรู้สึก เจตนา ศรัทธา ความหวัง การพึ่งพาและการพึ่งพิง

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านบริบทของความเชื่อใจเป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อความสัมพันธ์แบบเชื่อใจ เพราะมีส่วนกำหนดว่าเมื่อใดและเพราะเหตุใดจึงเชื่อใจ ได้แก่ สถานการณ์ที่มีนัยถึงความเสี่ยง โครงสร้าง ความเสี่ยง โดเมนของการกระทำ

ความเชื่อใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เองอยู่แล้วตามธรรมชาติหรือเกิดจากการประกอบสร้างขึ้นภายหลัง

มีบางทัศนะที่ดูจะอธิบายความเชื่อใจในลักษณะที่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เองอยู่แล้ว มาร์กาเรต กิลเบิร์ต (2006) เสนอทฤษฎีประกอบสร้างทางสังคมในเรื่องการถือกำเนิดขึ้นผ่านการที่คนมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไปได้มีข้อผูกพันร่วม (Joint Commitment) ที่จะกระทำการบางอย่างที่จะเป็นอะไรก็ได้ ซึ่งใครก็ตามที่ได้ยอมตกลงร่วมกันว่าจะกระทำการอันใด ก็เท่ากับว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่มีภารกิจที่จะกระทำการนั้นร่วมกับให้สำเร็จลุล่วงซึ่งทุกคนที่ตกลงก็จะต้องมีพันธะที่จะต้องดำเนินการทำให้ไปถึงเป้าหมายตามที่ได้ตกลงกันไว้ตามแต่หน้าที่ของแต่ละคนที่เกิดขึ้นตามมาจากเป้าหมายนั้น โดยเราจะเข้าใจแนวความคิดนี้ได้จากเหตุการณ์พื้นฐาน อย่างการที่คนสองคนตกลงที่จะเดินด้วยกันซึ่งถือเป็นการทำกิจกรรมร่วมกันโดยที่ทั้งสองไม่จำเป็นต้องนัดหมายกันมาก่อน เช่น เมื่อเราได้ไปเจอกับเพื่อนกลางทาง เพื่อนบอกว่าจะไปตรงโน้น แล้วเราก็บอกว่าไปด้วย แล้วก็ออกเดินไปด้วยการจากตรงนั้น การเดินไปด้วยกันไปที่ “ตรงโน้น” นั้น คือข้อผูกพันร่วมที่พวกเรามีในฐานะที่เป็นกลุ่มทางสังคมที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้ทั้งเราและเพื่อนเรามีสิทธิที่จะเรียกร้องให้การเดินนี้ยังคงเป็นการเดินไปด้วยกันถึงตรงโน้นที่ว่าได้ หากมีใครเดินเร็วไปหรือช้าไปก็บอกกันได้ว่าเร็วๆ หน่อย หรือช้าๆ หน่อย เพื่อให้การเดินอยู่ในระดับความเร็วที่เสมอกันไม่ให้ใครคนใดคนหนึ่งทิ้งห่างแยกไปเป็นเอกเทศได้ ถ้าเราจะกลับก่อนหรือมีเหตุให้ต้องไปที่อื่นที่ทำให้เป้าหมายของการเดินไปด้วยกันนี้ถูกขัดขวางหรือต้องหยุดลง เราก็ต้องบอกกับเพื่อนว่าเราจะแยกทางไปก่อน เพื่อให้เพื่อนเราอนุญาต ซึ่งที่ต้องทำแบบนี้เพราะความตกลงเกิดขึ้นไปแล้ว พันธะที่มีต่อกันก็ได้เกิดขึ้นมาแล้ว หากเราหรือเพื่อนแยกทางออกไปคนเดียว ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกว่า “เพื่อนเราไปไหนแล้ว” หรือ “จะไปทำไมไม่บอกไม่กล่าวกันเลย” เพราะพวก

เราได้เข้าใจไปแล้วว่าจะเดินไปด้วยกันจนกว่าจะถึง “ตรงโน้น” ที่เป็นเป้าหมายของการเดิน หากมีอะไรที่บกพร่องไปก็จะทำให้รู้สึกได้ถึงความผิวดิวิสัยบางอย่างที่ทำให้รู้สึกเป็นห่วง หรือในบางกรณีอาจจะทำให้รู้สึกเหมือนถูกทรยศได้ หรือต่อให้ไม่ใช่เพื่อนเรา ถ้าเป็นคนอื่น เหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันก็เกิดขึ้นได้ บางทีอาจจะมีคนที่ยื่นหน้ามาบริจาค ถ้าเราผ่านไปเห็นแล้วเราเสนอตัวช่วย หากฝ่ายคนที่ยื่นหน้ามาตอบรับ ข้อผูกพันร่วมก็จะเกิดขึ้น เราก็จะต้องช่วยพวกเขาขนน้ำที่ขนกันมาจัดวางให้เสร็จ ไม่เช่นนั้นก็จะทำให้เคลือบแคลงสงสัย พุทธิอีกอย่างก็คือ ความร่วมมือกันสามารถเกิดขึ้นได้เพียงแต่การตกลงที่ทำแบบโดยนัย (tacit agreement) เป็นเป้าหมายร่วม และทุกฝ่ายมีพันธะที่จะต้องร่วมมือจนกว่าการนั้นจะลุล่วงหรือมีการขอเปลี่ยนแปลงแล้วได้รับการยินยอมโดยคนอื่นในกลุ่มนั้น ซึ่งอย่างน้อย ในการตกลงด้วยกันว่าจะทำอะไรร่วมกันนั้น จะเป็นไปด้วยความสมัครใจ และการเป็นไปด้วยความสมัครใจนี้ เท่ากับว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในการปฏิสัมพันธ์จะเลือกร่วมมือด้วยหรือไม่ก็ได้ตามใจชอบ นั่นหมายความว่าไม่มีหลักการใดๆ ทั้งสิ้นที่บอกได้ว่าข้อเสนอแบบไหน การกระทำแบบใด ที่เสนอหรือกระทำแล้วจะได้รับความร่วมมือด้วย (Gilbert, 2006)

วิลเลียม เจมส์ ได้อธิบายถึงการเลือกเชื่อสิ่งต่างๆของผู้คนในบทความ Will to believe ว่า การที่มนุษย์เลือกที่จะเชื่ออะไรนั้นเขาเชื่อเพราะคิดว่าการเชื่อนั้นจะทำให้ชีวิตดีขึ้น อะไรที่ตัวเองเห็นว่าน่าจะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีกว่า ณ ปัจจุบันได้ก็เป็นสิ่งที่น่าเชื่อทั้งสิ้น หรือก็คือเชื่อเพราะเขาอยากจะเชื่อ สมัครใจที่จะเชื่อเอง ซึ่งในโลกความเป็นจริงมีเหตุการณ์ในลักษณะนี้น้อยอยู่มากมาย ซึ่งเห็นได้ชัดเจนที่สุดจากศาสนาและลัทธิต่างๆ ศาสดาหรือเจ้าลัทธิเป็นใครก็ได้ซึ่งคนโดยมากที่เข้าไปเชื่อก็ไม่ได้รู้จักหรือคุ้นเคยมาตั้งแต่แรก และสิ่งที่พวกเขาพูดหรือสื่อออกมาก็ไม่ใช่เรื่องที่พิสูจน์ได้เลยทั้งนั้น ทำให้ผู้คนถึงเชื่อใจคนพวกนี้และพร้อมที่จะทุ่มทรัพย์การที่ตนเองมีไปกับความเชื่อต่อบุคคลเหล่านี้ ถ้ายึดตามคำอธิบายในบทความดังกล่าวก็คือ ก็เพราะอยากจะเชื่อ เพราะเห็นว่าน่าจะทำพาชีวิตตนไปอยู่ในสถานะที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ได้ แต่มีโอกาสเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนนั้นไม่สำคัญ (James, 1896)

หากนำคำอธิบายทั้งสองแนวทางนี้มาใช้ทำความเข้าใจกับความเชื่อใจ (trust) ทั้งสองแนวทางที่กล่าวมานี้จะอธิบายไปในแนวเดียวกัน นั่นก็คือ ความเชื่อใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจและอย่างเป็นตามอำเภอใจของผู้มอบความเชื่อใจนั้น กล่าวคือ ความเชื่อใจสามารถมีขึ้นได้โดยไม่ต้องอาศัยการพิสูจน์ยืนยันใดเลยนอกจากแค่คนสองฝ่ายขึ้นไปให้ความยินยอมแบบโดยนัยต่อกัน (กิลเบิร์ต) หรือโดยการทำฝ่ายหนึ่งนี้จะเชื่อใจอีกฝ่ายก็ทำได้เลย (เจมส์) ราวกับว่าเป็นกระบวนการตาม

ธรรมชาติของมนุษย์อยู่แล้วที่พร้อมจะเชื่อใจ²⁰ บทเรียนหนึ่งที่เราได้จากทฤษฎีเกมคือความเชื่อใจไม่สามารถได้มาด้วยวิธีการเช่นนี้ ปัจเจกบุคคลทุกคนต่างประกอบด้วยความเชื่อและความพอใจเลือกชุดหนึ่ง (preferences) ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์ที่ถูกต้องต่อกันกับสิ่งที่เขากระทำโดยตั้งใจในรูปที่ว่าคุณต้องมีความเชื่ออยู่ก่อนว่าการกระทำที่ตนตัดสินใจจะทำนั้นจะสามารถให้ประโยชน์ตอบแทนซึ่งเป็นสิ่งที่ตนเองปรารถนาหรือพอใจเลือกให้เป็นเช่นนี้มากกว่าการอยู่เฉยๆ ไม่รวมมือ และทางออกของปฏิทรรศน์ทางสองแพร่งของนักโทษที่เอเชิลรอดให้ยังชี้ด้วยว่าความเชื่อใจคือทัศนคติที่จะตามมาภายหลังจากที่การกระทำร่วมสำเร็จสมประโยชน์ได้แล้ว และสิ่งนี้เองที่กลับมาเป็นเหตุให้เชื่อได้ว่าการร่วมมือในครั้งต่อไปทุกคนจะร่วมมือ

การอธิบายแบบข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบที่เจมส์ให้ดูจะลัดวงจรคำอธิบายในส่วนนี้ไป โดยเริ่มต้นมาก็ถือเสมือนว่าเราสามารถสร้างความเชื่อใจขึ้นมาจากอากาศเปล่าๆ ได้ เบอร์นาร์ด วิลเลียมส์วิเคราะห์ประเด็นนี้ไว้อย่างน่ารับฟังว่า คนเราไม่สามารถนึกจะมีเจตนาให้ตนเองเชื่อในบางสิ่งบางอย่างขึ้นมาทำได้โดยยังถือได้อีกว่าสิ่งนั้นคือความเชื่อ

ไม่ใช่ข้อเท็จจริงแบบอ่อนแอที่ว่าผมไม่สามารถทำให้มันเกิดขึ้นง่ายๆ แบบนั้นได้ ที่ว่าผมเชื่อบางสิ่งบางอย่าง เหมือนกันกับที่ว่าผมสามารถทำให้มันเกิดขึ้นง่ายๆ แบบนั้นได้ ที่ว่าผมหน้าแดง ทำไมถึงเป็นเช่นนี้? เหตุผลข้อหนึ่งเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติที่เป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของความเชื่อที่ว่า [ความเชื่อ] ล้วนมุ่งเป้าที่ความจริง ถ้าผมสามารถได้มาซึ่งความเชื่อเรื่องหนึ่งโดยการมีเจตนาให้เป็นเช่นนั้น ผมสามารถได้ [ความเชื่อเรื่องนั้นมา] ไม่ว่าจะมันเป็นจริงหรือไม่ก็ตาม ยิ่งกว่านั้น ผมย่อมจะรู้ว่าผมสามารถได้ความเชื่อขึ้นมาไม่ว่ามันจะเป็นจริงหรือไม่ก็ตาม ถ้าตอนที่ผมมีสำนึกตัวเต็มเปี่ยม ผมสามารถมีเจตนาที่จะได้มาซึ่ง ‘ความเชื่อ’ เรื่องหนึ่ง ไม่ว่าจะจริงหรือเท็จก็ตาม มันไม่ชัดเจนเลยว่าก่อนหน้าเหตุการณ์นี้ ผมจะสามารถคิดถึงมันในฐานะความเชื่อเรื่องหนึ่งได้จริง เช่น ในฐานะบางสิ่งอ้างว่าเป็นตัวแทนของความ เป็นจริง อย่างน้อยที่สุด จะต้องมีข้อห้ามบางประการว่าสิ่งใดที่เป็นจริงได้ภายหลังจาก เหตุการณ์นั้น เนื่องจากเช่นนั้นแล้วเมื่อผมมีสำนึกตัวเต็มเปี่ยม ผมไม่สามารถมองสิ่งนี้ว่าเป็น ความเชื่อเรื่องหนึ่งของผมได้ นั่นคือเป็นบางสิ่งบางอย่างที่ผมถือว่าเป็นจริงได้ และยังรู้ด้วยว่า

²⁰ อันที่จริงเจมส์มีคำอธิบายที่ละเอียดว่าการมีเจตจำนงที่จะเชื่อนี้เป็นอย่างไร แต่โดยสาระสำคัญแล้วยังคงเป็นดังที่ผู้วิจัยสรุปไว้ที่ด้านบน

ผมได้สิ่งนี้มาโดยการมีเจตนาให้เป็นเช่นนั้น. ไม่มีใครเชื่อได้เลยที่ผมสามารถรู้ได้โดยการมีเจตนาให้เป็นเช่นนั้น หรือถ้าทั้งหมดนี้ทำโดยที่ผมมีสำนึกรู้ตัวเต็มเปี่ยม ที่จะสงสัยว่าผมได้มาโดยการมีเจตนาให้เป็นเช่นนั้น แต่ถ้าผมสามารถได้มาซึ่งความเชื่อต่างๆ โดยการมีเจตนาให้เป็นเช่นนั้น ผมก็ต้องรู้ว่าผมสามารถทำเช่นนี้ได้ และผมจะไปรู้ได้อย่างไรว่าผมสามารถทำการกระทำเช่นนี้ได้ ถ้าเกี่ยวกับการกระทำชนิดนี้ทั้งหมดที่ผมได้ทำลงไป ผมต้องเชื่อก่อนอย่างจำเป็นว่า มันไม่ได้เกิดขึ้น? (Williams, 1970, p. 148)

ประเด็นของวิลเลียมส์คือ การที่บุคคลหนึ่งนึกอยากให้ตนเชื่อในบางสิ่งบางอย่างขึ้นมาและก็สามารถมีเจตนาให้เป็นเช่นนั้นได้ บุคคลนั้นต้องรู้อะไรบางอย่างเกี่ยวกับความเชื่อที่ไม่ลงรอยกันกับการมีความเชื่อนั้น สิ่งที่เขาเจตนาให้มีนั้นจึงไม่อาจเรียกว่าเป็นความเชื่อได้ ดังนั้น การมีเจตนาให้ตนเอง “เชื่อ” ในเรื่องนั้นจึงต้องเป็นไปไม่ได้เมื่อคนอยู่ในเงื่อนไขของ “ความโปร่งใสเชิงความรู้” (Worsnip 2018) มีนักปรัชญาหลายคนที่โต้แย้งการอ้างเหตุผลนี้ของวิลเลียมส์ วินเทอร์ส (Winters) อ้างว่าเราสามารถเชื่อว่า p และรู้ว่าตนเองกลายมาเชื่อ p โดยการมีเจตนาให้เป็นเช่นนั้น เมื่อ p เป็นความเชื่อที่เราเคยมีแต่บัดนี้ไม่มีแล้ว (1979, pp. 254-255) เบนเนทท์ (Bennett) บอกว่าเราสามารถนึกได้ว่าเมื่อคนก่อรูปความเชื่อขึ้นมาแบบนี้แล้ว จากนั้นเขาก็เกิดความจำเอนทำให้จำไม่ได้ว่าความเชื่อนี้มาจากการเจตนาให้เป็นเช่นนั้น แต่เขายังอาจรู้ได้ว่าเขามีความสามารถชนิดนี้ (1990, p. 93; Hieronymi, 2006) ส่วนเวลล์แมน (Velleman) อ้างว่าเราสามารถกลายมาเชื่อ p โดยการมีเจตนาให้เป็นเช่นนั้นได้ เมื่อเราเชื่อว่าความเชื่อที่ได้มาแบบนี้จะเป็นจริง (self-fulfilling prophecy) ซึ่งเป็นกรณีเฉพาะที่ปลายสุด (limiting case) ของข้อโต้แย้งที่ว่าเราสามารถรู้แบบนี้ได้ถ้าความเชื่อที่ได้มาแบบนี้ตอนนี้มีหลักฐานเพียงพอสนับสนุนในแบบใดแบบหนึ่งอยู่ (Velleman, 1989, pp. 127-129) โดยประเด็นโต้แย้งของคนเหล่านี้คล้ายกันตรงที่เห็นว่าวิลเลียมส์สับสนระหว่างการกระทำที่เป็นการก่อรูปความเชื่อโดยการมีเจตนาให้เป็นเช่นนั้น กับ สภาวะของความเชื่อ (the state of believing) (Schultheis, 2011, p. 56) อย่างไรก็ตามเคียร์น เซเทีย (Kieran Setiya) ได้ปรับปรุงการอ้างเหตุผลนี้ของวิลเลียมส์ให้แม่นยำและสามารถปกป้องจากข้อโต้แย้งเหล่านี้ได้ใน Setiya (2008)

งานวิจัยนี้จะไม่เข้าร่วมถกเถียงเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการมีเจตนาให้ตนเองเชื่อบางสิ่งบางอย่าง แต่อย่างน้อยข้อถกเถียงที่กว้างขวางในเรื่องนี้ชวนให้คิดว่าเราไม่สามารถใช้ความเป็นไปได้

เป็นข้อสมมติล่วงหน้าสำหรับความเชื่อใจดังที่เจมส์ทำ การอ้างเหตุผลของวิลเลียมส์เมื่อใช้กับความเชื่อใจก็จะได้ผลลัพธ์แบบเดียวกันว่า คนเราย่อมไม่สามารถนึกจะมีเจตนาให้ตนเองเชื่อใจในบุคคลใด บุคคลหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้โดยปราศจากซึ่งเหตุให้เชื่อใจได้โดยยังถือว่าสิ่งนั้นคือความเชื่อใจได้อีก ดังนั้นงานวิจัยนี้จะพิจารณาคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของนักปรัชญากลุ่มที่เชื่อว่าความเชื่อใจจะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องตอบสนองเงื่อนไขบางประการได้ก่อนที่ทำให้สามารถกล่าวได้อย่างมั่นใจ (มากกว่าที่เจมส์ทำได้) ว่าสิ่งที่ถูกอธิบายนั้นคือความเชื่อใจอย่างแท้จริง ซึ่งนอกจากคำอธิบายของ ทฤษฎีเกมแล้ว ยังมีคำอธิบายของทฤษฎีที่ไม่ใช่ทฤษฎีเกมที่จะกล่าวถึงต่อไปในบทที่ 3, 4 ของ วิทยานิพนธ์

คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจแบบทฤษฎีเกมกับปัญหาการกระทำร่วมระหว่างคนแปลกหน้ากรณีคนแปลกหน้าต่างโลก

ทฤษฎีเกมต้องเผชิญกับข้อวิจารณ์จากภายนอกข้อหนึ่งว่าในสถานการณ์จริง ผู้เล่นทั้งสองฝั่งไม่รู้โครงสร้างรางวัลจากความร่วมมือว่าเป็นเช่นใด สมมติฐานนี้ทำให้การวิเคราะห์การกระทำร่วมแบบทฤษฎีเกมขาดความน่าเชื่อถือ (Gambetta, 1988) ในกรณีของการกระทำร่วมระหว่างคนแปลกหน้าที่เป็นคนแปลกหน้าต่างโลก ข้อวิจารณ์นี้มีความรับฟังได้ ซึ่งให้เห็นว่าทางออกแบบทฤษฎีเกมสำหรับปัญหาการกระทำร่วมจะอยู่ในรูปของปฏิทรรศน์แล้ว ยังมีปัญหาอื่นซ่อนอยู่ด้วย

ในปฏิทรรศน์ของนักโทษ ความเป็นไปได้ในการร่วมมือซึ่งกันและกันอาจเป็นไปได้ในสี่รูปแบบคือ

- 1) เราทำสิ่งที่อีกฝ่ายจะชอบให้เราทำ อีกฝ่ายทำสิ่งที่เราจะไม่ชอบให้ทำ = เราถูกหักหลัง
- 2) เราทำสิ่งที่อีกฝ่ายจะชอบให้เราทำ อีกฝ่ายทำสิ่งที่เราจะชอบให้ทำ = สองฝ่ายร่วมมือ
- 3) เราทำสิ่งที่อีกฝ่ายจะไม่ชอบให้เราทำ อีกฝ่ายทำสิ่งที่เราจะไม่ชอบให้ทำ = สองฝ่ายหักหลัง
- 4) เราทำสิ่งที่อีกฝ่ายจะไม่ชอบให้เราทำ อีกฝ่ายทำสิ่งที่เราจะชอบให้ทำ = เราหักหลังอีกฝ่าย

ในสถานการณ์ของคนที่มาจากต่างถิ่นจะเข้ามาติดต่อกับคนท้องถิ่น ในสถานการณ์เช่นนี้ คนแปลกหน้าจากต่างโลกเป็นฝ่ายเดียวที่จำเป็นต้องพึ่งพาความร่วมมือของอีกฝ่าย และจึงน่าจะต้องเป็นฝ่ายเข้าหาเพื่อการมีปฏิสัมพันธ์ ในขณะที่คนท้องถิ่นนั้นไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความร่วมมือเช่นที่วานี้ เพราะถึงแม้ไม่มีมันพวกเขาที่อยู่มาได้โดยตลอด ปฏิสัมพันธ์ครั้งแรกนี้จึงไม่อาจเกิดขึ้นได้ นั่นคือมีสถานการณ์ที่เป็นไปได้อีกอย่างหนึ่งที่นักทฤษฎีเกมไม่ได้พิจารณา

5) ไม่มีทั้งความร่วมมือและการหักหลัง

ในปฏิสัมพันธ์ที่ต่างฝ่ายต่างหาประโยชน์สูงสุดจากการปฏิสัมพันธ์หนึ่งๆ ถ้าฝ่ายหนึ่งมองว่าประโยชน์ของตนอยู่ที่การไม่มีปฏิสัมพันธ์ เพราะการปฏิสัมพันธ์จะก่อให้เกิดความไม่แน่นอนและความเสี่ยงที่อาจรับมือไม่ได้ในภายหลังตามมา ย่อมจะปฏิเสธการมีปฏิสัมพันธ์ ทำให้ความสัมพันธ์ไม่อาจเกิดขึ้นได้ ไม่ว่าจะความร่วมมือหรือการหักหลังก็ตาม²¹ ในกรณีนี้คนในชุมชนไม่ได้มีเหตุผลให้ต้องกระทำการอันใด เท่ากับว่าต่อให้มีประโยชน์อันมหาศาลที่จะตกแก่ทุกฝ่ายจากการร่วมมือครั้งหนึ่ง การร่วมมือนี้ก็ยังไม่อาจเกิดขึ้นได้ และการพูดถึงความเชื่อใจในความหมายแบบที่ทฤษฎีเกมใช้ก็จะดูไม่น่าเชื่อถือด้วย เพราะความเชื่อใจชนิดนี้มีพื้นฐานอยู่บนสมมติฐานที่ว่าทั้งสองฝ่ายมองเห็นถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการร่วมมือกัน (แทนที่จะอยู่เฉยๆ ไม่ทำอะไรเลย)

ข้อเสนอของเซลล์ิ่งเรื่องการสื่อสารเพื่อให้เกิดการประสานงานหรือการร่วมมือกันขึ้นนั้นเมื่อนำมาใช้อธิบายว่าคนแปลกหน้าจากต่างโลกควรพยายามทำอะไรก็ได้เพื่อที่จะสื่อสารประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการร่วมมือกันนั้นให้ไปถึงหูของคนท้องถิ่นให้ได้ หรือถ้าใช้คำของเซลล์ิ่งก็คือทำให้ประโยชน์นั้นมีลักษณะที่ “เด่นชัดสะดุดตา” (salient) สำหรับเซลล์ิ่ง ประโยชน์นี้ไม่จำเป็นต้องมีความหมายด้านบวกแบบตรงๆ การสามารถหลีกเลี่ยงอันตรายจากสงครามนิวเคลียร์ที่จะทำลายล้างโลกทั้งใบก็เป็นผลประโยชน์ชนิดหนึ่งด้วย ประเด็นอยู่ที่ว่าฝ่ายที่เห็นว่ามีผลประโยชน์นี้อยู่ที่ต้องอาศัยการร่วมมือจากอีกฝ่ายจึงจะได้มาต้องพยายามสื่อสารเนื้อหาออกไปให้ถึงอีกฝ่ายหนึ่งให้ได้ (Schelling, 1960) แต่ปัญหาเรื่องการกระทำร่วมในกรณีพิเศษที่วิทยานิพนธ์นี้สนใจชี้ให้เห็นว่า การอ้างผลประโยชน์ตามแบบจำลองมนุษย์คือสัตว์เศรษฐกิจของทฤษฎีชนิดนี้มีข้อจำกัดเมื่อคิดถึงคนที่

²¹ เราสามารถมองเห็นอัมตักฎาณประเภทนี้ได้จากสื่อแบบป๊อปูลาร์ เช่น ภาพยนตร์ทริลเลอร์เรื่อง Fatal Attractions ที่ความสัมพันธ์แบบชั่วข้ามคืนกับคนแปลกหน้าที่ไม่เคยรู้จักมาก่อนที่พบในฝัน ลงเอยทำให้ตัวเอกของเรื่องเกือบต้องสูญเสียครอบครัวและเสียชีวิต ความไม่แน่นอนและความเสี่ยงนี้เห็นได้จากคำว่า Fatal ในชื่อเรื่องหรือในสุภาชิตคำพังเพย เช่น อย่าไว้ใจทาง อย่าวางใจคน เป็นต้น

เป็นคนแปลกหน้าต่อกันจริงๆ ที่สมมติฐานเชิงญาณวิทยาแบบปรกติทั่วไปใช้ไม่ได้ คนแปลกหน้าที่เป็นคนจากต่างบริบทและต่างวัฒนธรรมกันอาจไม่ได้รับรู้เนื้อหาทางความคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่อีกฝ่ายหนึ่งแสดงออกมา การศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการคิดแบบปริชาน (culture and cognition) ทำให้เรามีความเข้าใจที่กว้างขึ้นเกี่ยวกับอิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อการรู้คิดของมนุษย์ และนักสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาต่างเตือนเรา (คนชาติตะวันตกเป็นหลัก) เสมอว่าต้องไม่นำการรู้คิดที่มาจากขอบฟ้าของตนเองเท่านั้นไปใช้ตีความและทำความเข้าใจกับโลกของคนในวัฒนธรรมอื่นซึ่งอาจไม่ได้รับรู้เกี่ยวกับสิ่ง ภาววิทยาต่างๆ เหมือนกันกับเรา เกิร์ต ฮอฟสตีต (2005) อธิบายวัฒนธรรมในความหมายกว้างว่าเป็นโปรแกรมหรือซอฟต์แวร์ส่วนรวมที่กำกับควบคุมจิตใจที่ทำให้คนกลุ่มหนึ่งมีการแสดงออกไปในลักษณะเฉพาะรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่ต่างไปจากคนกลุ่มอื่น หรือก็คือเป็นกลไกที่อยู่เบื้องหลังการคิดและการกระทำของผู้คนในแต่ละกลุ่มนั้นๆ เอง โดยเป็นสิ่งที่ถูกถ่ายทอดสืบต่อกันมาผ่านการเรียนรู้ที่แต่ละคนแต่ละกลุ่มได้รับ ซึ่งวัฒนธรรมก็จะมีอยู่ในหลายระดับชั้นตามระดับของสังคมซึ่งก็อาจจะขัดแย้งกันได้ และในระหว่างแต่ละกลุ่มคนก็จะมี ความแตกต่างที่พิจารณาได้ในหลายมิติ (Hofstede, 2005)²²

เราจะเห็นสิ่งนี้ได้จากในกรณีของชาวเกาะเซนต์เฮเลนเนีย เกาะแห่งนี้เป็นเกาะที่ได้ถูกปิดตายจากโลกภายนอกด้วยเหตุที่ว่าใครก็ตามที่ได้เข้าไปเยือนมักจะถูกชาวเกาะทำร้าย หรืออีกนัยหนึ่งคือจะถูกขับไล่ในทันทีที่พบเห็น และด้วยความที่เป็นเกาะโดดเดี่ยวกลางทะเล ทำให้ใครก็ตามที่ได้ขึ้นเกาะไปแล้วมักไม่ได้รอดกลับไป (ยังไม่นับข้อกังวลเรื่องเชื้อโรคที่คนนอกอาจจะนำเข้าไปได้อีกส่วนหนึ่ง แต่นั่นเป็นข้อกังวลของทางพากรัฐบาลไม่เกี่ยวอะไรกับสิ่งที่ชาวเกาะคิด) มีหลายต่อหลายครั้งที่คนที่ประสบเหตุเรือล่มแล้วขึ้นฝั่งเกาะจะถูกชาวเกาะฆ่าตาย คนที่พยายามเข้าไป ไม่ว่าจะให้สิ่งใดกับชาวเกาะเพื่อที่จะซื้อใจพวกเขาก็จะถูกทำร้ายอยู่ดีไม่ว่าคนๆ นั้นจะมาด้วยจุดประสงค์อันใดก็ตาม แม้แต่นักมานุษยวิทยาที่พยายามเข้าไปศึกษาคนกลุ่มนี้ก็ถูกชาวเกาะไล่ฆ่าในลักษณะเดียวกันแม้ว่าจะพยายามเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์อย่างระมัดระวังแล้วด้วยข้อมูลที่มีอยู่ก่อน พวกเขาใช้เวลามากกว่ายี่สิบปีในการเวียนให้ของขวัญจากรยะห่างซ้ำแล้วซ้ำอีกและค่อยๆ ประชิดเข้าไป กว่าที่จะซื้อใจชาวเกาะจนพวกเขา

²² ฮอฟสตีตวิเคราะห์มิติเหล่านี้ไว้ในรูปของความห่างชั้นของอำนาจ การให้ความสำคัญกับส่วนตัวหรือส่วนรวม การเน้นย้ำบทบาทหรือความเท่าเทียมทางเพศ การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การคำนึงถึงผลระยะสั้นหรือยาว และวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันและอยู่ร่วมกันอื่นๆ แต่ข้อที่ต้องเน้นคือกลุ่มตัวอย่างจากต่างวัฒนธรรมที่ฮอฟสตีตสำรวจนั้นล้วนแล้วแต่มาจากสังคมเมืองและทำงานในบริษัทข้ามชาติอยู่แล้วทั้งสิ้น

เชื่อใจได้ (Pandit, 1990) สาเหตุหนึ่งที่เราเชื่อใจกันคือการแสดงออกเช่นนี้เมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กับคนภายนอกก็เพราะว่าในสมัยก่อนหน้าในยุคอนานิคม ฝ่ายของอังกฤษที่เป็นเจ้าอาณานิคมที่อ้างสิทธิเหนือดินแดนของเกาะได้ลักพาตัวชาวเกาะมาเป็นเหตุให้มีชาวเกาะติดโรคเสียชีวิต และทำให้พวกเขา มองคนนอกที่มาเยือนจากทะเลทั้งหมดว่าเป็นผู้ที่นำความตายมาให้แก่พวกเขา การที่นักมานุษยวิทยาต้องใช้เวลามากถึงยี่สิบปีในการที่จะ “ซื้อ” ความเชื่อใจจากชาวเกาะ มันก็ได้แสดงให้เห็นว่าเมื่อการปฏิสัมพันธ์กับคนนอกในครั้งก่อนๆ ได้สร้างผลกระทบในทางลบแก่พวกเขาแล้ว มันเป็นเรื่องยากมากที่คนที่จะมาปฏิสัมพันธ์กับพวกเขาในภายหลังจะสามารถเรียกร้องความเชื่อใจมาได้ ถึงแม้ว่าคนใหม่จะไม่ได้เกี่ยวข้องกับอะไรเลยกับคนที่สร้างบาดแผลให้แก่พวกเขา และในสายตาของคนใหม่ การปฏิสัมพันธ์ใดๆ กับคนในเกาะนี้ก็คือการปฏิสัมพันธ์ในครั้งแรก แต่คนใหม่ในสายตาของชาวเกาะก็คือคนนอก และคนนอกในสายตาพวกเขาเอาความตายมาให้ ทรศนะเช่นนี้ได้ฝังลึกในความทรงจำของชุมชนไปแล้ว และผู้มาเยือนต้องสร้าง “หลักฐาน” ใหม่ทับลงไปเพื่อจะชี้ให้ชาวเกาะเห็นว่าคนใหม่นี้ไม่เหมือนกับคนนอกในความทรงจำของพวกเขา ซึ่งไม่มีใครสามารถบอกได้เลยว่าต้องมีหลักฐานใหม่นี้มากแค่ไหนหรือต้องใช้เวลานานเท่าไรกว่าที่หลักฐานเดิมจะถูกหักล้างและความเชื่อใจจะเกิดขึ้นได้ พุดอีกอย่างคือ เกมของความเชื่อใจได้ถูกดำเนินไปแล้วตั้งแต่ก่อนที่ผู้มาใหม่จะได้ริเริ่มการปฏิสัมพันธ์แล้วเสียอีก สังคมที่จะไปเยือนนั้นได้ทำการตัดสินผู้มาเยือนไปแล้วว่าควรเชื่อใจหรือไม่ตั้งแต่ที่ได้เห็นลักษณะในเบื้องต้นของผู้มาเยือน ซึ่งการมาเยือนในตัวเองก็ถือเป็นลักษณะเบื้องต้นดังกล่าวเช่นกัน

ถึงแม้ว่ากรณีของชาวเกาะเซนต์เฮเลนจะเป็นกรณีที่สุดโต่งซึ่งเป็นผลมาจากการถูกระงับอำนาจทำให้ได้รับประสบการณ์ในเชิงลบอย่างยิ่งมาก่อน แต่ในการที่บุคคลภายนอกจะเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์หรือจะสร้างความร่วมมือขึ้นกับสังคมใหม่ที่ไปเยือนในครั้งแรก ไม่ว่าจะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ครั้งแรกกับชนเผ่าอื่นใดที่ตัดขาดจากโลกภายนอก หรือการพยายามติดต่อกับคนท้องถิ่นเป็นครั้งแรกเมื่อถูกส่งไปยังต่างโลกแบบที่ปรากฏในวรรณกรรมแบบต่างโลก หรือถึงแม้จะไม่ใช้ในกรณีพิสดารเช่นนั้น ทางการย้ายถิ่นฐานไปอาศัยในต่างประเทศ การอพยพ หรือแม้แต่เรื่องอื่นๆ ทางการเข้าไปทำงานในที่ใหม่หรือไปเรียนในสถาบันใหม่อันเป็นการเปิดทางให้คนๆ หนึ่งได้เข้าไปอยู่ในที่ที่ไม่ใช่พื้นที่ที่ตนเองได้เกิดและเติบโตมาเป็นครั้งแรก เราไม่สามารถที่จะคาดหวังว่าคนในสังคมที่เราจะไปเยือนนั้นจะรอดูเชิงก่อนที่จะให้หรือไม่ให้ความเชื่อใจเราตามแต่ที่เราได้แสดงออกพฤติกรรมไปในทางใดได้หลายครั้งเราไม่สามารถรู้ได้ว่าสังคมที่เราจะไปเยือนนั้น ได้มีภาพจำของคนนอกหรือคนที่มีลักษณะ

ตรงกับเราไม่ในทางใดก็ทางหนึ่งอย่างไรมาก่อนที่เราจะได้มีการริเริ่มการปฏิสัมพันธ์ หรือถึงแม้เราจะคิดว่าคนในสังคมใหม่นั้นอาจจะรอดูเชิงพฤติกรรมของเราไปก่อนไปก่อนก็จริง แต่เราก็ไม่สามารถรู้ได้ว่าสิ่งที่เราได้พูดหรือแสดงออกกับพวกเขาไปนั้นมีความหมายไปในทางใดตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่พวกเขาตั้งอยู่ และหลายครั้งเราก็ไม่สามารถรู้ก่อนได้ถึงสถานการณ์ในขณะที่เราจะสร้างปฏิสัมพันธ์กับสังคมที่ไปเยือนนั้นที่อาจมีผลต่อการเลือกที่จะเชื่อใจเราหรือไม่ด้วย ไม่มีอะไรรับประกันว่าคนในสังคมที่ไปเยือนนั้นจะมีเจตนาทำนองเดียวกับชาวเกาะเซนต์เนลเหนือในแอมูมอื่นๆ หรือไม่ การที่เราไม่ทราบในสิ่งเหล่านี้ มันจึงทำให้เราไม่สามารถรู้ได้ว่าพวกเขาที่อยู่ในสังคมที่เราไปเยือนนั้นมีแนวโน้มที่จะให้ความเชื่อใจเราหรือไม่ และที่สำคัญกว่านั้น คือเราจะไม่สามารถรู้ได้เลยว่าเราควรจะทำอย่างไรจึงจะได้รับความเชื่อใจจากคนในสังคมใหม่นั้น หรือก็คือ เราไม่รู้ว่าเราควรจะทำอย่างไรจึงจะสามารถซื้อใจคนในสังคมใหม่ให้พวกเขาสามารถร่วมมือกับเราหรือยอมให้เราร่วมมือกับพวกเขาได้

“เราต้องแยกแยะระหว่างความเป็นศัตรูที่เป็นผลลัพธ์จากการขาดสะบั้นหรือการหลุดลุ่ยของสายสัมพันธ์ที่มีอยู่เป็นธรรมชาติ กับความเป็นศัตรูที่มีพื้นฐานมาจากความแปลกหน้า ความเข้าใจผิดหรือความไม่ไว้วางใจ สองอย่างนี้ล้วนเกี่ยวกับสัญชาตญาณ แต่อย่างแรกมีรากเหง้าอยู่ในความโกรธ ความเกลียดและ vexation ส่วนอย่างหลังมีรากเหง้าอยู่ในความกลัว ความเกลียดชังแบบอยากออกห่างและความไม่ชอบด้วยไม่ต้องในรสนิยม อย่างแรกเป็นชั่วคราว อย่างหลังอยู่ทน” (Geertz, 1974, p. 33)

ทางออกที่ให้พยายามสื่อสารกับอีกฝ่ายของเซลล์จึงไม่สามารถใช้ได้เสมอไป นักมานุษยวิทยาที่พยายามสื่อสารกับชาวเกาะเซนต์เนลจำนวนไม่น้อยถูกฆ่าตายทั้งที่พวกเขาพยายามสื่อสารว่าตนมาดี อาจมีผู้แย้งว่านักมานุษยวิทยาเหล่านี้สื่อสารผิดวิธี ถ้าพวกเขาสื่อสารถูกวิธี เรื่องก็จะไม่ลงเอยเช่นนี้ แต่นี่เองคือประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการจะสื่อว่าการสื่อสารกับฝั่งตรงข้ามที่มองว่าผู้ที่กำลังสื่อสารกับตนนั้นคือบุคคลอันตรายยังไม่อาจเป็นทางออกได้ ทางออกจำเป็นต้องอยู่ก่อนการสื่อสาร นั่นคือ ทางออกต้องอยู่ที่การรู้ว่าควรจะสื่อสารแบบใดและไม่ควรสื่อสารแบบใดเพื่อให้สิ่งที่ต้องการสื่อสารนั้นถูกส่งออกไปถึงผู้รับสารที่เป็นคนแปลกหน้าทางวัฒนธรรมได้อย่างที่ตั้งใจ สิ่งที่ขาดหายไปจากทางออกของเซลล์จึงเป็นการเชื่อในอำนาจของการสื่อสารมากเกินไปจนมองข้ามขีดจำกัดเชิงวัฒนธรรมและจิตวิทยาของการสื่อสาร ทางออกสำหรับกรณีนี้จึงเป็นการเอาชนะอุปสรรคทาง

จิตวิทยาชนิดที่ชาวเซนต์เนลมีเสียมากกว่า ทำอย่างไรจึงจะทำให้พวกเขาเชื่อได้ว่านักมานุษยวิทยามีสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์แก่เขามาเสนอ เพราะไม่เช่นนั้นแล้วความร่วมมือกันชนิดที่พวกเขาแสวงหาก็คงไม่อาจเป็นไปได้ ซึ่งในกรณีของคนแปลกหน้าจากต่างโลกก็คือคนต่างถิ่นจะเพิกเฉยต่อข้อเสนอผูกมิตรที่เขาหยิบยื่นให้

ความเชื่อใจที่นำไปสู่ความร่วมมือระหว่างกันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก ไม่ว่าจะด้วยความไม่รู้ตั้งข้างต้นไปก็ดี หรือต่อให้สมมติว่าเงื่อนไขที่ทำให้คนในสังคมที่ไปเยือนนั้นมีแนวโน้มที่จะเชื่อใจหรือไม่ เชื่อใจผู้มาเยือนตามแต่คุณลักษณะที่พวกเขาเห็นนั้นไม่มีอยู่ การที่มีผู้มาใหม่ในขณะที่สังคมที่ไปเยือนนั้นได้ใช้ชีวิตอยู่กันอย่างสงบสุขอยู่แล้ว การมาเยือนนั้นเองได้กลายเป็นการเพิ่มปัจจัยที่สร้างความไม่แน่นอนขึ้นกว่าปกติต่อสังคม ฝ่ายของผู้มาเยือนเป็นฝ่ายเดียวที่ต้องการความร่วมมือจากคนท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ตาม เพราะมิฉะนั้น การปฏิสัมพันธ์คงไม่อาจจะเกิดขึ้น ในขณะที่ของฝ่ายคนท้องถิ่นไม่ว่าการร่วมมือกับผู้มาใหม่อาจจะนำมาซึ่งผลประโยชน์อย่างไรก็ตาม แต่ถ้าไม่ใช่สิ่งที่เป็นแรงจูงใจตั้งแต่แรก ก็ไม่มีเหตุผลที่จะร่วมมือเพราะความร่วมมือได้เพิ่มความเสี่ยงต่อคนท้องถิ่นนั่นเองด้วยเหตุที่พวกเขาก็ไม่สามารถรู้ได้ตั้งแต่การพบกันครั้งแรกว่าการมาของผู้มาเยือนจะทำให้เกิดอะไรต่อไป ทำนองเดียวกับที่ผู้มาเยือนไม่อาจประเมินได้ว่าสังคมใหม่ได้มองเขาอย่างไร

ยุทธศาสตร์ของนักทฤษฎีเกมทั้งหมดที่กล่าวมาวางอยู่บนความเชื่อว่าเป็นประโยชน์สำหรับผู้กระทำที่มีเหตุมีผล การกระทำร่วมจะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ที่ถูกต้องระหว่างความเชื่อและแรงจูงใจของผู้กระทำ กับ การกระทำที่เป็นผลตามมาจากความเชื่อและแรงจูงใจนั้น (Elster, 1976) ซึ่งในกรณีของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนกับคนท้องถิ่น ความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อสำหรับคนท้องถิ่นคือการไม่มีทัศนคติ (ความเชื่อใจ) และการกระทำที่ตามมาจากทัศนคตินั้น (การมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นความร่วมมือ) เพราะคนท้องถิ่นไม่มีความรู้ใดๆ เกี่ยวกับคนแปลกหน้าที่จะเป็นเหตุผลให้พวกเขาเชื่อใจ ขณะที่คนแปลกหน้าไม่มีความรู้ในฉากหลังที่จะทำให้อนุมานตามมาได้ว่าคนท้องถิ่นคาดหวังพฤติกรรมหรือการแสดงออกแบบใดเป็นเงื่อนไขในการมอบความเชื่อใจ ดังนั้น ภายในฐานคิดเรื่องแรงจูงใจเกี่ยวกับผลประโยชน์และการแสวงหาประโยชน์สูงสุดของทฤษฎีเกม ความเชื่อใจในความหมายของการให้ความร่วมมือด้วยทั้งที่ยังไม่รู้มากเพียงพอเกี่ยวกับอีกฝ่ายจะเกิดขึ้นได้นั้น ไม่อาจอธิบายได้ด้วยทฤษฎีเกม

หากเราคิดโดยถือว่าทั้งสองฝ่ายต่างคนก็ต่างไม่รู้ข้อมูลของกันและกัน จะดูเป็นไปได้เลยที่ A จะให้ความเชื่อใจต่อ B ได้ แต่ในความเป็นจริงการที่ B จะได้รับความเชื่อใจจาก A นั้นเป็นไปได้

มิฉะนั้นจะมีอยู่หลายต่อหลายกรณี B จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจาก A เพื่อบรรลุเป้าหมายของตน ไม่ว่าจะเป็นการได้รับการยอมรับในชุมชนใหม่ก็ดี การรับฟังข้อเสนอที่มีต่อกลุ่มคนที่ไม่คุ้นเคยก็ดี อย่างไรก็ตามการทำให้โครงการระดมทุนหรือการเผยแพร่ศาสนาหรือกระทั่งการขายสินค้า ก็จะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถอธิบายได้ว่าสามารถเกิดขึ้นได้อย่างไร ทว่าในความเป็นจริง เรามีเรื่องที่ต้องอาศัยคนที่ไม่คุ้นเคยอยู่มากมาย เป็นไปไม่ได้ที่จะปฏิเสธความเป็นไปได้ในการเกิดขึ้นของปฏิสัมพันธ์ในลักษณะนี้

คำอธิบายแบบนักมานุษยวิทยา

คำอธิบายทางเลือกอีกแบบที่ดูจะออกนอกกรอบของทฤษฎีเกมไปโดยสิ้นเชิงคือทฤษฎีของนักมานุษยวิทยา ในสถานการณ์ที่คนท้องถิ่นไม่มีความรู้ใดเลยและต้องตัดสินใจกับผู้มาใหม่ เราอาจคิดว่าผู้มาใหม่อาจเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจกับวัฒนธรรมและเงื่อนไขทางสังคมของคนท้องถิ่นเพื่อค้นหาเงื่อนไขในการสร้างความเชื่อใจ แต่เมื่อคิดเช่นนี้ก็จะเห็นปัญหาจากอีกทางหนึ่งว่า สิ่งเหล่านี้ผู้มาเยือนไม่อยู่ในฐานะที่จะรับรู้ก่อนได้ จริงอยู่ที่ในการเข้าไปสู่สังคมใหม่นั้น การ “เข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิ่วตาตาม” หรือ “เมื่ออยู่ในโรมจงทำอย่างชาวโรมัน” ถือเป็นสามัญสำนึกที่ไม่ว่าจะในสังคมไหนก็เข้าใจและได้ปลูกฝังกันมาเป็นเวลาช้านาน เป็นประตูด่านแรกที่จะต้องผ่านให้ได้เมื่ออยู่ในสถานการณ์ดังกล่าวเพื่อปรุงแต่งความประทับใจแรกของคนท้องถิ่นมีต่อเราให้เป็นไปในทางที่ดีที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ แต่ถ้าเราไม่สามารถรับรู้ได้ว่า “การหลิ่วตา” หรือ “การทำอย่างชาวโรมัน” คือทำอะไรแบบไหนตั้งแต่แรก ก็ย่อมเป็นเรื่องยากที่จะแสวงหาความร่วมมือจากคนท้องถิ่นที่เราได้เข้าไปอาศัยอยู่ด้วย ข้อมูลเหล่านี้เราอาจจะหาได้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นจากหนังสือ สื่อวิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อออนไลน์ แต่สำหรับคนที่ไปยังต่างโลก หรือคนที่บุกเบิกดินแดนแห่งนั้นเป็นครั้งแรก พวกเขาไม่ได้มีความสะดวกสบายอย่างนั้น และจำเป็นต้องเผชิญหน้ากับชุมชนแปลกหน้าที่เราไม่อาจทราบถึงคุณค่าที่พวกเขายอมรับกันล่วงหน้าก่อนการปฏิสัมพันธ์ได้เลย แล้วเราจะรู้ได้อย่างไร

ทางหนึ่งที่พอจะเป็นไปได้คือการหาความคาดหวังเบื้องต้นที่มีอยู่ในสังคมที่ไปเยือนนั้น มีนักสังคมวิทยากลุ่มหนึ่งได้ทำการศึกษาถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในสภาวะปกติธรรมดาในชีวิตประจำวัน เนื่องจากที่ผ่านมา การพยายามทำความเข้าใจปรากฏการณ์ต่างๆ ในสังคม มักจะต้องใช้ฐานจากการพิจารณาต่อยอดจากสภาวะปกติของสังคมที่เราใช้ชีวิตกันอยู่เสมอ แต่ว่าภายในสภาวะสังคมปกติเองก็จำเป็นต้องประกอบด้วยเงื่อนไขหรือโครงสร้างของสถานการณ์ที่จะทำให้สภาวะปกติที่เป็นอยู่นี้เกิดขึ้นมาและ

ดำรงอยู่เช่นกัน แต่ว่าเนื่องจากมันเป็นสถานะพื้นฐานที่เป็นเรื่องปกติ เราจึงไม่สามารถที่จะมองเห็นได้ว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้างในความปกติอย่างนี้

วิธีการที่นักสังคมวิทยาในกลุ่มที่สนใจศึกษาในประเด็นนี้เช่น อัลเฟรด ชูทซ์ และ ฮาโรลด์ การ์ ฟิงเกล (2016) ได้ใช้ในการทำให้สิ่งที่อยู่ในสถานะปกติพื้นฐานนี้ปรากฏให้มองเห็นได้ ก็จะสามารถทำได้ด้วยการสร้างความไม่ปกติขึ้นในสถานการณ์การดำเนินชีวิตและการปฏิสัมพันธ์ตามปกติ การสร้างความสับสนและไม่เข้าใจจากการทำให้เกิดความไม่ปกติในสถานการณ์ที่ควรจะปกตินี้ทำให้เราสามารถรับรู้ได้ว่าความปกติถูกสร้างและรักษาขึ้นมาได้อย่างไร ทั้งนี้ ในสถานะการปฏิสัมพันธ์ตามปกติระหว่างผู้คนที่รู้จักคุ้นเคยกันดี จะมีสิ่งที่จะสามารถเข้าใจกันเองได้โดยไม่ต้องกล่าวถึงซึ่งจะรู้ได้จากทั้งการที่รู้ว่ามิอะไรที่ถูกกล่าวหรือไม่ถูกกล่าวบ้างตามหลักฐานที่ปรากฏมาให้ได้รู้ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ระหว่างการสนทนาที่เคยมีผ่านมามีเป็นรูปแบบที่แสดงให้เห็นนัยบ่งชี้ไปถึงเรื่องอะไร โดยตีความมันต่อยอดจากสิ่งที่ได้รู้มาก่อนหน้านั้นจากประวัติชีวิตและแนวโน้มการปฏิสัมพันธ์ที่ผ่านๆ มาที่เกิดขึ้นเป็นปกติ ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็รอให้มีการพูดหรือทำในสิ่งที่คาดหวังว่าน่าจะทำแบบเดียวกับในคราวก่อนก่อนๆ เพื่อยืนยันว่าการปฏิสัมพันธ์นั้นๆ เป็นการปฏิสัมพันธ์ที่ปกติและเสริมสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนขึ้น การที่จะเกิดความเข้าใจร่วมกันได้ก็จะมาจากกระบวนการเหล่านี้ ต่อให้ไม่ได้รู้ว่าอีกฝ่ายเป็นอย่างไรจริงๆ ก็อนุมานเอาได้จากประสบการณ์หรือการคาดคะเนความเป็นมาเป็นไปของสิ่งที่เกิดขึ้น แล้วยืนยันด้วยลำดับเหตุการณ์และปฏิกิริยาตอบสนองก็จะพอเข้าใจสถานการณ์ได้ในทันทีจากการประเมินความสัมพันธ์และแนวโน้มที่อาจจะเกิดขึ้นจากในตัวปรากฏการณ์เองและบริบทแวดล้อม ความคลุมเครือและชัดเจนที่มีความเฉพาะจุดตามแต่กาลเทศะและแนวโน้มความเป็นไปของเหตุการณ์ จากการศึกษา ก็จะพบว่า ในการปฏิสัมพันธ์ปกติจะมีการคาดหวังเสมอว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะมีความเข้าใจในแบบเดียวกันและคาดหวังให้ฝ่ายแรกเข้าใจในแบบเดียวกับที่เขาเข้าใจด้วย ซึ่งความเข้าใจระหว่างกันนี้เป็นความเข้าใจที่มีต่อสิ่งที่ถูกพูดหรือแสดงออกมาและสิ่งที่ไม่ได้พูดหรือไม่ได้แสดงออก ซึ่งจะมีความหมายเป็นที่ควรจะเข้าใจตรงกันอยู่แล้วในเมื่อเป็นคนที่เคยโตมาในบริบทที่ไม่ได้แตกต่างกันนัก และต่างฝ่ายต่างก็ได้เข้าใจมันเป็นสามัญสำนึกที่มีร่วมกันไปแล้วจนแต่ละฝ่ายรับรู้มันแบบขอไปทีได้ หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้พูดหรือทำในสิ่งที่ผิดไปจากรูปแบบที่คาดหวังได้เอาไว้ ก็จะทำให้เกิดความสับสนงงงต่ออีกฝ่าย และไม่สามารถทำความเข้าใจได้ว่าเกิดอะไรขึ้นหรืออีกฝ่ายเป็นอะไรไป เพราะมันขัดกับโครงสร้างสถานการณ์ที่ได้คาดหวังไว้อยู่ก่อน และทำให้สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นผิดไปจากความคาดหวังที่รับมือได้ ดังนั้นแล้วข้อสงสัยก็จะเกิดขึ้นตามมามีว่าฝ่ายที่ทำไม่ตรงกับสามัญ

สำนึกว่านั่นมีเจตนาเป็นอย่างไรกันแน่ ซึ่งเมื่อใครก็ตามมีปฏิกริยาเป็นดั่งนั้น ในฐานะผู้ศึกษา จะสามารถทำความเข้าใจได้ว่าในสภาวะปกติในชีวิตประจำวัน ผู้คนรอบตัวมีความคาดหวังพื้นหลังอย่างไรบ้างและจะทำให้ศึกษาต่อไปได้ว่าทำไมจึงมี แต่นี่คือวิธีการศึกษาปรากฏการณ์และการปฏิสัมพันธ์ตามปกติของสังคครอบตัวที่เราได้ใช้ชีวิตอยู่กับมันอยู่แล้ว และก็ไม่ใช่วิธีการที่เราจะทำความเข้าใจได้ว่าตัวเราเองนั้นจะร่วมมือกับบุคคลอื่นที่ไม่คุ้นเคยได้อย่างไร เราอาจเห็นข้อนี้ได้จากว่า ขณะที่กระบวนการนี้ทำต่อคนที่รู้จักสนิทสนม จะทำให้เกิดความงุนงงสับสนมาก ยิ่งถ้าใกล้ชิดสนิทสนมกันมากเท่าไร ก็จะทำให้เกิดความสับสนงุนงงมากขึ้นเท่านั้น และอาจนำไปสู่ความขัดแย้งได้ แต่สำหรับคนที่แปลกหน้าต่อกัน การกระทำหรือคำพูดที่แปลกประหลาดอาจจะเป็นเรื่องที่ค่อนข้างปกติ แต่ถ้ามีความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อใดก็มักจะมีโอกาสที่จะเกิดความรุนแรงตามมาได้สูง และเราไม่เคยรู้มาก่อนเลยว่าอะไรบางอย่างที่น่าจะผิดและอะไรบางอย่างที่น่าจะถูกต้องเพราะจะไม่มีใครเข้าใจในสิ่งที่เราสื่อสารออกไปเพราะต่างฝ่ายต่างก็เข้าใจในแบบของตนเอง ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการละเมิดความปกติหรือความคาดหวังพื้นหลังนี้มีความเป็นไปได้ที่จะถึงแก่ชีวิตในบางกรณี การที่คนแปลกหน้าจะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมใหม่หรือจะร่วมมือกับคนในสังคมใหม่ได้นั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจเบื้องต้นก่อนว่าโดยปกติแล้วคนท้องถิ่นที่มีความคาดหวังในลักษณะแบบไหน แต่เราเองก็ไม่มีทางเข้าใจได้ถ้าเรามองไม่เห็นว่ามีอะไรเกิดขึ้นเป็นปกติในสังคมของเขาเราก็ไม่อาจจะปฏิบัติได้ถูกต้องแต่ต้น แต่โอกาสที่เราจะเรียนรู้จากความผิดพลาดนั้นมีความเป็นไปได้เช่นกันที่อาจจะไม่มีอีก ฉะนั้นแล้วปัญหาสำคัญคือ เราจะรู้ได้อย่างไรว่าอะไรควรหรือไม่ควรทำเพื่อที่จะสร้างสภาวะที่เอื้อให้การปฏิสัมพันธ์กับสังคมใหม่ที่ไม่คุ้นเคยเป็นไปได้โดยราบรื่นที่สุด โดยที่ไม่ต้องเสี่ยงกับการสูญเสียใดๆ ที่อาจตามมา ตรงกันข้ามกับกรณีของคนที่อยู่ร่วมสังคมกันอยู่แล้วที่หากเกิดความขัดแย้งขึ้นก็สามารถหันกลับไปใช้ความเป็นจริงร่วมกัน (common reality) ที่อยู่ในแบบปฏิบัติที่พวกเขาใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อแก้ไขความขัดแย้งได้ดังที่ Glenn et al. (2006) อธิบายไว้

สิ่งที่ทฤษฎีทางมานุษยวิทยาเหล่านี้กล่าวถึงช่วยให้มองเห็นแง่มุมสำคัญบางประการที่ทฤษฎีเกมมองข้ามไปคือ ผู้กระทำที่จะมีการกระทำร่วมกับผู้อื่นได้ต้องเป็นผู้ที่ไม่มีความเชื่อและความปรารถนาที่ขัดแย้งกับสิ่งที่การกระทำร่วมนั้นเรียกร้องให้ทำ ทฤษฎีทางมานุษยวิทยาทำให้เห็นว่าทัศนคติชนิดที่นำสู่ความร่วมมือกันระหว่างคนสองคนได้ต้องอยู่ในรูปที่กว้างกว่าการมองหาผลประโยชน์ตอบแทนเท่านั้น โดยต้องมีทิศทางที่สอดคล้องกันไปกับสิ่งที่คนทั่วไปปฏิบัติและมีประสบการณ์เมื่อพวกเขาอยู่ในปฏิสัมพันธ์ชนิดที่พบได้ในชีวิตประจำวันทั่วไปอย่างเป็นธรรมชาติด้วย

บทที่ 3

ทฤษฎีความเชื่อใจแบบรู้คิด

“อันดับแรก ผมลองเข้าไปทักเด็กข้างถนนที่กำลังรวมกลุ่มกันอยู่ละแวกนี้

“ขอถามอะไรหน่อยได้ไหม? พอดีฉันเพิ่งมาจากบ้านนอก เลยไม่ค่อยรู้เรื่องในอาณาจักรนี้

เท่าไร? เดี่ยวฉันเลี้ยงเนื้ออย่างที่อยู่ตรงร้านแผงลอยนั่น เพราะฉันอยากให้คุณช่วยบอกอะไร

หลายๆ อย่างให้ทีนะ”

ตอนแรกพวกเขาทั้งคู่แคลงใจอยู่บ้าง แต่เนื่องจากไม่อาจเอาชนะต่อความอยากอาหารได้เลย

ตอบ OK มา

ผมยื่นเนื้ออย่างที่ซื้อจากร้านแผงลอยให้พวกเขาเด็กๆ คนละสองไม้แล้วฟังคำบอกของพวกเขา”²³

จากการสำรวจวรรณกรรมเรื่องความเชื่อใจที่ไม่ใช่แบบทฤษฎีเกม (non game-theoretic theories of trust) เพื่อนำมาใช้ตอบปัญหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยพบว่าสามารถแบ่งได้เป็นสองกลุ่มใหญ่คือ ทฤษฎีกลุ่มที่ถือว่าความเชื่อใจจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีเงื่อนไขเชิงสาเหตุซึ่งอาจเป็นสาเหตุจากภายนอกหรือสาเหตุจากภายในที่ทำให้บุคคลหนึ่งจะทำในลักษณะหนึ่ง ซึ่งเงื่อนไขที่ว่านี้จะรับบทบาทเป็นหลักฐานและเหตุผลสนับสนุนให้แก่ความเชื่อใจที่ผู้อื่นมีให้แก่บุคคลนี้ได้ ตามทฤษฎีกลุ่มนี้ ความเชื่อใจจึงจะเกิดขึ้นหรือดำรงอยู่ต่อไปได้จำเป็นต้องมีหลักฐานที่ดีสนับสนุนแบบเดียวกับความเชื่อที่มีเหตุผลที่จำเป็นต้องมีหลักฐานที่หนักแน่นสนับสนุน (Chignell 2018) โดยหากปราศจากหลักฐานเหล่านี้ ผู้ที่ถูกคาดหวังจะให้ความเชื่อใจก็อาจจะพิจารณางดเว้นหรือระงับไม่ให้ความเชื่อใจแก่ผู้ที่แสวงหามั่นจากเขา ตัวอย่างของทฤษฎีในกลุ่มนี้เช่นคำอธิบายของของ รัสเซล ฮาร์ดิน (Russell Hardin) และ เบอริสลาฟ มาร์ูซิช (Berislav Marušić) และทฤษฎีอีกกลุ่มหนึ่งถือว่าความเชื่อใจคือทัศนคติที่สามารถเกิดขึ้นได้กับบุคคลโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยหลักฐาน เนื่องด้วยสามารถเกิดขึ้นได้เองจากเงื่อนไขเชิงสภาวะการณ์ที่บุคคลหนึ่งอยู่ที่ไม่เปิดโอกาสให้เขาหรือเธอตัดสินใจเลือกโดยสมัครใจได้ว่าจะเชื่อใจบุคคลอีกคนหนึ่งหรือไม่ที่ต้องอาศัยการพิจารณาหลักฐาน หรืออาจเกิดจากการถูกสิ่งอื่นมากระทบ (affect) และโน้มนำให้เกิดขึ้นที่ไม่ได้อยู่ในรูปของหลักฐานสนับสนุนความเชื่อ

²³ คัดจาก เร็น เองจิ. (2016). สกิลโกงสุดพิสดารกับมืออาหารในต่างโลก [Tondemo Skill de Isekai Hourou Meshi] (Toshiko T. Return, แปล). LUCKPIM. หน้า 8.

ใจแบบเดียวกับในกลุ่มแรก ตามทฤษฎีนี้ความเชื่อใจจึงมีลักษณะแบบเดียวกับอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องมีหลักฐานสนับสนุนเช่นเดียวกัน แต่ทั้งนี้ก็ได้หมายความว่าหากอารมณ์ความรู้สึกนี้เผชิญกับพฤติกรรมที่ผิดไปจากความคาดหมายของผู้ที่มอบความเชื่อใจให้ซ้ำแล้วซ้ำเล่าแล้วจะไม่หมดไป

ผู้วิจัยตระหนักกว่ามีความกำกวมในการจัดประเภททฤษฎีความเชื่อใจเช่นนี้อยู่ ผู้วิจัยเรียกทฤษฎีในกลุ่มแรกว่าเป็นแบบรู้คิด (cognitivist) เนื่องจากต้องการจับเน้นลักษณะเชิงรู้คิด (cognitive) ของความเชื่อใจที่คล้ายกันกับความเชื่อซึ่งต้องการหลักฐานสนับสนุนเพื่อที่จะเป็นความเชื่อใจที่มีเหตุผลได้จากการที่ต้องตรงหรือสอดคล้องกับลักษณะแบบภววิสัยของบุคคลที่ได้รับมอบความเชื่อใจ ความเชื่อใจจึงมีลักษณะเป็นการใช้เหตุผลรูปแบบหนึ่งที่มีเงื่อนไขความมีเหตุผล (rational constraints) กำกับอยู่ โดยทฤษฎีในกลุ่มนี้จะมองความเชื่อใจหรือการตัดสินใจที่จะเชื่อใจว่าเป็นข้อสรุปที่ได้มาจากหลักฐานที่ใช้เป็นข้ออ้าง ส่วนสิ่งใดที่รับจะบทเป็นหลักฐานได้อย่างเหมาะสมนั้นจะแตกต่างกันไปในแต่ละทฤษฎี ขณะเดียวกัน ผู้วิจัยเรียกทฤษฎีในกลุ่มที่สองว่าไม่ใช่แบบรู้คิด (non-cognitivist) เนื่องจากต้องการจับเน้นลักษณะเชิงจิตวิทยา (psychological) และลักษณะเชิงปฏิบัติ (practical) ของความเชื่อใจที่คล้ายกับความโน้มเอียงเชิงจิตวิทยา เช่น ความชอบ ความหวังมากกว่าความเชื่อที่ต้องการหลักฐานสนับสนุน ดังจะเห็นว่าเราสามารถชอบสิ่งหนึ่งได้โดยไม่ต้องอาศัยหลักฐานที่ว่าสิ่งนั้นคู่ควรที่เราจะชอบ หรือสามารถมีความหวังในเรื่องหนึ่งได้แม้โอกาสที่ความหวังนั้นจะเป็นจริงได้จะริบหรี่เต็มที่ สำหรับความโน้มเอียงเชิงจิตวิทยาชนิดนี้ เพียงแค่การที่มีมันอยู่นั้นก็เพียงพอในตัวเองแล้ว และการที่ไม่มีเงื่อนไขความมีเหตุผลกำกับอยู่ เราจึงจะไม่กล่าวว่าคนๆ หนึ่งมีความชอบที่ไม่มีเหตุผล หรือมีความหวังที่ไม่มีเหตุผลด้วยเกณฑ์แบบเดียวกับที่เรากล่าวว่าคุณๆ นี้มีความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล (Scanlon, 2007) ผู้วิจัยพบว่ามีการเขียนขึ้นอื่นที่สนับสนุนการใช้คำเรียกแบบเดียวกับที่ผู้วิจัยใช้นี้คือ Frost-Arnold (2014) ถึงแม้ว่าในงานชิ้นนี้พรอสท์อาร์โนลด์จะใช้คำว่าทัศนคติเชิงรู้คิด (cognitive attitude) ในความหมายที่ครอบคลุมทัศนคติแบบอื่นด้วยนอกจากความเชื่อ เพื่อเชื่อมโยงเข้ากับคำอธิบายในกลุ่มที่สองที่ไม่เน้นหลักฐาน ซึ่งเธอแบ่งเป็นชนิดย่อย 3 ชนิด คือ ความเชื่อใจเพื่อการบำบัด (therapeutic trust) ความเชื่อใจเพื่อการรับมือ (coping trust) และความเชื่อใจเพื่อแก้ไขผิดให้กลับเป็นถูก (corrective trust) และทฤษฎีที่ผู้วิจัยจัดให้อยู่ในกลุ่มที่ไม่ใช่แบบรู้คิดจะกระจายอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสามกลุ่มหลังนี้ที่สะท้อนว่าพรอสท์อาร์โนลด์ไม่ได้มองว่าทฤษฎีเหล่านี้จัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกับทฤษฎีความเชื่อใจแบบรู้คิดได้

ทางเลือกอื่นในการจัดประเภทที่ผู้วิจัยไม่ได้นำมาใช้คือ เรียกทฤษฎีในกลุ่มแรกว่าเป็นแบบหลักฐานนิยม (evidentialism) และทฤษฎีในกลุ่มที่สองว่าแบบปฏิบัตินิยม (pragmatist) (Ho, 2022) หรือเรียกทฤษฎีในกลุ่มแรกว่าทฤษฎีความเชื่อใจแบบความเชื่อ (doxastic account of trust) และเรียกทฤษฎีในกลุ่มที่สองว่าทฤษฎีความเชื่อใจแบบที่ไม่ใช่ความเชื่อ (non-doxastic account of trust) (Keren 2014) โดยผู้วิจัยพบว่าการจัดประเภทสองวิธีนี้ไม่สามารถขีดเส้นแบ่งตรงจุดที่เป็นความแตกต่างที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีผลสำคัญ กล่าวคือ ถ้าจัดประเภทแบบแรก จะพบว่าทฤษฎีของเบอร์ริสลาฟ มาร์ซูซิคที่จะกล่าวต่อไปอยู่ในแบบปฏิบัตินิยม (Ho, 2022) ซึ่งขัดแย้งกับผลลัพธ์ที่ผู้วิจัยได้จากการวิเคราะห์ว่าทฤษฎีของมาร์ซูซิคนั้นเป็นแบบหลักฐานนิยม ทำนองเดียวกัน ถ้าจัดประเภทแบบหลัง จะพบว่าทฤษฎีของมาร์ซูซิคอยู่ในกลุ่มทฤษฎีความเชื่อใจที่ไม่ใช่ความเชื่อ (non-doxastic) ซึ่งไม่สอดคล้องหรืออย่างน้อยก็เข้ากันได้ยากกับผลลัพธ์ที่ผู้วิจัยได้จากการวิเคราะห์ว่าทฤษฎีของมาร์ซูซิคเป็นแบบหลักฐานนิยมเพราะโดยปรกติเราไม่กล่าววาทศนคติเชิงจิตวิทยาอื่นที่ไม่ใช่ความเชื่อเรียกร่องให้ต้องมีหลักฐานสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียกร่องหลักฐานนี้สามารถเข้าใจแบบเข้มงวดว่ามี การตีความหลักฐานที่ถูกต้องได้เพียงแบบเดียวเท่านั้น (the epistemic uniqueness thesis) (White, 2005) ซึ่งทฤษฎีของมาร์ซูซิคเป็นเช่นนั้น นอกจากนี้ การจัดประเภทแบบแรกจะทำให้คำอธิบายของคาเรน โจนส์ (Karen Jones) อยู่ในกลุ่มปฏิบัตินิยม (Frost-Arnold, 2014) ซึ่งแม้จะไม่ผิด แต่ก็ไม่สามารถขบเน้นแง่มุมที่ผู้วิจัยต้องการชี้ว่าจุดยืนที่เป็นเชิงบวก (optimism) ที่โจนส์ใช้นิยามความเชื่อใจนั้นเป็นความโน้มเอียงที่ไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขความมีเหตุมีผล (rational constraints) แบบเดียวกับความเชื่อ (Scanlon, 2007) โจนส์ไม่ได้พยายามอธิบายว่าจุดยืนที่เป็นเชิงบวกที่เป็นการตีความในเชิงบวกเสมอเกี่ยวกับเจตนาดีของผู้อื่นนั้นเกิดมาอย่างมีเหตุมีผลได้อย่างไรจากศูนย์ เนื่องจากเจตนาดีที่ถูกต้องตีความในเชิงบวกนั้นในครั้งแรกที่คนแปลกหน้าพบกันย่อมยังไม่เคยผ่านบททดสอบใดๆ มาก่อนที่จะทำให้พูดได้อย่างมีหลักฐานสนับสนุนว่าการตีความนี้จะไม่พลาดจากความ เป็นจริงเกี่ยวกับเจตนาดีของผู้ที่ถูกเชื่อใจ อีกทั้งจุดยืนที่เป็นเชิงบวกนี้ก็ไม่นั้นกับหลักฐานแบบเดียวกับที่ความเชื่อขึ้นกับการตัดสินว่ามีหลักฐานที่ควรเชื่อ ผู้วิจัยเห็นว่าการแยกเป็นทฤษฎีแบบรู้คิด กับที่ไม่ใช่แบบรู้คิดมีความยืดหยุ่นสำหรับจุดเน้นที่ผู้วิจัยต้องการชี้ให้เห็นเกี่ยวกับทฤษฎีที่นำมาวิเคราะห์นี้มากที่สุด²⁴

²⁴ ผู้วิจัยได้แนวทางในการแบ่งทฤษฎีเป็นสองกลุ่มเช่นนี้จาก Patricio Fernandez (2016) เฟอร์นันเดซแยกแยะระหว่างทัศนะสองชนิดเกี่ยวกับการใช้เหตุผลเชิงปฏิบัติ (practical reasoning) ชนิดแรกคือกลุ่มที่เชื่อว่าการใช้เหตุผลเชิง

ทฤษฎีในกลุ่มรู้คิดที่จะพิจารณาในบทนี้คือคำอธิบายของรัสเซล ฮาร์ดิน (Russell Hardin) และเบอร์ิสลาฟ มาร์ซุค (Berislav Marušić) ฮาร์ดินเสนอว่าความเชื่อใจจะมีขึ้นได้เมื่อเรารู้ว่าคนที่เราให้ความเชื่อใจนั้นถูกกำหนดด้วยกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมที่เป็นเครื่องรับประกันได้ว่าเขาจะทำอย่างที่เราเชื่อใจให้เขาทำ เพราะหากคนผู้นั้นละเมิดกฎเกณฑ์เหล่านั้นจะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อผลประโยชน์ของตัวเองตามมา (Hardin 2002) ส่วนมาร์ซุค (Marusic) เสนอว่าความเชื่อใจเกิดขึ้นได้จากการมีเหตุผลในการเชื่อใจเมื่อฝ่ายที่เชื่อใจมองอีกฝ่ายจากมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างการเป็นคนรู้จักหรือคนที่ให้ความสำคัญกับใครในทำนองเดียวกันกับการทำสัญญาหรือทำความตั้งใจกับตนเองในเรื่องที่ขึ้นกับตนเอง แนวทางเข้าใจความเชื่อใจแบบรู้คิดนี้เมื่อวิเคราะห์ไปถึงที่สุดแล้วจะมีลักษณะแบบหลักฐานนิยม (evidentialism) ที่การที่มองเห็น (หรือมองไม่เห็น) คุณสมบัติต่างๆ เหล่านี้ที่ทฤษฎีแต่ละแบบกำหนดไว้ในตัวของคนที่ได้รับความเชื่อใจทำให้ผู้ให้ความเชื่อใจสามารถตัดสินใจตามเกณฑ์เหล่านั้นได้ว่าคนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์คือคนที่มีคุณสมบัติไว้วางใจได้ (trustworthiness) และเมื่อเขาตัดสินใจว่าคุณคนหนึ่งมีคุณสมบัติไว้วางใจได้ เขาจึงตัดสินใจว่าคุณคนนั้นคือคนที่เขาจะให้ความเชื่อใจ (trust) จึงกล่าวได้ว่าการตัดสินใจว่าคุณคนหนึ่งคือคนที่ตนเองจะไว้วางใจมีลักษณะแบบสมครใจ

ปฏิบัติมีความเป็น ‘การใช้เหตุผล’ ของแท้ (authentic) แต่ไม่มีความเป็น ‘เชิงปฏิบัติ’ ของแท้ และที่เราเรียกว่าเป็น ‘เชิงปฏิบัติ’ นั้นก็แค่โดยมารยาท และเราสามารถสลับไปเรียกว่าการใช้เหตุผลแบบ ‘มีตรรกวิทยาเป็นพื้นฐาน’ (logic-based) ที่ต้องอาศัยสมรรถนะอย่างอื่นด้วยที่ไม่ใช่แค่การใช้เหตุผลเอง กับ ชนิดที่สองคือกลุ่มที่เชื่อว่าการใช้เหตุผลเชิงปฏิบัติมีความเป็น ‘เชิงปฏิบัติ’ ของแท้ แต่ไม่มีความเป็น ‘การใช้เหตุผล’ ของแท้ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับทัศนคติหรือแนวโน้มที่ไม่ใช่แบบรู้คิด เป็นเพียงความโน้มเอียงทางจิตวิทยาที่เพียงแค่มียุก็เพียงพอแล้วที่จะชี้ให้เห็นแสดงออกเป็นการกระทำแบบใดแบบหนึ่งได้ และที่เราเรียกว่าเป็น ‘การใช้เหตุผล’ นั้นก็แค่โดยมารยาท เราสามารถสลับไปเรียกว่าการใช้เหตุผลแบบ ‘มีจิตวิทยาเป็นพื้นฐาน’ (psychology-based) (Fernandez, 2016, p. 871) โดยเมื่อมองในกรอบที่คล้ายกันกับของเฟอร์นันเดซ ลักษณะเชิงรู้คิดของทฤษฎีความเชื่อใจกลุ่มแรกที่ทำให้แยกได้ชัดเจนจากทฤษฎีความเชื่อใจกลุ่มที่สอง และสามารถเรียกทฤษฎีกลุ่มแรกว่าเป็นเชิงรู้คิดได้ จะเป็นสมรรถนะอย่างอื่นเช่นการคิดแบบความน่าจะเป็น (probabilistic thinking) ที่พบในทัศนะของฮาร์ดินและถูกมีนัยถึงในทัศนะของมาร์ซุค แต่ไม่ปรากฏในทัศนะของแบร์และโจนส์ ขณะที่ทฤษฎีกลุ่มที่สองที่ไม่ได้มีนัยเชิงรู้คิดแบบเข้มข้นเช่นนี้จะไม่สามารถใช้ชื่อนี้ได้ และสามารถเรียกแบบหลวมๆ ได้ว่าไม่ใช่แบบรู้คิด ผู้วิจัยขอขอบคุณกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ยืนยันให้ผู้วิจัยอธิบายประเด็นนี้ให้ชัดเจนขึ้นเกี่ยวกับเกณฑ์หรือเหตุผลที่แบ่งทฤษฎีออกเป็นสองกลุ่มดังนี้ โดยเฉพาะกรณีของโจนส์ที่กล่าวชัดเจนว่าคำอธิบายของเธอเป็นเชิงความรู้สึก แต่ก็เชิงรู้คิดด้วยในเวลาเดียวกัน

(voluntary) โดยอยู่บนสิ่งที่เห็นว่าเป็นหลักฐานหรือเหตุผลที่หนักแน่นที่ใช้เป็นหลักฐานให้ตัดสิน เช่นนั้น²⁵

ในบทนี้จะกล่าวถึงทฤษฎีความเชื่อใจแบบรู้คิดที่เสนอโดยฮาร์ดินและมารูซิค และจะนำเสนอข้อวิจารณ์ต่อทฤษฎีเหล่านี้โดยทั่วไป จากนั้นจะชี้ว่าทฤษฎีเหล่านี้ต้องถูกตีความเป็นแบบหลักฐานนิยม (evidence) ซึ่งจะทำให้ทฤษฎีต้องประสบปัญหาการอธิบายการกระทำร่วมในกรณีของคนต่างโลก

ทฤษฎีของฮาร์ดิน

เมื่อใดที่เราต้องร่วมมือกับใครก็ตามที่ไม่ได้รู้จักมาก่อน แม้แต่ในกรณีที่ความร่วมมือนั้นจะเป็นไปโดยมีข้อตกลงอย่างแน่ชัด เช่น ในการซื้อขายสินค้าและบริการกับพ่อค้าหรือห้างร้านที่ไม่ได้ติดต่อกันเป็นประจำ หรือเมื่อถูกสถานการณ์กำหนดให้ต้องร่วมงานกับคนไม่เคยรู้จักคุ้นเคยกัน เป็นเรื่องธรรมดาที่เราย่อมควรค้นหาข้อมูลเพื่อที่จะรู้ก่อนว่าเขาเป็นใคร เช่น ชื่อและที่มาที่ไปของตัวเขาว่าที่ผ่านมาเคยได้ทำอะไรที่ไหนมาก่อน หรือก็คือประวัติหรืออย่างน้อยก็เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเขาที่มีมาอยู่ในสังคมนั้นๆ ที่ทำให้เชื่อมั่นได้ว่าธุรกรรมนั้นจะดำเนินไปได้อย่างสำเร็จสมประสงค์²⁶ กระบวนการ

²⁵ คนอื่นๆ เช่น ฟิลิป เปตต์ตี เสนอว่าความเชื่อใจเกิดขึ้นมาเพราะเราเชื่อได้ว่าโดยพื้นฐานที่สุด คนทุกคนต่างอยากให้ตนเองถูกผู้มองในแง่ดีว่าเป็นผู้สามารถตอบสนองต่อการพึ่งพาที่ผู้อื่นมีต่อตน ความเชื่อใจจึงมีขึ้นเมื่อเรารู้ว่าบุคคลหนึ่งมีความโน้มเอียงนี้อยู่ในตัว (Petit, 1995; Pekka, 2013) เฮล์ม (Helm) เสนอว่าความเชื่อใจเป็นทัศนคติเชิงสะท้อน (reflective attitude) ในความหมายที่เป็นปฏิริยาตอบสนองรูปหนึ่ง ที่ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งมีพฤติกรรมในบางรูปแบบที่เห็นได้ว่าตั้งใจทำให้เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ภายใต้สถานการณ์ ณ ขณะนั้น อีกฝ่ายหนึ่งจะเกิดความเชื่อใจขึ้นในแบบเดียวกับที่คนหนึ่งตั้งใจเมื่อได้ของที่ต้องการนำมาใช้อย่างยิ่งหรือโกรธเมื่อถูกผู้อื่นโกงเงิน แต่ไม่โกรธเมื่ออีกฝ่ายได้กระทำการอย่างเต็มความสามารถแล้วได้ยังไม่ได้ผลดังที่คาดหวัง (Helm, 2014) อย่างไรก็ตาม วิทยานิพนธ์นี้จะเน้นเฉพาะแนวคิดของฮาร์ดินและมารูซิค

²⁶ เช่นเวลาที่ใครก็ตามที่จะซื้อหรือขายของออนไลน์ก็มักจะขอเรียกดูบัตรประชาชนและประวัติการซื้อขายของคนๆ นั้น หรือหลายครั้งในการติดต่อกับร้านค้าก็อาจถูกขอเรียกดูทะเบียนการค้า นอกจากนี้ สถานที่ตั้ง การจัดหน้าร้าน หรือประวัติของตัวเจ้าของกิจการนั่นเองก็เป็นสิ่งที่ถูกพิจารณาด้วย ถ้าไม่นับเรื่องการซื้อขาย เวลาที่มีเหตุต้องร่วมงานกับใครหรือต้องขอให้ใครช่วยเหลือในเรื่องใด ก็เป็นธรรมดาเช่นกันที่เราจะต้องพยายามถามถึงเรื่องราวเกี่ยวกับคนๆ นั้นจากคนใกล้ชิดหรือคนที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน หรือถ้าเราเป็นฝ่ายที่จะต้องเรียกใช้งานเขา การให้คนสืบประวัติหรือเรียกขอประวัติจากตัวเองก็คือกระบวนการปกติที่ใครก็ตามก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะร่วมงานกันได้หรือไม่หรือจะใช้บริการคนๆ นั้นในเรื่องใดบ้าง ประวัติ เรื่องราว ผลงานที่ผ่านมา รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ที่เหล่านี้ล้วนเป็นหลักฐานที่จะรองรับความเชื่อใจเพราะทำให้ความน่าเชื่อถือเกิดขึ้น นอกจากนี้ การที่เขาเป็นคนที่รู้จัก

แสวงหาเหตุผลสนับสนุนให้ได้ก่อนที่จะมอบความเชื่อใจให้แก่ใครเป็นเรื่องที่พบได้ทั่วไป ยิ่งเมื่อมีผลประโยชน์ที่สูง และหากล้มเหลวก็จะมีผลเสียมากด้วยแล้ว หากขาดซึ่งเหตุผลสนับสนุนที่ว่านี้ การทำธุรกรรมร่วมกันก็อาจจะเกิดขึ้นได้ยากหรือเกิดขึ้นไม่ได้ตั้งแต่ต้น

ในบทความชื่อ Trustworthiness (1996) ฮาร์ดินอธิบายว่าความเชื่อใจเกิดขึ้นได้โดยอาศัยการบังคับด้วยเงื่อนไขเชิงสถาบัน เช่น กฎหมาย และเงื่อนไขทางสังคม เช่น วิถีประชา ที่ทำให้คนกลายมาเป็นผู้ที่ไว้ใจได้ (trustworthy) จากการที่เงื่อนไขเหล่านั้นสร้างแรงจูงใจให้แก่เขาหรือเธอผู้ที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขนั้นให้มีพฤติกรรมในรูปแบบเฉพาะอย่างหนึ่งตามที่คุณอื่นพึงพาหรือคาดหวังให้ทำ ผู้อื่นจึงสามารถเชื่อใจเขาหรือเธอว่าจะไม่ทำผิดไปจากนั้น ซึ่งถ้าถามต่อไปว่าเงื่อนไขนั้นกำหนดให้เป็นเช่นนั้นได้อย่างไร ฮาร์ดินตอบว่าเนื่องจากเราสามารถมั่นใจได้ว่าคนผู้นั้นจะคิดและทำเพื่อสิ่งที่เป็นประโยชน์สำหรับตัวเอง

ฮาร์ดินขยายความโดยใช้ตัวอย่างของอัลเบอริชในอุปรากรเรื่อง The Ring of Nibelung ของ วากเนอร์ อัลเบอริชผู้ซึ่งตกหลุมรักสาวงามแห่งไรน์อย่างหัวปักหัวปำเมื่อได้ทองไรน์ที่ให้อำนาจมหาศาลมาแล้วได้ปฏิญาณว่าจะเลิกอยู่กับความรักตลอดกาล ฮาร์ดินตั้งคำถามว่า สิ่งใดที่ทำให้คนเชื่อในคำปฏิญาณของเขาได้ทั้งที่เมื่อสักครู่นี้ยังเพิ่งเห็นเขามีอาการคลั่งรักสาวงาม และเขาตอบว่าสิ่งที่ทำให้เป็นเช่นนี้ได้คือพลังอำนาจและคำสาปของทองไรน์ที่ว่าถ้าอัลเบอริชไม่สามารถทำตามทีลั่นวาจาไว้ สิ่งล้ำค่านี้จะหลุดลอยไปจากเขา เพราะเรามั่นใจได้ว่าอัลเบอริชจะไม่ต้องการสูญเสียอำนาจยิ่งใหญ่ไป คนอื่นจึงเชื่อมั่นได้ว่าเขาสามารถถูกไว้ใจได้ว่าจะทำตามทีลั่นวาจาไว้ให้ได้ (Hardin, 1996, p. 28) และเมื่อเราประเมินว่าคนหนึ่งไว้ใจได้ นั่นก็คือเราเชื่อใจเขาแล้ว “การประเมินของผมว่าคุณมีคุณสมบัติไว้ใจได้ในบริบทเฉพาะอันหนึ่งนั่นก็คือการที่ผมเชื่อใจคุณแล้ว คำประกาศว่า ‘ผมเชื่อว่าคุณเป็นคนที่ไว้ใจได้’ และ ‘ผมเชื่อใจคุณ’ นั้นมีความหมายที่สมมูลกัน” (1996, p. 30; ดูเพิ่มเติม Hardin, 2002) ฮาร์ดินอ้างว่านักวิชาการคนอื่นๆ เช่น เบอร์นาร์ด วิลเลียมส์ และนิคลาส ลูห์มันน์ ที่

เป็นเพื่อนหรือญาติกันก็เป็นหลักฐานหนึ่ง การที่เขาเรียนจบที่ไหนจากระดับชั้นอะไรในสาขาไหนก็เป็นหลักฐานอีกอย่างหนึ่ง เรื่องราวที่คนรับรู้เกี่ยวกับเขาว่าเขาเคยทำอะไรมาก่อนก็คือหลักฐานอีกอย่างหนึ่ง ฯลฯ หากขาดไปแล้ว เราจะรู้ได้อย่างไรว่าจะไม่ถูกโกง จะรู้ได้อย่างไรว่าร้านค้าหรือกิจการที่จะเข้าไปติดต่อกับนั้นมีสถานะการดำเนินงานที่มั่นคงและมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งไม่ใช่กิจการเฉพาะกิจที่เพิ่งโผล่หน้าออกมาแล้วคราวหน้าจะเรียกใช้งาน ขอความร่วมมือ ก็เป็นไปไม่ได้แล้วไม่ได้ หรือขอความรับผิดชอบใดๆ ก็ตามที่เคยได้ติดต่อกันมาก่อนนั้นก็ทำอะไรไม่ได้ด้วย

เคยพิจารณาเรื่องความสำคัญของความเชื่อใจก็อธิบายเช่นเดียวกันนี้ คนเหล่านี้แม้จะพูดถึงความเชื่อใจแต่ในเนื้อหาแล้วแต่เป็นการอธิบายเรื่องคุณสมบัติไว้ใจได้นี้ทั้งสิ้น

ฮาร์ดินอ้างว่า ถ้าอยากรู้ว่าอะไรคือคุณสมบัติไว้ใจได้ที่ทำให้คนอื่นในสังคมที่เราใช้ชีวิตอยู่เชื่อใจกันได้แบบเดียวกับความไว้ใจได้ของอัลเบอริชที่ว่าเขาจะไม่ผิดคำปฏิญาณ สิ่งที่เราต้องทำคือ “คิดถึงตัวแทนในโลกจริงของอำนาจมหัศจรรย์ที่ทองไรมีต่ออัลเบอริชที่สามารถทำให้พวกเราทุกคนอยู่กับร่องกับรอยเหมือนกับที่เขาเป็น” สิ่งดังกล่าวต้องเป็นสิ่งที่เมื่อคนอยู่รวมกันเป็นสังคมแล้วจะบังคับให้การกระทำของคนในสังคมเป็นไปตามที่ได้ลั่นวาจาหรือที่ได้ให้คำมั่น (commitment) ไว้ โดยหากไม่ทำตามจะต้องเสียประโยชน์ ที่จะทำให้อัศวินคนนั้นไม่ใช่คำโกหก หรือคำสัญญาลวง แต่บังคับให้คนทำตามได้จริงแม้สิ่งที่ทำนั้นจะดูเหมือนขัดกับผลประโยชน์อย่างอื่นของเขาก็ตาม ซึ่งฮาร์ดินอ้างว่าในโลกความเป็นจริง สิ่งที่ทำให้คุณให้โทษได้ต่อการทำได้หรือไม่ได้กับข้อผูกพันที่มีต่อเรื่องหนึ่ง เรื่องใดมีแต่กลไกการควบคุมทางสังคมอย่างเช่นกฎหมาย บรรทัดฐาน วิธีประชา จารีตประเพณี ที่มีอยู่ในสังคมนั้น ๆ ที่หากไม่ปฏิบัติตามจะมีบทลงโทษในรูปของการประนาม การคว่ำบาตร หรือบทลงโทษใดอื่นใดก็ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ การที่บุคคลหนึ่งถูกเงื่อนไชเหล่านี้บีบบังคับในลักษณะนี้นั้นเองที่ทำให้เราเชื่อได้ว่าเขาจะไม่เอาประโยชน์ของตนมาแลกในการทำผิดสัญญา จึงทำให้เขามีคุณสมบัติไว้ใจได้ที่อัลเบอริชมี

การสร้าง ความเชื่อใจจึงเกี่ยวข้องกับการสร้างสถาบันที่ช่วยทำให้คนมีคุณสมบัติไว้ใจได้ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนหรือก่อให้เกิดความเชื่อใจขึ้นตามมา (1996, p. 28) และถ้าทำเช่นนี้ได้ก็จะแก้ปัญหาเรื่องความร่วมมือกันได้ด้วยเพราะปัญหาที่เป็นหัวใจของความร่วมมือกันก็คือการผูกมัดตนเองเข้ากับข้อกำหนดของสถาบันและโน้มน้าวให้คนอื่นเชื่อได้ว่าตนผูกมัดเช่นนี้ สถาบันเช่นศาลและการลงโทษโดยศาล “เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของคนทุกคนไปโดยสิ้นเชิง ทำให้ความสัมพันธ์ที่คนมีต่อกัน กลายมาเป็นลักษณะร่วมมือกันมากกว่าที่อาจจะเป็นหากไม่มีการลงโทษนี้อยู่” (1996, p. 33) นอกจากนี้ยังมีสถาบันทางสังคม เช่น วิธีประชาและจารีตประเพณีที่จะลงโทษผู้ไม่ทำตามโดยการดูหมิ่นเหยียดหยามหรือการที่สร้างสภาวะที่ทำให้ผู้ที่ละเมิดไม่สามารถที่จะใช้ชีวิตอยู่ได้²⁷

²⁷ ในงานเขียนแฟนตาซีหรือต่างโลก การบังคับนี้มักแสดงออกมาแบบตรงไปตรงมา เช่น คนที่ถูกจับสวมปลอกคอ สวามีภักดีจะทำให้กลายเป็นทาส จะไม่สามารถที่จะทำในเรื่องที่ขัดต่อเจตจำนงของผู้เป็นนายได้ ไม่ว่าจะทำอะไรก็จะต้องเป็นคุณหรือน้อยก็น่าจะได้เป็นโทษแก่เขา เพราะถ้าเสนอหรือกระทำการใดขัดกับเจตจำนงของผู้เป็นนายก็จำทำให้สูตรเวทย์มนต์ที่อยู่ในปลอกคอดังกล่าวทำงาน รัศมีคนที่ถูกปลอกคอนี้สวมใส่ให้ต้องเจ็บปวดหรือถึงแก่ความตายได้ แน่แน่นอนว่าพวกเขาไม่อาจทนขัดขืนกับความเจ็บปวดนั้นได้ และการพยายามถอดสูตรเวทย์มนตร์หรือ

การมีกลไกควบคุมเชิงสถาบันโดยอาศัยสถาบันที่เป็นทางการ เช่น กระบวนการทางกฎหมาย หรือหน่วยงานรัฐที่ทำให้หากมีการผิดสัญญาต่อกันในการปฏิสัมพันธ์ ฝ่ายนั้นก็จะมิต้นทุนที่ต้องเสีย ผ่านการจัดการของสถาบันเหล่านั้นที่ทุกฝ่ายต่างก็เคารพ จึงอธิบายกรณีความเชื่อใจหลายแบบที่เรา พบในสังคมสมัยใหม่ได้ เช่น กรณีที่ธนาคารปล่อยสินเชื่อ กล่าวคือ ทั้งฝ่ายธนาคารและผู้กู้เชื่อใจกันได้ เพราะมีกฎหมายและกระบวนการทางศาลค้ำอยู่ แต่ถ้าฝ่ายหนึ่งแพ้กีย่อมต้องเสียประโยชน์และถึงจะ ชนงก็ไม่น่าคุ้มค่านำเงินไปลงทุน พุดให้ง่ายขึ้นคือ สถาบันและกฎหมายมีหน้าที่ในการบังคับให้พันธสัญญา และความตั้งใจที่แสดงออกมาเป็นไปตามนั้นไม่ให้เกิดความบิดพลิ้ว การที่สถาบันให้การรับรองหรือ ไม่ให้การรับรองในเรื่องใดก็จะมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้คนในสังคมมีคุณสมบัติไว้วางใจได้ในเรื่องนั้นๆ มาก หรือน้อย และเท่ากับผู้คนในสังคมนั้นๆ เชื่อใจต่อกันในเรื่องนั้นๆ มากขึ้นหรือน้อยลงตามแต่กรณี เช่น กรณีที่มีกฎหมายห้ามแต่งงานใหม่จนกว่าคู่สมรสจะตายจะทำให้มีคนที่คิดจะนอกใจเปลี่ยนคู่ครอง ใหม่อยู่บ่อยๆ เป็นไปได้น้อยลงและทำให้สถานะของการแต่งงานมีความมั่นคงมากขึ้น เป็นต้น ฮาร์ดีน อธิบายว่าการบังคับโดยสถาบันนี้จะใช้บังคับกับข้อตกลงที่ตรงไปตรงมาจับต้องได้ง่าย เพราะการ ตัดสินของสถาบันจะต้องมีความชัดเจนเพราะจะกระทบกับความน่าเชื่อถือของตัวเองอีกส่วน หนึ่งจึงไม่ค่อยเหมาะสมนักที่จะใช้กำกับกับการปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ได้มีความชัดเจนในตัวเองนักอย่างในการ แต่งงาน สถาบันต่างๆ โดยมากแล้วจึงมีบทบาทในการกำกับให้เกิดความเชื่อใจในทางเศรษฐกิจเป็น หลัก และสถาบันจะรองรับความน่าเชื่อถือของใครในการใดก็ได้ ก็ขึ้นกับว่าตัวสถาบันเองนั้นจะถูกนับว่า น่าเชื่อถือในเรื่องใดและไม่น่าเชื่อถือในเรื่องใด ถ้าสังคมไม่ได้เชื่อใจสถาบันในเรื่องไหนก็ตาม การที่ สถาบันรับรองการกระทำของใครในเรื่องนั้นๆ ก็จะไม่เป็นที่น่าเชื่อไปด้วย

ในส่วนของการควบคุมทางสังคมจะเป็นการบังคับด้วยกลไกอื่นซึ่งในเรื่องนี้อาจจะไม่ จำเป็นต้องมีการกำกับโดยสถาบันที่เป็นทางการ เช่น กฎหมายก็ได้แต่จะเป็นการควบคุมผ่านกลไก

พยายามปลดปล่อยคอดังกล่าวนี้ออกเองก็จะทำให้เกิดผลในแบบเดียวกัน อันทำให้นายทาสสามารถเชื่อทาสได้เป็น ส่วนใหญ่ในโลกแฟนตาซีแบบนี้ตราบเท่าที่ฝ่ายที่ตกเป็นทาสนั้นยังมีปลอกคอสวมมีภักดีสวมอยู่ เพราะหากขัดขืนต่อ ปลอกคอก็จะทำมาซึ่งการเสียผลประโยชน์อย่างมหันต์ แนนอนว่าทั้งสองเรื่องเป็นเรื่องเหนือธรรมชาติที่เป็นไปได้ ในโลกแฟนตาซีที่มีเวทมนต์เท่านั้น แต่ก็สามารถมองได้เช่นกันว่า การเล่าเรื่องเช่นนี้ก็คือการพยายามหาทาง ออกแบบหนึ่งให้กับปัญหาที่วิทยานิพนธ์นี้สนใจ เพราะในเรื่องเหล่านี้เอง มีตัวเอกหลายคนได้เลือกที่จะซื้อทาส เพราะไม่สามารถมั่นใจได้ว่าในโลกใหม่นั้นมีใครเชื่อใจเขาได้บ้าง และเขาจะเชื่อใจใครได้บ้าง และการที่ทาสถูกกำกับ ด้วยเวทมนตร์เช่นนี้ทำให้ตัวเอกมั่นใจได้ว่ามีคนท้องถิ่นที่เชื่อใจอยู่ข้างตัว เพราะมันเป็นหลักประกันว่าทาสจะไม่ สามารถทรยศไม่ได้

ทางสังคมที่ไม่เป็นทางการด้วยวิถีประชาและจารีตประเพณีที่จะลงโทษผู้ไม่ทำตามโดยการดูหมิ่นเหยียดหยามหรือการที่สังคมสร้างสถานะที่ทำให้ผู้ที่ละเมิดไม่สามารถที่จะอยู่ได้ ซึ่งอาจจะใช้ร่วมกับกฎหมายหรือสถาบันทางการหรือไม่ก็ได้ ถ้าค่านิยมในสังคมเป็นไปในทางเดียวกันกับพันธสัญญาหรือความตั้งใจที่กำหนดขึ้น การนั้นก็จะมีความน่าเชื่อถือที่สูงและสามารถเชื่อใจได้ว่าผู้ที่จะกระทำการนั้นย่อมจะกระทำได้ เนื่องจากไม่ว่าต่อไปคนๆ นั้นจะคิดอย่างไรก็จะถูกบรรทัดฐานในสังคมบีบให้เขาต้องกระทำตามนั้น แต่ถ้าค่านิยมของสังคมเป็นไปในทางตรงกันข้ามกับพันธสัญญาที่ให้ไว้ หรือความตั้งใจที่ลั่นวาจาออกมา การนั้นก็จะยอมไม่น่าเชื่อถือเพราะบรรยากาศของสังคมไม่เอื้อให้ใครจะสามารถเชื่อได้ว่าคนๆ หนึ่งจะกระทำการเช่นที่ว่านั้นได้เพราะจะมีแต่แรงจูงใจให้กระทำในสิ่งที่ตรงกันข้ามอยู่รอบตัวไปหมด มันทำให้การกระทำที่ผิดแผกไปจากสิ่งที่พูด ไม่มีราคาที่ต้องจ่ายจริงๆ เมื่อไม่มีราคาที่ต้องจ่ายก็ไม่มีเหตุผลที่จะต้องรักษาคำพูดในเรื่องนั้นจึงทำให้ไม่น่าเชื่อถือต่างจากคนที่จะกระทำในสิ่งที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคมอยู่แล้วที่ถ้าไม่กระทำตามที่ได้ตั้งใจและป่าวประกาศไปในเรื่องนั้นจะต้องพบกับความสูญเสียในทางสังคม เช่น ถ้าในสังคมใดนับว่าการครองคู่กันไปจนกว่าจะตายจากกันไปเป็นบรรทัดฐาน การที่คู่รักคนใดประกาศตัวว่าจะครองรักกันตลอดไป ก็มีความน่าเชื่อถือเพราะสังคมนี้นี้จะไม่ยอมรับการนอกใจเป็นเรื่องปกติ หากในอนาคตไม่ได้ครองรักกันต่อไปเรื่อยๆ อย่างที่ได้ลั่นวาจาไว้ ก็จะทำให้มีโอกาสสูงที่จะถูกประณามหรือถูกลงโทษทางสังคม คู่รักนั้นก็เชื่อใจกันเองได้ด้วยเหตุนี้ แต่ถ้าสังคมนั้นมองว่าการแต่งงานเป็นแค่พิธีการ ใครจะเปลี่ยนคู่นอนอย่างไรก็ได้เป็นเรื่องปกติ การที่ใครจะประกาศจะครองรักไปตลอดกาลก็จะได้ไม่ได้รับความเชื่อถือแม้แต่คู่รักกันเองก็ไม่เชื่อเพราะในสังคมแบบนี้ไม่มีใครต้องจ่ายราคาของการนอกใจในเมื่อมันคือเรื่องปกติทั่วไปที่จะเปลี่ยนไปหาคนอื่นเหมือนการซื้อขายบริการทางเพศ หรืออีกตัวอย่างหนึ่งที่ชัดเจนกว่า เช่น ถ้าสังคมนั้นเห็นความสำคัญของสิ่งที่นักการเมืองให้สัญญา ถ้าเป็นเรื่องปกติที่นักการเมืองจะต้องดำเนินการตามที่ให้สัญญากับประชาชนแล้วการที่แต่ละคนเข้ามาบริหารก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ต่างออกไปจริงๆ คนส่วนมากก็พร้อมที่จะเชื่อใจนักการเมือง จะออกมาเลือกตั้งมาก จะให้ความสนับสนุนแต่นักการเมืองในทุกๆ ทางเท่าที่จะทำได้ แต่ถ้าสังคมนั้น เห็นแล้วว่่านักการเมืองคนไหนเลือกเข้ามา ก็ทำเหมือนๆ เดิมกันไปหมด ความแตกต่างเป็นสิ่งที่ไม่มีจริงเหมือนแค่ทำตามบางสิ่งบางอย่างที่เป็นไปอยู่แล้วในสังคมนั้นเท่านั้นเป็นเรื่องปกติ และสิ่งต่างๆ ที่ได้พูดหาเสียงไว้ก็เป็นสิ่งที่พูดไปอย่างนั้นสุดท้ายก็ทำเหมือนๆ เดิมอยู่ดี ก็จะไม่มีการเชื่อใจนักการเมือง คนจะไม่ออกมาเลือกตั้งเพราะรู้ว่าเลือกไปก็เท่านั้นเหมือนไม่ได้เลือก ยิ่งงี้ก็มีอย่างอื่นที่กำกับพฤติกรรมนักการเมืองให้เป็นไป

ในทางเดียนั้นอยู่ดีที่ไม่ใช่การเสียประโยชน์จากการไม่ได้รับเลือกตั้งในคราวหน้า ซึ่งเหตุที่การควบคุมทางสังคมใช้ได้ก็เพราะว่าสังคมได้ทำการจัดระเบียบด้วยกลไกในทางเศรษฐกิจ ทำนองว่าถ้าหากนำตัวเข้าไปอยู่ในสถานะที่มีผู้จับตาดูอยู่มากและเป็นที่สังเกตเห็นได้ง่าย การควบคุมนั้นก็จะได้ผล เพียงแค่ตัดสินใจเข้าไปอยู่ในสถานะนั้น ก็แทบจะเป็นการเด็ดขาดว่าเราจะไม่สามารถหันหัวกลับออกมาได้นอกเสียแต่จะต้องเผชิญหน้ากับการลงโทษจากสังคมที่จะผิดสังเกตได้ง่ายเมื่อมีการละเมิดเท่านั้น เช่นในกรณีของยูคิปูเนะที่ออกบวชซีเพราะไม่อาจเลือกคนรักคนใดคนหนึ่งได้ เธอจะต้องอยู่ในสภาพของซีตลอดไปเพราะต้องปลงผมจึงผิดสังเกตได้ง่าย และอารามที่นักบวชอยู่กันก็มีคนอยู่ไม่มาก รู้จักกันหมดว่าใครเป็นใคร ถ้าหนีไปก็จะถูกจับได้ทันที หรือต่อให้หนีไปได้ คนข้างนอกก็จะจับได้เหมือนกันเพราะไม่มีผมแล้ว จึงทำให้ไม่สามารถกลับคำในภายหลังโดยไม่ต้องจ่ายราคาอันใดได้ ไม่สามารถกลับมาสู่โลกที่จากออกมาได้อีกแล้ว แม้แต่จะทำในสิ่งที่ผิดครรลองของสังคมนักบวชก็ยังทำไม่ได้ สังคมของนักบวชและภาพที่คนภายนอกมองพวกเขาเป็นกลไกที่ยูคิปูเนะใช้ควบคุมตัวเองไม่ให้ตนเองกลับคำหรือจะมีใครที่จะพาเธอกลับมาจากที่เป็นเช่นนั้นได้อีกโดยไม่ต้องจ่ายราคาที่น่าหนักหนา

ใน Hardin (2002) ฮาร์ดินเสนอแนวคิดเรื่อง ความเชื่อใจในฐานะผลประโยชน์ที่ถูกผนึกรวมไว้ด้วยกัน (trust as encapsulated interest) ที่กล่าวว่า “ผมเชื่อใจคุณเพราะผมคิดว่าเป็นประโยชน์สำหรับตัวคุณที่จะถือว่าผลประโยชน์ของผมนั้นสำคัญอย่างมากในความหมายต่อไปนี้: คุณให้ค่าแก่การที่เราจะมีความสัมพันธ์กันต่อไป ดังนั้น คุณจึงมีผลประโยชน์ของคุณเองด้วยในการนำผลประโยชน์ของตัวผมไปพิจารณา นั่นคือ คุณผนึกรวม (encapsulate) ผลประโยชน์ของผมไว้ด้วยในผลประโยชน์ของคุณ ผลประโยชน์ของผมอาจกลายมาขัดแย้งกับผลประโยชน์อย่างอื่นที่คุณมี และเอาชนะผลประโยชน์ของผมได้ ดังนั้น คุณจึงอาจไม่ได้กระทำในลักษณะที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของผม แต่ถึงกระนั้น อย่างน้อยก็เป็นประโยชน์สำหรับคุณอยู่ที่จะทำเช่นนั้น” (2002, p. 1) ซึ่งถือว่าเป็นคำตอบบางส่วนให้แก่ข้อวิจารณ์ของแอนเน็ตต์ แบร์ (Annette Baier) ที่จะกล่าวต่อไป แนวคิดเรื่องนี้เกี่ยวกับผลประโยชน์ยังคงไม่ได้โต้แย้งแต่คือการขยายความต่อจากแนวคิดเรื่อง ความเชื่อใจคือคุณสมบัติเป็นที่ไว้ใจได้ (trust as trustworthiness) ที่ฮาร์ดินกล่าวไว้ใน Hardin 1996) โดยยังคงถือว่าคุณสมบัติเป็นที่ไว้ใจได้ก็คือความสามารถที่จะตัดสินใจว่าผลประโยชน์ของตนเองนั้นขึ้นอยู่กับการทำสิ่งที่ตนถูกเชื่อใจให้ทำ (trustworthiness is just the capacity to judge one's interests as dependent on doing what one is trusted to do) (2002, p. 28) ความสามารถนี้จึงเป็นเหตุผลที่เราจะถือว่าคนหนึ่งคือคนที่ไว้ใจได้ นั่นคือ เราเชื่อใจคนๆ นั้น ในงานชิ้นนี้ ฮาร์ดินยอมรับแบบ

เดียวกับแบร์ว่า ความเชื่อใจที่เรามีให้แก่คน ๆ หนึ่งไม่ใช่สิ่งที่เราเลือกที่จะมีเพื่อจุดประสงค์บางอย่าง (purposive) เมื่อเราเชื่อใจคน ๆ หนึ่ง เราไม่ได้ทำเช่นนั้นเพื่อที่จะได้รับประโยชน์จากการมีปฏิสัมพันธ์กับคน ๆ นั้น แต่เพราะเราเชื่อใจคน ๆ นั้น เราจึงสามารถคาดหมายได้ว่าเราจะได้รับประโยชน์จากการมีปฏิสัมพันธ์กับคน ๆ นั้นหากวันใดวันหนึ่งโอกาสปฏิสัมพันธ์นั้นมาถึง นั่นคือ ฮาร์ดินปฏิเสธแนวคิดเรื่องความเชื่อใจแบบทฤษฎีเกมที่บอกให้ “สร้างทำ” ราวกับเชื่อใจไว้ก่อนเพื่อบรรลุประโยชน์จากความร่วมมือที่จะเกิดขึ้นไม่ได้หากทั้งสองฝ่าย (หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถ้าเป็นเกมแบบ One-Party Trust Game)

นอกจากนี้ ในงานชิ้นนี้ ฮาร์ดินยังให้คำอธิบายที่ละเอียดขึ้นเกี่ยวกับคุณสมบัติไว้ใจได้แน่นอนว่าการที่จะได้มาซึ่งคุณสมบัตินี้ คน ๆ นั้นต้องให้คำมั่นที่เป็นการผูกมัดไว้แก่คนอื่นที่จะทำในสิ่งที่คนอื่นเชื่อใจให้ทำ แต่คำมั่นที่นี้ยังไม่พอ ต้องมีเหตุผลให้แก่คนอื่นด้วยว่าคน ๆ นั้นจะถูกจูงใจหรือกระตุ้นด้วยคำมั่นนั้นให้ทำการกระทำที่เกี่ยวข้องเมื่อถึงเวลา (2002, p. 10) และฮาร์ดินได้อธิบายเหตุผลที่จูงใจให้คน ๆ หนึ่งทำตามคำมั่นที่ให้ไว้ ซึ่งแบ่งได้เป็นสามกลุ่ม คือ การโน้มน้าวภายใน (internal inducements) ซึ่งอาจเกิดจากนิสัย คาแรคเตอร์ หรือการบังคับใจตนเอง การโน้มน้าวภายนอก (external inducements) ซึ่งเกิดโดยการจัดแจงให้ผลประโยชน์ของเรากับคำมั่นที่ให้ไว้ไปด้วยกันเพื่อที่ว่าเมื่อถึงเวลาต้องปฏิบัติตามคำมั่นเราจะได้ถูกจูงใจให้ทำได้ ซึ่งเงื่อนไขบังคับเชิงสถาบัน เช่น กฎหมาย วิถีประชา จารีต ปทัสถานจัดอยู่ในกลุ่มนี้ และการโน้มน้าวภายในและภายนอกผสมกัน นั่นคือ ปทัสถานจูงใจภายใน ส่วนบทลงโทษทางกฎหมายและสังคมจูงใจภายนอก (2002, pp. 28-9) และในงานชิ้นนี้ ฮาร์ดินยังคงยืนยันที่จะให้ความสำคัญกับการโน้มน้าวภายนอกดังที่เขาทำมาแล้วในงานปี 1996 ของเขา

ฟิลิป เปตตีต์ (Philip Pettit) กล่าวว่ายังมีความเชื่อใจในอีกความหมายหนึ่งที่เขาเรียกว่าการตอบสนองต่อความเชื่อใจที่มีผู้มอบให้ (trust-responsiveness)

“การตอบสนองต่อความเชื่อใจที่มีผู้มอบให้คือความโน้มเอียงที่จะพิสูจน์ตนเองว่าเป็นคนที่ผู้อื่นสามารถพึ่งพาได้เมื่อคนเหล่านั้นมอบความเชื่อให้แก่ตน และในแง่นี้จึงคล้ายกับคุณสมบัติไว้ใจได้ (trustworthiness) ทั้งสองต่างเป็นรูปแบบหนึ่งของความเป็นคนที่ผู้อื่นสามารถพึ่งพาได้-คู่ควรแก่การไว้ใจ (trust-reliability) แต่ขณะที่คุณสมบัติไว้ใจได้รูปแบบต่างๆ นั้นเป็นตัวแทนคุณลักษณะที่ทุกคนมองว่าน่าพึงปรารถนา อย่างน้อยก็ในบางแง่มุม ดัง

เห็นได้ว่าการใช้คำว่าคู่ควร (worthiness) ความเป็นคนที่ผู้อื่นสามารถพึ่งพาได้ที่ผมคิดถึงนี้ ไม่ใช่ลักษณะอันหนึ่งที่คนหลายคนจะภูมิใจยอมรับว่าตนเองมี มันคือความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นมีความคิดเห็นที่ดีเกี่ยวกับตนเอง และตามความเห็นของคนส่วนใหญ่มันไม่ใช่ลักษณะที่น่าพึงปรารถนาที่พวกเขาจำเป็นต้องแสวงหาเพื่อได้มา แต่เป็นความโน้มเอียงอันหนึ่ง – ความโน้มเอียงที่เป็นแบบกลาง ๆ หรือแม้แต่น่าละอายด้วย – ที่ยากจะสลัดให้หลุดพ้นไปได้” (Pettit, 1995)

“ข้อเท็จจริงที่ว่ามันสามารถได้รับการสนับสนุนโดยความโน้มเอียงเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงความเจ้าเล่ห์เจ้ากลบางอย่างของความเชื่อใจ (a certain cunning on the part of trust) คนที่เชื่อใจคนอื่นไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยความเป็นคนที่คู่ควรแก่การไว้วางใจซึ่งเป็นคุณสมบัติที่น่ายกย่องชื่นชมในตัวคนอื่น พวกเขาสามารถหวังที่จะใช้ประโยชน์จากความปรารถนาที่ไม่มีค่าเท่าใดนักของการถูกมองเป็นคนที่ดีในสายตาของคนอื่นที่คนที่ถูกเชื่อใจมิได้ด้วยเช่นกัน” (Pettit, 1995, p. 203)

เปตตีตซ์ชี้ให้เห็นว่าการตอบสนองต่อความเชื่อใจนี้เป็นการใช้คำนี้ในความหมายที่ค่อนข้างเฉพาะเจาะจงมาก จึงแตกต่างจากการพูดถึงความเชื่อใจในอีกสองระดับที่ดูมีความเป็นทั่วไปมากกว่า คือ 1) ความเชื่อใจในฐานะความเชื่อมั่นว่าคนอื่นจะปฏิบัติต่อตนดีในแบบที่มีเหตุผล (reasonably well) เช่น ไมโกงหรือแอบหักหลัง เช่น เวลาเราพูดว่าเราเชื่อใจเพื่อนร่วมสังคมหรือเราไว้ในสถาบันที่เราใช้ชีวิตอยู่ และ 2) ความเชื่อใจในฐานะความเชื่อมั่นว่าคนอื่นเป็นผู้ที่เราสามารถพึ่งพาได้ภายใต้บททดสอบบางอย่าง เช่น พวกเขาจะปฏิบัติต่อเราดีเมื่อเราวางใจให้เขาทำบางสิ่งบางอย่างให้ เช่น เวลาเราพูดว่าเราไว้ใจตำรวจหรือไว้ใจศาล ส่วนการตอบสนองต่อความเชื่อใจที่มีผู้มอบให้นี้เป็นการใช้ในความหมายที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้นที่ว่าความเชื่อใจไม่ใช่ความเชื่อมั่นอีกต่อไป แต่คือการลงมือทำเพื่อทดสอบความเชื่อมั่นนั้นว่าถูกต้องหรือไม่ด้วยการวางใจให้คนอื่นทำบางสิ่งบางอย่างให้แก่ตน (actually placing yourself in the hands of others) เช่น เวลาที่เราขอความช่วยเหลือจากตำรวจหรือนำคดีความฟ้องร้องต่อศาล เปตตีตซ์เรียกความเชื่อใจแบบนี้ว่า การพึ่งพาเชิงรุก (active reliance) (1995, p. 204) และเขาตีกรอบความไว้ใจชนิดนี้ให้แคบลงอีกเป็นแบบที่เขาเรียกว่า interactive (2005) ซึ่งไม่ใช่การพึ่งพาทางเดียว แต่มีลักษณะแบบปฏิสัมพันธ์สองทาง

“สมมติว่าผมกังวลว่าคนขับรถประจำทางจะคิดอย่างไรเกี่ยวกับรถยนต์คันหนึ่งที่หยุดทุกครั้งที่รถประจำทางหยุด และขับตามรถประจำทางไปตลอดเส้นทาง สิ่งนี้อาจทำให้ผมลงจากรถเมื่อถึงป้ายหยุดรถประจำทางและบอกให้คนขับรู้ว่าผมพึ่งพาเขาให้นำทางผมไปถึงใจกลางเมืองและนี่คือเหตุผลที่ผมขับตามหลังเขามาตลอด ถ้าผมทำเช่นนี้ เช่นนั้นแล้วการพึ่งพาของผมจะถูกประกาศออกไปให้คนขับรถประจำทางรู้ คนขับรถรู้ว่าผมกำลังพึ่งพาเขา และรู้ว่าผมรู้ว่าเขา รู้ข้อนี้ บางทีการพึ่งพานี้อาจจะกลายเป็นความรู้ร่วมกันระหว่างเราสองคน โดยเราแต่ละคนต่างรู้ถึงการพึ่งพานี้ แต่ละฝ่ายรู้ว่าอีกฝ่ายหนึ่งรู้ข้อนี้ และแต่ละฝ่ายต่างรู้ถึงการตระหนักรู้ระดับที่สูงขึ้นไป...” (Pettit, 1995)

петดีตยั้งแยกย่อยลงไปอีกเป็นการพึ่งพาที่มีความเชื่อใจให้ด้วย (trusting active reliance) กับการพึ่งพานิตที่ไม่ต้องมีความเชื่อใจให้ (non-trusting active reliance) ซึ่งต่างกันตรงที่

“การพึ่งพาแบบเป็นปฏิกริยาตอบโต้ที่ผมแสดงออกไปไม่ถือว่าการให้ความเชื่อใจ (is not particularly trusting) ผมพึ่งพาคนขับรถเนื่องจากผมรู้ว่าเส้นทางรถประจำทางในเมือง เช่นนี้เป็นอย่างไร หรือบางที่เป็นเพราะผมมองเห็นคำว่า ‘ใจกลางเมือง’ อยู่บนรถประจำทางคันนั้น ผมพึ่งพาคนขับรถประจำทาง ทั้งที่ผมคิดว่าเขาไม่เียดีหรืออาจจะแม้แต่มีเจตนาร้ายต่อผมด้วยซ้ำ ผมพึ่งพาเขาเพียงเพราะว่าผมคิดใคร่ครวญแล้วว่าเขายู่ภายใต้เงื่อนไขบังคับที่ต้องประพฤติตนในแบบที่ถูกเรียกร้องให้ทำนั้น”

ในกรณีที่เป็นแบบเชื่อใจคือ

“การพึ่งพาแบบเป็นปฏิกริยาตอบโต้ที่ผมแสดงออกไปนั้นมีลักษณะเป็นการเชื่อใจอย่างเด่นชัด ผมมองคนขับรถประจำทางว่าเป็นคนบางคนที่มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติต่อผมดี ไม่ว่าจะในสิทธิแบบปัจเจกบุคคลของผมหรือในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของสาธารณะ และผมเชื่อว่าการพึ่งพาที่ผมแสดงออกไปนี้จะยิ่งเสริมสร้างเหตุผลที่เขามีอยู่ที่จะทำในสิ่งที่ผมพึ่งพาให้

เขาทำให้แข็งแกร่งขึ้นอีก นั่นคือ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ผมรับเอาทัศนคติของปัจเจกบุคคลที่เชื่อใจมาเป็นของตน” (Pettit, 1995, p. 206)

การตอบสนองต่อความเชื่อใจที่ให้ไป (trust-responsive) ซึ่งเปตตีต์อ้างว่าเป็นมากกว่าคุณสมบัติที่ไว้ใจได้ (trustworthy) จึงต้องเกิดขึ้นในเงื่อนไขที่ว่า เปตตีต์ (ผู้เชื่อใจ) มีทัศนคติที่เป็นแบบเชื่อใจต่อคนขับรถประจำทาง (ผู้ที่เขาให้ความเชื่อใจ) เมื่อเปตตีต์เชื่อจากการที่คนขับรถประจำทางประพฤติตัวดีว่าประโยชน์ที่คนขับรถประจำทางให้แก่การทำได้ตามที่เปตตีต์เชื่อใจว่าเขาจะทำจะเพิ่มขึ้นตามการตระหนักรับของคนที่ขับรถรายดังกล่าวได้การทำได้เช่นนั้นจะตอบสนองจุดประสงค์ของตัวเอง กล่าวอีกแบบหนึ่งคือ การพึ่งพาที่เป็นแบบเชื่อใจที่เป็นปฏิกริยาตอบโต้นั้นมีลักษณะสามประการคือ (1) A พึ่งพาให้ B ทำบางสิ่ง (2) การพึ่งพานี้ถูกแสดงออกมาให้ B รับรู้ และ (3) A คาดหมายให้ B ประพฤติตัวดีและให้ B ถือว่าการทำสิ่งนั้นมีรรถประโยชน์สำหรับ B เองมากกว่าการไม่ทำตามสิ่งนั้น ด้วยเหตุผลที่ว่า การทำสิ่งนั้นคือวิธีหนึ่งในการพิสูจน์ให้คนอื่นรู้ว่า B คือคนที่คนอื่นพึ่งพาได้ (Pettit, 1995, p. 206) ถ้าเรารับคำอธิบายนี้ของเปตตีต์ ในกรณีของยูคิปูเนะที่ออกบวชชี และสาบานตนจะอยู่ในอารามตลอดชีวิตนั้น สิ่งที่ทำให้คนอื่นเชื่อใจเธอได้จึงไม่ได้มาจากการลงโทษ และการบังคับของสังคมดังที่ฮาร์ดีนอธิบายที่มีแรงจูงใจมาจากการโน้มน้าวภายในและภายนอกดังที่เขาอธิบายไว้ แต่คือการที่เมื่อยูคิปูเนะรู้ว่าคนอื่นเชื่อใจเธอว่าจะทำตามที่ลั่นวาจาไว้ เธอต้องการที่จะมีภาพลักษณ์เป็นคนที่เชื่อใจได้ต่อคนอื่น และตอบสนองโดยการทำในสิ่งที่คนอื่นเชื่อใจเธอว่าจะทำ ซึ่งคือการฝังตัวอยู่ในอารามแห่งนั้นตราบชั่วชีวิตของเธอไม่ว่าความปรารถนาในใจลึกๆ ของเธอจะเป็นอย่างไรก็ตาม และสิ่งนี้ต่างหากที่ทำให้คนในสังคมเชื่อใจว่าเธอจะใช้ชีวิตอยู่ในอารามนั้นไปตลอดชีวิต

คาเรน โจนส์ (Jones) เป็นอีกคนหนึ่งที่ได้แย้งคำอธิบายของฮาร์ดีน เธอเชื่อว่าคำอธิบายของฮาร์ดีนที่ทำให้การเชื่อใจต้องอยู่บนเงื่อนไขของการมีเหตุปัจจัยที่กำหนดให้การกระทำของตนที่จะเชื่อใจเป็นไปในรูปแบบหนึ่ง เช่น เงื่อนไขทางสังคมและสถาบันที่มีอยู่ เท่ากับการเชื่อใจว่าคนๆ หนึ่งจะกระทำการในเรื่องใดได้จึงเป็นแค่การพึ่งพาอาศัยข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่เท่านั้นว่าคนนั้นจะต้องทำสิ่งนั้นอยู่แล้ว แต่ความเชื่อใจไม่ใช่แค่การพึ่งพา ข้อโต้แย้งของโจนส์มีลักษณะคล้ายข้อโต้แย้งของวิลเลียมส์ ต่อแนวคิดเรื่องการมีเจตนาให้ตนเองเชื่อบางสิ่งได้ที่กล่าวไปก่อนหน้านี้ คือเป็นการอาศัยความเข้าใจที่เรามีอยู่ก่อนว่าการเชื่อว่าบางสิ่งบางอย่างจริงนั้นหมายถึงอะไร (Williams 1970) แต่ขณะที่วิลเลียมส์ใช้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อว่ามีมูลความจริง (truth) เป็นฐานในการโต้แย้ง โจนส์ใช้ความเข้าใจ

เกี่ยวกับความเชื่อใจในแบบของเธอเอง ซึ่งคือสิ่งใดนั้นจะกล่าวถึงอีกครั้งหนึ่งในบทที่ 3 และบทที่ 4 ประเด็นของโจนส์ที่จะกล่าวตรงนี้คือเธอชี้ว่าการพึ่งพา (reliance) เป็นการเชื่อมั่นต่อการกระทำของอีกฝ่ายว่าจะจะเป็นไปตามคาดเพราะมีเงื่อนไขหรือมูลเหตุอย่างอื่นให้ทำอย่างนั้นได้ การกระทำที่คนถูกพึ่งพาให้ทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกขับเคลื่อนไปในบางรูปแบบเพราะเหตุปัจจัยอื่นที่มีอยู่แล้ว ไม่ได้เกิดมาจากการที่ตัวเขาได้รับมอบความเชื่อมั่นจากผู้เชื่อใจ (และรู้ว่าเป็นเช่นนั้น) และไม่ได้ประกอบด้วยเจตนาดีที่เขามีต่อผู้เชื่อใจเมื่อรู้ว่าบุคคลนั้นมอบความเชื่อใจให้แก่เขา ความเชื่อใจตามแนวทางการอธิบายแบบฮาร์ตินจึงไม่ต่างอะไรจากการบอกว่าเราเชื่อใจอีกคนหนึ่งว่าจะทำงานให้เราได้เพราะเราไปจับคนสำคัญของเขาเป็นตัวประกันเอาไว้แล้ว ที่การที่เขาจะกระทำสิ่งใดนั้นถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าแล้วด้วยเงื่อนไขที่เป็นอยู่ ผู้ให้ความเชื่อใจจึงเพียงพึ่งพาอาศัยข้อเท็จจริงในการสร้างความเชื่อต่อการกระทำในอนาคตของคนที่จะเชื่อใจเท่านั้น การมองบุคคลที่เราเชื่อใจเช่นนี้ไม่ต่างจากมองเขาเสมือนเป็นวัตถุที่ถูกกำหนดจากเงื่อนไขว่าเมื่อเกิดเหตุปัจจัยหนึ่งขึ้นแล้วคนนั้นจะทำการหรือไม่ทำอะไร ในทัศนะของโจนส์ ความเชื่อใจเรียกร่อง (1) ทัศนะในฝั่งของผู้ให้ความเชื่อใจที่มองคนที่ตนมอบความเชื่อใจให้ว่าไม่ใช่แค่วัตถุ แต่คือผู้กระทำที่มีส่วนร่วม (agent/participant) ซึ่งสอดคล้องบางส่วนกับแนวคิดของเซน (Sen, 1977) ที่เชื่อว่าผู้กระทำที่มีเหตุผลมีความสามารถในเชิงสะท้อนคิด และสอดคล้องกับแนวคิดของเปตตีต์ที่เชื่อว่าผู้กระทำที่มีเหตุผลมีความสามารถตอบสนองต่อความเชื่อใจที่ตนได้รับมอบมาจากผู้อื่น ที่จะกำหนดการกระทำที่ตามมาของเขาให้เป็นไปในทางที่ผู้ที่มีมอบความเชื่อใจให้พึ่งพาว่าเขาจะทำ

แคเธอริน ฮอว์ลีย์ (Hawley, 2014) วิจารณ์คำอธิบายของฮาร์ตินว่าไม่ได้ให้คำจำกัดความเรื่องของการไม่เชื่อใจหรือรวมถึงความไม่คู่ควรได้รับความเชื่อใจไว้อย่างเป็นที่ชัดเจนดีพอ ด้วยเหตุที่ว่าคำอธิบายชนิดนี้รวมถึงคำอธิบายชนิดอื่นๆ ด้วยที่อาศัยการที่อีกฝ่ายจะคำนึงถึงความเชื่อใจที่เราให้ไม่ว่าจะในแง่ของการคำนึงถึงผลประโยชน์ของเรากี่ดี หรือการตอบสนองต่อความคาดหวังที่เรามีต่อเขา (เช่นตามคำอธิบายของโจนส์ดังที่จะกล่าวต่อไป) แต่หากว่าอีกฝ่ายดำเนินการไปโดยที่ไม่ได้คำนึงถึงว่าเราจะเชื่อใจหรือไม่เขาก็จะทำอย่างนั้นอยู่แล้ว ก็ดูจะเป็นการไม่เหมาะสมที่เราจะเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจเขา ยกตัวอย่างเช่น การถามคำถามเรื่องหนึ่งกับใคร แปลว่าเราคาดหวังคำตอบจากเขา การได้คำตอบคือผลประโยชน์ของเรา หากใครก็ตามตอบสนอง (response) ต่อการนี้ด้วยการตอบคำถามเราด้วยเหตุที่ว่าเขาคำนึงถึงผลประโยชน์ของเราในเรื่องนี้เราย่อมสามารถที่จะเชื่อใจได้ แต่ถ้าการตอบนั้นเป็นไปโดยอีกฝ่ายแค่พูดมากไปเรื่อยๆ ไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของเราในการที่เราจะ

ได้รับคำตอบตั้งแต่แรก ก็แปลว่าเราไม่สามารถตอบได้ว่าเราจะเชื่อใจเขาดีหรือไม่ เช่นเดียวกันกับในกรณีที่เราไปอยู่ในโลกควาบอย ทุกคนมีปิ่น เราจะยิงอีกฝ่ายหรือไม่ก็ได้ การยิงหรือไม่ยิงเป็นเรื่องของเราไม่ได้เป็นไปโดยพิจารณาถึงอีกฝ่าย อีกฝ่ายไม่สามารถบอกได้ว่าเราเชื่อใจได้หรือไม่ได้ นอกจากนี้ ฮอว์ลีย์เห็นด้วยกับโจนส์ว่าการเชื่อใจไม่สามารถหมายถึงแค่การพึ่งพา (reliance) ต่อคนอื่น แต่ต้องมีปัจจัยอื่นร่วมด้วย (plus some extra factor) (Hawley, 2014, p. 5) ซึ่งสำหรับเธอปัจจัยที่ว่านี้คือความสามารถในการตอบสนอง (responsiveness) เมื่อรู้ว่าผู้อื่นมอบความเชื่อใจให้แก่ตน

ข้อโต้แย้งของเปตตีต์ โจนส์ ฮอว์ลีย์สอดคล้องกับแนวคิดของแอนเน็ตต์ แบร์ที่ว่าปฏิกริยาของเราเมื่อสิ่งที่เชื่อใจไม่เป็นไปตามนั้น ไม่ใช่แค่ความรู้สึกผิดหวังแบบไม่สมหวัง แต่คือความรู้สึกว่าผิดหวังอย่างแรงหรือถึงขั้นถูกหักหลัง (Baier, 1986, p. 235) แบร์อ้างว่าปฏิกริยาเช่นนี้ชี้ว่าความเชื่อใจไม่อาจเป็นแค่การพึ่งพา เมื่อเราพึ่งพาผู้ใดแล้วคนนั้นกลับไม่ทำตามที่เราพึ่งพาว่าเขาจะทำ ปฏิกริยาของเราอย่างมากที่สุดคือความรู้สึกผิดหวัง (Baier, 1986; Holton, 1994, p. 3) ความรู้สึกผิดหวังอย่างแรงหรือถึงขั้นถูกหักหลังชี้ว่าการเชื่อใจคนบางคนทำให้เราอยู่ในสถานะที่ต่างจากเมื่อเราพึ่งพา นั่นคือความเชื่อใจทำให้เราอยู่ในจุดที่เปราะบางต่อสิ่งที่เขาจะทำหรือไม่ทำหลังจากที่เราให้ความเชื่อใจไปแล้ว สอดคล้องกับที่ดาสุปตา (Dasgupta, 1988) กล่าวว่าเราเชื่อใจคนอื่นทั้งที่ก็ยอมรับว่าพวกเขาไม่เสรีภาพหรืออำนาจตามดุลพินิจที่จะทำตามที่เราเชื่อใจว่าเขาจะทำหรือไม่ก็ได้ เช่น เราเชื่อใจพวกเขาตั้งแต่ก่อนที่จะสามารถตรวจตราติดตามว่าเขากระทำตามนั้นหรือไม่ หรือเมื่อเราสละสิทธิที่จะตรวจตราติดตามการกระทำของเขาโดยสิ้นเชิง (Dasgupta, 1988) แต่การที่แบร์จะอ้างเช่นนี้ได้ เธอต้องมีคำอธิบายด้วยว่าทั้งที่เป็นแบบนี้แล้วอะไรคือฐานให้เรายอมรับที่จะอยู่ในจุดที่เปราะบางต่อการกระทำของผู้อื่นเช่นนี้ตั้งแต่แรก กล่าวอีกนัยหนึ่ง ทำไมเราจึงเชื่อใจแม้รู้ว่าการทำเช่นนั้นอาจทำให้เราต้องรู้สึกผิดหวังอย่างลึกซึ้ง เราจะพิจารณาคำอธิบายของแบร์ในบทต่อไป

ข้อถกเถียงในเรื่องนี้ในปัจจุบันยังไม่สามารถหาข้อยุติได้และการเข้าร่วมข้อถกเถียงนี้อยู่ นอกเหนือขอบเขตของวิทยานิพนธ์นี้ ฮาร์ตินก็สามารถตอบกลับผู้ที่โต้แย้งเขาได้โดยอ้างว่าในเมื่อไม่ได้รู้จักอีกฝ่ายโดยตรงพอที่จะมีความรู้ที่สามารถใช้ก่อรูปเป็นความเชื่อมั่นในคุณสมบัติที่คนเหล่านั้นมีที่จะทำให้เขาคู่ควรได้รับความเชื่อใจ การเข้าใจความเชื่อใจในแบบที่เขาเสนอที่ยึดโยงอยู่กับ กฎเกณฑ์ทางสังคมที่มีอยู่ทั้งสำหรับฝ่ายผู้เชื่อใจและฝ่ายผู้ที่ถูกเชื่อใจช่วยรับประกันได้ในระดับหนึ่งได้ในขณะที่ไม่มีโอกาสที่จะได้รับรู้หลักฐานเกี่ยวกับคนที่ถูกเชื่อใจมากพอ บริบท กฎเกณฑ์ และเงื่อนไขทางสังคมและสถาบันต่างๆ ที่มีอยู่สามารถใช้เป็นหลักฐานรองรับความเชื่อใจที่จะเกิดขึ้นไปได้ คำอธิบายที่เขา

ให้ (โดยเฉพาะใน Hardin (1996)) แม้จะดูเป็นแค่ขั้นต่ำในสายตาของเปตตีต์ โจนส์ ฮอว์ลีย์ แบร์ รวมถึงดาสกูปต้า แต่คนเหล่านี้ไม่ใช่หรือที่ต้องเป็นคนให้การอ้างเหตุผลมากกว่านี้ว่าเพราะเหตุใดจึง *ไม่ควร* เข้าใจความเชื่อใจเช่นที่เขาเสนอนี้ ถ้าปราศจากฐานแบบที่เขายกมา แนวโน้มในการที่จะเชื่อใจใครก็ตามก็จะกลายเป็นสิ่งที่ไร้เหตุผลและยิ่งเมื่อคิดถึงผลลัพธ์คือความรู้สึกผิดหวังรุนแรงและความรู้สึกที่ถูกหักหลังดังที่แบร์อ้างด้วยนั้น ยิ่งทำให้มองเห็นได้ยากว่าภายใต้เงื่อนไขที่เป็นในโลกแห่งความเป็นจริง ความเชื่อใจเกิดขึ้นได้อย่างไร หรือเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะดำรงอยู่ได้อย่างไร ความเชื่อใจกลับจะถูกกลายเป็นภาพลวงตาเชิงบวกชนิดหนึ่ง (positive illusion) ที่แค่มีประโยชน์ตรงที่ทำให้ผู้เชื่อใจรู้สึกสบายใจ และผ่อนคลายความตึงเครียดที่ต้องแบกไว้จากความระแวงสงสัยเท่านั้น (Taylor & Brown, 1988; Ho, 2022) ซึ่งดูจะเป็นผลลัพธ์ที่ต่างไปอย่างมากจากความเชื่อใจที่เป็นทัศนคติเชิงปทัสฐานที่แบร์ (รวมถึงโจนส์และฮอว์ลีย์ แต่ยกเว้นเปตตีต์) ดูจะเชื่อ ผู้วิจัยจะกลับมากล่าวถึงประเด็นนี้อีกครั้ง

ทฤษฎีของฮาร์ดินกับทัศนคติแบบหลักฐานนิยม (evidentialism) และทัศนคติแบบญาณวิทยา ยึดหยุ่นไม่ได้เกี่ยวกับการตีความหลักฐาน (epistemic impermissiveness)

โจนส์เรียกทฤษฎีความเชื่อใจในฐานะความคู่ควรได้รับความเชื่อใจของฮาร์ดินในเชิงดูแคลนเล็กน้อยว่าเป็นทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อใจแบบประเมินความเสี่ยง (risk-assessment views) (Jones, 1999, p. 68) นั่นคือการตัดสินว่าคนหนึ่งเป็นคนที่มีความสมบัติไว้ใจได้หรือไม่นั้นพิจารณาจากความน่าจะเป็นที่เขาจะมีแรงจูงใจหรือความตั้งใจที่จะทำสิ่งที่ตนได้รับความเชื่อใจให้ทำเมื่อคิดจากประโยชน์ของตัวเองซึ่งผู้ให้ความเชื่อใจสามารถรู้ได้ว่าเป็นอะไรที่สูงกว่าความน่าจะเป็นที่เขาจะไม่มีแรงจูงใจหรือความตั้งใจชนิดนั้น (Hardin, 2002, p. 28) ผู้วิจัยเห็นว่าข้อวิจารณ์นี้ของโจนส์ทำให้ฮาร์ดินต้องยอมรับว่าตนมีทัศนคติแบบหลักฐานนิยม (evidentialism)

การเชื่อเป็นทัศนคติ (attitude) แบบหนึ่ง (Scanlon, 1998) เมื่อเรากล่าวว่าคนหนึ่งเชื่อว่าเป็นจริง เช่น p เป็นจริง เราอาจหมายความได้หลายแบบ หนึ่งในนั้นคือการตัดสินว่ามีหลักฐานเพียงพอสำหรับความจริงของ p อยู่ แต่นอกจากนี้ก็ยังรวมถึงการยืนยันที่จะยืนยัน p อย่างจริงจัง และมีแนวโน้มที่จะพึ่งพา p ในฐานะข้ออ้างหนึ่งในการอ้างเหตุผลที่จะทำต่อไปในอนาคต (ซึ่งรวมถึงการมีแนวโน้มที่จะมองข้อเท็จจริงที่ว่าบางสิ่งบางอย่างตามมาจาก p เป็นเหตุผลที่จะยอมรับ p ด้วย) เราสามารถคิดแบบนี้กับการเชื่อใจได้ด้วย คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจว่าเป็นคุณสมบัติไว้ใจได้ (trust as

trustworthiness) ที่ฮาร์ดีนเสนอนั้นคล้ายกับแบบที่สองของการมีความเชื่อว่า p คือ การยืนยันว่า p มีคุณสมบัติคือความจริง กล่าวคือ การที่ A เชื่อใจ B คือสิ่งเดียวกับการที่ B มีคุณสมบัติที่ไว้ใจได้สำหรับ A แต่แง่มุมที่ยังไม่ชัดเจนเท่าใดนักสำหรับฮาร์ดีนคือ การที่ A เชื่อใจ B ต้องหมายถึงการที่ A ตัดสินว่ามีหลักฐานเพียงพอสำหรับคุณสมบัติที่คู่ควรได้รับความเชื่อใจจาก A ของ B ด้วยหรือไม่ ผู้วิจัยเห็นว่าตัวอย่างยูคิปุเณะของฮาร์ดีนจะนำมาใช้อ้างได้อ่างน่าเชื่อถือ เขาต้องยอมรับเช่นนี้ด้วย

การถกเถียงในปัจจุบันเกี่ยวกับข้อเรียกร้องเรื่องความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง (structural coherence) มีนัยต่อความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อด้วยว่าควรเป็นเช่นใด อเล็กซ์ วอร์สนิป (Alex Worsnip) อ้างว่าความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อ (epistemic rationality) เรียกร้องความสอดคล้องระหว่างทัศนคติแบบต่าง ๆ ที่คนมีเหตุมีผลมี เช่น เมื่อตัดสินว่ามีความน่าจะเป็นสูงที่สิ่งหนึ่งจะเกิดขึ้น แต่กลับตัดสินว่าไม่ควรเชื่อว่าสิ่งนั้นจะเกิดขึ้น แสดงว่าไม่มีเหตุมีผล (Worsnip, 2018)²⁸ นักปรัชญาที่ถกเถียงเรื่องนี้ยอมรับตรงกันว่า เมื่อคนหนึ่งตัดสินว่ามีความน่าจะเป็นสูงที่สิ่งหนึ่งจะเกิดขึ้น แต่กลับตัดสินว่าไม่ควรเชื่อว่าสิ่งนั้นจะเกิดขึ้น นั่นแสดงว่าเขาไม่มีเหตุมีผล จึงมีสิ่งที่เรียกว่าข้อกำหนดเรื่องความสอดคล้อง (coherence requirements) ทำงานอยู่ตรงนี้ในความหมายที่ว่าทัศนคติต่างๆ ที่คนมีเหตุมีผลต้องสอดคล้องกัน (Worsnip, 2018) ความสอดคล้องนี้มีได้หลายรูปแบบ ความอ่อนแอของเจตจำนงที่เมื่อเชื่อว่าสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งที่ควรทำแล้ว แต่กลับไปตัดสินใจที่จะทำ หรือตัดสินใจที่จะทำแล้วแต่กลับไม่ลงมือทำ (akrasia) ก็เป็นตัวอย่างหนึ่ง แต่ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อใจในคำอธิบายของฮาร์ดีนนี้ผู้วิจัยเห็นว่าคือความสอดคล้องต่างระดับ (inter-level) อันได้แก่ ความสอดคล้องระหว่าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

²⁸ วอร์สนิป (Worsnip 2018) ถกเถียงกับโคลอดนี (Kolodny, 2005) ข้อถกเถียงนี้เกี่ยวกับว่าความสอดคล้องชนิดนี้มีฐานะเป็นปทัสฐานของความมีเหตุมีผลหรือไม่ บางคนเช่น Kolodny (2005), Way (2010), Lee (2020) เห็นว่าความสอดคล้องชนิดนี้ไม่ใช่ปทัสฐานของความมีเหตุมีผลในแง่ที่คนมีเหตุมีผลไม่จำเป็นต้องมีความสอดคล้องเชิงโครงสร้างระหว่างความเชื่อของตน และบางคน เช่น Scanlon (2007) เห็นว่าการพูดถึงความสอดคล้องชนิดนี้ในบริบทของความเชื่อและการกระทำ ดู “ไม่เป็นธรรมชาติ” แต่ผู้วิจัยเห็นว่าการพูดถึงความสอดคล้องชนิดนี้สำหรับความเชื่อใจมีประโยชน์ ยกตัวอย่างเช่น สแคนลอน (2007) ให้เหตุผลข้อหนึ่งที่ไม่ควรพูดถึงความสอดคล้องชนิดนี้ในบริบทของความเชื่อใจว่า เมื่อเราตัดสินว่าเราควรเชื่อสิ่งหนึ่งหรือไม่ สิ่งที่เราทำนั้นค่อนข้างตรงไปตรงมาคือ เราใส่ใจกับสถานการณ์ของโลกที่อยู่รอบตัวเราที่เราใช้ประกอบการตัดสินใจ แต่สำหรับความเชื่อใจชนิดที่ทำให้ปฏิสัมพันธ์แบบการกระทำร่วมระหว่างคนแปลกหน้าเป็นไปได้มันมีหลากหลายมิติมากกว่าแค่การดูสถานการณ์ของโลกที่อยู่รอบตัว ยกตัวอย่างเช่น แบร์กล่าวถึงการเชื่อมั่นในเจตนาดี (good will) ของผู้ที่เราเชื่อใจ แต่เจตนาดีนี้ไม่ใช่สิ่งที่เราสามารถใส่ใจ (attend) แล้วบอกได้ว่าสิ่งใดจริงหรือเท็จเกี่ยวกับเจตนาดีนี้เท่านั้น ดังนั้น ความไม่เป็นธรรมชาติของการพูดถึงความสอดคล้องนี้จึงไม่เป็นปัญหาสำหรับความเชื่อใจ

ทัศนคติระดับที่หนึ่ง เช่น ความเชื่อในข้อความ ก. กับทัศนคติระดับที่สอง เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับหลักฐานที่มีอยู่ในมือว่าอนุญาตให้เชื่อในข้อความ ก. ได้หรือไม่ (Worsnip, 2018, 2021)

ทัศนคติของฮาร์ดินเองก็มีลักษณะสอดคล้องเช่นนี้ เมื่อคนหนึ่งตัดสินว่าคนอื่นคนหนึ่งไว้ใจได้ เขาก็มีทัศนคติแบบเชื่อใจให้แก่คน ๆ นั้น และสิ่งที่ทำให้เขาตัดสินว่าคนอื่นคนหนึ่งไว้ใจได้ ก็เพราะมีสิ่งที่ถือได้ว่าเป็นหลักฐานที่หนักแน่นให้ตัดสินเช่นนั้น คือ การมีอยู่ของกฎหมาย บรรทัดฐาน วิถีประชา และจารีตประเพณีที่จะบังคับให้คนนั้นทำในสิ่งที่คนอื่นไว้ใจว่าเขาจะทำ ความสอดคล้องนี้จึงมีที่มาส่วนหนึ่งจากการมีอยู่ของเงื่อนไขเชิงสถาบันเหล่านี้ที่เป็นหลักฐานให้แก่ความไว้ใจได้ของคนที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขเหล่านี้ (Hardin, 2002, p. 33)

ทัศนคติระดับที่สอง มีหลักฐานที่มีน้ำหนักบอกรับเชื่อว่ามีแนวโน้มจะเป็นสูงที่ B จะยึดมั่นในจารีต กฎหมายของสังคม
ทัศนคติระดับที่หนึ่ง เชื่อใจ B (=B เป็นผู้ไว้ใจได้)

ฮาร์ดินได้รับอิทธิพลอย่างมากจากทฤษฎีเกม งานในช่วงแรกของเขา เช่น Hardin (1982) ใช้แนวทางแบบทฤษฎีเกมในการตอบปัญหาปฏิทรรศน์ทางสองแพร่งของนักโทษ แม้ว่าภายหลังเขาเองจะมองเห็นข้อจำกัดของแนวทางนี้และจึงขยับขยายมากล่าวถึงปัจจัยอื่นนอกจากโครงสร้างรางวัล เช่น กฎหมาย จารีตประเพณี วิถีประชาในฐานะสิ่งที่ให้การลงโทษที่สามารถใช้บังคับได้ แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าฮาร์ดินยังคงคิดอยู่ในกรอบของทฤษฎีเกมที่มองเรื่องผลประโยชน์ที่บุคคลจะได้รับจากการกระทำร่วมเป็นหลัก ซึ่งหากเราวิเคราะห์คำอธิบายของฮาร์ดินว่าเป็นแบบสอดคล้องต่างระดับ (inter-level) เช่นนี้ ย่อมจะเกิดคำถามตามมาว่าแล้วสิ่งใดที่ให้ความชอบธรรมแก่การตัดสินในระดับที่สองว่ามีหลักฐานที่มีน้ำหนักที่บอกรับเชื่อ A เชื่อว่ามีแนวโน้มจะเป็นสูงที่ B จะยึดมั่นในจารีต กฎหมายของสังคม ซึ่งเมื่อพิจารณาจากในคำอธิบายของฮาร์ดินแล้ว สิ่งที่ว่านี้ก็คือการที่สิ่งเหล่านี้ดำรงอยู่ (exist) และสามารถผูกมัดคนทุกคนให้เคารพและปฏิบัติตามได้เนื่องจากไม่เช่นนั้นทุกคนจะต้องเสียประโยชน์ตามมา (Hardin, 2002, p. 33) และการดำรงอยู่นี้จะต้องมีความมั่นคงในความหมายที่ว่าคนทุกคนในสังคมเคารพและปฏิบัติตามเหมือนกัน เพราะถ้าไม่เช่นนั้น การพูดถึงว่ามีแนวโน้มจะเป็นสูง และมีหลักฐานที่มีน้ำหนักบอกรับเชื่อเช่นนั้นจะกลายเป็นคำพูดเลื่อนลอย

ที่นี้ลองพิจารณาคำกล่าวต่อไปนี้ของฮาร์ดิน

“แต่ถ้าค่านิยมของสังคมเป็นไปในทางตรงกันข้ามกับพันธสัญญาที่ให้ไว้ หรือความตั้งใจที่ล้นวาจาออกมา การนั้นก็ย่อมไม่น่าเชื่อถือเพราะบรรยากาศของสังคมไม่เอื้อให้ใครจะสามารถเชื่อได้ว่าคนๆ หนึ่งจะกระทำเช่นที่ว่ามันได้เพราะจะมีแต่แรงจูงใจให้ทำในสิ่งที่ตรงกันข้ามอยู่รอบตัวไปหมด ทำให้การกระทำที่ผิดแผกไปจากสิ่งที่พูด ไม่มีราคาที่ต้องจ่ายจริงๆ เมื่อไม่มีราคาที่ต้องจ่ายก็ไม่มีเหตุผลที่จะต้องรักษาคำพูดในเรื่องนั้นจึงทำให้ไม่คู่ควรได้รับความเชื่อใจ ต่างจากคนที่จะกระทำในสิ่งที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคมอยู่แล้ว ถ้าไม่ทำตามที่ได้ตั้งใจและป่าวประกาศไปในเรื่องนั้นจะต้องพบกับความสูญเสียในทางสังคม” (Hardin, 1996)

ฮาร์ดินยกตัวอย่างเช่นถ้าในสังคมใดนับว่าการครองคู่กันไปจนกว่าจะตายจากกันไปเป็นบรรทัดฐาน การที่คู่รักคนใดประกาศตัวว่าจะครองรักกันตลอดไป ก็จะมีคุณค่าควรให้เชื่อใจ เพราะสังคมนี้จะไม่ยอมรับการนอกใจเป็นเรื่องปกติ หากในอนาคตไม่ได้ครองรักกันต่อไปเรื่อยๆ อย่างที่ได้ล้นวาจาไว้จะทำให้มีโอกาสนสูงที่จะถูกประณามหรือถูกลงโทษทางสังคม คู่รักนั้นก็เชื่อใจกันเองได้ด้วยเหตุนี้ แต่ถ้าสังคมใดมองว่าการแต่งงานเป็นแค่พิธีการ ใครจะเปลี่ยนคู่นอนอย่างเป็นเรื่องปกติ การที่ใครจะประกาศจะครองรักไปตลอดกาลก็จะได้ไม่ได้รับความเชื่อถือแม้แต่คู่รักกันเองก็ไม่เชื่อเพราะในสังคมแบบนี้ไม่มีใครต้องจ่ายราคาของการนอกใจในเมื่อมันเป็นคือเรื่องปกติทั่วไปที่จะเปลี่ยนไปหาคนอื่นเหมือนการซื้อขายบริการทางเพศ ข้อความนี้บ่งถึงความเป็นไปได้ที่คนในสังคมเดียวกันจะมีทัศนคติที่แตกต่างกันเกี่ยวกับเงื่อนไขผูกมัดเหล่านี้ ทำให้เงื่อนไขเหล่านี้ผูกมัดคนบางคน และไม่ผูกมัดคนบางคน (Hardin, 2002) ซึ่งหากเป็นเช่นนี้คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของฮาร์ดินที่มีฐานอยู่บนเงื่อนไขเหล่านี้ย่อมจะล้มเหลว

การที่ฮาร์ดินตระหนักว่ามีสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ในบริบทของความไว้วางใจที่ในสังคมแห่งหนึ่งมีคนที่ยึดถือค่านิยม ระบบจารีตประเพณีที่แตกต่างกันสองแบบ หรือฝ่ายหนึ่งเคารพเชื่อฟังในกฎหมายของบ้านเมืองแต่อีกฝ่ายหนึ่งไม่เชื่อ คนสองฝ่ายนี้ย่อมรับรู้ความสำเร็จในการบังคับใช้ค่านิยม ระบบจารีตประเพณีและกฎหมายเหล่านั้นในฐานะบทลงโทษสำหรับคนที่ไม่ปฏิบัติตามที่ได้ล้นวาจาไว้ต่างกัน เท่ากับว่าระดับของการที่สิ่งเหล่านี้จะสามารถถูกใช้เป็นหลักฐานสำหรับความคู่ควรได้รับ

ความเชื่อใจก็จะแตกต่างกันด้วย แต่ถ้าเช่นนั้นแล้วฮาร์ดดิ้งจะจัดการกับความแตกต่างนี้อย่างไรในบริบทของคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจที่เขาให้?

ทัศนคติแบบญาณวิทยายืดหยุ่นได้เกี่ยวกับการตีความหลักฐาน (epistemic permissiveness) คือทัศนคติเรื่องความมีเหตุผลเชิงความเชื่อที่เชื่อว่าหลักฐานบางชิ้นอนุญาตให้ผู้มีหลักฐานนั้นมีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องที่หลักฐานนั้นสนับสนุนหรือหักล้างได้มากกว่าหนึ่งแบบ ซึ่งตรงข้ามกับทัศนคติแบบญาณวิทยายืดหยุ่นไม่ได้เกี่ยวกับการตีความหลักฐาน (epistemic impermissivism) หรือที่บางแห่งเรียกว่า epistemic uniqueness ซึ่งเชื่อว่ามีทัศนคติเชิงความเชื่อที่มีเหตุผลที่คนสามารถมีต่อประพจน์ที่หลักฐานนี้สนับสนุนอยู่เพียงแบบเดียว ทัศนคติแบบแรกถูกมองว่าเป็นจุดยืนตั้งต้น (default position) สำหรับการมีความเชื่อของเราเนื่องจากกล่าวสอดคล้องกับสามัญสำนึกของเราว่าคนมีเหตุผลสองคนที่มีหลักฐานชุดเดียวกันอาจมีความคิดเห็นหรือทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องที่หลักฐานนั้นสนับสนุนหรือหักล้างแตกต่างกันอย่างเป็นตรงข้ามได้ ยกตัวอย่างเช่นลูกขุนสองคนที่ถูกมอบหมายให้ตัดสินความผิดของผู้ต้องหาในคดี ๆ หนึ่ง ที่พิจารณาหลักฐานชุดเดียวกัน อาจมีระดับความเชื่อมั่นในประพจน์ที่หลักฐานนั้นสนับสนุนแตกต่างกัน เช่น นาย ก มีระดับความเชื่อมั่นที่ 0.2 ว่าผู้ต้องหากระทำความผิด ส่วนนาย ข. มีระดับความเชื่อมั่นที่ 0.7 ว่าผู้ต้องหากระทำความผิด ทั้งนาย ก และนาย ข ต่างมีทัศนคติต่อประพจน์ที่เกี่ยวข้องที่ถือได้ว่ามีเหตุผลบนพื้นฐานของหลักฐานชุดเดียวกันที่หลักฐานนี้สนับสนุนด้วยกันทั้งคู่ เนื่องจากการที่พวกเขาถือระดับความเชื่อมาแตกต่างกันเช่นนี้อาจเป็นผลมาจากมาตรฐานของการใช้เหตุผลที่แตกต่างกัน เช่น คนแรกอาจใช้สมมติฐานที่เรียบง่ายกว่า และคนที่สองอาจใช้สมมติฐานที่ซับซ้อนกว่าที่ทำให้ลงเอยมีระดับความเชื่อตรงข้ามกัน และมาตรฐานของการใช้เหตุผลที่แตกต่างกันนี้อาจมีเหตุผลสมบูรณ์แบบด้วยกันทั้งคู่ แม้มันจะบอกให้มีการตอบสนองต่อหลักฐานไปคนละทางกันก็ตาม (Ballantyne & Coffman, 2012; Douven, 2009; Kelly, 2014; Kopec, 2014; Meacham, 2014; Schonfield, 2014) ขณะที่ทัศนคติแบบที่สองจะบอกว่า ถ้าคนสองคนมีระดับความเชื่อต่างกันว่า B มีคุณสมบัติคู่ควรได้รับความเชื่อใจหรือไม่ มีคุณสมบัติคู่ควรได้รับความเชื่อใจกันแน่ อย่างมากที่สุดจะมีคนเดียวเท่านั้นในสองคนนี้ที่มีความเชื่อที่มีเหตุผล (Greco & Hedden, 2015; Horowitz, 2013; White, 2005) ตัวอย่างนี้สามารถทำให้เป็นทั่วไป (generalized) เพื่อหมายถึงคนๆ เดียวกันที่ต่างเวลาก็ได้ (Winters, 1979)

การที่ทัศนคติแบบญาณวิทยายืดหยุ่นได้เกี่ยวกับการตีความหลักฐานอนุญาตว่าจากหลักฐานชิ้นเดียวกัน นาย ก. และ นาย ข. สามารถมีระดับความเชื่อมั่น (credence) ในหลักฐานชิ้นนี้ว่า

สนับสนุนข้อสรุป เช่น นาย ค. ทำผิดกฎหมายหรือไม่แตกต่างกันได้ ฮาร์ดินจึงยอมไม่สามารถรับทัศนะเช่นนี้ได้เนื่องจากเท่ากับยอมรับว่าเมื่อมีความเห็นที่แตกต่างกันในสังคมเกี่ยวกับความสำเร็จในการบังคับใช้ค่านิยม ระบบจารีตประเพณีและกฎหมายของบ้านเมือง สิ่งเหล่านี้สามารถใช้เป็นหลักฐานสำหรับความคู่ควรได้รับความเชื่อใจของบุคคลหนึ่ง สมมติว่าเป็น นาย ง. ที่จะไม่ทำในสิ่งที่เงื่อนไขเหล่านี้ห้ามทำสำหรับคนกลุ่มหนึ่ง แต่ไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานสำหรับความคู่ควรดังกล่าวของนาย ง. สำหรับคนอีกกลุ่มหนึ่ง และจะต้องถือว่าเมื่อทุกคนมีความโปร่งใสด้านความรู้ คือ รู้ว่าตนคิดและเชื่ออย่างไร และด้วยเหตุผลใด จะมีเพียงความเชื่อของคนกลุ่มเดียวเท่านั้นที่ถูกต้องในเรื่องนี้ได้ ซึ่งคือคนกลุ่มแรก และคนกลุ่มหลังถ้าพวกเขามีเหตุผลก็จะต้องทิ้งความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักฐานของตนทิ้งไป²⁹ และเชื่อใจนาย ง. บนพื้นฐานของหลักฐานดังกล่าว เท่ากับว่าทัศนะที่ตรงข้ามกันคือทัศนะแบบญาณวิทยายึดหยุ่นไม่ได้เกี่ยวกับการตีความหลักฐานจึงเป็นทัศนคติเกี่ยวกับหลักฐานที่สอดคล้องที่สุดกับคำอธิบายของฮาร์ดินที่ว่าบรรทัดฐานทางสังคมเป็นอย่างไรในเรื่องหนึ่งๆ ก็จะทำให้การกระทำของคนในสังคมดูน่าเชื่อถือว่าไม่น่าจะผิดไปจากนั้น จึงก่อให้เกิดความคู่ควรได้รับความเชื่อใจของคนใดก็ตามที่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานเหล่านั้นขึ้นมาได้ ถ้าคนในสังคมหนึ่งๆ ไม่ได้ยึดถือบรรทัดฐานบรรทัดฐานมันก็จะไม่ใช่บรรทัดฐานอีกต่อไป

การรับทัศนะแบบญาณวิทยายึดหยุ่นไม่ได้เกี่ยวกับการตีความหลักฐานนี้จะทำให้ตามคำอธิบายของฮาร์ดิน ความเชื่อใจรูปแบบที่พบได้ทั่วไป เช่น ตัวอย่างของโจนส์ที่เชื่อใจให้ลูกสาววัยรุ่นอยู่บ้านคนเดียวโดยหวังว่าจะให้แรงบันดาลใจให้ลูกสาวทำตามความคาดหวังที่พ่อแม่เกี่ยวกับภาพวิสัยทัศน์ของหญิงสาวที่รับผิดชอบตนเองได้ในอนาคต จะไม่ถือเป็นความเชื่อใจที่มีเหตุผล (rational) ซึ่งค่อนข้างฟังแล้วทำหายสามัญสำนึก นอกจากนี้ คำอธิบายของฮาร์ดินยังจะต้องตอบคำถามอีกหลายข้อตามมา³⁰ แบร์ (Annette Baier) เคยชี้ไว้ว่าเหตุผลข้อหนึ่งที่เราไม่ควรเชื่อว่าความ

²⁹ Worsnip (2018) อ้างว่าเมื่อเกิดความไม่สอดคล้องขึ้น ข้อกำหนดเรื่องความสอดคล้องจะเรียกร้องให้ทิ้ง (give up) ทัศนคติอันที่ไม่สอดคล้องนั้นไป และแม้แต่คนที่ไม่เชื่อว่าความไม่สอดคล้องนี้มีนัยสำคัญเชิงปทัสถานก็ยังคงเห็นตรงกันว่าเมื่อเกิดความไม่สอดคล้องขึ้น จะมีแรงกดดันเชิงปทัสถานให้ปรับความเชื่ออันที่ไม่สอดคล้องนั้น เพื่อนำความสอดคล้องกลับคืนมา ดู Kolodny (2005), Scanlon (2007)

³⁰ เช่น Ginger Schultheis อ้างว่ามีบางกรณีที่คนมีสภาวะทางความเชื่อเกี่ยวกับหลักฐานที่ตนมีที่ขาดความแม่นยำ (imprecise) ที่ทำให้บอกแน่ชัดไม่ได้ว่าเรียกร้องให้มีทัศนคติระดับที่หนึ่งเป็นความเชื่อว่า p จริงหรือ p เท็จ และในกรณีเช่นนี้อ่านาจอของหลักฐานจะผ่อนคลายลง และคนสามารถเลือกเชื่อเป็นแบบใดแบบหนึ่งได้ (Schultheis, 2011, p. 56)

เชื่อใจเป็นเรื่องของการมีหลักฐานที่หนักแน่นให้เชื่อใจได้แบบที่ฮาร์ดีนเสนอ แต่รับคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจที่ผ่อนคลายกว่าเช่นที่เธอเสนอนั้นคือสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความเชื่อใจนั้นมีความหลากหลายมากจนไม่สามารถสรุปรวบยอดอยู่ในแนวคิดเช่นเรื่องหลักประกันใดทั้งสิ้นสำหรับความเชื่อใจ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ไม่มีหลักประกันชนิดใดอยู่ที่สามารถทำให้เราสามารถเชื่อใจคนบางคนบนพื้นฐานของหลักประกันเหล่านั้นได้ หรือบนพื้นฐานของหลักประกันเหล่านั้นเท่านั้นได้

ทฤษฎีของฮาร์ดีนกับปัญหาความร่วมมือกันระหว่างคนแปลกหน้า

เมื่อเข้าใจว่าทฤษฎีของฮาร์ดีนจะมีความรัดกุมแบบที่เขาต้องการได้ต่อเมื่อใช้ร่วมกับทัศนะแบบหลักฐานนิยมและทัศนะแบบ epistemic impermissiveness ก็จะได้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเมื่อนำมาใช้อธิบายเรื่องของการที่ผู้มาเยือนจากต่างโลกจะมีปฏิสัมพันธ์แบบการกระทำร่วมกับคนท้องถิ่นที่ไม่คุ้นเคยดังที่ได้อธิบายไปในบทที่ผ่านมา ทฤษฎีนี้จะอธิบายความเป็นไปได้ของความเชื่อใจที่จะนำไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์ที่ว่านี้ไม่ได้อย่างไร

ถ้าให้ B หมายถึงผู้มาใหม่ และ A หมายถึงคนท้องถิ่น ทฤษฎีนี้จะอธิบายว่า A สามารถเชื่อใจ B ได้ เมื่อ B สามารถบรรลุซึ่งเงื่อนไขที่ A มีอยู่ที่จะรับรองได้ว่า B คู่ควรได้รับความเชื่อใจในเรื่องนั้นๆ ซึ่งก็คือเงื่อนไขทางสังคมหรือสถาบัน ดังนั้น A จึงจะสามารถเชื่อใจ B ได้ เมื่อ B ยอมรับปฏิบัติตามเงื่อนไขเชิงสังคมและสถาบันที่มีอยู่ในสังคมของ A ได้โดยสามารถกระทำตามครรลองของวิถีประจําจารีตประเพณี หรือกฎหมาย ที่ A ยึดถืออยู่ได้ เมื่อนั้นก็เป็นไปได้ที่ A จะให้ความเชื่อใจแก่ B ได้พอที่จะให้การรับฟังหรืออนุญาตให้ทำในสิ่งที่ B เสนอได้ ในภาพยนตร์เรื่อง Dogville เมื่อหญิงสาวลึกลับชื่อเกรซ มัลลิแกน (Grace Mulligan) หนีจากการตามล่าของกลุ่มนักเลงเข้ามาในเมืองในเหมืองร้างท่ามกลางเทือกเขาร็อกกีที่ชื่อว่า Dogville เธอได้รับการรับประจําโดยชายหนุ่มท่าทางอัธยาศัยดี ชื่อ ทอม เอ็ดเวิร์ด (Tom Edwards) ผู้ใฝ่ฝันจะเป็นนักเขียนและนักปรัชญาเพื่อที่ในอนาคตจะรับช่วงต่อในฐานะผู้นำทางศาสนาและจิตวิทยาของหมู่บ้านแห่งนี้ว่าเธอจะไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อคนในหมู่บ้าน โดยทอมเสนอให้เกรซพิสูจน์ตนเองกับคนในหมู่บ้านด้วยการช่วยทำงานเล็กน้อยตามบ้านของพวกเขาฟรีเป็นเวลาสองสัปดาห์ก่อนที่ชาวหมู่บ้านจะมาลงคะแนนเสียงกันว่าจะให้เธอพำนักอาศัยต่อไปได้หรือไม่

การปฏิบัติที่เกรซทำในหมู่บ้านแห่งนี้อาจไม่ถึงกับเรียกได้ว่าเป็นจารีตประเพณีหรือกฎหมายที่หากฝ่าฝืนเธอจะได้รับการลงโทษเสียทีเดียว จึงอาจเปลี่ยนมุมมองเป็นว่าสิ่งที่ทอมเสนอให้เกรซทำนี้

คือการเข้าร่วมในการปฏิบัติ (practice) บางอย่างที่กำหนดหน้าที่เอาไว้อย่างชัดเจนว่าผู้ที่เข้าร่วมจะต้องทำอะไรบ้าง หรือผ่านพิธีการ (rite) อะไรสักอย่างตามธรรมเนียมที่ชุมชนนั้นๆ ได้กำหนดเอาไว้ที่จะทำให้คนท้องถิ่นจะสามารถเชื่อใจผู้มาใหม่ในเบื้องต้นได้ในเรื่องนั้นๆ เช่น ถ้าเมื่อไปยังสังคมใหม่แล้วเราเข้าไปสมัครเข้าทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรใดๆ ก็ตามที่มีอยู่ที่สังคมนั้นยอมรับว่าน่าเชื่อถือ คนท้องถิ่นย่อมเชื่อใจเราว่าเราจะทำงานนั้นได้โดยสำเร็จลุล่วงและยอมให้เราทำงานนั้น เพราะพวกเขาต่างก็รู้ว่าหน่วยงานหรือองค์กรนั้นได้กำหนดหน้าที่ที่เราต้องทำไว้ตั้งแต่ในคราวที่เข้าไปสมัคร การปรับมุมมองนี้จะทำให้เงื่อนไขของฮาร์ดีนอ่อนลงบางส่วน เนื่องจากหากเป็นการปฏิบัติ บทลงโทษย่อมจะไม่รุนแรงเท่ากับจารีตประเพณีที่เป็นปทัสถาน หรือเท่ากับกฎหมายที่คนในชุมชนยึดถือ (ในเมือง Dogville มีตำรวจในเมืองข้างๆ เป็นผู้รักษากฎหมาย)

ในภาพยนตร์เรื่องนี้เราเห็นเกรซทำงานรับใช้คนในหมู่บ้านอย่างตั้งอกตั้งใจและแข็งขัน แต่เราสามารถกล่าวได้หรือไม่ว่าเธอได้รับความเชื่อใจจากชาวบ้านในแบบที่ฮาร์ดีนอธิบาย ตัวอย่างอัลเบอร์ริชกับยูคิฟูเนะที่เขาใช้ชี้ว่าฮาร์ดีนคิดถึงการพิสูจน์ตัวเองว่าเป็นผู้ที่คู่ควรได้รับความเชื่อใจในสเกลที่ใหญ่กว่านี้มาก บทลงโทษสำหรับการละเมิดความเชื่อใจสำหรับอัลเบอร์ริชคือการสูญเสียอำนาจมหาศาลที่ตนพึงได้มา ส่วนบทลงโทษของยูคิฟูเนะคือเธอจะอยู่ในเมืองแห่งนั้นต่อไปไม่ได้ด้วยความอับอายและต้องทิ้งทุกสิ่งทุกอย่างที่เคยมีมาในชีวิตไป ส่วนบทลงโทษสำหรับเกรซถ้าเธอทำให้ชาวหมู่บ้านเชื่อใจได้ไม่สำเร็จคือเธอต้องออกจากหมู่บ้านไปหลังจากเสียเวลาช่วยเหลือคนในหมู่บ้านแลกกับเศษเงินนานสองสัปดาห์ เราจึงเห็นต่อมาในภาพยนตร์ว่ามีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นที่ในทางพลตินัยแล้วคือการเพิ่มบทลงโทษให้เกรซสำหรับการละเมิดที่สูงขึ้นอีกจนถึงเรียกได้ว่าเกรซต้องยอมให้ตนถูกกดขี่แรงงานโดยคนในหมู่บ้านโดยไม่ปริปากจึงได้มาซึ่งความเชื่อใจจากพวกเขา กล่าวคือเมื่อถึงระดับของบทลงโทษหรือความสูญเสียที่อัลเบอร์ริชและยูคิฟูเนะได้รับจึงจะเป็นหลักฐานความคู่ควรได้รับมอบความเชื่อใจของพวกเขา ซึ่งตามคำอธิบายของฮาร์ดีนที่เป็นแบบหลักฐานนิยมและ epistemic permissiveness การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้คือสิ่งจำเป็นสำหรับทำให้การเคารพปฏิบัติตามสถาบันจารีตและกฎหมายของคนในหมู่บ้านของเกรซกลายเป็นหลักฐานที่แน่นหนามากขึ้นว่าคนแปลกหน้าคนนี้ก็กลายเป็นคนที่คนในหมู่บ้านเชื่อใจได้แล้วจากการที่เธอผ่านบททดสอบอันหฤโหดนี้

ถ้ามองในมุมมองของคนแปลกหน้าเช่นเกรซ หากย้อนกลับไปจุดเริ่มต้นที่เกรซหลงเข้ามาในหมู่บ้านแห่งนี้โดยมีกลุ่มนักเลงไล่ตามมา สมมติว่าเธอไม่พบกับทอม เอ็ดเวิร์ด แต่พบกับชาวหมู่บ้าน

คนอื่นที่มีความระแวงสงสัยและไม่เปิดรับเธอเนื่องจากพวกเขาไม่ใช่คนอหิชาศัยดีและปรารถนาจะเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณเหมือนทอม เราสามารถสงสัยได้ว่าชาวหมู่บ้านคนนี้จะให้โอกาสเช่นนี้แก่เกรซแบบที่ทอมให้หรือไม่ และเกรซต้องทำอะไรจึงจะทำให้เขาเปิดใจรับเธอเหมือนที่ทอมทำ การที่เราคิดเช่นนี้ได้ชี้ว่าสถานการณ์ของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนในสังคมใหม่ขึ้นอยู่กับโชค กล่าวคือ คนที่เธอพบจะเป็นคนเช่นใด จะมีแนวโน้มต่อคนแปลกหน้าที่พบอย่างไร จะมีความเชื่อ ความใฝ่ฝันและความคาดหวังถึงสิ่งที่จะทำและเป็นในอนาคตอย่างไร คนแปลกหน้าคนนี้จะอาจพบว่าเขาไม่รู้สิ่งใดเลยที่จะทำให้อนุমানได้ว่าควรทำตัวเช่นใด และปฏิบัติต่อคนท้องถิ่นที่เขาพบนี้อย่างไรเพื่อให้คนดังกล่าวเปิดใจรับเขา ซึ่งถ้ายังผ่านจุดเริ่มต้นนี้ไปไม่ได้ ก็ไม่ต้องคิดต่อไปถึงขั้นว่า เขาจะต้องทำอะไรที่คนท้องถิ่นจะตัดสินว่าเป็นหลักฐานหนักแน่นที่ทำให้เชื่อใจได้ว่าเขาจะทำในสิ่งที่คนในท้องถิ่นต้องการให้ทำ เขาอาจถามคนท้องถิ่นว่าสิ่งนี้คืออะไร และคนท้องถิ่นอาจจะให้คำตอบหรือไม่ก็ได้ แต่ถึงพวกเขาให้คำตอบ จากคำตอบนี้ไปสู่การสร้างหลักฐานที่หนักแน่นพอที่จะทำให้คนท้องถิ่นเชื่อใจในตัวเขาได้ก็ยังคงเป็นเรื่องที่ห่างไกลมาก คนท้องถิ่นอาจจะแสร้งทำเป็นว่าเชื่อใจไปก่อนทั้งที่ความจริงแล้วไม่ได้เชื่อใจ และถ้าเธอทำสิ่งที่ผิดจากความคาดหมายไปแม้เพียงเล็กน้อย พวกเขาก็พร้อมจะถอนความเชื่อใจและหยุดให้ความร่วมมือ

เมื่อสลับมุมมองจากจุดยืนของคนท้องถิ่นเองบ้าง ตอนจบที่หกมุมของภาพยนตร์เรื่องนี้ (ที่จะกล่าวถึงต่อไป) ที่ว่าเกรซแท้จริงแล้วไม่ได้เป็นผู้หญิงบอบบางที่หนีการตามฆ่าจากกลุ่มนักเลงดังที่ชาวหมู่บ้านเข้าใจยังชี้ว่า ความเชื่อใจที่ฮาร์ดีนเสนอเป็นแบบหลักฐานนิยมนั้นยังไม่เพียงพออีกด้วย เมื่อพวกเขาขอความเชื่อใจให้แก่คนแปลกหน้าบนพื้นฐานของหลักฐาน พวกเขาไม่สามารถกำหนดได้ว่า จะเชื่อใจเธอเฉพาะเรื่องนี้เท่านั้น แต่จะไม่เชื่อใจเรื่องอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่แบร์กล่าวไว้ว่า กลไกเชิงกฎหมาย จารีตประเพณีแค่รับรองในเรื่องที่เงื่อนไขเชิงสถาบันหรือเงื่อนไขทางสังคมเหล่านั้นกำหนดไว้ และเป็นเพียงสิ่งที่มีมาเพื่อรองรับการกระทำเพียงแค่อายุได้บริบทที่กลไกและสถาบันดังกล่าวนี้มีขึ้นเท่านั้น กลไกเหล่านี้ ข้อตกลงใดที่ทำกันระหว่างคนแปลกหน้าผู้มาเยือนกับคนท้องถิ่นก็มีลักษณะเดียวกันที่ไม่สามารถครอบคลุมทุกเรื่องได้ มีอยู่หลายเรื่องที่ไม่ได้อยู่ในข้อตกลงที่แสดงออกมาอย่างเปิดเผยที่จะเป็นความเสี่ยงได้ที่จะต้องมีความเชื่อใจต่อกันและกัน ทั้งที่ ไม่มีหลักฐานรับรองว่าให้เชื่อใจ ซึ่งหมายถึงความเชื่อใจนั้นต้องเกิดจากสาเหตุแบบอื่น เช่น เมื่อครอบครัวหนึ่งในหมู่บ้านให้เกรซช่วยเหลือลูกให้ ครอบครัวนี้ให้พื้นที่สำหรับเกรซที่จะทำบางสิ่งบางอย่างกับลูกๆ ของพวกเขาที่เกินไปกว่าข้อตกลงเรื่องการเลี้ยงลูกแลกกับเศษเงิน ที่ทำให้เมื่อแม่ของเด็กชายวัย 10 ขวบที่ขอให้เกรซทำสิ่ง

ที่ไม่เหมาะสมกับเขาเกิดค้นพบข้อนี้ขึ้น เมื่อเธอมารู้เข้าที่หลังก็รู้สึกว่าคุณเกรซหักหลังต่อความเชื่อใจที่เธอมอบให้เธอในฐานะคนช่วยเหลือเด็ก ซึ่งเท่ากับว่าเธอไม่คิดว่าเมื่อตกลงให้คุณเกรซช่วยเหลือลูกให้ เธอได้ “ตกลง” ให้เกรซยอมโอนอ่อนให้แก่ความต้องการที่เธอจะไม่เห็นด้วยเช่นนี้ของลูกชายของเธอด้วยหลักฐานเช่นที่ฮาร์ดีนเรียกร้องสำหรับความเชื่อใจจึงไม่อาจเป็นทั้งหมดที่ทำให้คนหนึ่งเชื่อใจคนอื่นกันได้ การเชื่อใจเรียกร้องบางสิ่งบางอย่างเพิ่มขึ้นไปอีก สอดคล้องกับที่เปตตีต์ ฮาวลีย์กล่าวไว้

ภาพยนตร์เรื่อง Dogville เผยให้เห็นกว้างๆ ว่าเงื่อนไขที่เพิ่มขึ้นมานี้อาจเป็นสิ่งใดได้บ้าง เช่น คุณลักษณะของเกรซ การที่เกรซเป็นผู้หญิงรูปร่างบางและกำลังถูกไล่ล่าโดยกลุ่มนักเลง และคุณลักษณะของทอมที่ต้องการมีภาพลักษณ์ที่เป็นคนใจดีและเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของคนในหมู่บ้านในการทำความดีโดยการช่วยเหลือคนแปลกหน้า สำหรับคำอธิบายของฮาร์ดีนสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถใช้เป็นพื้นฐานสำหรับความเชื่อใจ ซึ่งในแง่หนึ่งก็ถูกต้อง ดังที่เนื้อหาของภาพยนตร์ที่เฉลยออกมาภายหลังว่ารูปลักษณ์ของเกรซไม่ใช่หลักประกันเลยว่าวันหนึ่งเธอจะไม่กลายเป็นภัยอันตรายร้ายแรงสำหรับคนในหมู่บ้าน และขณะเดียวกันภาพลักษณ์แบบคนใจดีของทอมก็ไม่ใช่หลักประกันว่าเขาจะเป็นผู้ที่สามารถเชื่อใจเกรซ หรือได้รับมอบความเชื่อใจจากเกรซได้เมื่อมีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นในเนื้อเรื่องที่ทำให้เงื่อนไขของความสัมพันธ์ระหว่างเกรซและชาวบ้านเปลี่ยนไป แต่คำอธิบายของฮาร์ดีนใช้อธิบายการกระทำร่วมระหว่างคนแปลกหน้าไม่ได้ ดังนั้น จึงต้องมองหาคำอธิบายชนิดอื่นที่สามารถมีพื้นที่ให้แก่เงื่อนไขที่เพิ่มขึ้นมานี้

ทฤษฎีของมารูซิค

อีกแนวทางที่จะหยิบยกมาวิเคราะห์คือ แนวคำอธิบายแบบสตรอร์สัน (Strawson, 1962, 1974) ที่ถูกเสนอโดย เบอริสลาฟ มารูซิค³¹ ในหนังสือ Evidence and Agency (2015) มารูซิคเสนอว่าความเชื่อใจเกิดขึ้นได้จากการมีเหตุผลในการเชื่อใจเมื่อฝ่ายที่เชื่อใจมองอีกฝ่ายจากมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (participants) เช่น การเป็นคนรู้จักหรือเป็นคนรัก การมองผู้อื่นผ่านมุมมองผู้มีส่วนร่วมคือการมองคนผู้นั้นในฐานะที่เป็นผู้กระทำเช่นเดียวกับที่เราต่างมองตนเอง ผู้ที่สิ่งที่เขาจะ

³¹ สำหรับคำอธิบายแบบสตรอร์สันชนิดอื่น ดู Richard Holton's theory of trust (1994) ซึ่งคล้ายกับของมารูซิค ตรงที่มองว่าผู้ให้ความเชื่อใจควรมองผู้ที่เขาเชื่อใจจากจุดยืนแบบผู้มีส่วนร่วมที่มองว่าเขาคือบุคคลหนึ่งผู้ที่ได้รับผิดชอบต่อการกระทำของตน ไม่ใช่เป็นแค่ตัวตนขึ้นหนึ่ง และคำอธิบายนี้มีนัยถึงการพร้อมที่จะถูกหักหลัง (Holton, 1994, p. 4) ซึ่งคล้ายกับคำอธิบายของแบร์

กระทำในอนาคตนั้นยังไม่ใช่เรื่องที่แน่นอนตายตัว แต่จะเป็นอย่างไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับตัวของเขาจะเป็นผู้กำหนด ในแบบที่เรามักคิดกับตนเองว่าเป็นผู้กำหนดสิ่งที่ตัวเราจะทำในอนาคต เมื่อเราสวมมุมมองนี้ เราจึงเลือกที่จะเชื่อเขาว่าจะทำในสิ่งที่เขาแสดงความตั้งใจออกมาอย่างจริงจังที่จะกระทำไม่ว่าหลักฐานที่ผ่านมาหรือที่มีอยู่ในปัจจุบันจะบอกอย่างไรเกี่ยวกับตัวเขาและการกระทำนั้นก็ตาม มารูชิคอ้างว่ามุมมองเช่นนี้ต่างจากมุมมองที่เราเลือกที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อว่าคนหนึ่งจะทำสิ่งที่เราพึงพาให้เขาทำโดยพิจารณาจากหลักฐานเกี่ยวกับตัวเขาและการกระทำของเขา และเชื่อเฉพาะที่หลักฐานอนุญาตให้เชื่อเท่านั้น มุมมองอย่างหลังนี้เป็นเพียงการมองเห็นคนนั้นเหมือนเป็นวัตถุ แต่ไม่ได้เห็นเขาในฐานะผู้กระทำ มารูชิคอ้างว่า การที่เมื่อเราตัดสินใจหรือตั้งมั่นกับตัวเองว่าเราจะทำสิ่งหนึ่งต่อให้หลักฐานบ่งชี้ว่าโอกาสที่เราจะทำสิ่งนั้นได้มีน้อยเต็มทีก็ตาม และสิ่งนี้สามารถให้ความเชื่อมั่นแก่ตัวเราได้ว่าเราจะทำสิ่งนั้นจริง ๆ และข้อนี้สามารถย้อนกลับมาเป็นเหตุผลให้เราเชื่อใจตัวเองว่าจะทำสิ่งนั้นได้ ในทำนองเดียวกัน เราก็สามารถคิดเช่นเดียวกันนี้กับคนอื่น และเชื่อใจว่าการที่เขาตั้งมั่นเช่นนั้นสามารถให้ความเชื่อมั่นเช่นนั้นแก่ตัวเขาได้ ก็ย่อมให้ความเชื่อมั่นแก่ตัวเราเกี่ยวกับสิ่งที่เขาจะทำได้ด้วยเช่นกัน มุมมองนี้สามารถอธิบายตัวอย่างของโฮลตันได้ที่ว่า เจ้าของร้านชำเล็ก ๆ เมื่อพบว่าลูกจ้างคนใหม่ที่เพิ่งจ้างเคยต้องโทษฐานลักเล็กขโมยน้อย แต่บัดนี้ประสงค์จะกลับสู่ชุมชนทางศีลธรรม เขาในฐานะเจ้าของร้านจึงเชื่อใจให้ลูกจ้างคนนี้ได้ดูแลเครื่องเก็บเงิน เพราะเห็นว่าการมอบความเชื่อใจให้คือวิธีที่ดีที่สุดที่จะดึงเขากลับสู่ชุมชนทางศีลธรรมเมื่อเขาเองแสดงความตั้งใจที่จะทำเช่นนั้น (Holton, 1994, p. 63)

มารูชิคเองมองว่าคำอธิบายความเชื่อใจที่เขาให้ไม่ใช่แบบหลักฐานนิยม (evidentialism) แบบที่พบในคำอธิบายของฮาร์ดีน เพราะเราสามารถเลือกที่จะเชื่อใจคนหนึ่งว่าจะทำสิ่งหนึ่งได้โดยไม่ต้องฟังหลักฐาน แต่ใช้ความเป็นผู้กระทำของเขาเป็นตัวตั้งของเหตุผล ความเชื่อใจที่เราให้ไปจึงไม่ได้เกิดจากการที่เรามั่นใจว่าหากอีกฝ่ายปฏิบัติตามในสิ่งที่เราเชื่อใจและพึงพาว่าเขาจะทำได้แล้ว เขาจะต้องถูกลงโทษโดยการสูญเสียมากกว่า การประเมินในคำอธิบายของเขาทำโดยอาศัยคุณค่าของประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์ ซึ่งไม่ใช่เรื่องการประเมินผลประโยชน์โดยตรง มารูชิคโต้แย้งคำอธิบายความเชื่อใจแบบหลักฐานนิยม (evidentialism) ที่มองว่าหากไม่มีหลักฐานที่บ่งชี้ว่ามีความน่าจะเป็นสูงกว่าคนๆ หนึ่งจะกระทำการอย่างหนึ่งได้ การที่จะเชื่อว่าคนๆ หนึ่งจะกระทำในเรื่องนั้นๆ ได้ ก็จะไม่มีความหมาย³² โดยเขาชี้ว่าหากคนๆ หนึ่งคือตัวเราเอง การคิดแบบนี้จะหมายความว่าเราไม่สมควรที่

³² ตัวอย่างคนที่เชื่อในทัศนะนี้เช่น Feldman (2005), Christensen (2007b), Kolodny

จะทำสัญญาหรือทำความตั้งใจในเรื่องนั้นๆ ได้ และหากคนๆ นั้นคือบุคคลที่เราคิดที่จะให้ความเชื่อใจแก่เขา การคิดแบบนี้จะหมายความว่าเราไม่สามารถที่จะเชื่อใจเขาได้ มารูซิคมองว่าวิธีการคิดแบบนี้ เป็นวิธีการที่เป็นการยอมแพ้และดูน่าผิดหวัง โดยมีตัวอย่างคือคำอธิบายของฮาร์ดินที่ว่าต้องดูเงื่อนไขทางสังคมและสถาบันที่มีอยู่อันเป็นตัวการที่ทำให้คนๆ หนึ่งสามารถที่จะถูกเชื่อใจในเรื่องใดได้หรือไม่ นั่นถือได้ว่าเป็นหลักฐานสำคัญอย่างหนึ่งในการประเมินพฤติกรรมของบุคคลที่ได้สังเกตว่าจะน่าเชื่อถือหรือไม่ มารูซิคมองว่าคำอธิบายของฮาร์ดินเป็นการทำให้การกระทำเรื่องที่เราที่ควรที่จะขึ้นกับตัวเราหรือคนที่เราคิดที่จะเชื่อใจนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวเราหรือพวกเขาเลย และมีลักษณะเป็นเพียงการอ่านแนวโน้มตามเหตุผลเท่านั้น ซึ่งถ้าพบว่าหลักฐานดูจะไม่เพียงพอ การตั้งใจที่จะทำบางสิ่งหรือการทำสัญญารวมถึงความเชื่อใจให้แก่ผู้อื่นว่าเขาจะทำตามที่สัญญาไว้นั้นจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ซึ่งมารูซิคถือว่าเป็นการหลบเลี่ยงทางญาณวิทยา เพราะเป็นการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบในฐานะของผู้กระทำ (agent) ในกรณีของตนเอง ซึ่งจะนำมาสู่การให้เหตุผลในการที่จะไม่กระทำเรื่องนั้นๆ ได้ แม้ว่าในตอนแรกมีความตั้งใจที่จะทำหรือที่จะทำสัญญากันก็ตาม และถ้าหากเป็นกรณีของความเชื่อใจผู้อื่น ก็ยังเป็นการปฏิบัติต่อผู้ที่เชื่อใจนั้นเหมือนเป็นวัตถุในการพิจารณาเท่านั้นโดยไม่ได้คำนึงถึงความเป็นผู้กระทำของเขาเลย (Marusic, 2015, pp. 111-113)

มารูซิคอธิบายว่าการทำความผูกพันไม่ว่าจะในลักษณะของสัญญาหรือความตั้งใจก็ตามว่าเราจะสามารถทำได้อย่างมีเหตุผลหรือไม่หากว่าเรื่องที่เราสัญญาหรือทำความตั้งใจนั้นถ้าขัดแย้งกับข้อบ่งชี้ที่เรามีต่อการที่เราจะกระทำในเรื่องนั้นๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปนี้จะทำให้สัญญาหรือความตั้งใจดังกล่าวไม่เหมาะสมในสองทิศทาง คือ หากเราไม่เชื่อว่าเราจะทำตามสัญญาหรือตั้งใจไปนั้นได้ เราก็จะทำสัญญาหรือความตั้งใจนั้นโดยไม่จริงจัง แต่ถ้าหากเราเชื่อว่าเราทำตามนั้นได้ โดยไม่สอดคล้องกับหลักฐานที่ชี้ว่ามีโอกาสสูงที่จะทำตามไม่ได้ เราก็เชื่อโดยที่ไม่มีเหตุผล ความตั้งใจหรือสัญญาที่เกิดขึ้นนี้เป็นเรื่องหลอกลวง เป็นการสร้างข้อผูกพันให้ตัวเราทำในสิ่งที่เราไม่อาจจะทำได้ จนเราอาจจะไม่ควรถือว่าสัญญาตั้งแต่ต้น การทำความผูกพันไม่ว่าจะในลักษณะของสัญญาหรือความตั้งใจเราจึงจำเป็นต้องมีความจริงจังและความมีเหตุผล

ความจริงจัง หมายความว่า เราเชื่ออย่างที่เราพูด ให้สัญญา หรือทำความตั้งใจไว้ ในกรณีนี้คือการเชื่อว่าเราจะทำได้ตามที่เรารู้ เราบอกใครไปว่าจะทำอะไร เช่นเราบอกว่าจะไปงานเลี้ยงกับเพื่อน เราก็ต้องเชื่อว่าเราจะได้ไปจริงๆ ก่อน เรารับปากใครไว้ว่าจะทำอะไรให้ เราก็ต้องมั่นใจว่าเราจะทำให้เขาได้ ถ้าหากว่าไม่มั่นใจว่าจะทำได้ จะด้วยเหตุจากข้อบ่งชี้ในทางที่จะทำไม่ได้ก็ดี หรือจะ

ด้วยความไม่รู้ว่าจะสามารถทำได้จริงๆ หรือไม่ หรือแม้แต่ว่าเราลอกให้เชื่อให้ผิดในทางที่เราคิดว่าเราจะทำได้ในขณะที่เราไม่กล้าที่จะมั่นใจขนาดนั้น เราก็คงไม่ให้สัญญาไปแบบนั้นไม่เช่นนั้นจะถือได้ว่าเราขาดความจริงใจ มารู้อีกซ้ำๆ ในการแสดงความตั้งใจเอง โดยตัวมันก็คือการตัดสินใจหรือตั้งเจตนาที่จะต้านทานสิ่งยั่วยวนเพื่อให้ทำในเรื่องใดเรื่องหนึ่งไม่ให้สิ่งยั่วยวนเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงความต้องการและการประเมินคุณค่าของเราไปในทางที่ผิดไปจากที่ได้คิดไว้ในขั้นแรก ซึ่งการทำเช่นนี้ก็ต้องอาศัยความเชื่อหรือความจริงใจเช่นเดียวกัน ไม่เช่นนั้นเราจะไม่สามารถวางแผนรองรับการกระทำตามที่ตั้งใจไว้ หากเราได้ลงมือวางแผนและเตรียมการรองรับ เช่น ปรับตารางเวลาชีวิตเพื่อให้มีกิจกรรมที่ตั้งใจไว้เพิ่มเข้ามา ลงทุนค่าอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะให้ทำในเรื่องนั้นๆ หรือป่าวประกาศให้ผู้อื่นรู้ว่าเราจะทำ เราก็คงเชื่อไปแล้วว่าเราจะทำได้แน่ถึงได้ทำอย่างนั้น หากเราสงสัยหรือไม่มั่นใจในความสำเร็จของสิ่งที่ได้ตั้งใจ เราก็ไม่อาจจะสัญญาหรือทำความตั้งใจขึ้นมาโดยดีได้

ความมีเหตุผล หมายถึงการที่เราจะต้องมีเหตุผลให้เราเชื่อ ในที่นี้คือการเชื่อว่าเราจะทำตามในสิ่งที่เราสัญญาหรือตั้งใจไว้ให้บรรลุผล แต่ถ้าหากเรามีข้อบ่งชี้ว่าเรามีโอกาสสูงที่จะทำไม่ได้ เช่นการที่เราเป็นคนขี้เกียจหรือใจอ่อนง่าย หรือไม่เคยทำเรื่องนั้นๆ มาก่อน เท่ากับว่าไม่มีหลักฐานเพียงพอหรือมาหลักฐานที่ขัดกับความเชื่อ เท่ากับว่าความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล หรืออีกแง่หนึ่งคือเราเชื่อตามหลักฐานว่ามีโอกาสที่จะล้มเหลวในภายหลังจากที่เราเชื่อในตอนแรกที่เราให้สัญญาหรือทำความตั้งใจถึงแม้ว่าเราจะยังคงเจตนาตามเดิม มันก็แปลว่าเราขัดแย้งในตัวเองบางส่วน ก็นับว่าเป็นการไม่มีเหตุผลอยู่ดี แม้เราจะนับว่าทุกความเชื่ออาจจะผิดพลาดได้ แต่มันก็เป็นการเชื่อว่าจะทำได้ในขณะที่เชื่อว่ามีโอกาสสูงที่จะทำไม่ได้ซึ่งก็ขัดแย้งในตัวอยู่ดีเพราะหลักฐานบ่งชี้ว่าการยอมแพ้ต่อสิ่งยั่วยวนต่างๆ เอง นั้นมีความสำคัญในระดับที่มองข้ามไม่ได้

คำตอบที่แก้ปัญหาคือการสัญญาหรือทำความตั้งใจโดยขัดกับหลักฐาน จึงต้องเล็งความไม่มีเหตุผลทั้งสองแง่ ถ้าเราถือว่าความจริงใจไม่ต้องอาศัยความเชื่อ และเจตนาเพียงพอในการสะท้อนความจริงใจ เราอาจจะสัญญาหรือทำความตั้งใจโดยขัดหลักฐานได้ แต่ก็ทำให้เจตนากับความเชื่อขัดแย้งกันได้อยู่ดี หรือถ้าจะแก้ปัญหาง่ายๆ โดยการอ้างอิงถึงความเข้าใจความหมายของความมีเหตุผล เช่นการบอกว่าเชื่อไว้ก่อนว่าจะทำได้จะทำให้มีโอกาสทำได้สำเร็จมากขึ้น ก็ไม่มีอะไรมายืนยันว่ามันจะเป็นอย่างนั้น และมันก็นับว่าเป็นความไม่มีเหตุผลในเชิงญาณวิทยาอยู่ดี แต่ถ้าคิดว่าเหตุผลทางปฏิบัติแบบนี้ก็เป็นอีกแบบของความมีเหตุผลนอกเหนือจากทางทฤษฎี มันก็ไม่สามารถชี้ชัดได้อยู่ดีว่าสรุปแล้วเราควรจะเชื่อว่าเราจะทำอย่างที่เราสัญญาหรือตั้งใจไหมหรือกระทั่งว่าเราควรจะทำความตั้งใจ

หรือสัญญาหรือไม่ มารูซิคชี้ว่าถ้าหากไม่สามารถบรรลุทั้งความจริงใจและความมีเหตุผลได้ การสัญญาหรือการทำความตั้งใจก็จะไม่เหมาะสม ซึ่งเหตุที่ไม่เหมาะสมและไม่ควรจะทำเพราะในการให้สัญญามันได้สร้างความเชื่อใจหรือคาดหวังจากอีกฝ่ายที่เราสัญญาด้วยว่าเราจะทำตาม ไม่ว่าจะจริงๆ แล้ว อีกฝ่ายจะเชื่อมั่นว่าจะทำตามได้แค่ไหนก็ตามแต่มันก็มีผลผูกมัดกับตัวเราที่ฝ่ายนั้นจะเรียกร้องความรับผิดชอบจากเราได้อยู่ดี เพราะถือว่าเราได้ให้เจตนาธรรมณ์ไปแล้ว เรามั่นใจว่าเราจะทำตามนั้นได้ แม้ อีกฝ่ายจะเห็นหลักฐานที่ชี้ว่าเราจะทำไม่ได้ การที่เราได้แสดงออกแบบนั้นไปแล้วทำให้เราเสี่ยงความรับผิดชอบไม่ได้ การสัญญาจึงต้องทำอย่างระวังเพื่อไม่ให้ผิดต่อผู้อื่นเช่นนี้ ส่วนในการทำความตั้งใจ แม้เราไม่มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อผู้อื่น แต่ถ้าเราไม่สามารถทำความตั้งใจอย่างเหมาะสม มันก็เท่ากับว่าเราเปิดโอกาสให้สิ่งยั่วยวนเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของเราต่อการกระทำนั้นๆ ที่เราตั้งใจไว้ เท่ากับว่าเราไม่ได้เอาการตัดสินใจของเราเป็นข้อยุติในเรื่องนั้นซึ่งหมายถึงเราไม่ได้ทำความตั้งใจแต่แรกแล้ว เพราะเรามาคิดตามเหตุผลในขั้นหลังอันทำให้เราเสียเหตุผลในการสู้กับสิ่งยั่วยวนต่างๆ ไปเสีย ดังนั้น การสัญญาหรือการทำความตั้งใจที่ไม่เหมาะสมจึงยอมรับไม่ได้ ดังนั้น เราจึงต้องสัญญาหรือทำความตั้งใจอย่างจริงจังโดยการเชื่ออย่างเต็มที่เท่าที่นั่นว่าเราจะทำเรื่องที่สัญญาหรือตั้งใจไว้นั้นได้จริงๆ เราจึงจะสามารถสัญญาหรือทำความตั้งใจอย่างเหมาะสมได้ เราจะเชื่อแค่ครึ่งๆ กลางๆ ว่าเราคิดว่าหรืออยากจะเชื่อว่าเราทำได้แค่นั้นไม่ได้ เพราะมันก็เท่ากับเราไม่จริงจังในความเชื่อนั้นอยู่ดี ต่อให้ปฏิเสธว่าความเชื่ออย่างเต็มที่นั้นไม่มี เราก็ไม่รู้จะเอามาตรฐานอะไรมาวัดว่าแค่ไหนถือว่าเราเชื่ออย่างจริงจังแล้วเช่นกัน

จากเหตุที่กล่าวมา ทำให้คำอธิบายต่อคำถามว่าเราจะทำการสัญญาหรือทำความตั้งใจอย่างเหมาะสม คือทั้งจริงจังและมีเหตุผลได้อย่างไร คือการที่ความตั้งใจหรือสัญญาที่เราจะทำขึ้นนั้นจะต้องเกิดขึ้นมาบนความเชื่อหรือความมั่นใจว่าเราจะต้องทำตามที่พูดนั้นได้อย่างเต็มที่ที่เป็นสำคัญ เพราะถ้าหากไม่เชื่อในการกระทำนั้นๆ แล้ว ย่อมไม่อาจนับได้ว่าเราได้ตั้งใจหรือสัญญาอย่างจริงจัง ซึ่งทำให้เกิดผลตามมาในลักษณะดังกล่าว แต่ถ้าหากเชื่อ ความเชื่อว่าเราจะทำเรื่องอะไรได้หรือไม่นั้นก็จะต้องประกอบด้วยเหตุผลที่ทำให้เรามั่นใจได้อย่างนั้น แต่ถ้าหากหลักฐานนั้นไม่ได้สอดคล้องกับสิ่งที่เราสัญญาหรือตั้งใจ เราจะสัญญาหรือตั้งใจโดยคำนึงถึงหลักฐานที่ปรากฏมาแล้วสัญญาหรือตั้งใจออกไปก็ไม่ได้เพราะเท่ากับว่าเรารู้ทั้งรู้ว่ามีโอกาสที่เราจะทำไม่ได้การตั้งใจหรือสัญญานั้นก็จะไม่เหมาะสมและอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นจากโอกาสในการผิดสัญญาและต่อตนเองจากการที่เราได้ลงทุนลงแรงไปอย่างไม่มีเหตุผลไปกับเรื่องที่มีโอกาสจะเป็นจริงไม่ได้ เหตุผลที่ทำให้เราเชื่อว่าเราจะทำ

ตามที่เราได้สัญญาหรือตั้งใจไว้กันได้ จึงต้องเป็นสิ่งที่ทำให้เรามั่นใจได้อย่างนั้นจริงๆ โดยเฉพาะในเรื่องที่ขึ้นอยู่กับเราที่หากพยายามทำไปเรื่อยๆ จะสามารถสำเร็จได้ โดยที่ไม่ต้องลดทอนความเชื่อมั่นในการบรรลุสิ่งที่เราตั้งใจหรือสัญญาไว้ตามหลักฐานที่ปรากฏ

คำตอบที่มารูซิกให้กับเรื่องนี้ เขาได้เลือกใช้คำตอบแบบชาห์คือปฏิเสธหลักการที่เรียกร้องให้อ้างอิงหลักฐาน (Evidentialist Principle) ด้วยเหตุที่การพิจารณาการกระทำในอนาคตของตัวเราเองจากหลักฐานนั้นถือเป็นการประเมินการกระทำในอนาคตของเราว่าเราน่าจะทำอะไรจริงๆ จากหลักฐานที่ปรากฏเสมือนหนึ่งว่าเรามองการกระทำของเราในอนาคตจากมุมมองของบุคคลภายนอกที่สังเกตการณ์ ซึ่งเป็นการปฏิเสธความรับผิดชอบของตัวเราในฐานะที่เป็นผู้กระทำ การที่เราจะเชื่อว่าเราจะทำอะไรก็ตามในอนาคต จึงต้องเชื่อบนฐานที่ว่าเราตัดสินใจจะทำอะไรด้วยเหตุผลอะไร เหตุผลนี้คือเหตุผลในทางปฏิบัติหรืออีกนัยหนึ่งก็คือเป็นข้ออ้างที่รองรับว่าทำไมเราจึงจะทำในเรื่องนั้นๆ ซึ่งเหตุผลนี้มีหน้าที่สนับสนุนให้เราเชื่อว่าเราจะทำเรื่องนั้นๆ แต่เป็นคนละอย่างกันกับหลักฐานที่เราจะประเมินว่าเราจะทำได้ทำเรื่องนั้นๆ จริงๆ หรือไม่ พูดให้ง่ายขึ้นคือ เราสามารถที่จะทำสัญญาหรือทำ ความตั้งใจอย่างมีเหตุผลในเรื่องหนึ่งๆ ได้ ก็เพราะว่าเรามีเหตุผลในทางปฏิบัติให้เราตัดสินใจกระทำ การในเรื่องนั้นๆ ซึ่งเมื่อเราตัดสินใจไปแล้วเราย่อมเชื่อผ่านมุมมองของผู้กระทำเองได้ว่าสิ่งนั้นคือสิ่งที่เราจะกระทำต่อไป เมื่อเชื่อแล้วเท่ากับว่าสัญญาหรือความตั้งใจที่ทำลงไปนั้นจริงใจและเหมาะสมด้วย

แต่จากคำตอบของมารูซิกในแบบนี้ ในทำนองเดียวกันเมื่อเรามองจากมุมมองผู้มีส่วนร่วมไป ยังการกระทำในอนาคตของบุคคลอื่น เราย่อมเชื่อได้ว่าคนๆ นั้น จะสามารถกระทำการนั้นๆ ให้สำเร็จได้ตามเหตุผลในการเชื่อใจ ที่เป็นเหตุผลประเภทที่เป็นอิสระจากหลักฐานในทำนองเดียวกับที่เหตุผลในทางปฏิบัติดังที่กล่าวไปเป็นอิสระจากหลักฐาน โดยการที่เรารับเอาคำตอบที่เขาเชื่อต่อการกระทำของเขาในเรื่องนั้นๆ มาเป็นคำตอบของเราเองด้วยเหตุผลว่าเพราะเขาเป็นคนๆ นี้โดยที่ไม่ต้องพิจารณาตามหลักฐานว่าเขาจะสามารถทำในเรื่องนั้นๆ ได้หรือไม่ แต่แค่เพราะเราต้องการจะเชื่อมั่นก็เพียงพอแล้ว และถือการที่เขาเป็นคนๆ นี้ ซึ่งความหมายของการนี้ คือเราได้แสดงการควบคุมเหนือ การตัดสินใจต่อเรื่องนั้นๆ ของเราโดยทำการยกภาระในการพิสูจน์ความถูกต้องไปให้แก่ตัวผู้เสนอเอง ซึ่งเหตุผลในการที่ทำให้เราเชื่อใจก็จะเหลือแค่การที่คนในปัญหานั้นเป็นผู้บอกมาเอง มีอะไรให้ไปถามคนนั้นเอง แต่ถึงอย่างนั้น ภาระในการหาเหตุผลมาบอกว่าทำไมเราจึงเชื่อใจเขา นั้นยังเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่จะต้องตอบ โดยเหตุผลที่ว่านี่คือเหตุผลในการเชื่อใจ ซึ่งเป็นเหตุผลคนละประเภทกันกับเหตุผลทางทฤษฎีจากหลักฐาน คล้ายคลึงกันกับที่เหตุผลทางปฏิบัติต่างจากเหตุผลทางทฤษฎี ซึ่งเหตุผลในการ

เชื่อใจนั้นเป็นอิสระไม่ได้ขึ้นอยู่กับหลักฐานแต่อย่างใด ทำให้เราสามารถที่จะเชื่อใจใครก็ตามโดยขัดกับหลักฐานได้ ซึ่งวิธีการที่เรารับคำตอบจากผู้อื่นอีกฝ่ายมาเป็นคำตอบของเรานี้ เราแสดงการเป็นผู้กระทำในทางความเชื่อ เราแสดงการควบคุมเชิงประเมินโดยปล่อยให้อีกฝ่ายควบคุมสิ่งที่เราเชื่อบางส่วนผ่านการยอมรับคำตอบนั้น นี่คือการเชื่อใจ แต่ถ้าเรายอมรับคำตอบโดยเป็นการให้อีกฝ่ายควบคุมบางส่วนของความบาดหมางที่เรามีอยู่ นั่นคือการให้อภัย ทั้งนี้ เราจะสามารถเชื่อใจโดยโน้มน้าวใจได้ตามแต่ธรรมชาติของความสัมพันธ์ที่เรามีกับผู้ที่เสนอสัญญาความตั้งใจหรือคำพูดนั้นออกมา หากว่าคนดังกล่าวเป็นคนที่ใกล้ชิดมาก เราก็อาจจะสามารถรับคำตอบของคนๆ นั้นได้อย่างมีเหตุผลมากกว่าคนที่ใกล้ชิดน้อยหรือคนแปลกหน้า เพราะการที่คนๆ นี้เป็นคนเสนอเองก็นับเป็นเหตุผลในการเชื่อใจเช่นกัน แม้ว่าในการรับคำตอบนั้นเราจะไม่มีอยู่ในสถานะที่จะคาดคะเนได้ว่าคำตอบนี้จะถูกต้องหรือไม่ก็ตาม ทว่าปัญหาที่ตามมาจากตรงนี้คือ ถ้าหากการเชื่อใจเป็นการรับคำตอบจากผู้อื่นที่เกี่ยวข้องมาเป็นคำตอบของเราเองในเรื่องนั้นๆ เราก็ยอมที่จะเชื่อใจใครก็ได้ในเรื่องอะไรก็ได้ทั้งนั้นเพราะเราเลือกตกลงที่จะรับข้อเสนอของใครก็ได้ ซึ่งมันก็จริงและการทำเช่นนี้เป็นการปฏิบัติในฐานะบุคคลต่อเขา วิธีการคิดแบบนี้ทำให้เราสามารถที่จะหลีกเลี่ยงความเชื่อที่ผิดว่าเราจะเชื่อใจใครไม่ได้หากไม่มีหลักฐาน แต่เพื่อไม่ให้เกิดความเชื่อที่ผิดในอีกแง่หนึ่งคือเชื่อจนไม่ได้สนใจข้อเท็จจริง ในการเชื่อใจ เราจึงต้องมีตัวชี้วัดว่าเราควรที่จะรับคำตอบของใครด้วย เพราะอะไร ซึ่งตัวชี้วัดนี้ก็คือความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะประเมินจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้เสนอที่มีต่อเรื่องนั้นๆ หรือก็คือหลักฐานนั่นเอง เพียงแต่ว่าการประเมินความน่าเชื่อถือ ก็ไม่เหมือนกันกับการเอาหลักฐานมาชี้เองเลยว่าเราควรเชื่อเขาในเรื่องนั้นๆ หรือไม่แบบฟันธง เพราะเรายังยึดการรับคำตอบของเขาเป็นคำตอบของเราอยู่ และหลักฐานที่ใช้ในส่วนนี้ไม่สามารถที่จะกดทับน้ำหนักของเหตุผลในการเชื่อใจอย่างความอยากจะเชื่อหรือการเป็นคนใกล้ชิดในทางใดทางหนึ่งได้ ข้อพิจารณาทั้งสองนี้จะเป็นอิสระต่อกัน จริงอยู่ว่าความโน้มน้าวใจทางความเชื่อมันอาจจะไม่ได้มีเหตุผลตลอด แต่มันก็ถือว่าไม่มีเหตุผลเสียทีเดียวไม่ได้ เราจึงสามารถนับเอาเหตุผลอย่างอื่นมาเป็นเบื้องหลังของเหตุผลในการเชื่อใจที่เราจะมีต่อคนๆ นั้น ได้ โดยที่ไม่ได้ถือว่าเป็นการใช้หลักฐานที่ผิดประเภท

อย่างไรก็ตาม คำตอบที่มารูชีให้ก็ถูกตั้งข้อสังเกต จากคำอธิบายของเขาที่ให้ไว้กับเรื่องการสัญญาหรือทำความตั้งใจซึ่งตัวเราอยู่ในฐานะผู้กระทำนั้น เจนนิเฟอร์ มอร์ตัน และซาราห์ พอล (2018) ได้แย้งว่า เงื่อนไขในเบื้องต้นที่มารูชีให้ไว้ซึ่งนำมาสู่การเลือกใช้คำอธิบายแบบชาร์ทซ์เป็นคำตอบกับปัญหาดังกล่าวนั้นคาบเส้นกับความไม่มีเหตุผลและส่งผลให้ผู้กระทำมีแนวโน้มที่จะประเมิน

ตัวเองสูงเกินไปรวมทั้งละเลยต่อความมีเหตุมีผลเฉพาะหน้า เนื่องจากในตัวอย่างที่เขาได้ใช้อธิบายปรากฏการณ์เช่นนี้ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่ยากและต้องอาศัยความเข้มแข็ง การคิดแบบนี้อาจจะทำให้เรามองข้ามความยากในการที่จะบรรลุเป้าหมายที่ได้สัญญาหรือตั้งใจเอาไว้ในขณะที่เราไม่สามารถที่จะรับรู้ข้อมูลทั้งหมดได้ตั้งแต่แรกเริ่มว่าเราจะสามารถทำได้หรือไม่และเราต้องมีการปรับตัดสินใจของเราไปตามหลักฐานหรือข้อมูลที่ปรากฏขึ้นมาใหม่อีกด้วย ซึ่งเราไม่สามารถที่จะบอกปิดไปว่าการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในภายหลังนี้เป็นเรื่องไม่มีเหตุผล หรือการที่เราไม่ได้เชื่อมั่นในความสำเร็จอย่างเต็มที่นั้นเป็นเรื่องที่ทำให้การสัญญาหรือการตั้งใจของเรานั้นไม่จริงใจไปได้เพราะเราก็คงต้องลงทุนลงแรงกับมันเช่นเดียวกัน การคิดในลักษณะแบบนี้จะเป็นการประเมินความสามารถในฐานะที่เป็นผู้กระทำสูงเกินไปจนอาจจะเสี่ยงต่อการเข้าใจผิดว่าเราจะสามารถทำได้ทุกอย่างขอเพียงแต่เลือกตัดสินใจจะทำอะไรก็เท่านั้น ซึ่งมันไม่จริง เพราะในการทำในสิ่งที่ทำได้ยาก คำถามที่ตามมาคือแค่การพยายามอย่างเดียมันจะพอแล้วหรือ เราไม่สามารถที่จะเชื่ออย่างเต็มที่ที่เราจะทำได้ในสถานการณ์บางแบบเพราะเราไม่อาจควบคุมหลายๆ เรื่องให้เป็นไปตามที่คิดได้แต่ต้น เราทำได้แค่การเชื่อว่าความเป็นไปได้ที่จะทำให้เรื่องนั้นๆ สำเร็จยังพอจะมีอยู่ ซึ่งมันก็จะพอแล้วที่จะสัญญาหรือทำความตั้งใจได้โดยจริงใจ วิธีคิดแบบมารูซิจจึงดูเหมือนจะเรียกร้องกับความจริงใจมากเกินไป ซึ่งปัญหาในลักษณะเดียวกันนี้ก็ได้นำส่งต่อมาถึงคำอธิบายในเรื่องความเชื่อใจของเขาด้วย คือคำตอบแบบสตรอร์สันที่เขาได้เสนอนั้นก็เป็นการอธิบายการเกิดขึ้นของความเชื่อใจที่เรียกร้องความเชื่อมั่นอย่างเต็มที่ต่อคนที่เราเชื่อใจในลักษณะเดียวกันกับที่คำตอบแบบชาร์ทซ์ชี้ให้เราเชื่อมั่นอย่างเต็มที่ว่าสิ่งที่เราตัดสินใจจะทำคือสิ่งที่เราจะทำก่อนที่จะสัญญาหรือทำความตั้งใจได้ เราไม่สามารถที่จะเชื่อใจแค่ครึ่งๆ กลางๆ ได้ เพราะนั่นหมายความว่าเราไม่เชื่อใจทันทีเพราะเท่ากับว่าเรายังไม่ได้ยอมรับคำตอบของอีกฝ่ายในเรื่องนั้นๆ เป็นคำตอบของเรา ไม่เปิดโอกาสให้เราให้ความเชื่อใจโดยที่เมื่อใจเอาไว้ได้เลย

ทัศนคติของมารูซิจจึงต่างจากของฮาร์ดินตรงที่เปลี่ยนจากการใช้หลักฐานเป็นฐานมาเป็นใช้การเป็นผู้กระทำของฝ่ายที่จะได้รับความเชื่อใจมาเป็นฐานในการเชื่อใจโดยตรง ซึ่งนั่นก็แลกมาด้วยการทำให้ความเชื่อใจเข้าใกล้กับการเชื่ออย่างไม่มีเหตุผล และเป็นการคิดที่ดูเหมือนจะขยายมุมมองต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไปสู่ใครก็ได้

ทฤษฎีของมารูซิกกับทัศนะแบบหลักฐานนิยม (evidentialism) และทัศนะแบบญาณวิทยา ยึดหยุ่นไม่ได้เกี่ยวกับการตีความหลักฐาน (epistemic impermissiveness)

ผู้วิจัยจัดให้ทฤษฎีของมารูซิกอยู่ในกลุ่มรู้คิด (cognitive) แม้ว่าทฤษฎีของมารูซิกมักถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปฏิบัตินิยม (pragmatist) (Ho, 2022) ที่เป็นเช่นนี้เพราะเมื่อวิเคราะห์ไปถึงที่สุดแล้วพบว่าทฤษฎีนี้ต้องมีจุดยืนแบบ epistemic impermissivism ไม่ต่างจากทฤษฎีของฮาร์ดิน ด้วยเหตุที่ตามทฤษฎีของมารูซิก เรายังคงสามารถเชื่อโดยไม่ได้กังขาเมื่อเหตุผลให้เชื่อในเรื่องนั้นยังมีอยู่ไม่ว่าจะเป็นเหตุผลในการปฏิบัติหรือเหตุผลในการเชื่อใจก็ตาม แต่ถ้าหากมีความกังขาหรือความเชื่อต่อกรกระทำของเราเองหรืออีกฝ่ายไม่ได้เต็มที่ มันก็จะทำให้ความเชื่อใจนั้นที่มีจะถือว่าไม่มีอยู่ด้วยเหตุที่ไม่ได้เป็นไปตามหลักความจริงใจซึ่งทำให้มารูซิกไม่เห็นว่าจะนับว่าเป็นการเชื่อได้อย่างไร และถ้าหากเราคิดว่าด้วยเหตุผลในการปฏิบัติ (คือการที่เราตัดสินใจว่าจะทำแล้วเท่ากับเราจะเชื่อว่าตัวเองทำได้ในแบบชาร์ท) หรือเหตุผลในการเชื่อใจ (คือการยอมรับการตัดสินใจของผู้อื่นว่าจะทำในเรื่องนั้นตามเขาบนธรรมชาติของความสัมพันธ์ในแบบสตรอร์สัน) มันก็จะมีปัญหาว่ามันอาจเป็นการเชื่ออย่างหลงผิดตามมาเพราะการที่ใครจะตัดสินใจว่าจะทำอะไรหรือการที่ใครจะยอมรับคำตอบนั้น แล้วจะเชื่อว่าจะได้นั้นเป็นภาพลวงตาต่อความสำเร็จที่จะไม่พิจารณาถึงเลยก็ไม่ได้

แต่ก่อนอื่นผู้วิจัยจะอธิบายว่าเพราะเหตุใดทฤษฎีของมารูซิกจึงควรถูกตีความว่าต้องสนใจเรื่องความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของความมีเหตุมีผลที่จะทำให้ทฤษฎีของเขากลายเป็นทัศนะแบบญาณวิทยายึดหยุ่นไม่ได้เกี่ยวกับการตีความหลักฐานเช่นเดียวกับทฤษฎีของฮาร์ดิน

การที่คนหนึ่งมีเจตนาที่จะทำ A ที่เวลา t นั้นเป็นทัศนคติชนิดหนึ่ง ทัศนคตินี้อาจเกี่ยวข้องกับหลายองค์ประกอบ หนึ่งในนั้นคือตัดสินใจว่าตนมีเหตุผลที่ดีที่จะทำ A ที่เวลา t หรือเขาอาจตัดสินใจโดยรู้ตัวที่จะทำ A และมีแนวโน้มที่จะถือว่าการทำ A ที่เวลา t เป็นข้ออ้างสำหรับการใช้เหตุผลต่อไป เช่นในการปฏิบัติต่อข้อเท็จจริงที่ว่าการทำ B จะเอื้ออำนวยให้แก่การทำ A ที่เวลา t เป็นเหตุผลสำหรับที่จะทำ B และปฏิบัติต่อข้อเท็จจริงที่ว่าในการทำ C จะขัดขวางการทำ A ที่เวลา t ในฐานะเป็นเหตุผลที่จะไม่ทำ C (Bratman 1987) มารูซิกเองเมื่อกกล่าวถึงการมีเจตนาจะทำ A ที่เวลา t เขาหมายถึงรวมถึงการตัดสินใจโดยรู้ตัวที่จะทำ A แต่ผู้วิจัยเห็นว่ามารูซิกต้องยอมรับด้วยว่า การเชื่อใจอีกคนหนึ่งซึ่งแสดงเจตนาที่จะทำ A ที่เวลา t ว่าเขาจะทำเช่นที่มีเจตนาดังกล่าว แต่หากยอมรับเช่นนี้เท่ากับมารูซิกต้องอ้างมากกว่าแค่ที่เราสามารถเชื่อใจว่าเขาจะทำเช่นนี้ได้ ถึงแม้หลักฐานจะบอกเป็นอย่างอื่นก็ตาม

ซิงซิง โฮ (Tsung Hsing-Ho) กล่าวถึงการตกอยู่ใต้ภาพลวงตาเชิงจิตวิทยาที่เป็นเชิงบวก (positive illusion) สามประเภท คือ การมองโลกในแง่ดีแบบไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง (unrealistic optimism) การประเมินตนเองว่ามีความสามารถสูงกว่าค่าเฉลี่ย (better-than-average effect) และภาพลวงตาว่าตนสามารถควบคุมสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ (illusion of control) (Ho, 2022)

ภาพลวงตาอย่างแรกเป็นแนวโน้มที่พบในคนส่วนใหญ่ที่เชื่อว่าพวกเขาจะมีอนาคตที่สดใสกว่าที่หลักฐานสนับสนุนว่าน่าจะเป็น “In effect, most people seem to say, “the future will be great, especially for me.” (Taylor & Brown, 1988, p. 197) แต่เนื่องจากเป็นไปได้ที่คนส่วนใหญ่จะมีอนาคตที่ดีกว่าค่าเฉลี่ย การมองโลกในแง่ดีของคนส่วนใหญ่จึงไม่มีหลักฐานสนับสนุนเพียงพอ ภาพลวงตาอย่างที่สองหมายถึงการที่ปัจเจกบุคคลดูเหมือนมีการรับรู้ที่ดีถึงจุดแข็งและสินทรัพย์ของตน แต่กลับรู้ถึงจุดอ่อนและข้อบกพร่องของตนเองน้อยมาก (Taylor & Brown, 1988, p. 195) เห็นได้จากผลการทดลองที่ชี้ว่าคนมักให้เครดิตกับตนเองสำหรับผลลัพธ์ที่ดี เช่น ครูส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะเชื่อว่าเป็นครูที่ดีกว่าครูโดยเฉลี่ยเมื่อเทียบกับครูคนอื่น (Cross, 1977) และคนมักเชื่อว่าตนขับรถได้ดีกว่าและเสี่ยงอันตรายน้อยกว่าคนที่ใช้รถโดยเฉลี่ย แม้แต่คนที่ประสบอุบัติเหตุจนต้องนอนโรงพยาบาลก็ยังเชื่อเช่นนี้ (Svenson, 1981) และแนวโน้มเช่นนี้ยังขยายไปถึงคนใกล้ตัว เช่น คนในครอบครัวเดียวกันด้วย เช่น Gagne & Lydon และ Wenger & Fowers พบว่าคนส่วนใหญ่มองคู่และลูกหลานของตนว่าทำสิ่งที่ตนทำอยู่ได้ดีกว่ามาตรฐาน (Gagne & Lydon, 2004; Wenger & Fowers, 2008, อ้างใน Ho, 2022) แต่เนื่องจากเป็นไปได้ที่คนส่วนใหญ่จะมีความสามารถสูงกว่าค่าเฉลี่ย การมองตนเองเช่นนี้ของคนส่วนใหญ่จึงไม่มีหลักฐานสนับสนุนเพียงพอ ภาพลวงตาอย่างที่สามารถหมายถึงปรากฏการณ์ที่คนมักประเมินค่าความสามารถของตนในการควบคุมเหตุการณ์ที่ถูกกำหนดด้วยความบังเอิญเป็นส่วนใหญ่ไว้สูงกว่าที่เป็นจริง (Langer 1975) เช่นคนชอบที่จะเลือกถือเตอरीเองมากกว่าถือเตอरीที่คนหยิบให้แบบสุ่ม ราวกับพวกเขาเชื่อว่าตนสามารถมีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ได้ แต่เนื่องจากการถูกถือเตอरीถูกกำหนดด้วยความบังเอิญ จึงไม่มีหลักฐานว่าเรามีความสามารถจะควบคุมสิ่งเช่นนี้ได้ ภาพลวงตาสามชนิดนี้สนับสนุนซึ่งกันและกัน เมื่อเรามีแนวโน้มทางจิตวิทยาที่จะมองตัวเองและคิดเกี่ยวกับอนาคตของตนเองเช่นนี้ มันจึงส่งเสริมให้เรามองโลกในแง่ดีในลักษณะที่ไม่สมจริงตามไปด้วย

โฮชี้ว่าการตกอยู่ในสภาพลวงตาดังนี้อาจเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มีมัน ดังนั้นคนจึงอาจมีเหตุผลที่ดีหรือแม้แต่เหตุผลที่เด็ดขาดที่จะมีมันก็ได้ เขาอ้างอิงงานของ Taylor & Brown (1994) ที่ชี้ถึงประโยชน์เหล่านี้ เช่น ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลที่เป็นบวก การสามารถรับมือกับปัจจัยเครียดที่เกี่ยวข้องเนื่องกับสุขภาพ และเพิ่มแรงจูงใจในการไขว่คว้าความสำเร็จที่หากไม่มีภาพลวงตาเชิงบวกอยู่เลยก็อาจจะอยู่ไม่ทน (Taylor & Brown, 1994) ซึ่งดูจะสนับสนุนทัศนะแบบมารูซิคที่ไม่เน้นหลักฐานเท่ากับผลลัพธ์เชิงปฏิบัติ แต่การอ้างเช่นนี้จะถูกปฏิเสธโดยคนที่เชื่อที่ทัศนะหลักฐานนิยมที่มองว่าเหตุผลที่อยากจะทำให้ตนเองมีทัศนคติแบบหนึ่งเพื่อหวังผลลัพธ์เหล่านี้ เป็น คนละอย่างกับเหตุผลที่จะมีทัศนคติเหล่านี้ (Way, 2012, p. 511) ซึ่งโฮอ้างเหตุผลที่ดูจะสนับสนุนทัศนะแบบมารูซิคตรงนี้ว่าเนื่องจากภาพลวงตาดังนี้พบได้ทุกหนแห่ง (ubiquitous) ซึ่งดูจะสนับสนุนทัศนะแบบมารูซิคแบบอ้อม ๆ ว่า เมื่อภาพลวงตาดังนี้พบได้ทุกหนแห่งและในคนส่วนใหญ่ เท่ากับถ้ารับที่ทัศนะหลักฐานนิยมจะทำให้เราต้องเชื่อว่าคนไม่มีเหตุมีผลอย่างแทบจะเป็นทั่วไป (Ho, 2022, p. 6)

การพิจารณาของโฮทำให้เห็นว่า ทัศนะของมารูซิคมีความสัมพันธ์กับหลักฐานในรูปแบบที่ซับซ้อนกว่าทัศนะของแบร์ที่มีข้อสมมติล่วงหน้าเรื่องเจตนาดีโดยไม่สนใจหลักฐานอย่างชัดเจนที่จะกล่าวต่อไป แม้การเสนอให้ใช้มุมมองแบบผู้มีส่วนร่วมจะดูเหมือนมารูซิคปฏิเสธการใช้หลักฐาน แต่ยังไม่ชัดเจนนักว่าทัศนะของเขาสามารถไม่ลงเอยเป็นหลักฐานนิยมในแบบอ่อน มารูซิคย้ำว่าในการที่จะทำความตั้งใจหรือสัญญากับตัวเอง รวมไปถึงการให้ความเชื่อใจต่อใครว่าเราจะทำสิ่งใดนั้น ตัวเราจะต้องเชื่อว่าเราจะทำสิ่งนั้นอย่างเต็มที่ตามหลักของความจริงใจ ถ้าเราไม่ได้มีความเชื่อมั่นดังกล่าวอย่างเต็มที่เท่ากับว่าเราเองก็ยังคงกังขาและไม่ได้เชื่อใจในตัวเองอย่างแท้จริง โดยไม่เกี่ยวกับว่าเหตุผลในการเชื่อใจนั้นจะเป็นหลักฐานหรือเหตุผลประเภทอื่น การเชื่อใจคนอื่นก็เป็นแบบเดียวกัน เขายกตัวอย่างว่า ถ้าคนที่คุณรู้จักถูกส่งไปรบ แล้วคุณได้ยอมรับคำสัญญาของเขาว่าจะกลับมา นั่นคือคุณแสดงความเชื่อใจต่อเขาไปแล้ว แต่ถ้าคุณยังเป็นห่วงเขา ยังรู้สึกไม่สบายใจว่าเขาจะกลับมาได้ไหม ก็แปลว่าคุณกังขาในการตัดสินใจของเขา หรือก็คือคุณไม่ได้เชื่อใจเขานั่นเอง หรือถ้าคุณมีหลักฐานว่าเขาไม่น่าจะตายในสนามรบง่าย ๆ ดูจากผลงานที่ผ่านหลักสูตรการฝึกสารถรกรรมไปถึงผ่านสมรภูมิมามากครั้งแล้ว แต่ถ้าเรายังรู้สึกไม่แน่ใจว่าเขาจะกลับมาได้อย่างที่พูดไหม ก็เท่ากับเราไม่ได้เชื่อใจเขา ถ้าเรายอมรับคำตอบของอีกฝ่ายแล้วเท่ากับว่าเราเลือกแล้วที่จะเชื่อ เราจะต้องมองการกระทำของเขาตามลักษณะนั้นเท่านั้น ถ้าเรามีความกังขาเกิดขึ้นแต่ยังบอกว่าเรายังเชื่อใจต่างหากที่จะกลายเป็นว่าเราไร้เหตุผล ที่จริงเราไม่ได้เชื่อใจ แต่การเชื่อว่าเมื่อเชื่อใจแล้วต้องเชื่อใจทั้งหมดโดยไม่กังขาหรือเพื่อ

ใจเลยว่าเขาอาจจะทำไม่ได้ดังที่เราเชื่อใจ สอดคล้องกับที่ซิง ซิง โห้ให้ข้อมูลมาเกี่ยวกับการพบได้ทั่วทุกแห่งของภาพลวงตาที่เป็นเชิงบวก ซึ่งแม้จะมีประโยชน์ แต่ก็ดูเหมือนสับสนระหว่างเหตุผลที่จะเชื่อใจ กับ เหตุผลที่จะอยากให้เราเชื่อใจเพื่อที่จะได้รับผลลัพธ์ที่เป็นเชิงบวกเหล่านี้ดังที่วิลเลียมส์ เคยชี้ไว้แล้วว่าไม่ใช่สิ่งเดียวกัน (Williams, 1981)

ดังนั้น ถ้าจะให้คำอธิบายของของมารูซิคมีความหนักแน่นน่าเชื่อถือมากกว่าแค่การเป็นการปักใจเชื่ออย่างไรเหตุผลดังที่โฮกล่าว หรือเป็นความเชื่อใจที่คาบเส้นกับความรู้เหตุผลดังที่มอร์ดัน และพอลวิจารณ์ ขณะเดียวกันก็เปิดช่องว่างไว้สำหรับความเป็นผู้กระทำของบุคคลที่เราเชื่อใจด้วยเมื่อเขาแสดงความมุ่งมั่นที่จะทำให้ได้ตามที่เราให้ความเชื่อใจไป มารูซิคสามารถเลือกเดินทางเดียวกับฮาร์ดิน โดยไม่ปฏิเสธบทบาทของหลักฐานต่อความเชื่อใจเสียทั้งหมด และยินยอมให้หลักฐานมีส่วนกำหนดความเชื่อใจควบคู่กันไปด้วยกับการมองผู้อื่นในฐานะผู้กระทำการ (agency) ซึ่งช่วยเติมเต็มช่องว่างความเชื่อใจที่หลักฐานครอบคลุมไปไม่ถึงเพราะยังเป็นแค่ความไม่แน่นอนในอนาคต ที่เราสามารถกล่าวอย่างรับฟังได้ว่าอยู่ในอำนาจกำหนดของผู้กระทำเองส่วนหนึ่งด้วยว่าเขาจะสร้างให้เป็นแบบใด

อย่างไรก็ดี ถ้ามาถึงจุดนี้แล้ว ทฤษฎีของมารูซิคจะต้องรับเช่นเดียวกับฮาร์ดินตามมาด้วยว่าหลักฐานส่วนที่มีบทบาทนั้นไม่สามารถยืดหยุ่นต่อการตีความได้ เนื่องจากหากให้หลักฐานในส่วนนี้ทำหน้าที่กำหนดความเชื่อใจเพียงครั้ง ๆ กลาง ๆ ก็จะกลับไปสู่ข้อวิจารณ์ของโอและมอร์ดันและพอลที่กล่าวไปก่อนหน้านี้อีก เท่ากับว่ามารูซิคจะต้องดำเนินรอยตามฮาร์ดินไปสู่การรับทัศนะแบบญาณวิทยายืดหยุ่นไม่ได้เกี่ยวกับการตีความหลักฐาน (epistemic impressivism) ซึ่งเราได้เห็นแล้วว่าให้ผลลัพธ์อย่างไรเมื่อนำไปใช้อธิบายความเป็นไปได้ของความเชื่อใจในสถานการณ์แบบปฏิสัมพันธ์กับคนแปลกหน้า กล่าวคือ ฝ่ายที่จะให้ความเชื่อใจยังคงต้องเรียกร่องหลักฐานส่วนที่ว่าเป็นจากฝ่ายที่แสวงหาความเชื่อใจ และหากฝ่ายที่แสวงหาความเชื่อใจไม่สามารถให้หลักฐานนี้ได้ เช่นในสถานการณ์ของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนกับคนท้องถิ่น ที่คนท้องถิ่นไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับคนแปลกหน้านี้ ลำพังการยอมรับเขาในฐานะผู้กระทำการย่อมยังไม่พอสร้างให้เกิดความเชื่อใจได้จนกว่าจะได้หลักฐานส่วนที่จำเป็นนั้น นอกจากนั้น การมองคนแปลกหน้าในฐานะผู้กระทำก็ยังไม่ชัดเจนว่าจะทำได้อย่างไรภายใต้คำอธิบายของมารูซิคที่ถือว่าคนที่เราสามารถเชื่อใจจากมุมมองแบบมีส่วนร่วมได้โดยไม่ต้องอาศัยหลักฐานที่ได้วิเคราะห์ไปก่อนหน้านี้คือคนที่เรามีความสัมพันธ์ด้วยอยู่ก่อน จึงเท่ากับว่าคำอธิบายนี้จะ

ไม่สามารถอธิบายความเชื่อใจในหลาย ๆ กรณีที่เราสามารถคิดถึงได้ รวมถึงกรณีของความเชื่อใจในคนแปลกหน้าผู้มาเยือนด้วย

ทฤษฎีของมารูซึกับปัญหาการร่วมมือกันระหว่างคนแปลกหน้า

ถ้ามองจากกรณีของผู้มาเยือนจากต่างโลกที่เป็นปัญหาของวิทยานิพนธ์นี้ เมื่อเข้าใจว่าทฤษฎีของมารูซึจะถูกปกป้องได้ต่อเมื่อเข้าใจเป็นแบบหลักฐานนิยม การที่วิธีการคิดแบบนี้ทำให้การเชื่อใจเป็นสิ่งที่ยั่งยืนกับเงื่อนไขภายนอกที่เป็นอิสระจากผู้ที่ทำให้ความเชื่อใจ ด้วยเหตุที่ว่าเป็นการประเมินความเชื่อใจบนฐาน *ความสัมพันธ์* ที่ผู้ให้ความเชื่อใจมีต่อผู้ที่จะกระทำในเรื่องนั้นๆ ซึ่งความถึงความสำคัญที่คนๆ นี้อาจมีต่อผู้ให้ความเชื่อใจ เช่นการเป็นญาติมิตร เพื่อนฝูง คนรัก หรือแม้แต่คนที่อยู่ในสถานะพิเศษบางอย่างในมุมมองของเขา³³ ที่ทำให้เข้าใจบุคลิกลักษณะของคนๆ นี้ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่กระทบต่อการเลือกที่จะเชื่อใจของเขา หรือแค่เพราะว่าเป็นคนๆ นี้ จึงจะพร้อมเชื่อใจเขา จึงกล่าวได้ว่าธรรมชาติจากความสัมพันธ์ที่เรามีต่อเขาคนนี้จะเป็นตัวที่นำพาให้เราเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจใครได้เป็นเหตุหลัก

ในเมื่อความเชื่อใจตามแนวคิดนี้มีลักษณะเช่นนี้ ก็แน่นอนว่าในทางกลับกัน การที่ผู้อื่นจะเชื่อใจเรา ก็เป็นความคิดที่ต่อเนื่องมาจากเรื่องที่ว่าเราเป็นใครในสายตาของเขาเช่นเดียวกัน ยิ่งถ้าเรามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเขา เหตุผลในการเชื่อใจที่เขามีก็จะยิ่งมีน้ำหนักมากขึ้น ไม่ว่าเราจะบอกว่าเราจะทำอะไร ก็จะเป็นการง่ายที่เขาจะสามารถยอมรับคำตอบของเราในเรื่องนั้นๆ ให้เป็นคำตอบของตัวเองได้ง่ายขึ้นด้วยธรรมชาติของความสัมพันธ์ แต่ถ้าเราไม่ได้มีความสัมพันธ์ในลักษณะนั้น ก่อนเป็นทุนเดิม การที่ผู้อื่นจะเชื่อใจเราได้หรือไม่ก็จะไม่มีเหตุผลในการเชื่อใจเป็นตัวการให้เขาสามารถเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจเรา เราไม่ได้มีความสำคัญอันใดต่อเขา เราและเราไม่ได้อยู่ในสถานะของผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในเรื่องอันใดเลย ผู้อื่นจะสามารถตัดสินเราอย่างมีเหตุผลได้จากวิธีการเดียว นั่นก็คือการพิจารณาจากหลักฐาน หรือกลับไปประเมินการกระทำในอนาคตจากสิ่งที่เราแสดงออกมาแล้วสรุปว่าเราจะสามารถทำในเรื่องที่ได้แจ้งออกมาได้หรือไม่ และปัญหาก็จะกลับไปสู่จุดเดียวกับในคำอธิบายของฮาร์ดีน คือถ้าเราคือผู้มาเยือนจากต่างโลก เราไม่สามารถมีหลักฐานอันใดที่ให้แก่คนต่างถิ่นใช้

³³ เช่นสำหรับคนที่ใฝ่ทางศาสนาก็อาจคือการเป็นผู้นำลัทธิที่ศรัทธา สำหรับผู้ใฝ่ความรู้ก็อาจเป็นอาจารย์หรือผู้ผลิตคอนเทนต์ชื่อดัง หรืออาจจะเป็นใครก็ตามที่ผู้เชื่อใจรู้สึกได้ว่าถ้าเป็นเรื่องนี้ต้องคนๆ นี้ เช่นคนที่มีแนวโน้มที่จะเชื่อผู้เชี่ยวชาญ (expert) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ง่าย

ประเมินได้ว่าการกระทำในอนาคตของเราจะเกิดขึ้นในทิศทางที่พวกเขาเชื่อว่าจะเป็นไปได้ เพราะในกรณีของตัวเอกจากต่างโลกนั้นไม่ได้รู้จักกับคนท้องถิ่นมาก่อน ในเมื่อขาดทั้งหลักฐาน รวมทั้งเหตุผลในการเชื่อใจอย่างคนที่อยู่ในความสัมพันธ์ การที่คนท้องถิ่นจะเชื่อใจเราผู้เป็นผู้มาใหม่ ย่อมไม่มีทางที่จะประกอบด้วยเหตุผลได้ วิธีการตอบแบบที่มารูซิคใช้ จึงตอบได้เฉพาะคำถามว่าคนที่อยู่ในความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำ จะเชื่อใจผู้กระทำในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างมีเหตุผลได้อย่างไร แต่จะไม่สามารถบอกได้ว่าคนที่กำลังจะเข้าสู่ความสัมพันธ์อันใหม่ จะสามารถได้รับความเชื่อใจได้อย่างไร

ในนวนิยายแนวต่างโลกเรื่อง มหาพิภพลีอาเดล เขียนโดย Ceez ที่เกิดขึ้นในโลกที่ชื่อลีเดล³⁴ ชาวบ้านในโลกใหม่ให้ความเชื่อใจแก่เคน่า ตัวเอกของนิยายแนวต่างโลกเรื่อง ตามเนื้อเรื่อง ชาวบ้านในชุมชนนี้ต่างเชื่อใจเธอมาก ชาวบ้านสามารถฝากลูกหลานกับเธอได้หากว่าเธอออกปากว่าจะพาลูกหลานพวกเขาไปที่ไหน ไม่ว่าจะขอใช้พื้นที่หมู่บ้านในการเอาใครมาฝากไว้ จะใช้ประโยชน์อะไรจากพื้นที่ในหมู่บ้าน หรือการที่เธอบอกว่าจะนำเอาระบบหรือวิธีการที่จะใช้ป้องกันหมู่บ้านมาติดตั้งหรือใช้งาน หรือการนำเสนอนวัตกรรมรวมทั้งของกินของใช้ใหม่ๆ ที่ผู้คนในหมู่บ้านไม่เคยรู้จักมาก่อน หรืออย่างน้อยก็ไม่เคยคิดว่าจะมีโอกาสได้รับ ไม่ว่าจะ เป็นขนมเค้กหรือวิสกี้ก็ดี พวกเขาบ้านก็ตบปากรับคำในทันที เมื่อเธออยู่ในชุมชน พวกเขาต่างก็อุ่นใจว่าไม่มีภัยอันตรายใดจะเกิดขึ้นมาในชุมชนได้ โดยพวกเขาแทบจะไม่ได้คิดเลยว่าเธอจะทำในเรื่องเหล่านี้ได้หรือไม่ แม้ว่าเธอจะยังไม่เคยทำมาก่อนก็ตาม คำพูดที่ชาวบ้านและคนที่เกี่ยวข้องกับเธอมักจะพูดคือ “ก็เพราะว่าเป็นเคน่าไงล่ะ” และเมื่อเธอทำสิ่งต่างๆ ที่เธอพูดสำเร็จ ทุกคนก็จะพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “สมกับเป็นเคน่า”

ตามคำอธิบายแบบของมารูซิค ชาวบ้านเหล่านี้ในการมองการกระทำต่างๆ ที่เธอได้ออกปากว่าจะทำ ทั้งเรื่องช่วยล่าสัตว์ เรื่องช่วยเก็บของป่า เรื่องการย้ายมาอยู่ การสร้างบ้าน การสร้างโรงอาบน้ำชุมชน หรือเรื่องจะพาลูกหลานชาวบ้านไปเที่ยว พวกเขาต่างก็อยู่ในสถานะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเธอทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเรื่องนั้นเธอจะเคยทำให้เห็นมาก่อนหรือไม่ก็ตาม หากเคน่าพูดว่าจะทำ

³⁴ Ceez (2019) ในนิยายเรื่องนี้เราอาจจะคิดว่าเคน่าได้รับความเชื่อใจจากชาวบ้านเพราะหลักฐานที่ปรากฏก็ได้ เพราะสิ่งแรกที่เธอทำต่อชาวบ้านคือการจ่ายเงินค่าที่พักเงินจำนวนเนื่องจากความเข้าใจเรื่องเงินของเธอยังติดอยู่ในยุคอดีต แต่มันก็เป็นตัวชี้วัดไปแล้วว่าอย่างน้อยเธอไม่ใช่คนประเภทที่พร้อมจะโกงค่าห้องที่ตนพัก ความเชื่อใจที่ขบวนพ่อค้ามีต่อเธอก็เพราะความสามารถที่ตรงพลังเงินจินตนาการของพวกเขาถูกนำมาใช้ปกป้องพวกเขาเอง และที่ลูกๆ ของเคน่าเชื่อมั่นในตัวเธอก็เพราะว่าพวกเขาเป็นตัวละครที่ถูกสถาปนาความสัมพันธ์โดยระบบของเกมที่กำลังเล่นอยู่ของโลกของลีเดลไว้อยู่และตัวละครเหล่านั้นได้กระทำตามเซตติ้งที่ถูกกำหนดมาแล้วเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ความรู้สึกในแง่ดีที่ชาวบ้านมีให้ต่อเธอตั้งแต่วันแรกที่ปรากฏตัวก็ไม่แน่ว่าจะเกิดมาจากการทำตัวเป็นลูกค้าที่ดีเพียงเท่านั้นได้

อะไร พวกเขาสามารถยอมรับได้ทันทีว่าเธอจะทำได้อย่างแน่นอนโดยไม่ต้องอาศัยหลักฐานอื่นใด นอกจากว่า เพราะเป็นเคน่า การที่เคน่าจะเป็นคนทำในเรื่องต่างๆ ที่เธอบอกกับชาวบ้านว่าจะทำเป็น เหตุผลในการเชื่อใจที่พวกเขาบ้านมีบนความสัมพันธ์ที่พวกเขามีต่อเคน่า ซึ่งถึงแม้ตามท้องเรื่องไม่ได้ อธิบายว่าเธออยู่ในความสัมพันธ์แบบไหนกับชาวบ้านก่อนที่เธอจะตัดสินใจมาตั้งรกรากอยู่ในหมู่บ้าน นั้น ก็พอจะเห็นได้อยู่ว่าพวกเขามองเธอในฐานะคนที่สำคัญเป็นพิเศษของชุมชน และความเชื่อมั่นในตัวของเธอคนนี้ก็ประกอบขึ้นจากความน่าเชื่อถือของเธอในสายตาของชาวบ้านจากเหตุที่เธอได้ทำสิ่ง เหนือสามัญสำนึกครั้งแล้วครั้งเล่าให้กับชุมชนโดยที่ไม่เรียกร้องค่าตอบแทน ตั้งแต่เรื่องการล่าหมีตุ๋มร้าย ที่ขนาดนายพรานยังล่าได้อย่างยากลำบากแต่เคน่าทำได้ด้วยตัวคนเดียวอย่างง่ายดาย (Ceez, 2019, น. 56-58) ไปจนถึงการสร้างโรงอาบน้ำให้ชุมชนเสร็จภายในวันเดียวอย่างฟรีๆ (2019, น. 87-90) จนกระทั่งพวกเขาไม่ประหลาดใจอีกแล้วและยอมรับไปในที่สุดว่านี่คือสิ่งที่เธอทำได้อยู่แล้ว เรื่อง เหล่านี้เป็นหลักฐานที่ทำให้พวกเขาประเมินได้ว่าเธอมีนิสัยอย่างไรและทำอะไรได้บ้างอันทำให้พวกเขามองว่าเคน่ามีความน่าเชื่อถือสูงมากในเรื่องที่เธอออกปากมาไม่ว่าเรื่องนั้นๆ จะฟังดูเหลือเชื่อแค่ไหนตาม ภาพของการปฏิสัมพันธ์ที่เธอมีต่อเด็กๆ ในชุมชนที่ชาวบ้านได้เห็นก็เป็นอีกหลักฐานที่ทำให้เธอมีความน่าเชื่อถือที่จะฝากเด็กๆ เด็กๆ ไว้ให้ไปไหนด้วยกันแม้ว่าที่ๆ เธอออกปากจะพาเด็กๆ ไปนั้น จะฟังดูไม่น่าไว้วางใจเลยหากคิดตามสามัญสำนึกก็ตาม ทางการพาไปขึ้นบินวนรอบหมู่บ้าน แต่ต่อให้ไม่มีหลักฐานอย่างนี้ ในเนื้อเรื่องก็ดูเหมือนว่าพวกเขาบ้านก็ดูจะสนิทกับเคน่าจนสามารถยอมรับคำ ของเคน่าในเรื่องว่าจะทำอะไรต่อไปในหมู่บ้านได้อยู่แล้ว

แต่ความเชื่อใจที่พวกเขาบ้านมีต่อเคน่านี้ก็ไม่น่าจะใช่สิ่งที่จะมีตั้งแต่ต้นได้ ในเรื่องนี้เอง เคน่า กับชาวบ้านก็เพิ่งจะได้รู้จักกันตอนที่เธอได้ตั้งขึ้นมาในที่พักแรมแห่งหนึ่งในหมู่บ้านนี้ ความประทับใจ แรกที่ชาวบ้านมีต่อเธอคือนักเดินทางที่หาได้ยากที่ได้มายังชุมชนที่ปัจจุบันนี้ไม่ได้เป็นจุดหมาย ปลายทางหรือแม้แต่จุดแวะพักของนักเดินทางส่วนใหญ่อีกต่อไปแล้ว ผู้หิวโซ กินอาหารราวกับจะ ไม่ได้กินอีกแล้ว และขาดสามัญสำนึกในเรื่องค่าเงินปัจจุบันเหมือนไปเก็บตัวอยู่ที่ไหนมาเป็นเวลานาน มากๆ ความรู้สึกที่ชาวบ้านมีต่อเธอดูจะมีแค่ความเอ็นดูจากสภาพที่เห็นเท่านั้น กับความสนใจที่พวกเขา เด็กๆ มีต่อเธออีกส่วนหนึ่งจากการที่เธอปฏิบัติเป็นอย่างดีต่อพวกเขา เด็กๆ แน่แน่นอนว่าในตอนนั้นพวกเขา คงไม่ได้คิดว่าในอนาคตพวกเขาจะเชื่อใจเธอพอจะฝากลูกหลานไปไหนมาไหนเป็นครั้งคราวได้ แต่ก็ เชื่อใจมากพอให้อาณัติกรรมและสาธารณูปโภคใหม่ในขณะนั้น อย่างปั้มน้ำบ่อและโรงอาบน้ำมา นำเสนอได้โดยไม่ได้ตั้งคำถามเลยว่าสิ่งที่ทำจะเป็นปัญหาต่อไปหรือไม่ ความเชื่อใจที่ชาวบ้านมี

ให้แก่คน่าตั้งแต่พบกันในครั้งแรกนี้จะเป็นสิ่งที่คำอธิบายของมารูซิคอธิบายไม่ได้ เพราะเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนที่จะมีความสัมพันธ์ใดๆ เสียอีก ความเชื่อใจในกรณีนี้จึงต้องเกิดขึ้นจากปัจจัยอย่างอื่น ซึ่งอาจจะเป็นความรู้สึกเอ็นดูหรือความปรารถนาดีในบางลักษณะ หรือความตื่นเต้นในการที่มีแขกหายากมาเยือนหรือการที่จะได้รับสมาชิกใหม่เข้ามาในชุมชน แม้ว่าในสภาวะ ณ ตอนนั้น ชุมชนไม่ได้ต้องการแขกหรือสมาชิกใหม่มาขนาดนั้นก็ตาม

แต่เมื่อคำอธิบายของมารูซิคถูกเข้าใจว่าเป็นแบบหลักฐานนิยม เขาย่อมมองว่าความรู้สึกเช่นที่ชาวบ้านมีที่เป็นความเชื่อใจต่อคน่านี้โดยตัวมันเองไม่ใช่สิ่งที่มีเหตุผลรองรับ มารูซิคอาจจะบอกให้เราลองที่หลักฐานในสิ่งที่คน่าสามารถทำได้ในอดีตระยะสั้นๆ ภายหลังเพิ่งพบเจอกันประกอบด้วยว่าชาวบ้านให้ความเชื่อใจแก่คน่าจากที่เธอได้นำซากหมีที่บังเอิญล่าได้กลางทางกลับมากับการที่อาสาเข้าไปรักษาบาดแผลให้คน่ากับขบวนการวานที่ได้รับบาดเจ็บต่อหน้าชาวบ้าน (2019, น. 94-99) ซึ่งเป็นการแสดงความสามารถรูปแบบหนึ่ง จึงอาจมองได้ว่าสิ่งที่ชาวบ้านเชื่อใจไม่ใช่ตัวคน่าเอง แต่คือความสามารถของเธอ หากความเชื่อใจนี้มีเหตุผล มันย่อมต้องจำกัดอยู่เฉพาะที่สิ่งที่เธอจะทำต่อไปที่ต้องอาศัยเฉพาะความสามารถนี้ เช่น การล่าหมี และการรักษาอาการบาดเจ็บ แต่ไม่รวมการกระทำชนิดอื่นที่คน่ายังไม่เคยแสดงความสามารถว่าทำได้ให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ เช่น การไล่จับตัวเชื้อพระวงศ์ที่หนีจากวังมาเล่นโดยวิ่งตัดแม่น้ำ (น. 160) ซึ่งพวกคนที่จ้างวานก็ยังไม่เคยเห็นความสามารถแต่ก็จ้างวานด้วยเห็นลักษณะเป็นนักผจญภัยเท่านั้น แต่เมื่อขบวนการวานนี้ไปถึงหมู่บ้านในตอนแรกกับพ่อค้าเจ้าของกองคาราวานที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้ ก็มีแต่ช่วยประโคมข่าวให้ทั้งที่ไม่ได้เห็นเหตุการณ์กับตาแต่พอได้ยินเรื่องก็เชื่อในทันทีว่าเป็นเรื่องถ้าเป็นคน่าก็ต้องทำได้แน่นอน หรือหลังจากนี้ก็มีที่คน่าได้พาลูกหลานชาวบ้านขึ้นฟ้าไปชมรอบหมู่บ้าน (Vol. 3) และรับฝากลูกหลานของชาวบ้านให้ไปเที่ยวงานเทศกาลในเมืองหลวงทั้งที่ยังไม่เคยพาไปมาก่อน (Vol. 4) ซึ่งชาวบ้านก็เลือกวางใจให้คน่าพาลูกหลานพวกเขาไปทุกครั้ง ในเรื่องเล่าของคน่านี้ จึงดูเหมือนชาวบ้านจะต้องเชื่อใจคน่าบนฐานของสิ่งอื่นเสมอที่ไม่ใช่หลักฐานชนิดที่มารูซิคกล่าวถึง นอกจากนี้ ยังเป็นไปได้ที่จะมีชาวบ้านบางรายที่ยังเห็นคน่าแสดงความสามารถอันน่าอัศจรรย์ในทุกเรื่องของเธอมากเพียงใด เขายังเกิดความรู้สึกประหวั่นพรั่นพรึงต่อคน่ามากขึ้นเท่านั้นว่าเธอจะใช้ความสามารถนี้ทำอันตรายต่อพวกเขาในภายหลังหรือไม่ เท่ากับว่าถ้าเราตีความว่าความรู้สึกที่ชาวบ้านมีให้แก่คน่าคือความเชื่อใจ ความรู้สึกนี้ต้องอยู่บนฐานอย่างอื่นที่ไม่ใช่ความสัมพันธ์ หรือปัจจัยใดก็ตามที่คำอธิบายของมารูซิคจะอ้างได้ ที่สามารถเอาชนะความรู้สึกประหวั่นพรั่นพรึง หรือความระแวงสงสัยใดๆ ก็ตามที่คน่าจะก่อให้เกิดขึ้น ใน

ภาพยนตร์ Dogville ปัญหาที่ถูกเอาชนะได้ด้วยการที่ทอม เอ็ดเวิร์ดซึ่งเป็นคนที่คนในหมู่บ้านเชื่อใจ ยอมเอาตัวเป็นหลักประกัน (vouchsafe) ให้เธอ ที่ทำควบคู่กับการเสนอให้เกรซทำงานช่วยเหลือ ชาวบ้านทุกคนรอบครัวเพื่อพิสูจน์ตนเองเป็นเวลาสองสัปดาห์ ซึ่งตามคำอธิบายของมารูซิกพอออนโลก ใ้กล่าวได้ว่าพวกเขายอมเปิดรับเกรซ เพราะพวกเขาเชื่อใจทอม ซึ่งเป็นคนที่พวกเขาเชื่อใจได้บนฐาน ของความสัมพันธ์ที่รู้จักคุ้นเคยกันดีอยู่ก่อน อีกทั้งทอมยังเป็นบุตรชายของผู้นำทางศีลธรรมและ จิตวิญญาณของหมู่บ้านผู้ที่ชาวหมู่บ้านเชื่อใจ และอาจถือได้ว่าเป็นหลักประกันรองรับในขั้นสุดท้ายที่ ทำให้ชาวบ้านเชื่อใจทอม และยอมตามคำขอของเขาให้เปิดรับเกรซให้อยู่ในหมู่บ้านในช่วง “ทดลอง งาน” ได้

ไม่เพียงเท่านั้น คำอธิบายของมารูซิกยังให้ผลลัพธ์ที่ไม่คาดคิดในอีกทางหนึ่งด้วย กล่าวคือ ความเชื่อใจชนิดที่มารูซิกกล่าวถึงยังไม่ให้หลักประกันชนิดที่ให้แก่นคนแปลกหน้าผู้มาเยือนดังที่ทฤษฎี ของฮาร์ดีนให้ อาจมีคำถามว่าทำไมคนแปลกหน้าผู้มาเยือนจึงจะต้องการหลักประกันชนิดนี้ด้วย คำตอบคือจริงอยู่ว่าคนแปลกหน้าต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับคนท้องถิ่นมากกว่าที่คนท้องถิ่นอยากมีกับ เขา แต่คนแปลกหน้าไม่ควรต้องแลกด้วยทุกสิ่งที่มีเพื่อได้มาซึ่งโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์นี้ เช่นเดียวกัน เช่น เกรซที่พยายามผูกมิตรกับชาวบ้านเพื่อให้พวกเขายอมรับให้เธอพักอาศัยเพื่อหลบ ภัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้ เธอยอมรับที่จะช่วยทำงานบ้าน เลี้ยงเด็กและช่วยขายของในร้านให้แก่พวกเขา เพื่อแลกกับเงินจำนวนเล็กน้อย จนกระทั่งดูเหมือนจะได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้าน แล้ว แต่แล้ววันหนึ่งเมื่อมีตำรวจมาติดประกาศตามหาตัวเธอที่ทำให้คนในหมู่บ้านเริ่มเสียงแตกว่าควร ร่วมมือกับตำรวจโดยส่งตัวเธอให้หรือไม่ และจากนั้นตำรวจก็กลับมาอีกครั้งโดยคราวนี้นำประกาศให้ รางวัลนำจับสำหรับคนที่พบตัวเธอและนำส่งตำรวจด้วย จนลงเอยเป็นการที่ทอมเสนอให้เธอทำงาน รับใช้ชาวบ้านให้ครบทุกบ้านโดยไม่รับค่าจ้างน้อยลงซึ่งหมายถึงเธอต้องทำงานหนักขึ้น โดยเพื่อแลก กับความเสี่ยงที่พวกเขาต้องแบกจากการให้ที่หลบภัยแก่ผู้ร้ายที่ตำรวจตามล่าตัว หลังจากเหตุการณ์นี้ เกรซไม่เพียงถูกบังคับให้ต้องทำงานหนักให้ทุกคนฟรี แต่ยังถูกล่วงละเมิดโดยนายจ้างของเธอ และถูก ทำร้ายและดูหมิ่นดูแคลนโดยภรรยาผู้หึงหวงของเธอและลูกชายวิปริตของเธอ และสุดท้ายก็ถูกล่วง ละเมิดโดยผู้ชายเกือบทั้งหมู่บ้านรวมทั้งคนขับรถบรรทุกที่ทอมจ่ายเงินให้พาเธอหลบหนีด้วย หรือ แม้กระทั่งทอมเองสุดท้ายก็ส่งมอบตัวเธอให้แก่กลุ่มนักเลงเมื่อเห็นว่าการมีเธออยู่จะส่งผลเสียต่อ อนาคตที่เขาวาดฝันไว้

เราสามารถจินตนาการได้ว่าถ้าผู้มาเยือนจากต่างโลกเป็นเกรซ อย่างน้อยจะมีแง่มุมหนึ่งที่เธอจะอยากให้ความเชื่อใจที่ชาวบ้านจะมอบให้เธอรออยู่บนเงื่อนไขแบบที่ฮาร์ดินเสนอ มากกว่าให้อยู่บนเงื่อนไขแบบที่มารูซิคเสนอ จารีตประเพณีและกฎหมายที่ได้อำนาจผูกมัดมาจากการที่ใช้บังคับกับทุกคนอย่างเสมอหน้าเหมือนกัน โดยไม่มีข้อยกเว้น ดังนั้น ถึงแม้ความเชื่อใจตามคำอธิบายของฮาร์ดินจะเป็นสิ่งที่ได้มายากหรือแทบเป็นไปไม่ได้เลย แต่หากเกิดปาฏิหาริย์บางอย่างขึ้นที่ทำให้ผู้มาเยือนจากต่างโลกได้รับมอบความเชื่อใจนี้จากคนท้องถิ่น อย่างน้อยเขาจะมีหลักประกันว่าเขาเองจะถูกรวมเข้าสู่ระบบแห่งความเชื่อใจนี้ด้วยในแง่ที่ว่าขณะที่คนอื่นสามารถเชื่อใจเขาได้ เขาเองก็สามารถเชื่อใจในตัวคนอื่น ๆ ผู้ที่อยู่ภายใต้ระบบเดียวกันนี้ด้วยว่าคนเหล่านั้นจะเป็นผู้ที่คู่ควรมอบความเชื่อใจให้แบบเดียวกัน เช่นว่าจะไม่ผิดสัญญาหรือจะไม่ปฏิบัติในสิ่งที่เขามอบหมายให้ทำอย่างไรก็ตาม รับผิดชอบ ขณะที่ความเชื่อใจตามคำอธิบายของมารูซิคไม่มีความชัดเจนในเรื่องนี้ ในกรณีของเกรซ เราได้เห็นปรากฏการณ์อันหนึ่งที่ว่ายิ่งความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อของคนท้องถิ่นหนักแน่นขึ้นเพียงใด (จากการที่เกรซยอมตกลงที่จะถูกกดขี่แรงงานหนักขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่ทักท้วงที่แสดงให้เห็นถึงความตั้งมั่นของเธอมืออย่างไม่มีเงื่อนไขกับชาวบ้านแม้อดอัดใจกับการกระทำของพวกเขา) ความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อของเกรซที่จะเชื่อใจชาวบ้าน ว่าพวกเขาจะปฏิบัติต่อเธอในแบบที่พวกเขาตกลงในที่ประชุมศาลาเมืองก็ยิ่งลดลงมากขึ้นเรื่อยๆ ในความหมายที่ยิ่งชาวเมืองแห่งนี้ปฏิบัติต่อเธอแย่งเพียงใด เกรซยังมีความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อที่น้อยลงเท่านั้นว่าคนเหล่านี้คือผู้ที่เธอสามารถเชื่อใจว่าพวกเขาจะปฏิบัติต่อเธออย่างที่เคยตกลงไว้ได้

ประการสุดท้าย ตอนจบที่หักมุมของภาพยนตร์เรื่องนี้³⁵ ก็พาผู้อ่านกลับไปสู่คำถามที่เราอาจถามต่อคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของฮาร์ดินและมารูซิคได้อีกครั้งหนึ่งว่า หลักฐานไม่ว่าจะในเงื่อนไขที่ฮาร์ดินให้หรือเงื่อนไขที่มารูซิคให้นั้นสามารถเป็นคำตอบที่เพียงพอสำหรับความเชื่อใจหรือไม่ขณะที่

³⁵ ตอนจบคือหลังจากที่ทอม เอ็ดเวิร์ดโทรศัพท์หาเพื่อนกลุ่มนักแสดงให้พวกเขามารับตัวเกรซไปสังหาร และรถสิบล้อของนักแสดงกลุ่มนี้ขับมารับตัวเกรซ เรื่องจึงเปิดเผยว่าแท้จริงแล้วเกรซคือลูกสาวของหัวหน้านักแสดงที่มีอำนาจมากซึ่งหนีออกจากบ้านเพราะเธอทนอาชัพสกปรกและบาปหนาทที่เขาทำไม่ได้ เกรซซึ่งบัดนี้ได้ตัดสินใจแล้วว่าผู้อยู่อาศัยในเมืองแห่งนี้ล้วนเป็นคนใจบาปหยายข้างเกินกว่าที่จะอภัยให้ได้ ได้สั่งให้ลูกน้องของพ่อของเธอฆ่าพวกเขาอย่างเหี้ยมโหด และสำหรับคุณนายผู้ที่มีสามีของเขาล่วงละเมิดเธอ และลูกชายของเขาทำพฤติกรรมวิปริตต่อเธอ ต่อเธอ และเธอลงโทษเกรซสำหรับสิ่งเหล่านี้โดยการฆ่าตุ๊กตากระเบื้องเคลือบที่เธอนำเงินที่ได้จากการทำงานหนักมาซื้อเก็บไว้ อย่างทนุถนอมจนเสียหายทั้งหมด เกรซสั่งให้ลูกน้องของพ่อของเธอฆ่าลูกของคุณนายคนที่ละคนๆ ต่อหน้าเธอ จนสุดท้ายคนในเมืองแห่งนี้ที่กระทำความชั่วต่อเกรซถูกฆ่าตายหมด เหลือเพียงสุนัขตัวเองที่เกรซไว้ชีวิต

ดูเหมือนเราไม่มีวันเก็บหลักฐานได้อย่างเพียงพอที่จะตัดสินว่าหลักฐานเหล่านี้มีน้ำหนักให้เชื่อว่ามี ความน่าจะเป็นสูงที่ B จะยึดมั่นในจารีต กฎหมายของสังคม (ฮาร์ดิน) หรือมีหลักฐานบางส่วนที่บอก ให้เชื่อว่า B จะทำในสิ่งที่ A เชื่อใจว่า B จะทำได้จริง คำอธิบายแบบหลักฐานนิยมของมารูซิคซึ่ง ยอมรับในข้อจำกัดของหลักฐานพร้อมกับที่ยืนยันว่าการตัดสินว่าเชื่อใจได้หรือไม่ต้องใช้หลักฐานมีข้อ ได้เปรียบกว่าคำอธิบายของฮาร์ดินตรงนี้เนื่องจากเพิ่มมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (participant) เข้า มา ในบทต่อไปเราจะได้พบกับคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจที่อาศัยมุมมองชนิดที่ใกล้เคียงกันกับที่มารู ซิคใช้นี้ อีกสองคำอธิบาย คือ คำอธิบายของแอนเน็ตต์ บาร์ และคาเรน โจนส์

บทที่ 4

ทฤษฎีที่ไม่ใช่แบบรู้คิด

ในบทที่ผ่านมาได้เห็นแล้วว่าทฤษฎีความเชื่อใจในกลุ่มรู้คิดเมื่อวิเคราะห์ไปจนถึงที่สุดแล้ว ทฤษฎีของฮาร์ตินจะถือว่าความเชื่อใจเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีหลักฐานรองรับให้คนหนึ่งมีคุณสมบัติไว้ใจได้ ซึ่งไม่สามารถอธิบายความเชื่อใจระหว่างคนแปลกหน้าในกรณีของคนต่างโลกได้ เนื่องจากคนที่มาใหม่ที่เพิ่งจะมาเยือนสังคมหนึ่งๆ เป็นครั้งแรก และไม่อยู่ในสถานะที่จะรู้ข้อมูลของที่ๆ ไปเยือนได้ก่อน ย่อมยากที่จะให้หลักฐานเช่นนี้ได้ นอกเสียจากโดยความบังเอิญอย่างถึงที่สุดที่คุณลักษณะบางอย่างที่เขาแสดงออกมาเกิดตรงกับสิ่งที่ผู้เชื่อใจถือว่าเป็นหลักฐานเช่นที่ว่า แต่ถึงจะเป็นเช่นนั้นถ้าคนท้องถิ่นเป็นคนที่ทำสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผลและคิดแบบฮาร์ติน เขาย่อมจะไม่ให้ความเชื่อใจแก่คนมาใหม่นี้จนกว่าจะสามารถตรวจสอบจนแน่ใจได้ก่อนว่าคุณลักษณะเหล่านั้นใช้เป็นหลักฐานได้จริง การกระทำร่วมกันจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้ ส่วนทฤษฎีของมารูซิมีนัยว่าการที่คนท้องถิ่นจะให้ความเชื่อใจแก่คนที่มาใหม่ได้ไม่ว่าจะในเรื่องใดก็ตามพอที่จะยอมรับสิ่งที่เขาเสนอได้ หรือตัดสินใจยอมเสี่ยงกับเขา และข้อเสนอของเขานั้นได้จะต้องมีที่มาจากเหตุอื่นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับตัวคนที่มาใหม่นั้นเอง ในความหมายที่ว่าไม่ว่าเขาจะเป็นใคร หรือเรื่องที่เขาพยายามเสนอหรือทำลงไปนั้นคือเรื่องอะไร ถ้าฝ่ายคนท้องถิ่นคิดจะเชื่อใจ นั่นเป็นเรื่องที่เขาคิดออกมาของเขาเมื่อเขาตัดสินใจว่ามีหลักฐานเพียงพอให้คิดเช่นนั้นอยู่ หากคนท้องถิ่นไม่ตัดสินใจเช่นนั้น การกระทำร่วมกันจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้เช่นเดียวกัน

ทฤษฎีในกลุ่มที่ไม่ใช่แบบรู้คิด (non-cognitivist) จะหลีกเลี่ยงปัญหานี้ได้เนื่องจากอธิบายว่าความเชื่อใจไม่ได้เกิดขึ้นโดยการรู้คิด หรือไม่ได้เป็นไปตามหลักฐานหรือเหตุผลที่หนักแน่นให้เชื่อได้ว่าอีกคนหนึ่งมีคุณสมบัติไว้ใจได้ การอธิบายว่าลักษณะที่ไม่ใช่แบบรู้คิดของทฤษฎีนี้เป็นเช่นใดนั้นค่อนข้างมีความซับซ้อน The Stanford Encyclopedia of Philosophy หัวข้อความเชื่อใจกล่าวว่า นักทฤษฎีในกลุ่มนี้คือผู้ที่เชื่อว่าแค่การมีหลักฐานว่าคนหนึ่งถูกจูงใจให้กระทำในบางลักษณะนั้นไม่จำเป็นและไม่เพียงพอที่จะทำให้คนผู้นั้นเป็นผู้มีคุณสมบัติที่คนอื่นสามารถเชื่อใจได้ เช่น โจนส์ (Jones) กล่าวว่าความเชื่อใจเป็นสิ่งที่ปรากฏขึ้นมาจากสิ่งที่กระทบ (affect) กับตัวผู้เชื่อใจที่ทำให้ความต้องการที่จะเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจปรากฏขึ้นมาเองโดยที่ไม่ใช่เรื่องให้ผู้ให้ความเชื่อใจนั้นจะตัดสินใจหรือเลือกให้เป็นเช่นนั้นได้ ขณะเดียวกัน แบร์ (Baier) ชี้ให้เห็นถึงความหลากหลายของความเชื่อใจ และเหตุผลที่คนให้ความเชื่อใจกันซึ่งไม่ได้เป็นเรื่องของหลักฐานเพียงอย่างเดียว เหตุผลในการเชื่อใจ

หลายชนิดที่กล่าวถึงโดยคาเรน ฟรอสท์อาร์โนลด์ (Karen Frost-Arnold) เช่น การเชื่อใจไปก่อน เพื่อที่จะสร้างความคาดหวังผู้ที่ได้รับความเชื่อใจให้ตอบสนองโดยการแสดงออกถึงการเป็นที่น่าเชื่อถือหรือเพื่อที่จะทำให้เขามีการกระทำที่น่าเชื่อถือในอนาคต หรือในการที่ให้ความเชื่อใจเพื่อความง่ายในการจัดการสถานการณ์ในบริบท ณ ขณะนั้นๆ หรือเพื่อชดเชยอคติที่มีมาอยู่ก่อนของตน แล้ววางแผนการกระทำบนฐานความเชื่อใจนั้นล้วนจัดให้อยู่ในกลุ่มนี้ได้แทบทั้งสิ้น (Frost-Arnold 2014) อย่างไรก็ตาม ฟรอสท์อาร์โนลด์เชื่อว่าเราสามารถเลือกที่จะให้ความเชื่อใจแก่ผู้อื่นได้บนพื้นฐานของเหตุผลที่เรากล่าวถึงนี้ผ่านความโน้มเอียงแบบการวางแผน (planning) (Frost-Arnold 2014) ซึ่งยังจัดอยู่ในทัศนคติแบบรู้คิดได้ (Scanlon 1998) แต่แบร์และโจนส์กลับกล่าวถึงความเชื่อใจในลักษณะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถตั้งใจให้เกิดหรือเลือกที่จะมีหรือไม่มีก็ได้เนื่องจากเป็นผลมาจากสิ่งที่มากระทำหรือสิ่งอื่นที่กำหนดอยู่ก่อนแล้วให้เชื่อใจ

ถึงแม้ทฤษฎีเหล่านี้ไม่ได้มุ่งอธิบายว่าความเชื่อใจ “เกิดขึ้น” ได้อย่างไร ในลักษณะที่อีกฝ่ายต้องมีหลักฐานชนิดใดชนิดหนึ่งมาแสดงหรือเป็นหลักประกันให้ได้ก่อนเกี่ยวกับการกระทำในเรื่องหนึ่งๆ ของเขา จึงจะสามารถมอบความเชื่อใจให้ได้ แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ได้ปฏิเสธว่าหลักฐานไม่มีบทบาทต่อความเชื่อใจเลย แต่จะมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นเครื่องตรวจสอบหรือหักล้างความเชื่อใจที่เกิดขึ้นมาให้ต้องลดลงหรือสิ้นสุดลงไปมากกว่า ซึ่งจะได้ทำการอธิบายต่อไปในส่วนของคำอธิบายของแต่ละทฤษฎีที่จะได้หยิบยกมา

ในที่นี้จะพิจารณาทฤษฎีในกลุ่มนี้สองทฤษฎี คือทฤษฎีของแอนเน็ตต์ แบร์จากบทความชื่อ Trust and Antitrust และทฤษฎีของคาเรน โจนส์จากบทความชื่อ Trust as an Affective Attitude ทั้งสองทฤษฎีถือว่าความเชื่อใจเกี่ยวข้องอย่างจำเป็นกับเจตนาดี (goodwill) ที่ผู้ที่เชื่อใจเชื่อว่าคนที่เขาเชื่อใจนั้นมีให้แก่เขาสำหรับเรื่องที่เขาผู้เชื่อใจให้ความสำคัญ แบร์อ้างว่าคำอธิบายนี้สามารถอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดเมื่อคนบางคนที่เราพึ่งพาให้เขากระทำการบางอย่างออกมาจากเจตนาดีต่อเรากลับไม่ทำตามที่เราพึ่งพานั้น หรือกระทำกับเราด้วยเจตนาร้าย ความเห็นแก่ตัว หรือนิสัยที่ไม่ยินดียินร้าย เราจึงรู้สึกเหมือนว่าถูกคนนั้นหักหลัง (1986, pp. 234-5; ดูเพิ่มเติม Baier, 1991)

ทฤษฎีของแบร์

ในบทความชิ้นคลาสสิกของเธอคือ Trust and Anti-Trust (1986) แบร์เริ่มต้นโดยปฏิเสธความเชื่อใจแบบทฤษฎีเกมที่อิงอยู่กับผลประโยชน์ เธอชี้ว่า คนไม่ได้เชื่อใจกันเพื่อหวังประโยชน์

ถึงแม้ว่าเมื่อเชื่อใจแล้วเราอาจได้รับประโยชน์กลับมาก็ตาม (1986, p. 235) ความเชื่อใจเป็นปรากฏการณ์ทางจิต (mental phenomena) เมื่อเราเชื่อใจคน ๆ หนึ่ง เราต้องรู้ว่าเรามีความเชื่อมั่น (confidence) อยู่ว่าคนที่เราเชื่อใจจะไม่ทำอันตรายเรา โดยความเชื่อมั่นนี้อาจไม่สัมพันธ์กับความจริงก็ได้ กล่าวคือ ทั้งที่เราเชื่อมั่นเช่นนั้น แต่คนที่เราเชื่อใจนั้นก็สมารถทำอันตรายเราได้ หรือกล่าวอีกแบบหนึ่ง คือ เรามีความเชื่อมั่นนี้ทั้งที่ก็รู้ว่าเป็นไปได้เช่นกันที่เขาจะทำอันตรายเรา (1986, p. 240) นอกจากนี้ เธอชี้ว่าความเชื่อใจชนิดที่เกิดขึ้นผ่านการการสัญญาหรือพันธสัญญาเป็นกรณียกเว้นเพียงกรณีเดียวที่ความเชื่อใจเกิดขึ้นอย่างสมัครใจตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ว่าให้แต่ละฝ่ายอยู่ในบทบาทใดและต้องทำหน้าที่อย่างไร เพราะเป็นไปได้เฉพาะในความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่ที่ถือว่าตนเองมีสถานะทางอำนาจเท่ากัน ความเชื่อใจจากสัญญามักจะเกิดขึ้นได้ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อบรรยากาศในการเชื่อใจซึ่งรวมไปถึงบทบาทหน้าที่ที่แต่ละคนมีอยู่แล้วและจำเป็นต้องทำตาม ซึ่งทำให้การที่จะตอบรับสัญญาก็จะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้โดยง่ายโดยไม่ต้องมีข้อพิจารณาใดมากมาย ทั้งนี้ในการทำสัญญา การที่ได้ระบุว่าให้มีอยู่ในบทบาทใดมีหน้าที่ทำอะไรและอีกฝ่ายต้องทำอะไรตอบกลับ มีนัยถือการเชื่อใจให้เชื่อใจว่าจะทำตามบทบาทที่กำหนดนั้น โดยหากไม่ทำจะถูกลงโทษตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้และต้องสูญเสียความเป็นคนไว้ใจได้ไป ทำให้ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีความเชื่อมั่นร่วมต่อเรื่องเดียวกันและมีหลักประกันร่วมกันว่าจะต่างฝ่ายต่างมีสิ่งที่จะต้องทำให้สำเร็จตามสัญญา การตอบรับสัญญาจึงแสดงให้เห็นว่าคุณสัญญาได้ทำการเชื่อใจผู้เสนอสัญญาแล้วอย่างน้อยก็ในเรื่องนี้และขณะนี้ แต่บรรทัดว่าการที่สัญญาลักษณะพิเศษนี้ในการทำให้การเชื่อใจโดยความสมัครใจเป็นไปได้ทำให้ไม่ตรงกับกรณีโดยทั่วไปของความเชื่อใจ

บรรทัดว่าความเชื่อใจที่เป็นการมีความเชื่อมั่นต่อคน ๆ หนึ่งว่าจะทำในเรื่องหนึ่ง ๆ แก่ตนได้ด้วยเจตนาดีของเขาที่มีต่อความเชื่อมั่นนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาเองเมื่อผู้ให้ความเชื่อใจมีสิ่งที่ตนเองให้ความสำคัญแต่อยู่นอกเหนือจากความสามารถของเขาที่จะจัดการดูแล จึงได้มอบหมายให้เรื่องนั้น ๆ กลายเป็นความผิดชอบหรือหน้าที่ที่ผู้ให้ความเชื่อใจนั้นคาดหวังให้ผู้ที่จะได้รับความเชื่อใจทำ (1986, p. 249) เมื่อเราเชื่อใจผู้อื่น นั่นจึงเป็นการที่เรามอบความไว้ใจ (entrusting) ให้แก่และให้เขามีดุลยพินิจที่จะกระทำในบางแบบในการดูแลสิ่งที่เราฝากฝังไว้กับเขา หรือหน้าที่บางอย่างที่เราไว้ใจให้เขาทำให้แก่เรา (1986, p. 240) ในแง่ความเชื่อใจจึงเป็นการเปิดโอกาสให้อีกฝ่ายหนึ่งในการปฏิสัมพันธ์

สามารถที่จะสร้างความเสียหายแก่เรื่องที่เราให้ความสำคัญได้³⁶ แบริให้คำอธิบายดังนี้ว่า ในการมีชีวิต เราจำเป็นต้องฝากสิ่งที่เราให้ค่าไว้ให้คนอื่นดูแลแม้คนเหล่านั้นอาจลงเอยทำอันตรายต่อสิ่งที่เราให้ค่านั้นก็ได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเราไม่สามารถสร้างหรือรักษาสิ่งเหล่านั้นไว้ด้วยมือของเราเอง เราต้องการความช่วยเหลือจากคนอื่นในการ “สร้าง” ในการ “ปกป้องคุ้มครอง ” และในการ “ดูแล” สิ่งที่เราให้ค่ามากที่สุด ไม่ว่าจะป็นชีวิตของเรา สุขภาพของเรา ชื่อเสียงของเรา ลูกหลานของเราและความอยู่ดีมีสุขของพวกเขา รวมไปถึงสิ่งที่เราให้ค่าที่ไม่ใช่ของเราคนเดียวแต่ต้องทำร่วมกัน เช่น บทสนทนาหรือหนังสือ การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการในระบบตลาด ชีวิตทางการเมือง ฯลฯ เพราะเหตุนี้เองเราจึง “ไม่มีทางเลือก” นอกจากยินยอมให้คนอื่นเข้ามาอยู่ในจุดที่พวกเขาอาจทำอันตรายต่อสิ่งเหล่านั้น (ถ้าพวกเขาเลือกที่จะทำเช่นนั้น) เนื่องจากในเวลาเดียวกัน พวกเขาจำเป็นต้องอยู่ในจุดนั้นเพื่อที่จะช่วยดูแลรักษาสิ่งที่เราให้ค่านั้นไว้ด้วย การเชื่อใจคนอื่นจึงเป็นการเปิดตัวเองต่อคนอื่นให้เข้ามาอยู่ในจุดที่ทำให้เรากลายมามีความเปราะบางต่อการถูกพวกเขาทำร้ายได้

แบริไม่ได้กล่าวชัดเจนว่าเมื่อเราเชื่อใจคนอื่น เราจำเป็นต้องอยู่ในความสัมพันธ์กับคนนั้นด้วย ดังจะเห็นว่าเธอยอมรับว่าเราอาจเชื่อใจคนแปลกหน้าได้ว่าพวกเขาจะ “ไม่มายุ่งกับเรา” และในการทำเช่นนี้คือเราเชื่อใจพวกเขาให้ “ดูแล” สิ่งที่เราให้คุณค่าซึ่งในกรณีนี้คืออัตตาณัติของเรา (our valued autonomy) แต่กระนั้นก็ตาม แบริกล่าวว่าสิ่งสำคัญที่สุดที่เรามอบหมายให้คนอื่นดูแลเมื่อเราเชื่อใจพวกเขาคือสิ่งที่เราโตงโตงมาได้ไม่สามารถอาศัยแค่การไม่แทรกแซง แต่ต้องการการลงมือทำมากกว่านั้น (1986, p. 238) จากนั้นแบริกล่าวถึงความสัมพันธ์แบบเชื่อใจกับคนอื่น ที่แบริได้ยกคำกล่าวของซิสเซล บ็อก ที่ว่า “สิ่งใดก็ตามที่มีความเกี่ยวข้องกับคน ความเชื่อใจคือบรรยากาศที่ทำให้สิ่งเหล่านั้นดำรงอยู่ได้” (Baier 1986, p. 231) ซึ่งอาจตีความได้ว่า การมีความเชื่อใจต่อใครก็ตามที่เกี่ยวข้องกับตัวเราในขณะนั้นๆ จะทำให้เรื่องที่เราได้ให้ความสำคัญอยู่ในช่วงขณะนั้นมีความ

³⁶ ตัวอย่างของความเชื่อใจที่นำความผิดหวังอย่างถึงที่สุดจนถึงขั้นเป็นความรู้สึกว่าถูกหักหลังได้นี้สามารถพบได้ทั่วไปตามหน้าหนังสือพิมพ์ เช่น เจ้าของสัตว์เลี้ยงนำสัตว์เลี้ยงไปฝากให้โรงพยาบาลสัตว์ดูแลระหว่างที่ตนเดินทางไปและพบว่าโรงพยาบาลสัตว์กระทำการเล่จนเป็นเหตุให้สัตว์เลี้ยงที่รักตาย พ่อแม่ฝากลูกให้ญาติพี่น้องหรือโรงเรียนดูแล และพบว่าในที่สุดญาติพี่น้องหรือโรงเรียนกระทำการเล่จนเป็นเหตุให้ลูกของตนเสียชีวิต ยิ่งนับวันเราจะยิ่งเห็นว่ามีความเชื่อใจปรากฏอยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์มากขึ้น ซึ่งยิ่งขับเน้นความสำคัญของความเชื่อใจและเงื่อนไขของความเชื่อใจว่าต้องเป็นเช่นใดคนๆ หนึ่งจึงจะสามารถวางใจมอบความไว้เนื้อเชื่อใจให้คนอื่นทำธุระที่สำคัญมากให้แก่ตนได้ เมื่อแทบจะไม่มีใครรู้ได้เลยเกี่ยวกับคนที่วางใจนั้น เช่นว่าเขาเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ที่สามารถวางใจให้ทำเรื่องดังกล่าวได้หรือไม่ สำหรับการตีความที่ต่างออกไปเกี่ยวกับเรื่องนี้ ดู Pettit (2005)

เป็นไปในทางที่ควรจะเป็น หรืออย่างน้อยก็ทำให้สบายใจได้ว่าเป็นเช่นนั้น ทำให้เราสามารถที่จะใช้ชีวิตท่ามกลางผู้คนรอบตัวเราได้เพราะเราเห็นได้ว่าทุกคนน่าจะกระทำอย่างที่น่าจะกระทำ ทำให้เราสามารถเดินไปตามถนนหนทางต่างๆ ได้โดยไม่ต้องกังวล การที่เรากล้าซื้ออาหารตามร้านกิน การที่เรากล้าจ้างช่างมาปรับปรุงบ้านหรือซ่อมแซมเครื่องใช้ต่างๆ ของเราที่เสียหาย หรือกระทั่งการที่เราสามารถนอนหลับได้อย่างสบายใจเพราะรู้ว่ามีคนทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในบ้านเมืองอยู่ เพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จ คือเชื่อใจว่าจะคนสองข้างทางจะไม่มาทำร้ายเราในระหว่างที่เราได้เดินทางไปไหนมาไหนในเมือง เชื่อใจว่าร้านอาหารหรือคนที่เราว่าจ้างในงานบริการต่างๆ จะไม่ทำให้งานที่เราคาดหวังจากพวกเขาเสียไปหรือเป็นอันตราย ไม่ว่าจะเชื่อใจว่าร้านอาหารจะไม่วางยาในอาหารที่เราซื้อจากร้านเขาก็ดี หรือร้านรับซ่อมอุปกรณ์ต่างๆ จะไม่ลักเอาอุปกรณ์ของเราที่ต้องการให้เขาซ่อมไปแกะอะไหล่ขายก็ดีโดยที่เราไม่ได้รับอนุญาต หรือการที่ช่างหรือคนรับจ้างบริการต่างๆ จะไม่เอาระเบิดมาวางบ้านเรา

แบร์กล่าวถึงความเชื่อใจในลักษณะนี้เป็นปรากฏการณ์ที่ยากจะอธิบายว่าเกิดขึ้นจากสาเหตุใด และอาจเกิดขึ้นโดยรู้ตัวหรือโดยไม่รู้ตัวก็ได้ และโดยมีหรือไม่มีเหตุผลที่จะเชื่อใจก็ได้ และที่แน่ๆ ไม่ได้เกิดจากการเลือกโดยสมัครใจ (1986, p. 244) ความเชื่อใจในกรณีทั่ว ๆ ไปที่นั่นเกิดและเจริญงอกงามขึ้นมาจากการที่ฝ่ายที่ให้ความเชื่อใจอยู่ในสถานะที่ต้องพึ่งพาอีกฝ่ายที่ปฏิสัมพันธ์ด้วยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สถานะที่พึ่งพามีอยู่ก่อนแล้ว และนี่เองที่ทำให้ความเชื่อใจไม่ใช่สิ่งที่สามารถเลือกได้ มันเป็นเรื่องที่มีอยู่แล้วที่มาพร้อมกับสถานะพึ่งพาที่ไม่อาจเลือกให้เป็นอื่นจนกว่าจะมีบางสิ่งบางอย่างมาหักล้าง ตัวอย่างที่เรอยกมาคือเด็กทารก กับ สตรี

แบร์อ้างว่าเด็กทารกต้องพึ่งพาเจตนาดีของพ่อแม่อย่างแทบจะสิ้นเชิง เด็กทารกไม่อยู่ในสถานะที่จะดูแลสิ่งใดก็ตามที่พวกเขาแคร์ได้โดยปราศจากความช่วยเหลือของพ่อแม่ หรือโดยการหักหาญให้พ่อแม่ทำเช่นนั้นต่อให้พวกเขาไม่ต้องการจะทำ ซึ่งสนับสนุนสิ่งที่แบร์อ้างว่าความเชื่อใจไม่ใช่สิ่งที่ได้มาด้วยความสำเร็จ แต่คือสิ่งที่อยู่ที่นั่นอยู่แล้วจนกว่าจะถูกทำลายลง แบร์อ้างว่าความเข้าใจเรื่องนี้มีผลสำคัญสำหรับการเข้าใจว่าความเชื่อใจนั้นเป็นไปได้อย่างไร การรักษาความเชื่อใจที่ได้รับมาแล้วไว้นั้นง่ายกว่าการสร้างความเชื่อใจขึ้นมาจากศูนย์และการทำลายความเชื่อใจให้หมดไปก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยากเย็นแต่อย่างใด ลักษณะเช่นนี้ชี้ว่าหากไม่ใช่เพราะความเชื่อใจในบางรูปแบบนั้นดำรงอยู่ก่อนแล้วในแบบที่คล้ายกับสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และหากไม่ใช่เพราะความเชื่อใจรูปแบบที่ว่านั้นสามารถแผ้วถางทางไปสู่ความเชื่อใจรูปแบบใหม่ตามมาได้ จะเป็นเรื่องน่าอัศจรรย์มากทีเดียวที่ความเชื่อใจจะ

บังเกิดขึ้นได้ เธอกล่าวว่าการชะลอความรู้สึกไม่เชื่อใจให้ไม่บานปลายกลายเป็นการหมดความเชื่อใจนั้นเป็นสิ่งที่อธิบายได้ง่ายกว่ามากเมื่อเทียบกับการเปลี่ยนจากความไม่เชื่อใจโดยสิ้นเชิงมาเป็นความเชื่อใจในขอบเขตจำกัดดังที่ทฤษฎีของฮอบส์มีนัยถึง ซึ่งเมื่อเข้าใจเช่นนี้ เราก็สามารถมองแนวโน้มที่มนุษย์ที่โตเป็นผู้ใหญ่แล้วที่เชื่อใจพระผู้เป็นเจ้าจึงเข้าใจได้ว่าเป็นสิ่งตกค้างของความเชื่อใจที่พบในเด็กทารกผู้ที่พร้อมจะถือว่าบุคคลสำคัญที่ทรงอิทธิพลในชีวิตของตนและผู้ที่ต้องพึ่งพาพวกเขาอย่างจำเป็นเช่นพ่อแม่มีเจตนาที่คิดดีต่อตนอยู่ก่อนแล้ว

แบร์ชี้ว่าความเชื่อใจที่เด็กทารกมีให้แก่พ่อแม่จะดำเนินต่อไปเรื่อยๆ แม้ว่าเด็กโตขึ้นและพ่อแม่ไม่จำเป็นต้องดูแลทุกสิ่งทุกอย่างให้เหมือนในขณะที่ยังช่วยเหลือตนเองไม่ได้แล้ว แต่เด็กก็ยังคงมอบหมายเรื่องที่สำคัญสำหรับกับตนเองให้พ่อแม่ดูแลอยู่ดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสุขภาพ การศึกษา อาหารการกิน ที่อยู่อาศัยเครื่องนุ่งห่ม เพราะการที่พ่อแม่เลี้ยงมาจนถึงตอนนั้นมันเป็นหลักฐานว่าพ่อแม่รักลูก และสวัสดิภาพของลูกก็เป็นผลประโยชน์ของพ่อแม่ด้วยจากความรักนั้นที่ทำให้ประโยชน์ของลูกกับพ่อแม่เป็นเรื่องเดียวกันและทั้งสองฝ่ายมีความปรารถนาเดียวกัน ความปรารถนาดีที่มีต่อเรื่องและผู้เป็นลูกได้ให้ความสำคัญที่มีมาอย่างต่อเนื่องจึงเป็นเครื่องย้ำเตือนให้ผู้เป็นลูกยังคงรู้สึกเชื่อใจพ่อแม่ไปจนกว่าวันที่ความเชื่อใจนั้นจะถูกหักหลังอย่างชนิดที่ไม่อาจเข้าใจเป็นอื่นได้ การดูแลที่พ่อแม่ให้แก่ลูกเมื่อยังเป็นทารกก่อนหน้านั้นอาจกลายเป็นเหตุผลทางศีลธรรมข้อหนึ่งสำหรับลูกที่จะทำสัญญากับพ่อแม่เมื่อเขาโตขึ้นและพ่อแม่แก่ลงที่กลายเป็นฝ่ายที่ต้องพึ่งพาลูกแทน ถึงตอนนี้ความสัมพันธ์จึงกลายเป็นเรื่องของข้อตกลงพันธสัญญาว่าลูกจะดูแลพ่อแม่ตอนแก่เฒ่า แต่การที่พ่อแม่เลี้ยงลูกมาจนถึงตอนนี้ไม่เคยมีสถานะเป็น “ข้อพิจารณา” ที่นำไปสู่การตกลงทำสัญญาดังกล่าวและเป็นไม่ได้ เพราะสิ่งที่พ่อแม่ได้ทำให้ต่อลูกนั้นไม่ใช่สิ่งที่เคยตกลงกับลูก และเป็นสิ่งที่ทำให้ต่อให้จะรู้ว่าไม่มีอะไรรับประกันได้แน่นอนว่าจะได้มีโอกาสได้รับการตอบแทนบุญคุณจากลูกหรือไม่ สิ่งที่คนเป็นพ่อแม่จะทำในขณะที่ได้อยู่ด้วยกันมันก็ได้เปลี่ยนแปลงไปอยู่ดี (1986, p. 243) สำหรับพ่อแม่มันคือหน้าที่ที่ได้เลือกแล้วว่า จะทำ ไม่ว่าลูกจะชอบหรือไม่ชอบ จะต้องการหรือไม่ต้องการ ความจำเป็นทำให้ผู้เป็นลูกต้องเชื่อใจพ่อแม่ไปเช่นดังกล่าวและได้เกิดพัฒนาการความสัมพันธ์ในความเชื่อใจในลักษณะนี้เสมอ ไม่ใช่เรื่องที่ถูกผู้เป็นลูกจะรับหรือไม่รับก็ได้ตามอำเภอใจ

นอกจากนี้ ตัวอย่างของเด็กทารกเชื่อใจพ่อแม่ยังยืนยันว่า ความเชื่อใจไม่ใช่สิ่งที่สามารถเลือกได้ว่าจะให้ใครหรือไม่ให้ใคร เราไม่สามารถเชื่อเชิญให้ใครมาเชื่อใจเราได้ แบร์กล่าวว่า หากคิดถึงความเชื่อใจว่าเป็นการตอบรับคำเชื่อเชิญให้เชื่อใจ คำตอบรับนี้จะเป็นเพียงการยืนยันความเชื่อใจที่มีให้อยู่

แล้วแก่คนที่กล่าวคำเชื่อเชื่อนั้น ไม่เช่นนั้น คำตอบที่ได้จะเป็นคำถามกลับว่า “ทำไมต้องเชื่อใจ จะเชื่อใจได้อย่างไร และมีเหตุผลอะไรที่ต้องเชื่อใจด้วย?” (1986, p. 244) แบริอ้างว่าความเชื่อใจที่เรามีให้กับเพื่อนและสมาชิกในครอบครัว รวมถึงความเชื่อใจที่เรามีให้แก่คนอื่นในสังคมมากพอที่จะมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนที่ทำพร้อมกันกับพวกเขา ก็มีลักษณะเช่นนี้ (1986, p. 246) คำอธิบายแบบของฮาร์ดินและมารูซิคจึงไม่ถูกต้อง ความเชื่อใจไม่ได้เกิดขึ้นเมื่อมีเงื่อนไขทางสังคมหรือเงื่อนไขทางความสัมพันธ์ที่เหมาะสม แต่ความเชื่อใจที่เกิดขึ้นในเงื่อนไขที่ต่างกันต่างหากที่ต้องมีข้อสมมติล่วงหน้าถึงความเชื่อใจที่เป็นเงื่อนไขในฉากหลังที่ต้องมีอยู่ก่อนซึ่งมีลักษณะแบบที่แบร์กล่าว หากเงื่อนไขทางสังคมที่ประกอบด้วยชนบ จาริต รวมถึงเงื่อนไขทางกฎหมายคือสิ่งที่ต้องมีอยู่ในฉากหลัง สิ่งเหล่านี้ต้องการเงื่อนไขในฉากหลังที่เป็นพื้นฐานมากยิ่งขึ้น คือ ความเชื่อใจชนิดที่เป็นธรรมชาติมากกว่าและเป็นเรื่องของความสมัครใจน้อยกว่าซึ่งรูปแบบที่ชัดที่สุดคือความเชื่อใจที่เด็กทารกมีให้กับพ่อแม่ที่เลี้ยงดูตน

แบร์อ้างว่าสตรีก็เช่นเดียวกับทารกที่ต้องเชื่อใจคนที่ตนพึ่งพาซึ่งคือคนใกล้ชิดตัวที่เป็นผู้ชาย เพราะสตรีไม่อยู่ในสถานะที่จะเป็นคู่ตกลงหรือคู่สัญญาในการแลกเปลี่ยนความเชื่อใจกับผู้ชายได้ เราจึงไม่สามารถคิดถึงความเชื่อใจที่สตรีมีให้แก่ผู้ชายคนสำคัญในชีวิตในรูปของการตอบรับคำเชื่อเชื่อนให้มอบความเชื่อใจให้แก่เขา แต่ความเชื่อใจนี้จะต้องมีอยู่แล้วในความสัมพันธ์ระหว่างสตรีกับผู้ชายคนใกล้ชิดตัว รวมถึงในความสัมพันธ์ระหว่างทาสกับนายทาส ลูกจ้างกับนายจ้าง รวมไปถึงพลเมืองกับผู้ปกครองที่มีอำนาจเหนือชีวิตและความตาย ในฐานะที่เป็นผู้ที่ด้อยกว่า ทาส ลูกจ้าง ผู้ถูกปกครอง จำเป็นต้องเชื่อใจคนที่มีอำนาจอย่างนายทาส นายจ้าง ผู้ปกครอง ในการให้และดูแลสวัสดิภาพรวมถึงการปฏิบัติที่เหมาะสมแก่พวกเขา และการเห็นแก่ประโยชน์ของพวกเขา ในทางกลับกัน คนที่มีอำนาจก็คาดหวังว่าฝ่ายที่อยู่ใต้อำนาจจะทำตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดีตามความเชื่อมั่นของตน และพวกเขาก็ไม่สามารถขาดอีกฝ่ายเช่นกัน หากฝ่ายผู้น้อยทำหน้าที่ได้เป็นที่น่าพอใจ และผู้มีอำนาจได้ปฏิบัติไปในทางที่ดีต่อผู้น้อย ความเชื่อใจที่แต่ละฝ่ายมีต่อกันก็อาจจะขยายไปยังเรื่องอื่นๆต่อไปได้ หรือเรื่องของคนที่ประสบภัยกำลังรอความช่วยเหลือ เขาก็ได้แต่ตั้งความเชื่อใจไว้กับคนแปลกหน้าว่าจะมีสักคนที่เข้ามาช่วยเหลือ และความเป็นความตายของเขาก็ขึ้นอยู่กับคนที่จะมาช่วยเหลือ นั่น ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายจะเป็นอย่างไรต่อไปก็คงจะพัฒนาไปได้ในลักษณะเดียวกันกับในกรณีก่อนหน้า แต่สิ่งที่สำคัญคือเขายอมเชื่อใจต่อคนที่มาช่วยชีวิตในเรื่องอื่น ๆ ต่อจากนั้นด้วย เพราะการช่วยชีวิตคือข้อพิสูจน์ว่าผู้ช่วยชีวิตนั้นมีเจตนาดีต่อเขา และเขายอมไม่มีทางที่จะไม่เชื่อมั่น

ในเจตนาดีนั้นจนกว่าจะถูกหักล้าง แบริอ้างว่าในกรณีเหล่านี้ แม้ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายเกิดขึ้นในโดยพันธสัญญาหรือข้อตกลงที่เท่าเทียม ก็ไม่ได้สร้างความแตกต่างต่อความเชื่อใจที่พวกเขาให้แก่กัน ซึ่งจะไม่มีทางจำกัดอยู่แต่เฉพาะสิ่งที่อยู่ในข้อตกลงหรือพันธสัญญา แต่รวมไปถึงเรื่องอื่น ๆ ที่ต่อเนื่องกันซึ่งก็จำเป็นต้องเชื่อใจอยู่ในลักษณะเดียวกันด้วย ที่อวกงยขึ้นมาด้วยตัวของมันเองจากข้อตกลงแม้จะไม่ได้ตั้งใจจะมีความเชื่อใจในแง่นี้ก็ตาม โดยถึงที่สุดแล้ว ความเชื่อใจเหล่านี้ที่เกิดขึ้นมาเมื่อมีขึ้นแล้วก็จะดำรงอยู่ต่อไปได้ หรือจะงอกงามในทางที่ดีได้เมื่อต่างฝ่ายต่างได้รับรู้ซึ่งกันและกันถึงเรื่องอีกฝ่ายคาดหวังกับตนในการที่จะเชื่อใจกันและกัน โดยไม่จำเป็นว่าความสัมพันธ์บนความเชื่อใจดังกล่าวจำเป็นต้องเกิดขึ้นมาบนฐานของสัญญาที่ทำต่อกัน กล่าวโดยสรุป ความเชื่อใจที่เกิดขึ้นในรูปนี้เป็นไปได้สำหรับทุกกรณีรวมถึงคนที่มิสถานภาพทางอำนาจเสมอกันและไม่เสมอกัน และมีทั้งที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน และที่ไม่ได้ถูกแสดงออกอย่างชัดเจน แต่ความเชื่อใจก็ยังคงอยู่ที่นั่น

แบริอ้างว่าความเชื่อใจที่เธออธิบายมานี้มีความเป็นเหตุเป็นผลในตัวเองอยู่ แม้จะไม่มีหลักฐานรองรับแบบเดียวกับความเชื่อใจตามคำอธิบายของฮาร์ดินและมารูซิค การให้เหตุผลเรื่องนี้ของแบริจำเป็นมากสำหรับสิ่งที่เธอเสนอจะรับฟังได้ แบริอธิบายความมีเหตุผลมีผลนี้โดยใช้ตัวอย่างของสามีที่เชื่อใจภรรยาให้เลี้ยงดูลูกให้ (1986, p. 254) สมมติว่าสามีให้ความไว้วางใจภรรยาให้เป็นคนดูแลลูกชายของพวกเขา และอนุญาตให้เธอใช้ดุลยพินิจตามที่เห็นสมควรในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูก เกิดภรรยาทำในสิ่งที่ขัดแย้งกับที่เขาเชื่อใจให้เธอทำ แบริถามว่าแล้วเมื่อใดจึงจะถือได้ว่าความเชื่อใจที่สามีผู้นี้ให้แก่ภรรยาของตนในการเลี้ยงดูลูก “ไม่มีเหตุผล” (not sensible) อีกต่อไป? และตอบคำถามนี้ว่า แม้สามีจะพบว่าภรรยาทำในสิ่งที่ขัดแย้งกับที่เขาเชื่อใจให้เธอทำ แต่ถ้าสิ่งที่พวกเขาเห็นต่างกันนั้นเป็นเรื่องเล็กน้อยเกี่ยวกับว่าควรเลี้ยงลูกแบบใดจึงจะดีที่สุด หรือถ้าสามีมีเหตุผลที่จะคิดว่าภรรยาซึ่งเห็นต่างจากเขานั้นรู้ดีกว่าเขาในเรื่องนั้น ในกรณีเช่นนี้ การที่เขาให้ดุลยพินิจในการตัดสินใจแก่เธอต่อไปก็ย่อมยังถือเป็นการเชื่อใจที่มีเหตุผลอยู่ หรือสมมติแม้สามีอาจจะมีความเชื่อใจที่จะคิดว่าดุลยพินิจที่ให้แก่ภรรยาของตนนั้น เธอนำไปใช้ในแบบที่เขาไม่เข้าใจหรือไม่เห็นด้วย แต่เธอก็ยังคงใช้ดุลยพินิจที่ให้ไปเพื่อจุดประสงค์ในดูแลลูกของพวกเขาแบบที่เขาเชื่อใจให้เธอทำ ความเชื่อใจที่เขาให้ไปนี้ก็ยังคงมีเหตุผลอยู่ได้อีก แบริเชื่อว่าสามีผู้นี้จะถือว่าเชื่อใจภรรยาของตนให้เลี้ยงลูกในแบบที่ไม่มีเหตุผลรองรับก็ต่อเมื่อเขามีหลักฐานว่าเธอมีจุดประสงค์อื่นอยู่ที่ปฏิบัติต่อลูกของพวกเขาในแบบที่เขาไม่เห็นด้วย หรือมีความเข้าใจที่ต่างจากที่เขาได้โดยสิ้นเชิงเกี่ยวกับว่าแบบใดที่เรียกว่าเป็นพัฒนาการที่ดีของลูก หรือความสัมพันธ์พ่อ-ลูกที่ดี เช่น หากเธออบรมสั่งสอนให้ลูกกระด้างกระเดื่อง

หรือพยายามโค่นอำนาจเขา หรือทำสิ่งที่ขัดต่อคุณค่าที่เขายึดถือ เช่นนี้ย่อมสมควรที่เขาจะเลิกเชื่อใจเธอ และเปลี่ยนไปมอบหมายหน้าที่เลี้ยงดูลูกให้คนอื่นที่ไว้ใจได้มากกว่า หากเขายังคงเชื่อใจให้เธอทำหน้าที่นี้ต่อไป เมื่อนั้นความเชื่อใจนี้จึงจะกลายเป็นความเชื่อใจที่ขาดเหตุผลรองรับ และการที่ความเชื่อที่เขาเคยมีเกี่ยวกับบุคคลที่ก่อนหน้านี้เขาเคยเชื่อใจในแรงจูงใจและจุดประสงค์ที่คนเหล่านั้นมีเมื่อพวกเขาดูแลสิ่งที่เขามอบหมายให้ดูแลให้แทนตัวเองนั้นมันไม่มีฐานรองรับที่เคยมีมานั้นเองที่เปลี่ยนสถานะของความเชื่อใจที่เคยมีเหตุผลของเขาให้ไม่มีเหตุผลอีกต่อไป (1986, pp. 253-4)

แต่แปรอ้างว่าสมมติสามีเกิดมีความระแวงสงสัยต่อภรรยาแต่เขายังคงมีความเชื่อมั่นว่าหากเกิดความขัดแย้งกันขึ้นระหว่างแรงจูงใจในตัวของภรรยาผู้ที่เขาเชื่อใจ แรงจูงใจอันที่เป็นอันตรายนั้นจะแพ้ให้กับแรงจูงใจที่จะยอมคล้อยตาม เช่น ถ้าภรรยาทำให้สามีระแวงจนสูญเสียความเชื่อใจแล้วเธอจะต้องพบกับความยากลำบากด้านการเงินหรือต้องสูญเสียลูก เช่นนั้นแล้วเธอย่อมจะประพฤติดนเป็นภรรยาที่ซื่อสัตย์ในหน้าที่ต่อไป ความเชื่อใจที่สามียังคงให้แก่ภรรยาอยู่ก็จะถือว่ามีเหตุผล (rational) นั่นคือหากว่าฝ่ายสามียังมั่นใจได้ว่าภรรยาของตนมีบางสิ่งของเธอห่วงใยอยู่ และการดูแลสิ่งนั้นจะทำได้ถ้าเขาหมดความเชื่อใจในตัวเธอ ความจริงข้อนี้จะทำให้สามียังคงอยู่ในสถานะที่สามารถมั่นใจได้ว่าภรรยาจะไม่ยอมเสี่ยงให้ถูกจับได้ว่าเป็นคนไว้ใจไม่ได้ นั่นคือ เขายังมีเครื่องป้องกันไม่ให้ภรรยาทรยศต่อความเชื่อใจของเขา ขณะที่เขาก็สามารถเข้มงวดตรวจตราต่อสิ่งที่เขาเชื่อใจให้เธอทำมากกว่าเดิม โดยยังคงไว้ซึ่งความเชื่อใจที่ให้ไปอยู่ (1986, p. 254)

สุดท้าย แปรอ้างว่าแม้เมื่อผู้ให้ความเชื่อใจและผู้ถูกเชื่อใจสงสัยกันและกันว่าพร้อมที่จะทำอันตรายอีกฝ่ายถ้าสมมติสามารถทำเช่นนั้นแล้วรอดตัวไปได้ ความเชื่อใจนั้นก็ยังคงมีเหตุผลอยู่ได้ถ้าฝ่ายที่ถูกเชื่อใจสามารถปกปิดการละเมิดความเชื่อใจของตนไว้ได้ และฝ่ายที่ถูกเชื่อใจสามารถให้การชู่ว่าจะแก้แค้นการถูกทรยศต่อความเชื่อใจ แต่ถ้าบุคคลที่ถูกเชื่อใจซึ่งแท้จริงแล้วไม่คู่ควรได้รับความเชื่อใจนั้นเกิดไม่มีเพียงทักษะในการปกปิดการละเมิดความเชื่อใจของตน แต่ยังมีทักษะในการขึ้นนำการละเมิดเหล่านั้นไปในทางที่เพิ่มอำนาจของตนเองและเพิ่มความสามารถของตนเองที่จะหลบหลีกหรือปกป้องตนเองจากการพยายามแก้แค้นของผู้ที่ให้ความเชื่อใจด้วย เมื่อนั้นความสัมพันธ์แบบเชื่อใจระหว่างทั้งสองฝ่ายจึงจบลง และมักลงเอยด้วยการที่ผู้ให้ความเชื่อใจหันไปใช้มาตรการลงโทษทางกฎหมายต่อผู้ที่ถูกเชื่อใจ” (1986, p. 255) ซึ่งเมื่อมาถึงจุดนี้ การเชื่อใจต่อไปก็จะถือเป็นความเชื่อใจที่ไม่มีเหตุผลรองรับแล้ว

จากตรรกะนี้ แบร์ชี้ว่าสิ่งที่แยกความเชื่อใจที่มีเหตุผลกับความเชื่อใจที่ไม่มีเหตุผลออกจากกันคือ บททดสอบเรื่องการสามารถแสดงออกได้โดยไม่ต้องปกปิด ซึ่งเธออธิบายว่า “ความสัมพันธ์แบบเชื่อใจอันหนึ่งจะเป็นสิ่งที่เลวร้ายทางศีลธรรมเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพึ่งพาในคุณสมบัติของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะอ่อนแอลงเมื่อฝ่ายที่ถูกพึ่งพารู้ว่าอีกฝ่ายกำลังพึ่งพาตนอยู่” (Baier, 1986, p. 255) กล่าวคือ เมื่อแต่ละฝ่ายต่างพึ่งพาในคุณสมบัติที่เป็นเชิงบวก เช่น ความรัก ความห่วงใยในประโยชน์ร่วมกัน หรือความภาคภูมิใจในอาชีพโดยการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพของอีกฝ่าย หากสิ่งที่เป็นพื้นฐานของการพึ่งพานี้ถูกเปิดเผย จะไม่ส่งผลเป็นการบ่อนทำลายคุณสมบัติเหล่านี้ในตัวของผู้ถูกพึ่งพา แต่จะยิ่งสร้างความแข็งแกร่งให้แก่คุณลักษณะอันนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง คุณสมบัติที่ถูกพึ่งพาเหล่านี้จะยังอยู่ต่อไปได้เมื่อถูกเปิดเผยแล้วว่าเป็นสิ่งที่อีกฝ่ายพึ่งพาให้เราทำสิ่งที่เขาคาดหมายจากเรา ในทางกลับกัน ลักษณะที่บอกลถึงความด้อยคุณภาพในฝ่ายที่ถูกพึ่งพา เช่น ความง้อเขลาเบาปัญญา ความกลัว ความมีเดบอดเช่นที่เกิดจากความหลงและอคติ ความไม่รู้ และความเชื่อคนง่าย หากถูกเปิดเผยว่าเป็นสิ่งที่อีกฝ่ายพึ่งพาให้เราทำสิ่งที่ถูกคาดหวัง ลักษณะเหล่านี้จะไม่สามารถอยู่ต่อไปได้ แบร์ชี้ว่าบททดสอบนี้คือสิ่งที่วัดความมีศีลธรรมของความเชื่อใจ ความเชื่อใจที่ไม่ผ่านบททดสอบนี้ เป็นความเชื่อใจที่ไร้ศีลธรรม ซึ่งถือเป็นความเชื่อใจที่ไร้เหตุผลด้วยในเวลาเดียวกัน อนึ่ง แบร์ไม่ได้ฟันธงว่าคุณลักษณะแบบใดที่หากถูกเปิดเผยแล้วอีกฝ่ายจะยอมรับได้ หรือยอมรับไม่ได้ เธอตระหนักว่าเรื่องนี้ต้องขึ้นกับบริบท ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของสิ่งที่ถูกให้คำที่ถูกละเมิดให้อีกฝ่ายดูแลด้วยความเชื่อใจ และขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์รูปแบบอื่นๆ ที่ฝ่ายที่เชื่อใจและฝ่ายที่ถูกเชื่อใจมีต่อกันด้วย (1986, pp. 256-7)

โอนีส (O' Neill, 2002) ชี้ว่าบางครั้งเราสามารถเชื่อใจผู้อื่นได้โดยไม่ต้องคิดไว้ก่อนว่าพวกเขามีเจตนาดีต่อเรา เช่น เมื่อเราเชื่อใจคนแปลกหน้า หรือเมื่อเราใช้งานอินเทอร์เน็ตที่เราอาจไม่ได้เชื่อเลยว่าแพลตฟอร์มต่างๆ บนอินเทอร์เน็ตที่เก็บข้อมูลส่วนตัวของเราไปเป็นจำนวนมากนั้นมีเจตนาดีที่จะช่วยปกป้องข้อมูลเหล่านั้นไว้จากมือมิฉฉาซีพอย่างสุดความสามารถ แต่ถึงกระนั้น เพราะเราจำเป็นต้องใช้อินเทอร์เน็ตในการทำงานและในการใช้ชีวิต เราจึงยอมรับที่จะมอบข้อมูลส่วนบุคคลที่ตนถือว่ามีความสำคัญไว้ในการจัดการดูแลของแพลตฟอร์มอินเทอร์เน็ต แต่ทัศนคติที่เรามีนี้ก็ยังคงเรียกว่าความเชื่อใจได้ ความเชื่อใจจึงไม่จำเป็นต้องอาศัยเจตนาดี ในทางกลับกัน โจนส์วิจารณ์แบร์มาจากอีกด้านหนึ่งว่า การอธิบายความเชื่อใจผ่านการการมอบความไวใจให้ดูแลสิ่งมีค่าบางอย่างของผู้มอบความไวใจ (entrusting) แบบที่แบร์ทำอธิบายข้อเท็จจริงที่คำอธิบายว่าด้วยความเชื่อใจควร

อธิบายได้ได้เพียงจำกัด เช่น 1) ความเชื่อใจและความไม่เชื่อใจเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามแต่ไม่ได้ขัดแย้งกัน 2) ความเชื่อใจไม่ใช่สิ่งที่สามารถมีได้โดยสมัครใจ และ 3) ความเชื่อใจจะนำมาซึ่งความเชื่อที่ด้านทานหลักฐานจนมากผิดปกติได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสองข้อแรก กล่าวคือ ทฤษฎีของแบร์สนใจคนที่ถูกเชื่อใจมากกว่าจุดยืนที่ผู้ให้ความเชื่อใจมีอันทำให้มองข้ามหัวใจสำคัญในเรื่องการมองในแง่ดีต่อเจตนาดีของคนที่คุณเชื่อใจจึงทำให้ไม่ต่างจากการพึ่งพาอาศัยมากพอทั้งที่นี่เองคือหนึ่งในข้อวิจารณ์ของแบร์ต่อฮาร์ดีน นอกจากนี้ โจนส์ชี้ว่าถ้าความเชื่อใจเป็นเรื่องของการให้ความไว้วางใจให้ทำ ใครจะไว้วางใจเรื่องใดที่สำคัญให้ใครทำได้ไม่เกี่ยวว่าจะเชื่อใจเขาหรือไม่ แค่มอบให้ก็จบ สบายใจหรือไม่นั่นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เพราะการมอบความไว้วางใจให้ทำเป็นการกระทำและการกระทำเป็นสิ่งที่ตั้งใจได้ จึงขัดกับที่แบร์เองอ้างว่าความเชื่อใจเป็นเรื่องที่มีโดยสมัครใจไม่ได้ และสถานการณ์ที่แบร์ได้หยิบยกมาเพื่ออธิบายเกณฑ์ประเมินทางจริยธรรมที่ว่าเมื่อพบว่าอีกฝ่ายได้อาศัยการปิดบังหรืออำนาจในการรักษาความเชื่อใจจะไม่ควรนับว่าความสัมพันธ์ของความเชื่อใจนั้นควรจะดำเนินต่อไป โจนส์วิจารณ์เกณฑ์นี้ว่า เมื่อความสัมพันธ์ถูกรักษาได้โดยการพึ่งพาอาศัยเรื่องเหล่านี้ นั่นเท่ากับความเชื่อใจไม่ได้มีอยู่อีกแล้ว นี่จึงทำให้อธิบายได้ว่าทฤษฎีของแบร์ไม่สามารถแยกแยะความต่างระหว่างความเชื่อใจกับการพึ่งพาอาศัยได้ดีพอ แต่โจนส์เห็นว่าในส่วนของงานที่ความเชื่อใจทำให้เกิดความเชื่อที่ต่อต้านหลักฐานจนมากผิดปกติ ทฤษฎีของแบร์มีเหตุผลดีแล้วจากการที่อธิบายการเชื่อใจว่าการให้ความไว้วางใจให้ทำจะเกิดขึ้นบนฐานความเชื่ออีกฝ่ายมีเจตนาดี ความเชื่อใจนั้นได้ทำให้ไม่สงสัยในความผิดของอีกฝ่ายได้อยู่และยังเป็นฐานให้เชื่อว่าอีกฝ่ายไม่น่าจะทำเรื่องผิดอีกด้วย โจนส์เห็นด้วยในประเด็นนี้ แต่ชี้ว่าความเชื่อใจไม่น่าจะนำไปสู่ความเชื่อที่ต่อต้านหลักฐานจนมากผิดปกติดังที่แบร์อ้าง (Jones, 1996, pp. 15-20)

ทฤษฎีของแบร์กับความไม่สอดคล้องระหว่างทัศนคติ

การตัดสินว่าทฤษฎีของแบร์มีความสอดคล้องหรือไม่ทำได้โดยพิจารณาความสมเหตุสมผลของบททดสอบเรื่องการสามารถแสดงออกได้โดยไม่ต้องปกปิด แบร์อ้างถึงสามกรณีของความเชื่อใจผ่านบททดสอบนี้ และยอมรับว่าคุณสมบัติหรือลักษณะที่ผ่านบททดสอบนี้ได้อาจผันแปรไปตามสิ่งที่ถูกให้ค่าที่บุคคลหนึ่งเชื่อใจให้อีกคนหนึ่งดูแล รวมถึงความสัมพันธ์รูปแบบอื่นๆ ระหว่างสองคนนี้ กระนั้น เธอได้ให้ตัวอย่างว่าคุณสมบัติชนิดใดบ้างที่น่าจะผ่าน และลักษณะชนิดใดบ้างที่น่าจะไม่ผ่าน ลักษณะเหล่านี้จัดอยู่ในประเภทของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบอัตวิสัยของผู้ถูกเชื่อใจ ตามแบบจำลองที่ ดี. อี. เดนนิ่ง (D. E. Denning) สร้างขึ้นสำหรับใช้กับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับ

มนุษย์บนอินเทอร์เน็ต ที่มีทั้งปัจจัยแบบวัตถุวิสัย (objective) กับปัจจัยแบบอัตวิสัย (subjective) ของบุคคลผู้ถูกเชื่อใจและของบุคคลที่ให้ความเชื่อใจตามลำดับ

- 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบวัตถุวิสัยของผู้ถูกเชื่อใจ ได้แก่ ชีตความสามารถ ความปลอดภัย ความพึงพาได้ ความสุจริต ความคาดการณ์ได้ ความเชื่อถือได้ ความตรงต่อเวลา พฤติกรรมที่สังเกตเห็น ความแข็งแรง
- 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบอัตวิสัยของผู้ถูกเชื่อใจ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเมตตา ความดี
- 3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบวัตถุวิสัยของผู้เชื่อใจ ได้แก่ การประเมิน มาตรฐานชุดหนึ่งที่มีอยู่ก่อน มาตรฐานของผู้เชื่อใจ
- 4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบอัตวิสัยของผู้เชื่อใจ ได้แก่ ความเชื่อมั่น ความคาดหวังแบบอัตวิสัย ความน่าจะเป็นแบบอัตวิสัย ความเต็มใจ ความเชื่อ แน่วแน่ม ทัศนคติ ความรู้สึก เจตนา ศรัทธา ความหวัง การพึ่งพาและการพึ่งพิง
- 5) ปัจจัยด้านบริบทของความเชื่อใจที่มีส่วนกำหนดว่าเมื่อใดและเพราะเหตุใดจึงเชื่อใจ ได้แก่ สถานการณ์ที่มีนัยถึงความเสี่ยง โครงสร้าง ความเสี่ยง โดเมนของการกระทำ (Denning, 1993)

บางปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบวัตถุวิสัยของผู้ถูกเชื่อใจ เช่น ความสามารถนั้นไม่ชัดเจนว่าหากนำมาทดสอบกับบททดสอบนี้แล้วจะได้ผลลัพธ์เป็นอย่างไร หาก A พึ่งพา B ในความสามารถของ B และ B รู้ว่า A พึ่งพา B ในคุณสมบัตินี้ ความรู้ที่ดูเหมือนไม่น่าจะบ่อนทำลายความสามารถของ B อันเป็นสิ่งที่ A พึ่งพาก็จริง แต่ก็อาจไม่ได้สร้างความแข็งแรงให้แก่คุณลักษณะที่ว่านี้ด้วยยิ่งเป็นในกรณีของการปฏิบัติที่เป็นไปตามหน้าที่อยู่แล้วที่เกณฑ์ประเมินมีแค่ดูว่าทำหน้าที่ให้ลุล่วงได้หรือไม่ ขณะเดียวกัน เป็นไปได้ว่าความรู้นี้จะบ่อนทำลายความสามารถของ B อันเป็นสิ่งที่ A พึ่งพาก็ได้ด้วย เช่น B อาจต้องการทำให้ A พึ่งพาด้วยการแสดงความสามารถของตนให้ A ได้ประจักษ์ แต่เมื่อถึงจุดที่ B รู้ว่า A พึ่งพาตนที่ความสามารถแล้ว B ก็อาจเพิกเฉยไม่พัฒนาความสามารถของตนต่อไปให้สมกับการพึ่งพาที่ได้รับนั้น จนทำให้ความสามารถของ B พัฒนาไม่ทันกับภารกิจที่เรียกความสามารถที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงไม่อาจตัดสินได้ว่าการเชื่อใจที่ทำบนพื้นฐานของความสามารถจะมีศีลธรรมมากหรือน้อย และผลลัพธ์จากการใช้บททดสอบจะเป็นอย่างไร ซึ่งก็

เป็นไปตามที่แบร์กล่าวไว้ว่า คุณสมบัติหรือลักษณะที่ผ่านบททดสอบนี้ได้อาจผันแปรไปได้ตามสิ่งที่ถูกให้ค่าที่บุคคลหนึ่งเชื่อใจให้อีกคนหนึ่งดูแล รวมถึงความสัมพันธ์รูปแบบอื่นๆ ระหว่างสองคนนี้

การที่แบร์ไม่ให้ความสำคัญกับคุณสมบัติเรื่องความสามารถนั้นเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ เพราะตามทฤษฎีของเธอ การหวังพึ่งความสามารถที่ปราศจากเจตนาดีต่อบุคคลที่พึ่งพาโดยการทำให้ได้ตามที่บุคคลนั้นพึ่งพามากที่สุดเป็นได้เพียงการพึ่งพา ไม่ใช่ความเชื่อใจ แต่การไม่กล่าวถึงปัจจัยเรื่องความสามารถส่งผลอย่างไรต่อคำอธิบายของเธอหรือไม่? แบร์คิดถึงความเชื่อใจจากมุมมองของคนทีเปราะบางจึงต้องพึ่งพาคคนใกล้ชิดผู้ที่สามารถช่วยสร้าง ปกป้องและดูแลสิ่งที่พวกเขาให้ค่าให้ ความสำคัญได้ แต่ก็อาจทำความเสียหายหรืออันตรายแก่สิ่งดังกล่าวได้ด้วยเช่นกัน (1986, p. 237) จุดเริ่มต้นเช่นนี้ทำให้แบร์ดูจะอนุโลมให้คนที่ไม่ต้องมีความสามารถมากนักก็สามารถเป็นผู้ที่ถูกให้ความเชื่อใจในเรื่องที่สำคัญจากคนที่เปราะบางเหล่านี้ได้เพราะพวกเขาไม่มีทางเลือกแต่แรกแล้วว่าจะได้คนแบบใดที่ตนพอจะพึ่งพาได้ แต่แม้จะเป็นจริงว่ามีความสัมพันธ์บางชนิดที่คำอธิบายเช่นนี้ถูกต้อง แต่ถ้าเราต้องมองว่าความเชื่อใจที่มนุษย์ที่อาศัยอยู่ในสังคมมีให้แกกันมีลักษณะเช่นนี้เป็นส่วนใหญ่ จะกลับเป็นจุดอ่อนของทฤษฎีเรื่องความเชื่อใจของแบร์ สมมติว่าคนในสังคมปัจจุบันให้คุณค่าและความสำคัญคือเรื่องสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี แต่เรากลับดูแลสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของเราโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่น เช่น บุคลากรทางการแพทย์ เป็นอย่างมากไม่ได้ ข้อสรุปที่ตามมาไม่ควรเป็นว่า เช่นนั้นแล้วเราก็ควรเชื่อใจบุคคลเหล่านั้นบนพื้นฐานว่าเขามีเจตนาดีที่จะช่วยดูแลสุขภาพให้แก่เรา ส่วนที่ว่าเขามีความสามารถในการทำเช่นนั้นได้หรือไม่อาจเป็นเรื่องสำคัญรองลงไปหรือไม่สำคัญเลย แต่ข้อสรุปที่ควรตามมากกว่าคือเราควรพยายามสลัดให้หลุดจากสภาวะพึ่งพิงเช่นนี้ทันทีที่ทำได้ สิ่งนี้ชี้ว่าคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจที่มีฐานจากความเปราะบางที่แบร์ให้นั้นเองก็มีความเปราะบางภายในอยู่ ที่พร้อมจะทำให้ความสัมพันธ์แบบเชื่อใจกันระหว่างคนในสังคมพร้อมที่จะฉีกขาดได้เมื่อใดที่ความเปราะบางถูกมองเห็นว่าเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง ไม่ใช่สิ่งหนุนเสริมอำนาจเหมือนความเป็นผู้กระทำการเช่นในคำอธิบายของมารูซิค

ในตัวอย่างเรื่องสามีมอบความเชื่อใจให้แก่ภรรยาของตนในการเลี้ยงดูลูก แบร์อ้างว่าถึงแม้ภรรยาจะมีวิธีเลี้ยงดูแตกต่างจากสามี แต่ตราบใดที่เธอยังอยู่ใต้อำนาจของเขาและมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามไม่ใช่ขัดขืน สามีก็ยังคงเชื่อใจให้ภรรยาทำหน้าที่ดังกล่าวต่อไปได้ ซึ่งจะเห็นว่าประเด็นที่ว่าแล้วภรรยามีความสามารถในการเลี้ยงดูลูกให้ได้ดีหรือไม่ถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงเลย แต่ภรรยาที่มีแรงจูงใจให้คล้อยตามสามีเนื่องจากยังต้องพึ่งพาในทางเศรษฐกิจอยู่นั้นอาจเป็นเพราะเธอไม่มี

ความสามารถ ที่ขยายมาถึงความสามารถในการเลี้ยงลูกให้ดีด้วยเพราะเธอจะไม่มีโอกาสฝึกปรือการใช้ดุลพินิจที่เขามอบหมายให้ได้อย่างสมกับความเชื่อใจของเขา ทฤษฎีของแบร์จะบอกว่าสิ่งนี้จะไม่ใช่เหตุผลที่ดีให้สามีไม่เชื่อใจภรรยาของตนให้เลี้ยงลูกให้ ขณะที่ภายใต้ทฤษฎีแบบอื่น เช่น ทฤษฎีของโจนส์ที่จะกล่าวถึงต่อไป ความสามารถทำสิ่งที่ได้รับความเชื่อใจให้รวมอยู่ในเงื่อนไขของความเชื่อใจที่มีเหตุผลด้วย

แคเรน ฟรอสท์-อาร์โนลด์ (Karen Frost-Arnold) ชี้ว่าการที่มันทัศนเรื่องความเชื่อใจทำให้เราต้องเพ่งความสนใจไปที่ความเปราะบาง (vulnerability) และการพึ่งพากันและกัน (interdependency) ของเรา ทำให้คุณสมบัติน่าไว้วางใจ (trustworthy) เป็นทั้งคุณธรรมทางญาณวิทยาและทางจริยศาสตร์ (Frost-Arnold, 2012, p. 1957) การเป็นคุณธรรมทางญาณวิทยาหมายความว่าในบางสถานการณ์ที่มีหลักฐานเป็นจำนวนมากที่ชี้ว่า B เป็นคนที่ไว้วางใจไม่ได้ เช่น สมมติ B เป็นคนเก่งพูดแต่ไม่เก่งทำและเคยติดคุกคดีโกงแชร์ลูกโซ่ และ B เชื่อเชิญให้เราเชื่อใจเขาและนำเงินออมสำหรับใช้ชีวิตหลังเกษียณไปลงทุนกับ B เราไม่สามารถเชื่อใจ B และนำเงินออมทั้งชีวิตไปฝากให้ B ดูแลได้ เพราะ B เป็นคนที่ไร้ประสิทธิภาพและโกลาหล สิ่งนี้หมายความว่าต่อให้เราอยู่ในสถานะที่เปราะบางและจำเป็นต้องพึ่งพา B (เช่นเขาคือสามีที่เลี้ยงดูเรา) และเรารู้ว่าอย่างน้อย A ก็ห่วงสวัสดิภาพของเราอยู่บ้างในฐานะภรรยา เราก็ไม่ควรเชื่อใจ B ให้ดูแลเงินออมทั้งชีวิตของเรา เนื่องจากลักษณะของ B ที่เรารู้จักคือหลักฐานที่หนักแน่นว่าเราไม่ควรทำเช่นนั้น ในกรณีเช่นนี้ ดูเหมือนคำอธิบายแบบฮาร์ดดิ้นจะรับฟังได้มากกว่าว่า จนกว่าจะมีหลักฐานที่บอกว่า B ไว้วางใจได้ เราจึงจะเชื่อใจให้ B ลงทุนเงินเก็บให้เราได้ตรงกันข้าม ถ้าเรายังคงเชื่อใจ B ต่อไปทั้งที่ไม่มีหลักฐานที่บอกเช่นนี้ จะเท่ากับว่าความเชื่อใจที่เรามีให้แก่ B นี้ขาดความมีเหตุผลเชิงความเชื่อ แม้แบร์จะเรียกมันว่าเป็นความเชื่อใจที่มีเหตุผลรับฟังได้ (sensible trust) ก็ตาม

นอกจากนี้ แบร์อ้างว่าความเชื่อใจรูปแบบที่เธอกำลังพูดถึงนั้นคือฉากหลังที่ต้องมีก่อนที่จะเริ่มเชิงสถาบันหรือเงื่อนไขทางสังคมของความเชื่อใจจะทำงานในการทำให้คนหนึ่งมีคุณสมบัติไว้วางใจได้ แต่เราสามารถคิดถึงสถานการณ์ที่สิ่งที่เธออ้างนี้ไม่เป็นจริง สมมติเรารู้ว่าถ้าเรามีสิ่งหนึ่งไม่ว่าจะโดยการเลือกหรือไม่ก็ตามแล้วเรามีแนวโน้มจะให้ค่าให้ความสำคัญอย่างสูงกับสิ่งนั้น และถ้าเราให้ความสำคัญกับสิ่งนั้นแล้วเราจะกลายมาที่มีความเปราะบางที่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ซึ่งคนเหล่านั้นอาจช่วยดูแลสิ่งที่เราให้ความสำคัญนั้นได้ก็จริง แต่ก็อาจทำร้ายเราโดยการปล่อยปละละเลยหรือการล้มเหลวในลักษณะอื่นจนทำให้สิ่งนั้นเสียหายหรือได้รับอันตรายก็ได้เช่นกัน เราจึงปฏิเสธที่จะไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งนั้นเสีย

ตั้งแต่แรกในลักษณะตัดไฟแต่ต้นลมเพื่อที่จะไม่ต้องเชื่อใจให้คนอื่นที่เราไม่วางใจให้มาทำสิ่งนั้นให้แก่เราเมื่อเราคิดว่าเราไม่อยากจะอยู่ในสภาวะต้องพึ่งพาเขา เช่น คู่สามีภรรยาอาจมองว่าโรงเรียนในยุคปัจจุบันบกพร่องในความสามารถที่จะดูแลความปลอดภัยให้แก่ลูกของตน แต่ตัดสินใจจากการปฏิบัติด้านอื่นๆ ของโรงเรียนโดยทั่วไปว่ามีเจตนาดีในการดูแลลูกของตนให้ได้ตามความคาดหวัง ดังนั้น จึงตัดสินใจที่จะตัดไฟแต่ต้นลมโดยการไม่มีลูกเพื่อที่จะไม่ต้องคาดหวังให้โรงเรียนเป็นที่พึ่งพาได้เมื่อถึงวันที่ลูกต้องเข้าโรงเรียน สำหรับคู่สามีภรรยาคุณี้ เรามองเห็นความสอดคล้องของทัศนคติระดับที่หนึ่ง และทัศนคติระดับที่สองของพวกเขาได้ ทัศนคติระดับที่สองของพวกเขาคือ ตัดสินว่า B มีเจตนาดี แต่ขาดคุณสมบัติอื่นที่ทำให้ไม่ควรเชื่อใจให้ทำสิ่งนี้ ดังนั้น พวกเขาจึงมีทัศนคติระดับที่หนึ่งที่เป็นการไม่เชื่อใจ B ที่นำไปสู่การตัดสินใจไม่มีลูก

จะเห็นว่าทฤษฎีของแบร์จะมีความยากลำบากในการอธิบายทัศนคติของสามีภรรยาคุณี้ และนั่นเป็นเพราะสามีภรรยาคุณี้ในปัจจุบันยังไม่ได้อยู่ในสถานะเปราะบางแบบที่แบร์ใช้เป็นฐานพัฒนาทฤษฎีเรื่องความเชื่อใจ จริงอยู่ว่าเมื่อเราอยู่ในสถานะที่เปราะบางที่เป็นได้หลายรูปแบบ เราจะไม่มีทางเลือกนอกจากต้องเชื่อใจคนอื่นให้ทำในสิ่งที่เราทำด้วยตนเองไม่ได้ แต่สิ่งที่แบร์ไม่ได้พิจารณาคือ ในบางสถานการณ์ เรามีโอกาสเลือกได้ว่าเราจะเข้าไปอยู่ในสถานะเปราะบางหรือไม่ การเลือกนี้อาจจะมีศีลธรรมหรือไม่ก็ได้ อาจจะเป็นการเลือกแบบตามอำเภอใจก็ได้ เช่น ขณะที่เราอาจเลือกไม่ได้ที่จะต้องอยู่ในสถานะที่เปราะบางเพราะเรามีพ่อแม่แก่ชราที่เลี้ยงดูเรามาตั้งแต่เล็กแต่น้อยที่ถึงเวลาแล้วที่เราต้องเลี้ยงดูท่านตอบแม้เราเองจะขัดสนเงินทองก็ตามที่ทำให้เราต้องพึ่งพาเจตนาดีของบุคคลที่สามหรือสี่ในการทำเช่นนี้ แต่เราเลือกได้ที่จะไม่ต้องอยู่ในสถานะที่เปราะบางเพราะมีลูกที่ต้องเลี้ยงดูเพิ่มมาด้วยอีก ขอบเขตของการเลือกได้ของคนสองคนในเรื่องนี้อาจไม่เหมือนกัน ผู้หญิงบางคนอาจเลือกไม่ได้ที่จะไม่มีลูกเพราะสามีต้องการลูก แต่ผู้หญิงบางคนสามารถเลือกในเรื่องนี้ได้เพราะสามีก็คิดแบบเดียวกัน ซึ่งข้อนี้อย่างน้อยก็ชี้ว่า ความเชื่อใจเป็นสิ่งที่เรากำหนดให้ตัวเราต้องมีหรือไม่มีได้โดยอ้อมผ่านการกำหนดชนิดของความเปราะบางที่เราจะนำตัวเข้าไปสู่ที่เรียกร้องความเชื่อใจจากเรา

ทฤษฎีของแบร์กับปัญหาการร่วมมือกันระหว่างคนแปลกหน้า

ถ้าหากเราคิดตามที่แบร์ได้หยิบยกมาพูดทั้งหมด ทางออกที่พอจะเป็นไปได้สำหรับการที่คนแปลกหน้าที่เข้ามาเยือนสังคมใหม่จะสามารถได้รับความเชื่อใจได้คือการที่คนที่มาใหม่ได้เสนอสัญญา กับคนท้องถิ่นว่าจะไม่สร้างความเดือดร้อนหรือจะทำอะไรตอบแทนบางอย่างแลกกับการที่ให้คน

ท้องถิ่นให้พักอาศัย ด้วยเหตุที่สัญญาจะเปิดโอกาสให้สามารถมีความเชื่อใจโดยสมัครใจได้ไม่ว่าบริบทจะเอื้อให้กับการที่เชื่อใจเราอย่างน้อยบางส่วนหรือไม่ก็ตาม อย่างไรก็ตาม สิ่งนี้ไม่ใช่ข้อเสนอหลักที่แบร์ได้นำเสนอ เพียงแต่การเสนอหรือตอบรับสัญญานั้นเป็นการสร้างสภาวะยกเว้นที่ทำให้เกิดความเชื่อใจขึ้นโดยเสมือนสมัครใจได้จึงทำให้เป็นเรื่องที่น่าสนใจที่สุดที่จะพิจารณา แต่เรื่องนี้ไม่ใช่ข้อเสนอหลักของแบร์ ถือได้ว่าเป็นเพียงความเชื่อใจในกรณีที่เฉพาะที่ต้องมีเงื่อนไขอันอำนวยการเท่านั้น ความเชื่อใจในกรณีส่วนใหญ่ยังคงเป็นเรื่องเลือกไม่ได้และถูกกำหนดโดยบริบทและสถานการณ์ในต่ออีกฝ่าย ในขณะที่เกิดความสัมพันธ์นั้นๆ ขึ้น ให้ต้องยอมรับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่นการที่ทาสจะเชื่อใจนายทาส ผู้น้อยจะต้องเชื่อใจผู้ใหญ่ ภรรยาจะต้องเชื่อใจสามี ในสถานการณ์ที่ตนเองมีอำนาจน้อยกว่า

ทั้งนี้ เราจะต้องเข้าใจเสียก่อนว่าความสัมพันธ์ระหว่างคนแปลกหน้าเข้ามาใหม่ในสังคมกับคนท้องถิ่นนั้น มีความสัมพันธ์ในลักษณะใด ถ้าเราคิดอย่างผิวเผิน คนที่มาใหม่กับคนท้องถิ่นอยู่ในสถานะที่เป็นคนแปลกหน้าต่อกัน และขึ้นชื่อว่าคนแปลกหน้า มันก็จะเข้ากับข้อเสนอของการอธิบายความเชื่อใจบนฐานพันธสัญญา นั่นคือ ทั้งสองฝ่ายควรจะมีสถานการณ์ที่เท่าเทียมกัน ไม่ได้มีใครที่มีอำนาจมากกว่าใคร ต่างฝ่ายต่างสามารถที่จะเสนอการสัญญาขึ้นมาได้ในลักษณะที่ได้กล่าวไปในลักษณะของการทำความตกลงโดยสมัครใจ ทว่าการพิจารณาเช่นนั้นก็ดูจะไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ได้พิจารณาไปแล้วตั้งแต่ก่อนหน้าว่า ในสถานการณ์ที่เราเข้าไปเยือนสังคมใหม่ที่เรายังไม่ได้เข้าใจอะไรเลยว่าจะสังคมที่ไปเยือนนั้นมีลักษณะอย่างไรจริงๆ ระดับของความต้องการพึ่งพาอาศัยนั้นจะไม่ได้เท่าเทียมกัน คือคนที่มาใหม่นั้นมีเหตุที่ต้องพึ่งพาอาศัยเจตนาดีของคนท้องถิ่นเพราะด้วยความที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการอยู่ในสังคมแห่งนี้ และไม่มีอะไรที่ติดมือมาที่มั่นใจได้แน่นอนว่าจะใช้ได้ในการอยู่ในสังคมใหม่ได้จริงๆ พวกเขาต้องการอาหาร ที่พักอาศัย ตลอดจนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ถึงพอจะรู้ได้ว่าควรจะทำอย่างไรต่อไปได้ ในขณะที่คนท้องถิ่นไม่ต้องเชื่อใจผู้ที่มาใหม่ในลักษณะเดียวกัน คนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะเลือกตัดสินใจเองว่าจะยอมรับคนที่มาใหม่เข้ามาในชุมชนของตนเองไหม ซึ่งถ้าหากยอมรับ ก็เท่ากับว่าจะต้องเชื่อใจคนที่มาใหม่โดยปริยายให้อย่างน้อยที่สุดคนที่มาใหม่นั้นจะไม่ทำให้ชีวิตอันเป็นปกติสุขของคนท้องถิ่นนั้นต้องเป็นอันเสียไป สภาวะเช่นนี้ถ้าเทียบกับคำอธิบายของแบร์แล้วจะทำให้ผู้มาเยือนอยู่ในสถานการณ์ทางอำนาจในลักษณะเดียวกันกับเด็กทารกหรือผู้หญิงหรือมนุษย์ในความสัมพันธ์กับพระเจ้าหรือใครก็ตามที่มีสถานการณ์ทางอำนาจที่ไม่มีสิทธิเลือก (นอกจากจะมองว่าทางเลือกที่ตนเองจะต้องเอาตัวรอดตามลำพังไปเรื่อยๆ ที่ยากจะรับประกันการมีชีวิตรอดในดินแดนใหม่นั้นเป็นทางเลือก) ในขณะที่ฝ่ายของคนท้องถิ่นนั้นสามารถที่จะเลือก

ได้ที่จะยอมรับความสัมพันธ์หรือไม่ แต่ถ้าเลือกแล้วก็จะติดอยู่ในความสัมพันธ์ของความเชื่อใจนั้นเช่นกัน แล้วทำไมคนท้องถิ่นต้องยอมรับการเข้ามาในสังคมของผู้ที่มาจากใหม่ด้วยถ้ามันจะทำให้เรื่องที่สำคัญกับตนแต่จำเป็นต้องมอบหมายให้กับผู้อื่น ซึ่งในที่นี้คือผู้มาใหม่ เกิดขึ้นมา ทั้งที่ก่อนหน้านี้ไม่มีความจำเป็นต้องทำเช่นนั้น กล่าวได้อีกอย่างว่า ต่อให้คิดว่าความเชื่อใจที่จะเกิดขึ้นระหว่างสองฝ่ายนี้ที่มีที่มาจากพื้นฐานของสัญญา คนที่มาจากใหม่ก็ไม่ได้อยู่ภายใต้บรรยากาศที่จะให้สัญญากับคนท้องถิ่นแล้วคนท้องถิ่นจะตอบรับสัญญาได้ เพราะถึงแม้สัญญาจะเป็นสิ่งที่จะทำกันระหว่างคนแปลกหน้า คนท้องถิ่นก็ดูจะไม่มียุทธศาสตร์ที่อันใดที่จะเข้าไปอยู่ในความสัมพันธ์กับคนที่มาจากใหม่ ไม่มีความจำเป็นต้องทำอะไรที่จะต้องสนองตอบต่อสัญญาที่ให้ไว้ ถึงแม้สัญญาจะเป็นเรื่องที่ดีตกลงได้โดยสมัครใจ แต่การที่คนท้องถิ่นจะรับฟังข้อสัญญาที่คนมาใหม่เสนอนั้นดูจะไม่มียุทธศาสตร์เลย อีกทั้งข้อพิจารณาในการทำสัญญานั้นอยู่ภายใต้ประเพณีบางอย่างที่ทำให้คู่สัญญาดูมีความน่าเชื่อถือ เช่นการที่มีอาชีพที่เป็นที่ยอมรับให้ทำเรื่องหนึ่ง ก็จะสามารถเป็นที่ถูกเชื่อใจได้ว่าจะสามารถทำงานหนึ่งได้สำเร็จตามสัญญา แต่คนที่มาจากใหม่นั้นไม่อาจแน่ใจได้ว่าสิ่งที่ตนจะเสนอตัวจะทำให้กับคนท้องถิ่นนั้นจะสอดคล้องกับสามัญสำนึกหรือสิ่งที่คนท้องถิ่นยึดถือยอมรับหรือไม่ จึงไม่ใช่เรื่องที่จะสัญญาได้ ให้สัญญาไปก็ไม่มีใครที่จะตอบรับได้ นอกจากว่าความสัมพันธ์ของความเชื่อใจนี้จะเปลี่ยนไปเป็นความเชื่อใจบนฐานที่มีผลประโยชน์ร่วมกันจากการที่คนท้องถิ่นเห็นสิ่งสำคัญของเราเป็นเรื่องที่สำคัญกับเขาด้วยแบบตอนที่เด็กได้โตขึ้น หรือเมื่ออยู่นานไปจนกระทั่งทั้งเราและคนท้องถิ่นสามารถมองซึ่งกันและกันด้วยสภาพทางอำนาจที่เท่ากันแล้ว ที่ภาพของการที่เราเป็นคนที่มาขออาศัยในชุมชนได้หมดลงไปและมองเห็นเป็นคนด้วยกันแล้ว ความไม่สมมาตรที่วานี้ถึงจะหายไปแล้วการสัญญาโดยสมัครใจถึงจะเป็นไปได้ ซึ่งถ้าหากคนท้องถิ่นไม่ได้ต้องการที่จะยอมรับที่จะต้องเชื่อใจผู้มาใหม่แต่แรก ความเชื่อใจก็จะไม่มีวันพัฒนาเปลี่ยนแปลงมาอยู่ในรูปดังกล่าวได้ เพราะความสัมพันธ์จะไม่มีตั้งแต่แรก และจุดนี้เองที่ทำให้คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของแบร์ไม่น่าเชื่อถือสำหรับนำมาใช้กับการกระทำร่วมในกรณีนี้

ในงานเขียนแนวต่างโลกที่ตัวเอกถูกอัญเชิญมาเป็นผู้กล้า เช่นที่ปรากฏในตอนต้นของอนิเมะเรื่องสเกิลโงสตุคพิศดารกับมืออาหารในต่างโลก³⁷ ตัวเอกถูกอัญเชิญมาพร้อมกับอีกสามคนให้มาเป็นผู้กล้าโดยราชสำนักของประเทศหนึ่งในโลกใหม่เพื่อช่วยปราบปีศาจ (จุดประสงค์ที่แท้จริงคือเอามาเพื่อใช้เหล่าผู้กล้ามารบกับประเทศเพื่อนบ้าน หรืออย่างน้อยนั่นคือสิ่งที่คนท้องถิ่นภายนอกบอกกับตัวเอก) ตัวเอกของเรื่องถูกพบว่าไม่มีสกิลเน็ตซูปเปอร์ที่สามารถสังของจากซูปเปอร์มาร์เก็ตออนไลน์ใน

³⁷ ไลท์ โนเวลเขียนโดย เรน เอกุจิ (2016) เนื้อหาส่วนนี้จากหน้า 1-7

โลกเดินที่ไหนหรือเมื่อไหร่ก็ได้ ซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่ง แต่ฝ่ายราชสำนักผู้อัญเชิญมาเห็นว่ามันไม่ใช่ความสามารถที่จะเอาไว้อุ้มได้ จึงไล่ตัวเอกออกมาจากวังและทิ้งให้ดิ้นรนเอาตัวรอดในโลกภายนอกด้วยตนเอง ในงานเขียนเรื่องแต่งอีกหลายเรื่องก็เปิดเรื่องในลักษณะเดียวกันแต่ฝ่ายผู้อัญเชิญได้จับผู้มาใหม่ไปขังคุกแล้วเตรียมที่จะประหารทิ้งไปแบบเสียบๆ ก็มี แม้ว่าฝ่ายผู้มาเยือนจะไม่ได้มีทางเลือกอื่นนอกจากจะต้องเชื่อใจคนที่อัญเชิญพวกเขา มา โดยเหตุผลที่ฝ่ายผู้อัญเชิญทำเช่นนี้ก็เพื่อที่จะสร้างสถานการณ์ให้ตนไม่ต้องเชื่อใจผู้ที่มาใหม่ในเรื่องใดๆ อีก ในโลกแห่งความเป็นจริงก็เช่นเดียวกัน สิ่งที่อยู่อพยพส่วนใหญ่ต้องเผชิญจากการที่ประเทศที่ไปเยือนนั้นได้ทำการผลักดันออกด้วยวิธีการต่างๆ ที่หลายครั้งก็ประกอบไปด้วยการใช้ความรุนแรง เช่น การที่หน่วยยามชายฝั่งได้จับเรือผู้อพยพก่อนที่จะขึ้นฝั่ง ซึ่งก็มีคนในประเทศจำนวนไม่น้อยเลยก็เห็นดีเห็นงามด้วยกับการทำเช่นนี้ เพราะจะได้ไม่ต้องพะวงว่าจะจำเป็นต้องเชื่อใจคนเหล่านี้ว่าจะไม่ทำให้ชีวิตปกติของพวกเขาต้องเปลี่ยนไปในทางเลวลง เพราะหากยินยอมให้คนมาใหม่เหล่านี้มาอยู่ในสังคมแล้ว ก็ไม่อาจที่จะไม่เชื่อใจได้ เหมือนกับคนที่ต้องใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการทำมาหากิน จะไม่เชื่อใจเครือข่ายอินเทอร์เน็ตก็ไม่ได้ เพราะนั่นคือสิ่งที่จำเป็นต้องใช้ มันคือความเป็นจริงที่เกิดขึ้นไปแล้วว่าจะต้องอยู่ร่วมกับมัน

เราไม่จำเป็นต้องคิดแบบทฤษฎีเกมก็เห็นได้ว่า สำหรับคนท้องถิ่นที่อยู่ในสถานการณ์เช่นนี้ การเปลี่ยนจากที่ก่อนหน้านี้ไม่ต้องเชื่อใจคนแปลกหน้าคนใดเลยในการทำฟังก์ชันต่างๆ ที่พวกเขาทำอยู่แล้ว มาสู่การต้องเชื่อใจคนแปลกหน้าเหล่านั้นเนื่องจากฟังก์ชันที่คนแปลกหน้าทำให้นั้นกลายมาเป็นสิ่งจำเป็นขึ้นมาสำหรับการมีชีวิตของตน คือ การเชื่อม การถอดออกจากสถานะที่ไม่สมมาตรในตอนแรกที่พวกเขาอยู่มาที่พวกเขาจะเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจคนแปลกหน้าก็ได้ การกล่าวเช่นนี้ไม่ได้หมายความว่าถึงที่สุดแล้วพวกเขาจะไม่เชื่อใจคนแปลกหน้า อาจมีเหตุจำเป็นให้พวกเขาทำเช่นนั้นก็ได้ แต่ถ้าต้องมีเหตุจำเป็นเช่นนั้นบวกกับการตัดสินใจว่าอีกฝ่ายมีเจตนาดีที่เมื่อเชื่อใจไปแล้วจะทำตามความคาดหวังที่ออกมาจากเจตนาดีนั้น ยังจะกล่าวได้อีกหรือว่าความเชื่อใจคือสิ่งที่ดำเนินอยู่ตามปกติเพียงเพราะตัดสินใจว่าอีกฝ่ายมีเจตนาดีจึงเชื่อใจ

ดังนั้น จึงดูเหมือนว่าคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของแบร์ที่ดูเหมือนผ่อนคลายข้อเรียกร้องในการมีความเชื่อใจมากกว่าคำอธิบายของฮาร์ดิน แต่ข้อเรียกร้องนี้ในเชิงพฤติกรรมกลับตอบสนองได้ยากไม่ต่างจากข้อเรียกร้องของฮาร์ดิน หากใช้คำอธิบายนี้ จะไม่สามารถเห็นถึงความเป็นไปได้ที่ผู้มาเยือนจากต่างโลกจะได้รับความเชื่อใจจากคนท้องถิ่นในโลกใหม่ที่พวกเขาประสบ

นอกจากนี้ คำอธิบายของแบร์ยังบกพร่องในลักษณะเดียวกับคำอธิบายของมารูซิคเกี่ยวกับการให้หลักประกันแก่คนแปลกหน้าผู้มาเยือนด้วย เนื่องจากภายใต้ทฤษฎีของเธอ คนแปลกหน้าที่อยู่ในสถานะเปราะบางดูเหมือนต้องเชื่อใจไปก่อนทั้งทั้งที่ไม่ได้มีหลักประกันแต่อย่างใดว่าคนท้องถิ่นที่ตนเชื่อใจนั้นเป็นผู้มีคุณสมบัติไว้ใจได้ที่ทำให้มีเหตุมีผลสำหรับตนที่จะมอบความเชื่อใจได้ เด็กทารกและภรรยาที่เชื่อใจพ่อแม่และสามีของตนอย่างน้อยยังมีหลักประกันที่ว่าคนที่ตนเชื่อใจน่าจะไม่ดูดาชีวิตความเป็นอยู่ของตน แม้อาจดูแลอย่างทิ้งๆ ขว้างๆ บ้างในบางครั้ง แต่คนอย่างเกรซซึ่งเป็นผู้ร้ายที่ถูกตำรวจตามล่าพร้อมค่าหัว ต้องเชื่อใจโดยที่ไม่มีหลักประกันใดทั้งสิ้น บททดสอบ Expressibility Test ที่แบร์เสนอสำหรับใช้ประเมินความมีศีลธรรมของความเชื่อใจจึงดูไม่เข้าที่เข้าทางเป็นอย่างยิ่งสำหรับกรณีนี้ ที่ถูกต้องแล้ว ในกรณีเช่นนี้ บททดสอบที่พึงมีคือบททดสอบสำหรับคุณสมบัติไว้ใจได้ของคนท้องถิ่นที่จะทำให้เกรซสามารถตัดสินใจได้แต่เนิ่นๆ ว่า ตกลงแล้วเธอจะเลือกอยู่ในสถานะเปราะบางแบบใด ระหว่างการกลับไปใช้ชีวิตหลบหนีจากการไล่ล่าของตำรวจและกลุ่มนักเลง หรือการดูเหมื่อนมีที่พึ่งในตอนแรกแต่แล้วกลับลงเอยถูกกักขังจำกัดเสรีภาพซ้ำร้ายยังถูกกระทำเลวร้ายเยี่ยงสัตว์ซึ่งน่าจะมากกว่าที่นักเลงหรือตำรวจจะกระทำต่อเธอเสียอีก

ทฤษฎีของโจนส์

ในบทความ Trust as an affective attitude (1996) โจนส์อธิบายว่าความเชื่อใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อใจระหว่างบุคคลมีสององค์ประกอบหลัก คือ การมีจุดยืนทางอารมณ์ในแง่บวก (optimism) ต่อเจตนาดีของคนอื่นผู้ที่เราเชื่อใจ (Jones, 1996, p. 68) และความสามารถของผู้ที่เราเชื่อใจในเรื่องหนึ่งๆ ภายใต้ขอบข่ายการปฏิสัมพันธ์ (domain) อย่างหนึ่ง และการคาดหวังว่าผู้ที่เราเชื่อใจจะตอบสนองโดยตรงต่อความคาดหวังที่ผู้ให้ความเชื่อใจมีในเรื่องนั้นๆ โจนส์อธิบายจุดยืนทางอารมณ์ว่าเป็น “การมองเห็นแบบแผนชุดข้อมูลและแนวทางการตีความไปในทางบวกเสมอต่อเจตนาดีของฝ่ายผู้ที่ได้รับความเชื่อใจในการทำเรื่องหนึ่ง ๆ ตลอดจนความสามารถของเขาในการทำเรื่องนั้น ๆ ทั้งในทางเทคนิคและในทางศีลธรรม แล้วแต่ว่าการกระทำนั้น ๆ จำเป็นต้องมีความสามารถอะไรบ้าง” (Jones, 1996)

การมีจุดยืนทางอารมณ์ในทางบวกนี้ ไม่ใช่การมองในแง่ดีโดยทั่วไป และไม่ใช่การเห็นดีเห็นงามด้วยกับสิ่งที่ผู้ที่จะถูกเชื่อใจได้เสนอหรือจะกระทำ แต่เป็นการคาดหวังถึงการมีและแสดงออกซึ่งเจตนาดีตลอดจนความสามารถของฝ่ายผู้ที่จะถูกเชื่อใจว่าจะทำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการที่ถูกเสนอ

ออกมาได้ การมีจุดยืนในทางบวกต่อเจตนาดีนั้นสำคัญเพราะหมายความว่าผู้ที่ถูกเชื่อใจนั้นได้เชื่ออยู่เองว่าเรื่องที่เสนอหรือจะกระทำนั้นเป็นเรื่องที่ถูกต้องหรือเป็นไปในแนวทางเดียวกับความคาดหวังของผู้ที่ให้ความเชื่อใจ การที่มีทัศนคติในทางบวกต่อเจตนาดีนั้นทำให้ผู้ให้ความเชื่อใจคาดหวังได้อย่างน้อยที่สุดผู้ที่จะถูกเชื่อใจมีความตั้งใจดีที่จะทำในสิ่งที่คาดหวังให้เขาทำ โจนส์เห็นต่างจากแบร์ว่าความตั้งใจอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ ความสามารถของอีกฝ่ายก็เป็นสิ่งสำคัญด้วย เพราะคนที่ขาดความสามารถในเรื่องที่จะถูกเชื่อใจนั้นย่อมไม่คู่ควรได้รับความเชื่อใจ ดังนั้น จุดยืนในทางบวกนี้จึงต้องมีต่อความสามารถของอีกฝ่ายด้วยจึงจะนับว่าเป็นความเชื่อใจได้ เช่น คนที่วิ่งไล่หลังคนอื่นในยามวิกาลต่อให้ไปธุระตัวเองก็เป็นผู้ที่คนอื่นไม่สามารถมีจุดยืนในทางบวกด้วยได้เพราะการทำเช่นนี้แสดงถึงการขาดความสามารถในการใช้ชีวิตอย่างคนปกติ ความสามารถนี้ทั้งความสามารถในทางเทคนิคว่ามีความสามารถจะทำอะไรได้บ้างต่อเรื่องนั้นๆ แล้ว และความสามารถทางศีลธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ โอบอ้อมอารี เห็นอกเห็นใจ หรือคุณค่าใดก็ตามที่จำเป็นสำหรับเรื่องนั้นๆ (1996, p. 7) ซึ่งเรื่องนั้นๆ ในที่นี้ก็หมายถึงประเภทหรือขอบข่ายของเรื่องที่ผู้ให้ความเชื่อใจจะได้ให้ความเชื่อใจ ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับว่าผู้ที่จะถูกเชื่อใจนั้นเกี่ยวข้องกับอย่างไรกับผู้ให้ความเชื่อใจในขณะนั้นด้วย ถ้าเป็นคนแปลกหน้า ความคาดหวังก็จะน้อย แค่มิมารยาท มีสามัญสำนึกในการอยู่ร่วมในสังคมตามปกติก็นับได้ว่ามีความสามารถแล้ว แต่ถ้าจะให้เชื่อใจใครในเรื่องที่ซับซ้อนกว่านั้น อย่างการทำโครงการที่มีผลกระทบต่อคนหมู่มาก ความสามารถที่ผู้ให้ความเชื่อใจจะต้องมีจุดยืนในแง่บวกต่อมันด้วยก็จะมีเกณฑ์ที่สูงขึ้น และจะทำให้มองในแง่บวกยากขึ้นด้วย และแน่นอนว่าถ้าจุดยืนต่อผู้ที่ถูกเชื่อใจในเรื่องนั้นๆ เป็นไปในทางลบ ก็หมายความว่าไม่ได้เชื่อใจคนๆ นั้นในเรื่องนั้นๆ กล่าวคือ ถ้ามองว่าเรื่องนั้นๆ ใครสามารถทำให้สำเร็จได้ ก็คือมีความเชื่อใจต่อคนๆ นั้น ถ้าเชื่อว่าตัวเราสามารถทำเรื่องนั้นได้เท่ากับเรามีความเชื่อใจตนเองต่อเรื่องนั้นๆ แต่ถ้ามองไม่เห็นว่าเขาจะทำเรื่องนั้นได้อย่างไร นั่นคือการไม่เชื่อใจ ซึ่งเมื่อมีมุมมองในทางบวกต่อเรื่องเหล่านี้ในการกระทำหนึ่งๆ แล้ว จะทำให้ผู้ให้ความเชื่อใจนั้นมองเห็นแต่ในด้านที่ดีของเขาในเรื่องนั้น ๆ โดยจุดยืนทางอารมณ์นี้จะกรองข้อมูลที่ขัดแย้งกับการตีความแนวนี้ออกไป และเมื่อจุดยืนทางอารมณ์ต่อการที่ใครจะทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกิดขึ้น ผู้ให้ความเชื่อใจก็จะฝากฝังเรื่องนั้นกับผู้ที่จะได้รับความเชื่อใจและเกิดความคาดหวังว่าเขาจะได้ทำเรื่องนั้นด้วยเหตุที่มีผู้ฝากฝังมานั่นเอง ซึ่งนั่นได้สร้างแรงกดดันต่อผู้ได้รับความเชื่อใจในการทำเรื่องนั้นๆ

นอกจากการมีจุดยืนในแง่บวก การคาดหวังว่าจะได้รับการตอบสนองโดยตรงจากความคาดหวังนั้นก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ความเชื่อใจเกิดขึ้นได้ และเป็นปัจจัยที่ขาดไปไม่ได้ เพราะถ้า

คนๆ นั้นเคลื่อนไหวในเรื่องใดโดยที่ไม่ได้ขึ้นกับความคาดหวังที่เรามีต่อเขา หรือทำไปโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับความคาดหวังที่เรามีต่อเขามากนัก ก็ย่อมถือว่าเราไม่สามารถที่จะเชื่อใจเขาได้ เพราะเขาไม่ได้กระทำไปบนความคาดหวังที่เรามี ซึ่งความคาดหวังของเรานี้ก็ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นความคาดหวังต่อผลสัมฤทธิ์ที่จะได้ เพียงแต่เป็นการคาดหวังว่าให้เขาทำในเรื่องไหนนั่นคือเรามีความเชื่อใจในเรื่องนั้นๆ ต่อเขาแล้ว อย่างไรก็ตาม หากเขาเราเชื่อว่าเขาทำเรื่องนั้นแน่ๆ เพราะมีเงื่อนไขอื่นบีบบังคับให้เขาต้องทำเช่นนั้นหากไม่อยากเสียประโยชน์ นั่นก็จะกลับไปเป็นแค่การพึ่งพาชนิดที่โจนส์วิจารณ์ว่าคำนิยามของฮาร์ดิงเป็น แต่เราไม่ได้เชื่อใจเขาจริงๆ หรือต่อให้เขาทำในสิ่งที่เราต้องการให้ทำไปบนความปรารถนาดีของเขาที่มีต่อเราอยู่แล้ว ก็จะเป็นการที่เขาเป็นที่ไว้วางใจได้ ไม่ใช่เป็นที่เชื่อใจได้เพราะการกระทำของเขาถูกขับเคลื่อนด้วยปัจจัยที่ไม่เกี่ยวกับความคาดหวังของเราอยู่ดี ซึ่งความคาดหวังนี้เป็นส่วนสำคัญสำหรับความเชื่อใจด้วยเหตุที่ความเชื่อใจในหลายๆ ครั้งไม่เป็นที่ต้องการและเป็นการสร้างภาระให้กับผู้ที่ถูกเชื่อใจก็เพราะว่ามีความคาดหวังที่ต้องการให้เขาตอบสนองโดยตรงต่อมันเช่นนี้อยู่ ต่อให้ความคาดหวังนั้นจะไม่ได้ระบุว่าเป็นเรื่องอะไรก็เป็นการสร้างแรงกดดันให้กับฝ่ายที่ถูกเชื่อใจ ในขณะที่เดียวกันการที่ผู้อื่นจะมีจุดยืนในแง่บวกต่อเขาในเรื่องใดนั้นไม่เคยถือเป็นเรื่องน่าอภิมรย์หากไม่มาพร้อมความคาดหวังดังกล่าว การที่ถูกเชื่อใจแล้วรู้สึกเป็นการกดดันก็เพราะว่าความเชื่อใจประกอบด้วยความคาดหวังซึ่งสร้างกดดันนั่นเอง ทั้งนี้ความคาดหวังนี้ก็มิที่มาจากจุดยืนในแง่บวกที่มีต่อเขาในเรื่องนั้นๆ อีกทีด้วย

โจนส์อธิบายว่า จุดยืนทางอารมณ์ในแง่บวกที่เป็นจุดตั้งต้นในการที่จะเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจนั้นอาจมีที่มาจากบริบทสภาพแวดล้อม ขอบข่ายของเรื่องที่ให้ความเชื่อใจ ไปจนถึงอคติที่ผู้ให้ความเชื่อใจมีอยู่ ซึ่งหลายครั้งเป็นสิ่งที่เลือกไม่ได้ และส่งผลให้คนจำพวกหนึ่งมีความเชื่อใจต่อคนกลุ่มหนึ่งได้ง่ายกว่า แต่กับบางกลุ่มได้ยากกว่า สิ่งเหล่านี้มีที่มาจากหลักฐานบางอย่างที่ได้รับมาแล้วตั้งแต่ก่อนที่จะริเริ่มการปฏิสัมพันธ์อันส่งผลให้มีการมองโลกออกมาในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งอาจรวมถึงหลักฐานเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับคนที่มีลักษณะร่วมกันกับคนที่จะได้รับการเชื่อใจที่ได้มีมาก่อนหน้านี้ อันทำให้มองคนที่จะได้รับความเชื่อใจนั้นออกมาในแบบหนึ่ง แต่โจนส์ยังคงปฏิเสธว่าจุดยืนเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งที่ตั้งใจให้เกิดได้ เพราะเป็นจุดยืนทางอารมณ์ ซึ่งต้องปรากฏขึ้นมาเองภายหลังจากที่ได้เปิดต่อสิ่งต่างๆ ที่อาจจะเป็นที่มาดังกล่าวไปข้างต้น ถึงอย่างนั้น โจนส์ไม่ปฏิเสธว่าเมื่อเกิดจุดยืนในทางใดทางหนึ่งขึ้นมาบ้างแล้ว เมื่อนั้นจึงอาจส่งผลให้รู้สึกต้องการที่จะบ่มเพาะความเชื่อใจนั้นให้คงงามต่อไปได้

ซึ่งจากสองปัจจัยดังกล่าวที่ประกอบขึ้นมาเป็นความเชื่อใจนี้ เราอาจสรุปขยายได้ว่า ในคำอธิบายนี้ ถ้าเราสมมติให้ B เป็นผู้ที่ถูกเชื่อใจ และ A เป็นผู้ที่ให้ความเชื่อใจ B จะได้รับความเชื่อใจจาก A ได้ เมื่อ A มีจุดยืนทางอารมณ์ในแง่บวกต่อทั้งเจตนาดีและความสามารถของ B ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สนใจ หรือในกรอบของการปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบหนึ่งๆ ประกอบกับการที่ A มีความคาดหวังว่า B จะทำในเรื่องดังกล่าวให้สำเร็จลุล่วงโดยถูกขับเคลื่อนโดยตรงจากความคาดหวังที่ A มีนั่นเอง ซึ่งความคาดหวังนี้ก็มีที่มาจากจุดยืนในทางบวกที่ A มีต่อ B และจุดยืนดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นอารมณ์

แนวคิดเรื่องการมีจุดยืนทางอารมณ์ในแง่บวกต่อเจตนาดีที่โจนส์ใช้มีส่วนคล้ายทฤษฎีของแบร์ตรงที่ว่าความเชื่อใจเป็นการที่ผู้ให้ความเชื่อใจได้พึ่งพาอาศัยความมีเจตนาดีของฝ่ายที่เขาจะให้ความเชื่อใจในเรื่องที่ผู้ให้ความเชื่อใจให้ความสำคัญแต่อยู่นอกเหนือการควบคุมของตนเอง ทั้งสองแนวคิดถึงแม้จะมีความแตกต่างกันแต่จึงมีจุดร่วมกันที่จุดยืนที่มีต่อการมีเจตนาดีของฝ่ายที่ตนเองจะเชื่อใจ การที่มีจุดยืนในทางด้านบวกต่อเจตนาดีในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของผู้อื่นที่ปฏิสัมพันธ์กันโดยที่ไม่จำเป็นว่าจุดยืนนี้จะเกิดมาจากเหตุผลที่ทำให้เชื่อดังนั้นนั่นเองที่ทำให้คำอธิบายแนวนี้ไม่ใช่แบบรู้คิด นั่นคือเชื่อว่า การรับรู้หรือสัมผัสได้ถึงเจตนาดีของผู้ที่ตนจะให้ความเชื่อใจเป็นหัวใจสำคัญของความเชื่อใจในแนวทางแบบนี้ ไม่ว่าจะเจตนาดีนี้เป็นสิ่งที่จะต้องพึ่งพาอย่างช่วยไม่ได้หรือจะเป็นสิ่งที่จะเลือกเชื่อได้ตามแต่มุมมองของผู้ให้ความเชื่อใจก็ตาม ถ้าสัมผัสไม่ได้ถึงเจตนาดีเสียแล้ว ความเชื่อใจต่ออีกฝ่ายในเรื่องที่สนใจก็จะไม่เกิดขึ้น และในทางกลับกัน ถ้าหากสัมผัสได้ถึงเจตนาดีที่ไม่ดีต่อเรื่องที่สนใจ ไม่ว่าจะเกิดเหตุผลหรือหลักฐานหรือไม่ มันก็จะเป็นที่มาของการไม่เชื่อใจเช่นกัน ซึ่งในสภาวะที่ต่างฝ่ายต่างไม่รู้จักกันมาก่อน การที่แต่ละฝ่ายจะคิดถึงเจตนาดีของอีกฝ่ายได้นั้น ก็คงจะเป็นได้จากการเดาตามบริบทและที่น่าจะเป็นในการกระทำของอีกฝ่าย ซึ่งก็ไม่มีทางรู้ได้แน่ชัดจนกว่าการปฏิสัมพันธ์จะเริ่มดำเนินไป

โจนส์ (2004) เสนอทฤษฎี “บรรทัดฐานกับความคาดหวัง” ซึ่งเป็นการขยายความต่อจากทฤษฎีผู้มีส่วนร่วม (participants' perspective) และการแยกแยะความเชื่อใจออกจากการพึ่งพาอาศัยในแง่ของการคาดหวังเชิงบรรทัดฐานกับความคาดหวังเชิงการทำนาย ซึ่งก็ได้อธิบายถึงความเป็นไปได้ของการทรยศหักหลังในแง่ของการล้มเหลวที่จะทำตามความคาดหวังเชิงบรรทัดฐาน ซึ่งไม่มีทางที่ทฤษฎีคุณค่าใดจะใช้ได้เพราะมันซับซ้อนเกินไปสำหรับกรณีนี้ ทฤษฎีของโจนส์เป็นทฤษฎีแนวบรรทัดฐานและความคาดหวังที่เรียกว่าทฤษฎี “การสนองต่อความเชื่อใจ” ตามมุมมองแบบนี้ คุณสมบัติไว้ใจได้จะรวมไปถึงการตอบสนองอย่างเหมาะสมต่อเหตุผลที่มีในการทำเรื่อง B ที่เป็นสิ่ง

ถูกขออาศัย (หรือ “ถูกฝากฝัง”; Jones, 2012a) มาให้ทำ เมื่อปรากฏชัดเจนแล้วว่าไม่มีใครบางคนกำลังพึ่งพาอาศัยเราอยู่ ซึ่งเหตุผลในการทำ B ก็จะมีเพียงเพราะว่ามีใครบางคนฝากฝังเรา ซึ่งในขณะที่เรื่องอื่นนอกนั้นเป็นการเสมอตัว เราก็ควรจะทำด้วยเหตุผลนี้ ซึ่งที่สามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสมนี้ ที่จริง อาจจะเป็นแค่การที่เรารู้สึกสนใจจะทำก็ได้ (Jones 2012a, pp. 70–71) ซึ่งคนที่เชื่อใจเรานั้นก็จะคาดหวังให้เรามีปฏิกิริยาแบบนี้ พูดอีกอย่างคือ พวกเขามีความคาดหวังเชิงบรรทัดฐานว่า “ข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่าพวกเขาได้พึ่งพาเรานั้นจะสร้างแรงกดดันให้เรามีเหตุผลที่จะตัดสินใจเลือกทำ X” (McGeer & Pettit 2017, p. 16) ซึ่งความคาดหวังนี้จะไม่มีอยู่ในกรณีที่เป็นเพียงการพึ่งพาอาศัยเฉยๆ เท่านั้น ซึ่งในการพึ่งพาอาศัยธรรมดาคนที่พึ่งพาเราก็จะไม่ได้คาดหวังให้การพึ่งพาของเขานั้นสร้างแรงกดดันให้กับเรา

ต่อมา ในบทความชื่อ Trustworthiness (2012) โจนส์อธิบายว่าคุณสมบัติความไว้วางใจได้ (trustworthy) คือการตอบสนองอย่างเหมาะสมต่อเหตุผล (reason) ที่มีในการทำการกระทำบางอย่างที่บุคคลผู้มีความสมบัตินี้ถูกขออาศัยหรือถูกฝากฝังให้ทำ (Jones, 2012) โดยเหตุผลที่ว่านี่ก็คือเหตุผลที่ว่ามีคนบางคนกำลังพึ่งพาอาศัยให้เขาทำบางสิ่งบางอย่าง และเหตุผลนี้จะมีได้ก็ต่อเมื่อมีคนบางคนที่ฝากฝังเขาเช่นนี้ โจนส์ชี้ว่าการตอบสนองนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นแรงจูงใจที่หุหุหุ อาจเป็นแค่การที่เมื่อเรารู้ว่ามีคนฝากฝังให้เราทำสิ่งหนึ่งแล้วเราก็ดูรู้สึกสนใจที่จะทำสิ่งนั้นขึ้นมา (Jones, 2012, p. 70–71) เธออ้างว่าคนที่เชื่อใจนั้นคาดหวังปฏิกิริยาเช่นนี้เองจากคนที่เขามอบความเชื่อใจให้

ทฤษฎีของโจนส์ยังมีส่วนคล้ายกับลักษณะของทฤษฎีแบบรู้คิดของมารูซิค (Marušić, 2015, pp. 51-74) ที่เห็นต่างจากแบร์ว่าถ้าเข้าใจว่าความเชื่อใจคือการตั้งใจมอบหมายเรื่องที่ตนเองให้ความสำคัญให้อีกฝ่ายหนึ่งดูแล ก็ดูจะมีลักษณะเป็นไปตามการใช้เจตนาของบุคคลเองแทนการใช้ความเชื่อซึ่งต้องพิจารณาบุคคลผู้ถูกมอบหมายหน้าที่นั้นด้วยว่าเป็นผู้มีความเหมาะสมไว้วางใจได้ที่จะดูแลสิ่งนั้นหรือไม่ ซึ่งถ้าเจตนาที่เป็นความตั้งใจของเราคือจะให้อีกฝ่ายทำบางสิ่งทั้งที่หลักฐานไม่พอว่าอีกฝ่ายนั้นจะทำได้ จะทำให้คิดได้ว่าความเชื่อใจที่แบร์พูดถึงนั้นไม่มีเหตุผล เราแค่ให้ไปเพราะจำเป็นต้องพึ่งพาเจตนาดีของเขาเนื่องจากเรื่องสำคัญบางเรื่องของเรา เราไม่อยู่ในฐานะที่จะจัดการได้ ความเชื่อใจจึงถูกให้ไปโดยไม่มีทางเลือก แต่คำอธิบายของมารูซิคนำมาช่วยโจนส์ตรงนี้ได้ว่า มุมมองแบบผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เห็นคนอื่นในฐานะผู้กระทำ วิธีอธิบายเช่นนี้ของมารูซิคให้ทางเลือกสำหรับโจนส์ที่จะอธิบายความเชื่อใจให้เป็นสิ่งมีเหตุผลได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้หลักฐานหนุนหลัง แต่ก็ไม่ต้องต่อต้านหลักฐานดังที่เธอคิดว่าแบร์เป็น โจนส์สามารถถือว่าการมีทัศนคติในแง่บวกต่ออีกฝ่ายไม่ต่าง

จากการยอมรับไว้ก่อนว่าอีกฝ่ายจะทำเรื่องนั้นได้ แต่เป็นการยอมรับที่ไม่เลื่อนลอย เพราะมีเจตนากระทำ การตั้งเป้าหมาย และการตกลงยินยอมที่อีกฝ่ายให้ไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่หลักฐานไม่อาจหักล้างรองรับอยู่ เช่น เป็นเหตุผลรองรับให้แก่การมีทัศนคติ หรือเหตุผลที่รองรับให้ทัศนคตินั้นมีเหตุมีผลได้

ในงานชิ้นหลังๆ ของโจนส์ เราจะกังวลว่าเจตนาที่อาจตีความได้กว้างจนกลายเป็นคำครอบจักรวาลที่ไม่มีความหมายที่เพียงแค่อ้างถึงการมีอยู่ของเจตนาในทางบวกเท่านั้นซึ่งไม่จำเป็นต้องมีต่อผู้ให้ความเชื่อใจด้วย (2012a, p. 67) กล่าวคือ ถ้าจะเข้าใจคุณสมบัติไวใจได้ของคนแปลกหน้า โดยการถือว่าคนแปลกหน้านั้นถูกขับเคลื่อนไม่ใช่ด้วยผลประโยชน์หรือเจตนาดีแต่ด้วยการยึดมั่นต่อคุณค่าศีลธรรมที่ยึดถือ ในกรณีแบบนี้ก็จะสามารถเชื่อใจคนแปลกหน้าว่าเป็นคนดีได้โดยถือว่าเขาทำตามสามัญสำนึกหรือมารยาทโดยทั่วไป ถึงที่สุดแล้ว เรื่องที่เราคาดเดาเอาว่าคนแปลกหน้ามีก็คือการมีศีลธรรมที่เสมอต้นเสมอปลายซึ่งนักวิชาการบางคนก็ว่าเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในความสัมพันธ์บนความเชื่อใจ (McLeod, 2002) บ้างก็สรุปว่าแรงจูงใจนี้เป็นเหมือนหน้าที่ทางศีลธรรมที่น่าจะเป็นของตัวผู้ที่ จะได้รับการเชื่อใจเองจากการที่มีคนเชื่อใจพวกเขา (Nickel, 2007; Cohen & Dienhart, 2013) ซึ่งถึงแม้จะฟังดูน่าเชื่อในบางแง่มุม แต่ก็น่ากังวลว่าจะเป็นการทำให้ความเชื่อใจเป็นเรื่องศีลธรรมอย่างไม่เหมาะสมโดยเรียกร้องให้คนที่ไวใจได้นั้นจะต้องประกอบด้วยแรงจูงใจทางศีลธรรมด้วย (Mullin, 2005; Jones, 2017)

คำอธิบายของโจนส์ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านอารมณ์ ซึ่งโจนส์อ้างว่าเป็นข้อสรุปที่นักวิชาการหลายคน เห็นตรงกัน อารมณ์นี้ประกอบด้วยรูปแบบ (pattern) ของชุดของมูลที่โดดเด่นและแนวโน้มในการตีความชุดข้อมูลนั้น ที่ทำให้บุคคลได้ประมวลภาพของสิ่งที่ได้พบเห็นหรือได้รับรู้ไปในรูปแบบหนึ่งๆ ด้วยเหตุจากการเลือกสรรชุดข้อมูลภายใต้กรอบการตีความที่อารมณ์นั้นๆ กำหนดมา เช่น ถ้ารู้สึกโกรธใครอยู่ เราจะมองเห็นแต่ชุดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคนๆ นั้นที่ตอบสนองความโกรธที่มีต่อคนๆ นั้นและทำให้เราโกรธเขามากขึ้นไปอีก ถ้าเราอยู่ในความรู้สึกที่สนุกไปกับใครในเรื่องไหน อะไรที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นกับคนๆ นั้น เราก็จะได้เห็นแต่เรื่องสนุก ภายใต้อารมณ์นั้นเราจะคิดเป็นอย่างอื่นไม่ได้เลย และอะไรที่เป็นไปตามความรู้สึกนั้นก็สมเหตุสมผล การมีจุดยืนทางอารมณ์ก็เช่นกัน ไม่ว่าจะ ในทางบวกหรือทางลบ ถ้าเรามีจุดยืนทางอารมณ์ต่อใครไปในทางใดทางหนึ่ง เราย่อมมองเขาแค่จาก เฉพาะจากมุมมองนั้น เราจะมองไม่เห็นข้อมูลที่ขึ้นไปในทิศทางตรงกันข้ามแม้ว่าจะปรากฏอยู่ตามากก็ตาม แต่เราจะเห็นข้อโต้แย้งที่ไปในทางเดียวกันกับจุดยืนของเราแม้ว่าจะเป็นภาพที่ผิดไปจากความเป็นจริง ต่อให้การที่อีกฝ่ายประกอบด้วยเจตนาร้ายมันเป็นเรื่องจริง มันก็เป็นไปไม่ได้สำหรับเราอยู่ดีเพราะไม่มี

ทางที่จะมองเห็นได้ เหมือนกับการที่เรามองผ่านเลนส์ที่คัดกรองการมองโลกของเราให้เหลือแค่แนวทางนั้น และต่อให้พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงกรอบวิธีคิดนั้นด้วยการหารูปแบบของชุดข้อมูลที่เด่นและเปลี่ยนวิธีการตีความใหม่ต่อสิ่งนั้น เราก็ยังอดไม่ได้ที่จะคิดอย่างเดิมอยู่ดี เหมือนเวลาที่ถ้าเรามีความกลัวแบบชขาดกับบางสิ่งบางอย่าง (Phobic) เช่น ถ้ากลัวแมงมุม ต่อให้เราพยายามเปลี่ยนมุมมองต่อแมงมุม หรือมีการรับรู้ข้อมูลชุดใหม่ในทางที่ขัดแย้งกันแล้ว เราก็สลัดความชขาดนั้นออกไปไม่ได้ ในทำนองเดียวกัน ความเชื่อใจก็ทำงานแบบเดียวกัน บางครั้งมันก็เป็นกรยากที่จะสลัดทิ้งอารมณ์ชขาดเดิมและสมาทานกรอบการตีความใหม่ ต่อให้เราไม่อยากจะเชื่อใครงๆ หนึ่งอีกแล้ว เราก็ยังเผลอกลับไปให้ความเชื่อใจคนที่เราไม่อยากจะเชื่อใจได้อยู่ดีได้เหมือนกัน แม้ว่ามันอาจจะไม่ได้เป็นเช่นนั้นเสมอไปแบบความชขาดกลัวก็ตาม เพียงแต่ในสภาวะนั้น เราอาจไม่ได้ถือว่าเราเชื่อใจอีกฝ่ายแล้วเพราะถึงแม้เราอาจจะกลับมาเชื่อใจเป็นครั้งคราว แต่ถ้าเราได้ทำการชขาดสินใจที่จะเปลี่ยนความคิดไปแล้ว อารมณ์ที่เรามีต่อเขาก็จะเป็นความไม่เชื่อใจเป็นหลัก ความสัมพันธ์ที่มีก็ไม่ได้กำหนดด้วยความเชื่อใจอีกแล้ว เราพูดได้ว่าเราไม่ได้เชื่อใจเขาอีกแล้วได้

ตามทฤษฎีของโจนส์ ความเชื่อใจจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปตามความรู้สึก (affective) เมื่อได้สัมผัสหรือเรียนรู้สิ่งที่เชื่อใจนั้นแล้วเกิดอารมณ์ที่ตีกรอบการประเมินต่อบุคคลนั้นๆ ในเรื่องนั้นๆ ไปในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งเมื่อมีมาในแบบใดแบบหนึ่งแล้ว เป็นเรื่องยากที่จะแก้ไขมันได้ และอารมณ์ที่เกิดขึ้นนี้เองได้กำหนดจุดยืนที่เราจะมีต่ออีกฝ่ายว่าจะเป็นคนบวก เป็นลบ หรือเฉยๆ ซึ่งเป็นหัวใจหลักของความเชื่อใจอย่างไรก็ตาม ในการที่จะเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจใครได้นั้น จะมีจุดยืนตั้งต้นอยู่ในการที่จะทำให้เกิดการเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจ ซึ่งจุดยืนตั้งต้นนี้จะเป็นการเชื่อใจไว้ก่อน ไม่เชื่อใจไว้ก่อน หรือว่าเฉยๆ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ประเด็นที่จะเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจ ผลกระทบที่ตามมาหากการให้ความเชื่อใจนั้นเป็นไปโดยผิดพลาด ตลอดจนอคติที่ตัวผู้ที่จะให้ความเชื่อใจนั้นมีอยู่เป็นทุนเดิมอันจะส่งผลให้ไม่สามารถเชื่อใจการเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจของเขาได้ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ในการเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจต่อใครในเรื่องใด ซึ่งเรื่องเหล่านี้อาจนับได้ว่าเป็นฐานประกอบความเชื่อใจ เพียงแต่ว่าไม่ใช่หลักฐานที่มีอยู่ในตัวของผู้ที่ได้รับความเชื่อใจจะต้องมีเพื่อที่จะให้เป็นที่คู่ควรแก่การเชื่อใจได้ แต่มันคือฐานในการชี้นำทิศทางของความรู้สึกที่ผู้ให้ความเชื่อใจมีจากประสบการณ์จากบริบทแวดล้อม ณ ขณะนั้นกับประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์ครั้งก่อนๆ กับคนอื่นๆ ในเรื่องเดียวกันภายใต้บริบทที่ใกล้เคียงกันในอดีต จะมีการพิจารณาฐานเหล่านี้ประกอบมาอย่างน้อยต่างกันไปตามแต่ปัจจัยเหล่านี้ได้เอื้อให้สามารถเชื่อใจได้ยากหรือง่ายแค่ไหน พูดอีกอย่างหนึ่งคือ หลักฐานนี้ไม่ได้มีหน้าที่ในการประเมินใคร

ในเรื่องใดว่าเป็นคนที่ไว้ใจได้หรือไม่ แล้วทำให้ตัดสินใจว่าจะเชื่อใจตามนั้นอย่างไรในทฤษฎีแบบรู้จักคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทฤษฎีกลุ่มหลักฐานนิยม (evidentialism) แต่หลักฐานนี้ทำหน้าที่ในการโน้มน้าวหรือชี้แนะให้เกิดจุดยืนทางอารมณ์หรือความรู้สึกต่อคนๆ นั้น ในเรื่องนั้นๆ ไปในทิศทางหนึ่งๆ จะไม่ได้นำมาซึ่งความเชื่อใจเสียทีเดียวแต่มันทำให้เกิดความต้องการที่อยากจะคิดไปในทิศทางนั้นๆ ขึ้นบ้าง ซึ่งเมื่อเกิดความต้องการนั้นขึ้นมาแล้ว มันก็จะทำให้ความต้องการที่จะบ่มเพาะความเชื่อใจต่อคนๆ นั้น ในเรื่องนั้นๆ เป็นสิ่งที่มีเหตุผลขึ้นมา กล่าวคือ ความเชื่อใจจะเกิดขึ้นได้หรือไม่มันเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยในฝั่งของผู้ให้ความเชื่อใจเองว่าจะส่งผลให้เกิดจุดยืนทางอารมณ์ในทิศทางใดอันจะทำให้เขาได้คิดไปในแนวทางนั้น แต่สำหรับในกรณีที่ไม่สามารถพูดได้เต็มปากว่าจะสามารถเชื่อได้ว่าไว้ใจได้หรือไว้ใจไม่ได้เลยมีเหตุผลสนับสนุนจริงๆ ความเชื่อใจจะเกิดได้จากการคาดหมายโดยมองไปข้างหน้ากับการมีการตอบสนองไปในทางเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจที่เกินกว่าฐานที่ได้สัมผัส (ของผู้ให้ความเชื่อใจเองไม่ใช่ของผู้ที่จะได้รับความเชื่อใจ) โดยความเชื่อใจที่เป็นการคาดหมายต่ออนาคต จะเกิดขึ้นได้จากการที่มีการบ่มเพาะความเชื่อใจให้เกิดขึ้น ซึ่งทำได้โดยการจำกัดการรับรู้และการตีความไปในทางที่สนับสนุนความเชื่อใจต่อคนๆ นั้นต่อเรื่องนั้นๆ และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ตรงกันข้าม ถ้าหากเหตุผลในการบ่มเพาะความเชื่อใจเป็นไปเพื่อดึงความไว้ใจได้ของอีกฝ่ายในการปฏิสัมพันธ์นั้นๆ ออกมาโดยทำให้เขาเห็นว่าเราคาดหวังกับเขาในเรื่องนั้นๆ อยู่ และเมื่อเขาถูกผลักดันตามนั้นก็ทำให้ความเชื่อใจที่มีต่อเขามีเหตุผลสนับสนุนขึ้นมาได้ หรือก็คือทำให้ทั้งการบ่มเพาะความเชื่อใจและความเชื่อใจที่ตามมา มีเหตุผลสนับสนุนไปด้วย ซึ่งอาจทำได้โดยการสร้างให้ความเชื่อใจออกไป แต่ก็มีข้อกังขาว่าพฤติกรรมที่ออกมาจากการสร้างทำเป็นเชื่อใจนั้นจะไม่ได้เหมือนกันกับในขณะที่ให้ความเชื่อใจออกไปจริงๆ แต่ถ้าจะให้ความเชื่อใจออกไปจริงๆ ถ้าเกิดว่าในความเป็นจริงแล้วไม่ได้มีหลักฐานอะไรรองรับเลย การพยายามในการบ่มเพาะความเชื่อใจก็จะวางอยู่บนความเพ้อฝันและการคิดเข้าข้างตัวเองที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง และไม่น่าที่จะดึงเอาพฤติกรรมที่น่าเชื่อถือจากคนที่ปฏิสัมพันธ์ด้วยออกมาได้ แต่ถ้าบ่มเพาะความเชื่อใจเพื่อปรับบุคลิกลักษณะของตนให้เป็นไปในแบบอุดมคติ อยุ่ การที่คนที่สูญเสียความเชื่อใจในคนอื่นไปจนหมดแล้วอย่างกลับมาเชื่อใจคนอื่นได้อีกครั้ง การบ่มเพาะนั้นก็จะมีเหตุผลสนับสนุน แต่ความเชื่อใจก็จะต้องไม่วางอยู่บนความเพ้อฝัน ส่วนในกรณีที่มีการประเมินความไว้ใจได้ไม่เป็นไปตามหลักฐานที่ปรากฏ อย่างเช่นรู้สึกว่าการประเมินว่าพนักงานชายคนหนึ่งดูเป็นคนไว้ใจไม่ได้ทั้งที่เพื่อนที่ดูคนเป็นแนะนำมาและตัวเรามีข้อบ่งชี้ว่าการประเมินว่าจะเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจคนอื่นของเรานั้นไม่สู้จะถูกต้องเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ไม่ว่าจะคิดอย่างไร การมองว่าพนักงานชายคน

ไวใจไม่ได้ก็ไม่มีเหตุผลสนับสนุนอยู่ที่ในการคิดแบบปกติ แต่ถ้าเราเชื่อใจในความเชื่อใจและไม่เชื่อใจที่ตนเองมีอยู่ การประเมินว่าพนักงานขายคนดังกล่าวไวใจไม่ได้ก็จะมีเหตุผลสนับสนุนแม้ไม่มีหลักฐานสนับสนุนก็ตาม มันอาจจะเป็นเหตุผลในรูปแบบอื่น แต่ก่อนหน้านั้น การประเมินนี้เป็นการแสดงจุดยืนทางอารมณ์ การเชื่อตามจุดยืนที่ได้นี้ไม่ได้ขัดแย้งกับหลักฐานนิยม ในขณะที่เดียวกันหลักฐานนิยมก็ไม่สามารถหักล้างจุดยืนนี้ได้ เพราะมันไม่ใช่ความเชื่อ

ทฤษฎีของโจนส์กับปัญหาการร่วมมือกันระหว่างคนแปลกหน้า

ทฤษฎีนี้ดูมีแนวโน้มจะอธิบายสถานการณ์ที่กล่าวไปข้างต้นได้ดีที่สุด เพราะเมื่อมองว่าความเชื่อใจเป็นจุดยืนทางอารมณ์ซึ่งสามารถสร้างขึ้นหรือบ่มเพาะขึ้นได้ หมายความว่าความเชื่อใจเป็นสิ่งที่สามารถมีขึ้นได้โดยไม่ต้องวางอยู่บนหลักฐานใดๆ ที่จะใช้ประเมินหรือตัดสินว่าผู้ที่ได้รับความเชื่อใจนั้นจะเป็นที่เชื่อใจได้หรือไม่ แม้ว่าที่จริงแล้วโจนส์จะไม่ได้คิดว่าความเชื่อใจเป็นเรื่องที่จะจริงจังโดยสมัครใจได้ก็ตาม ทั้งนี้ เพราะว่าจุดยืนทางอารมณ์นั้นคือกรอบที่ใช้ในการมองความเป็นจริงเป็นกรอบที่ทำให้คนที่มีความมั่นใจในแบบหนึ่งๆ จะมองเห็นรูปแบบของข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งๆ และแนวทางการตีความหลักฐานนั้น และการที่ทำให้ได้กรอบการมองความเป็นจริงต่อสิ่งใดๆ มาแบบนั้นได้มันก็มีที่มาจากบางสิ่งบางอย่างอีกทีที่กระทบต่อการมองโลกต่อตัวเขาไม่ว่ามันจะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เขาจะให้ความเชื่อใจหรือไม่ก็ตาม นั่นหมายความว่า ขึ้นอยู่กับฐานที่มาของจุดยืนทางอารมณ์นั้นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องและคนที่เขาจะเชื่อใจ ความเชื่อใจก็อาจสร้างได้จากการกระทำของผู้ที่ต้องการความเชื่อใจนั่นเองที่อาจจะสะกด โน้มน้าว หรือชี้แนะให้จุดยืนทางอารมณ์ของผู้ให้ความเชื่อใจนั้นโน้มน้าวมาหาตนได้ ซึ่งเมื่อโน้มน้าวหรือชักนำจุดยืนทางอารมณ์นั้นได้แล้วแม้จะเพียงเล็กน้อย แม้จะไม่ได้ทำให้คนที่ให้ความเชื่อใจนั้นเชื่อใจได้เสียทีเดียวก็ตาม แต่มันก็ทำให้ความต้องการที่อยากจะเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจปรากฏขึ้นในจิตใจของเขาได้ ซึ่งเมื่อมีความต้องการนั้นแล้ว การที่จะบ่มเพาะความเชื่อใจต่อคนๆ นั้น ในเรื่องนั้นๆ ก็จะเป็นไปได้โดยมีเหตุผล หรือก็คือ ในกรณีการปฏิสัมพันธ์กับสังคมใหม่ ถ้าให้ B คือตัวเราในฐานะคนนอกที่เข้ามาใหม่ และ A แทนคนท้องถิ่น A สามารถที่จะให้ความเชื่อใจ B ได้จากจุดยืนทางอารมณ์ที่เขามีอยู่หรือต้องการจะมี ณ ขณะนั้น แม้ว่า A จะไม่ได้มีข้อมูลหลักฐานใดๆ เกี่ยวกับ B มาก่อนในเรื่องที่จะเชื่อใจ ซึ่งในที่นี้คือการไม่สร้างปัญหาต่อสวัสดิภาพของ A และ A ก็ไม่ได้อยู่ในฐานะที่จะนับว่า B เป็นใครสำหรับเขานอกเหนือไปจากคนแปลกหน้าได้ก็ตาม ความเชื่อใจที่ A มีต่อ B ก็ยังถือได้ว่ามีเหตุผลสนับสนุน อาจกล่าวได้ว่าจากทฤษฎีที่ได้พิจารณามา ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีเดียวที่เปิด

โอกาสให้ความเชื่อใจสามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องผูกมัดกับเงื่อนไขใดๆ หรือเกิดความเป็นต้องเชื่อใจตามสถานการณ์ ซึ่งการมาเยือนของผู้มาใหม่ที่ไม่คุ้นเคยนี้ไม่เข้าด้วยปัจจัยใดๆ ตามที่ทฤษฎีก่อนหน้านี้ได้เสนอมา คำถามจึงอยู่ที่ว่าโจนส์ประสบความสำเร็จหรือไม่ในการตอบข้อโต้แย้งจากคนที่ไม่ยอมรับว่าเราสามารถเลือกที่จะเชื่อใจคนหนึ่งได้เช่นนี้ (ดังจะเห็นว่ามารูซิคเองก็ยังเลี้ยงที่จะยอมรับข้อผูกมัดเช่นนี้)

คำอธิบายของโจนส์เป็นคำอธิบายแนวปฏิบัติสถาน (normative) เช่นเดียวกับของแบร์ ใน Jones (2012) เธออธิบายว่าคุณสมบัติความไวใจได้ รวมถึงการตอบสนองอย่างเหมาะสมต่อเหตุผล (reason) ที่มีในการทำการกระทำบางอย่างที่ถูกขออาศัยหรือถูกฝากฝังให้ทำ (Jones, 2012) โดยเหตุผลที่ว่านี้ก็คือเหตุผลที่ว่ามีคนบางคนกำลังพึ่งพาอาศัยให้เราทำบางสิ่งบางอย่าง และเหตุผลนี้จะมีได้ก็ต่อเมื่อมีคนบางคนฝากฝังเราเช่นนี้ โจนส์ชี้ว่าการตอบสนองนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นแรงจูงใจที่หุหุหุอะไร อาจเป็นแค่การที่เมื่อเรารู้ว่ามีคนฝากฝังให้เราทำสิ่งหนึ่งแล้วเรารู้สึกสนใจที่จะทำสิ่งนั้นขึ้นมา (Jones, 2012a, pp. 70–71) เธออ้างว่าคนที่เชื่อใจนั้นคาดหวังปฏิกริยาเช่นนี้เองจากคนที่เขามอบความเชื่อใจให้ ซึ่งเป็นความคาดหวังเชิงปฏิบัติสถานเช่นเดียวกัน สิ่งที่น่าสนใจคือโจนส์วิจารณ์แบร์ว่า แนวทฤษฎีของแบร์ได้ให้ความสนใจต่อตัววัตถุในการเชื่อใจมากกว่าจุดยืนที่ผู้ให้ความเชื่อใจมี อันทำให้มองข้ามหัวใจสำคัญในเรื่องการมองในแง่ดีต่อเจตนาดีของฝ่ายที่ตนเชื่อใจจึงทำให้ไม่ต่างจากการพึ่งพาอาศัยมากพอ ไม่สามารถอธิบายเรื่องความเชื่อใจกับไม่เชื่อใจตรงกันข้ามแต่ไม่ขัดแย้งได้ เพราะถ้ามอบหมายเมื่อเชื่อใจ ไม่เชื่อใจก็ไม่มีการมอบหมาย มันทำให้ทั้งสองเรื่องขัดแย้งกันเอง ยกเว้นจะพูดในเชิงการยกสิ่งสำคัญที่จะมอบหมายให้ฝ่ายที่เชื่อใจดูแลรับผิดชอบ ซึ่งสามารถมีทางเฉยๆ ไม่ยกให้และไม่ได้รั้งเอาไว้กับตัวได้ แต่ไม่ใช่ทุกเรื่องที่จะสามารถเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจใครได้ที่จะสามารถแสดงจุดยืนเฉยๆ อย่างชัดเจนได้ และถ้าความเชื่อใจเป็นเรื่องของการมอบหมาย ใครจะมอบหมายเรื่องอะไรที่สำคัญให้ใครได้มันไม่เกี่ยวว่าจะเชื่อใจเขาหรือไม่ แค่ส่งมอบให้ก็จบสบายใจหรือไม่นั่นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เพราะว่าการมอบหมายเป็นการกระทำและการกระทำเป็นสิ่งที่ตั้งใจได้ จึงพูดไม่ได้ว่าความเชื่อใจเป็นเรื่องที่มีโดยสมัครใจไม่ได้ และยังขัดกับคำอธิบายของแบร์เองที่มองว่าคำพูดว่าเชื่อใจฉันเถอะเป็นเรื่องที่จะตอบรับหรือปฏิเสธตามอำเภอใจได้ หากตอบรับก็เป็นแค่การยืนยันความเชื่อใจที่มีอยู่แล้ว ซึ่งหากไม่มีความเชื่อใจนั้น ก็จะเกิดคำถามตามมาทันทีว่าทำไมถึงต้องเชื่อใจและจะเชื่อใจได้อย่างไรในเมื่อเหตุที่จะให้เชื่อใจนั้นมันไม่มี อีกด้วย เมื่อไม่มีความเชื่อใจในความน่าเชื่อถือของอีกฝ่าย การมอบหมายนี้ก็จะถูกทำไปบนฐานของการพึ่งพาอาศัย และถึงแม้ว่าจะจำกัด

ความเชื่อใจว่าเป็นการพึ่งพาอาศัยเจตนาดีของฝ่ายที่ตนเชื่อใจในเรื่องที่ตนให้ความสำคัญ แต่ในความเป็นจริง ที่เราพึ่งพามันก็เป็นเพียงพฤติกรรมที่เป็นอยู่แล้วหรือคาดหมายได้ว่าจะเป็นของอีกฝ่ายเท่านั้น และในสถานการณ์ที่แบร์ได้หยิบยกมาเพื่ออธิบายเกณฑ์ประเมินทางจริยธรรมที่ว่าเมื่อพบว่าอีกฝ่ายได้อาศัยการปิดบังหรืออำนาจในการรักษาความเชื่อใจจะไม่ควรนับว่าความสัมพันธ์ของความเชื่อใจนั้นควรจะดำเนินต่อไป ที่จริงแล้ว เมื่อความสัมพันธ์ถูกรักษาได้โดยการพึ่งพาอาศัยเรื่องเหล่านี้ ความเชื่อใจก็ไม่ได้มีอยู่อีกแล้ว นี่จึงทำให้อธิบายได้ว่าทฤษฎีของแบร์ไม่สามารถแยกแยะความต่างระหว่างความเชื่อใจกับการพึ่งพาอาศัยได้ดีพอ และในส่วนของงานที่ความเชื่อใจทำให้เกิดความเชื่อที่ต่อต้านหลักฐานอย่างผิดปกติ ทฤษฎีของแบร์สมเหตุสมผลแล้วจากการที่อธิบายในการเชื่อใจการมอบหมายจะเกิดขึ้นบนฐานความเชื่อใจว่าอีกฝ่ายมีเจตนาดี ความเชื่อนั้นได้ทำให้ไม่สงสัยในความผิดของอีกฝ่ายได้อยู่แล้วและยังเป็นฐานให้เชื่อว่าอีกฝ่ายไม่น่าจะทำเรื่องที่ผิดอีกด้วย แต่ความเชื่อทั่วไปแบบนี้ก็ไม่น่าจะต่อต้านหลักฐานได้อย่างผิดปกติและนำมาสู่ความเชื่ออื่นๆ ที่ต่อต้านหลักฐานอย่างผิดปกติเช่นกันเช่นนี้ สรุปลก็คือทฤษฎีของแบร์ทำให้เห็นองค์ประกอบทางอารมณ์ได้ไม่มากพอ³⁸

ถ้าพิจารณาตามโมเดลความเชื่อใจที่เสนอโดย Denning (1993) ที่แบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเชื่อใจเป็น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบอัตวิสัยของผู้ถูกเชื่อใจ ได้แก่ ชีตความสามารถ ความสามารถ ความปลอดภัย ความพึ่งพาได้ ความสุจริต ความคาดการณ์ได้ ความเชื่อถือได้ ความตรงต่อเวลา พฤติกรรมที่สังเกตเห็น ความแข็งแรง; ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบอัตวิสัยของผู้ถูกเชื่อใจ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเมตตา ความดี; ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบอัตวิสัยของผู้เชื่อใจ ได้แก่ การประเมิน มาตรฐานชุดหนึ่งที่มีอยู่ก่อน มาตรฐานของผู้เชื่อใจ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติแบบอัตวิสัยของผู้เชื่อใจ ได้แก่ ความเชื่อมั่น ความคาดหมายแบบอัตวิสัย ความน่าจะเป็นแบบอัตวิสัย ความเต็มใจ ความเชื่อ แนวโน้ม ทศนคติ ความรู้สึก เจตนา ศรัทธา ความหวัง การพึ่งพาและการพึ่งพิง รวมถึงปัจจัยด้านบริบทที่มีส่วนกำหนดว่าเมื่อใดและเพราะเหตุใดจึงเชื่อใจ ได้แก่ สถานการณ์ที่มีภัยถึงความเสี่ยง โครงสร้าง ความเสี่ยง โดเมนของการกระทำ ซึ่งสำหรับโจนส์ ปัจจัยชนิดหลังนี้กำหนดด้วยสิ่งที่เธอเรียกว่าขอบข่ายการปฏิสัมพันธ์ (domain) แบบใด

³⁸ ที่จริงแล้วโจนส์ได้แจ้งเอาไว้ว่า ในงานชิ้นหลังๆ ของแบร์ แบร์ไม่ได้เชื่อในทฤษฎีการมอบหมายที่ได้อธิบายไปแล้ว แต่ปรับคำอธิบายของตนมาเป็นการอิงกับจุดยืนทางอารมณ์มากขึ้น หรือก็คือจะใกล้เคียงกับงานของโจนส์มากขึ้น อย่างไรก็ตาม เพื่อความสะดวก และเพื่อให้เห็นทฤษฎีที่มีความแตกต่างกัน บทความนี้จึงยังคงใช้แนวคิดเดิมของแบร์ในการพิจารณาอยู่

แบบหนึ่งซึ่งจะเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ของการเชื่อใจ จะพบว่าคำอธิบายของโจนส์ครอบคลุมปัจจัยที่ครบถ้วนกว่าคำอธิบายของแบร์

ตามคำอธิบายของโจนส์ คำถามที่จะต้องพิจารณาจากกรณีของความเชื่อใจจากคนท้องถิ่นในกรณีผู้มาเยือนจากต่างโลกจึงต้องทำการปรับเสียใหม่ จากอะไรกันแน่ที่จะทำให้คนท้องถิ่นจะสามารถให้ความเชื่อใจผู้มาเยือนตั้งแต่ในการปฏิสัมพันธ์ในครั้งแรกพอที่จะอนุญาตให้ผู้มาเยือนสามารถที่จะเสนอเรื่องใดก็ตามแก่คนท้องถิ่นได้ หรืออะไรกันแน่ที่ทำให้คนท้องถิ่นเชื่อใจพอที่จะไม่ปฏิเสธการที่ผู้มาเยือนจะเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับพวกเขาตั้งแต่แรก มาเป็นทำอย่างไรกันแน่คนท้องถิ่นจึงจะประเมินได้ถึงเจตนาดีที่ผู้มาเยือนจะมีต่อพวกเขาในเรื่องที่เขารู้สึกว่าสำคัญหรือในเรื่องที่ผู้มาเยือนได้นำเสนอออกไป ด้วยจะต้องอธิบายถึงที่มาของการที่จะมีจุดยืนตั้งต้นโน้มเอียงไปในทางที่เป็นบวกหรือลบต่อเจตนาดีและความสามารถของผู้มาเยือนเสียก่อนเพื่อไม่ให้ต่อเจตนาดีของผู้มาเยือนนั้นไม่ใช่ความเลื่อนลอยเพื่อฝัน ซึ่งแนวทางหนึ่งคือทำให้พวกเขาประเมินเหตุผลเบื้องหลังที่ทำให้เชื่อว่าฝ่ายที่เรียกร้องความเชื่อใจจะทำได้อย่างที่เราสอน ไม่ว่าจะเหตุผลเบื้องหลังนี้จะมีกี่ขั้นก็ตาม (Lewis, 2002) ทำนองเดียวกับที่เราจะเชื่อใจได้อย่างไรว่าเพื่อนเราจะไปงานหนังสือด้วยหากเราไป ซึ่งมันก็เริ่มต้นจากการที่เพื่อนเราเชื่อว่าเราจะไปงาน และเราก็เชื่อว่าถ้าเราไป เพื่อนเราก็จะไป ต่อจากนั้น เพื่อนเราก็จะเห็นว่าเราคงคาดหวังว่าเราจะไปเพราะเราจะไป และเราก็จะคาดหวังได้อีกว่าเพื่อนเราคงจะคาดหวังว่าเราคิดว่าเราจะไปงานเพราะเราคิดว่าเราจะไปด้วยเหตุที่เราไป และเขาก็จะคาดหวังได้อีกต่อหนึ่งว่าเราคงคิดว่าเราคิดอยู่แล้วว่าเราจะไปเพราะคิดว่าเราจะไปเพราะเราจะไป พอทั้งสองฝ่ายต่างคนต่างคิดว่าอีกฝ่ายก็จะคิดในแบบนี้มันก็นำมาสู่ข้อสรุปว่าอีกฝ่ายคงเชื่อว่าอีกฝ่ายก็จะไปงานหนังสือนี้เช่นกันเพราะคงคิดว่าตนจะไป และมันทำให้ต่างฝ่ายต่างมั่นใจได้ว่าจะได้ไปเจอกันที่งานอย่างแน่นอน ทำนองเดียวกันถ้านำมาใช้กับสถานการณ์ของคนต่างโลก คนท้องถิ่นเห็นคนแปลกหน้าโผล่มาก็คิดว่าคงต้องการที่จะมาอาศัยเป็นแน่ดังนั้นจึงมั่นใจได้ระดับหนึ่งว่าผู้มาเยือนคงจะพยายามหลีกเลี่ยงการก่อปัญหาเพราะคิดว่าคงจะรู้อยู่แล้วว่าถ้าก่อปัญหาพวกตนจะไม่ยอมรับ ฝั่งผู้มาเยือนก็คิดเช่นกันว่าตัวพวกเขามีความจำเป็นต้องอาศัยคนท้องถิ่นที่พวกเขาจะได้ไปพบอยู่อาศัยเพราะฉะนั้นตนเองจะทำให้อีกฝ่ายไม่พอใจไม่ได้จึงพยายามระวังการกระทำของตน ฝ่ายของคนท้องถิ่นที่เดาได้ว่าฝั่งผู้มาเยือนคงจะระวังตัวแบบนี้จึงทำให้พวกเขาเชื่อใจว่าฝั่งผู้มาเยือนคงไม่ก่อเรื่องแน่ ผู้มาเยือนก็จะคิดว่าฝั่งคนท้องถิ่นก็คงไม่เชื่อว่าพวกตนจะก่อเรื่องแน่ก็เลยไม่คิดว่าจะปฏิเสธการเข้ามาขออาศัยของตนเสียตั้งแต่แรกจึงกล้าที่จะขอเข้าไปพักอาศัย และคนท้องถิ่นก็เลือกที่จะเชื่อใจให้คนที่มาเยือน

มาพักอาศัยได้เพราะถ้าขอมมาพวกเขาที่ยอมรับอยู่แล้วว่าจะต้องไม่ทำอะไรตั้งแต่ต้นซึ่งมันก็ก็เลยนำมาสู่ การที่ต่างฝ่ายได้ตัดสินใจในท้ายที่สุดที่จะเชื่อใจกันได้เพราะได้คาดหมายไว้ถึงสองสามขั้นต่อกันแล้วว่า อีกฝ่ายจะต้องทำพฤติกรรมออกมาในรูปแบบหนึ่งที่ไม่ผิดไปจากนี้ด้วยต่างฝ่ายต่างก็ประเมินว่าอีกฝ่าย ก็จะคิดอย่างนี้เช่นกัน การประเมินเหตุผลที่อีกฝ่ายเชื่อเกี่ยวกับตนเองต่อตัวพวกเขาไปหลายๆคลบ แบบนี้มันได้ทำให้ความเชื่อใจที่ต่างฝ่ายต่างมีต่อกันว่าจะทำอย่างที่ได้ประเมินไว้มีความหนักแน่นมาก ขึ้น

ทว่าแนวทางนี้ก็ยังคงดูไม่เพียงพออยู่นั่นเอง เพราะการประเมินแนวโน้มการกระทำของแต่ละ ฝ่ายเองก็จะต้องอาศัยฐานในการประเมินอีกทีหนึ่งอยู่ดี ซึ่งเท่ากับว่าไม่ได้ตอบคำถามข้างต้น เพราะ ฐานในการพิจารณานี้ก็คือเรื่องเดียวกับสิ่งที่คนท้องถิ่นจะใช้ประเมินเรานั้นเอง ถ้าไม่ได้มีแนวทางใน การเรียนรู้ตัวเราที่เป็นผู้มาใหม่เลย คนท้องถิ่นจะเอาอะไรมาคิดว่าต่อไปเราจะทำอะไร สิ่งของคนท้องถิ่น มีอยู่ในมือเกี่ยวกับเรามีอย่างเดียวคือความประทับใจแรก (Impression) ซึ่งอาจจะเป็นไปในทางที่ดี หรืออาจจะไม่ดี หรืออาจจะไม่ได้นำไปสู่ความคาดหวังอะไรเลยก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่าคนท้องถิ่นได้เห็น อะไรจากผู้มาเยือนเมื่อได้พบเจอ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมาของสังคมที่ได้ไปเยือนนั้นอีกที หนึ่ง ที่ทำให้เกิดแนวโน้มต่อทัศนคติที่คนท้องถิ่นจะมีต่อผู้มาใหม่ว่าเขาเป็นคนที่สามารถเชื่อใจได้ หรือไม่และในเรื่องอะไร แต่โจนส์คงไม่รับแนวคิดนี้ จึงมีอีกแนวคิดหนึ่งที่กล่าวว่าทัศนคตินี้มีที่มาจาก การรับรู้แบบอัตวิสัย ซึ่งจะมีปัญหาที่ต้องเผชิญคือ การที่คนท้องถิ่นนั้นไม่อาจเห็นได้ถึงคุณลักษณะ เชิงอัตวิสัยของผู้ที่มาใหม่อย่างตัวเรา อีกทั้งยังไม่สามารถที่จะมีปฏิกริยา มีความโน้มเอียงหรือทัศนคติ ในรูปแบบใดๆ ต่อตัวเราได้ โดยเฉพาะในทางที่เป็นคุณกับเรา ในขณะที่ตัวเรายังเป็นเพียงแค่คนแปลก หน้าเท่านั้น พวกเขาไม่สามารถที่จะเห็นพวกเราไปได้เกินกว่าความเป็นคนแปลกหน้านั้น และไม่ สมเหตุสมผลที่พวกเขาจะมีความรู้สึกในทางใดๆ ต่อตัวเรา ที่นำไปสู่การที่ฝ่ายของคนท้องถิ่นจะให้ ความเชื่อใจแก่ตัวเราได้ในขณะที่ยังไม่รู้อะไรเลย การที่คนท้องถิ่นจะมีความรู้สึกต่อเราในทางใดทาง หนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นความหวัง ความเชื่อมั่น ทัศนคติในทางบวก หรือความโน้มเอียงที่จะนำไปสู่จุดยืน ทางอารมณ์ในทางบวกต่อตัวเรา ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ไม่สามารถที่จะมีขึ้นมาเองอย่างลอยๆ ได้ ถ้า หากมีได้ ก็เท่ากับว่าผู้ให้ความเชื่อใจได้มีจุดยืนทางอารมณ์จากความเพ้อฝันซึ่งนั่นไม่ใช่สิ่งที่โจนส์ ยอมรับได้ ต้องมีเหตุผลที่มากกว่านั้นที่ทำให้เกิดความรู้สึกจำพวกดังกล่าวขึ้นมาก่อน

นั่นหมายความว่าที่มาของความรู้สึกเหล่านี้ แท้จริงแล้วมาจากปัจจัยเชิงอัตวิสัยอีกทีหนึ่ง หรือพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ ที่มาของอารมณ์ความรู้สึกโน้มเอียงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับจุดยืนในทางบวก

ต่อการกระทำของเราซึ่งเป็นผู้มาใหม่นั้น มีที่มาจากหลักฐาน ทั้งหลักฐานที่นำมาล้วงหน้าที่เกี่ยวกับประสบการณ์ของฝ่ายผู้ให้ความเชื่อใจก็ดี หรือหลักฐานที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ผ่านมาของผู้ที่จะได้รับความเชื่อใจก็ดี เท่ากับว่าความประทับใจแรก หรือการเห็นหน้าแล้วถูกชะตา ก็ยังเป็นสิ่งที่มีที่มาจากหลักฐานนิยมอยู่ดี ซึ่งแนวคิดแบบหลักฐานนิยมนี้ เราได้พิจารณาไปแล้วในทฤษฎีของฮาร์ดีนว่าถ้านำมาใช้กับสถานการณ์แบบที่สนใจ ผู้มาเยือนจะถูกปิดประตูในการได้รับความเชื่อใจใดๆ จากคนท้องถิ่นอย่างสิ้นเชิง

อย่างไรก็ตาม จากที่เราได้พิจารณาทฤษฎีความเชื่อใจต่างๆ มากจนถึงจุดนี้ มีอยู่สิ่งหนึ่งที่จะนำมาใช้ประเมินเจตนาดีได้อย่างแน่นอนโดยไม่ต้องอาศัยหลักฐานใดๆ นั่นก็คือการให้สัญญาหรือการทำความตั้งใจอย่างเหมาะสมของผู้ที่จะได้รับความเชื่อใจ ซึ่งในที่นี้คือผู้มาใหม่ ตามทฤษฎีของมารูซิค กล่าวคือ หากผู้มาใหม่ได้แสดงการทำความตั้งใจหรือให้สัญญาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ แสดงว่าผู้มาใหม่ได้เชื่ออย่างจริงใจโดยประกอบด้วยเหตุผลในการปฏิบัติไปแล้วจากการที่ได้ตัดสินใจจะทำและเชื่อในความเป็นผู้กระทำของตนเองว่าจะทำเรื่องที่ให้สัญญาหรือทำความตั้งใจนั้นได้ หากคนท้องถิ่นมองการแสดงออกดังกล่าวของผู้มาใหม่ด้วยมุมมองว่าผู้มาใหม่เป็นผู้กระทำไม่ใช่แค่วัตถุในการสังเกตการณ์ มันก็จะเป็นฐานให้จุดยืนในเชิงบวกต่อเจตนาดีและความสามารถของผู้มาใหม่เกิดขึ้นมาได้ แม้ว่าในขั้นต้นอาจจะทำได้เพียงแค่ฐานในการกระตุ้นความต้องการที่จะบ่มเพาะความเชื่อใจต่อผู้มาใหม่ขึ้นในความคิดของคนท้องถิ่นก็ตาม แต่มันก็สามารถที่จะเจริญเติบโตขึ้นได้เมื่อภาพของความสามารถของผู้มาใหม่นั้นปรากฏออกมามากขึ้น

เช่นในกรณีของนาโอพุมิ จากไลท์โนเวลเรื่องผู้กล้าโล่ผงาด เขียนโดย ยูซางิ อาเนะโกะ³⁹ ที่ได้ถูกอัญเชิญมาเป็นผู้กล้าเพื่อต่อกรกับภัยพิบัติจาก The Wave พร้อมกับคนต่างโลกอีกสามคน ทว่าเขาอยู่ในฐานะผู้กล้าโล่ซึ่งถูกด้อยค่าจากศาสนจักรในท้องถิ่น จุดยืนของคนท้องถิ่นต่อนาโอพุมิไม่ได้เป็นไปในทางที่ดีนัก ซ้ำทางอาจารย์ที่อัญเชิญเขามาก็ทำทุกวิถีทางที่จะขัดขวางการทำหน้าที่จัดการกับสัตว์ประหลาดและภัยคุกคามโดยการไม่ให้การสนับสนุน ให้ค่าตอบแทนกับการทำงานน้อยเกินควร รวมไปถึงการกล่าวหาดำเนินคดีในเรื่องต่างๆที่เขาไม่ได้ทำรวมถึงคดีการข่มขืนสมาชิกปาร์ตี้ที่ร่วมงานกันที่สมาชิกปาร์ตี้คนดังกล่าวจงใจกล่าวหาเพื่อที่จะกำจัดนาโอพุมิ ซึ่งมันได้ทำให้สูญเสียความ

³⁹ หยิบยกเหตุการณ์มาจากในอนิเมะทีวีซีรีส์ Aneko, Y. (Original Creator), & Abo, T. (Series Director). (2019, Jan 9 - Jun 26). The Rising of the Shield Hero (Season 1) [TV series]. Kinema Citrus. เท่าที่จำได้

เชื่อใจต่อทั้งรัฐบาลไปจนถึงพลเมืองของท้องถิ่นนั้นจนต้องตัดสินใจซื้อหาสามารถร่วมงานเพราะไม่เห็นว่าเป็นในสังคมของท้องถิ่นนี้ไม่มีใครที่สามารถเชื่อใจได้และเลิกคาดหวังกับการสนับสนุนใดๆจากทางการผู้ซึ่งอัญเชิญเขาเข้าไปโดยสมบูรณ์ ทว่าหลังจากที่เขาได้เดินทางไปในพื้นที่ต่างๆ และได้ให้ความช่วยเหลือคนท้องถิ่นในแต่ละที่ครั้งแล้วครั้งเล่า เป็นผลสำเร็จในขณะที่อีกสามผู้กล้าที่ได้รับการยอมรับมากกว่าในตอนแรกนั้นไม่มีผลงานเท่าและได้สร้างปัญหาภัยกับหลายๆ ท้องถิ่นในประเทศแห่งนี้จนจุดยืนของในทางบวกต่อความสามารถและเจตนาดีของนาโอพูมิของคนท้องถิ่นค่อยๆ เพิ่มขึ้น จนในที่สุดแม้แต่ทางปากของรัฐบาลประเทศนั้นเองที่เคยด้อยค่าเขาในตอนแรกก็กลับมาเชื่อใจนาโอพูมิ ในขณะที่จุดยืนของพวกเขาคืออีกสามผู้กล้าที่ค่อยๆ แยกแยะเมื่อเวลาผ่านไป

ทำไมนาโอพูมิถึงได้รับความเชื่อใจจากคนท้องถิ่นได้ในที่สุด ก็เพราะว่าในตอนต้น หลังจากที่ถูกล่าวหาในคดีข่มขืนและถูกประภาทางการล่าตัว เจ้าของร้านอาวุธที่เป็นคนท้องถิ่นคนหนึ่ง ซึ่งก็ไม่ได้รู้จักกันกับนาโอพูมินอกจากในฐานะที่เคยมาเดินเลือกซื้อของในร้านเขาครั้งหนึ่ง ไม่ได้รู้ว่านาโอพูมิเป็นคนอย่างไรด้วยในขณะนั้น ยอมรับคำตอบของเขาว่าไม่ได้ทำ และช่วยแนะนำแนวทางในการที่จะอยู่ในโลกนั้นต่อไป แม้ว่าทั้งสังคมของคนท้องถิ่นในตอนนั้น ไม่มีใครที่เชื่อใจเขาเลย ซึ่งเจ้าของร้านอาวุธก็ไม่ได้เชื่อใจนาโอพูมิขนาดนั้น และขอกล่าวหานั้นก็มาจากทางราชสำนักซึ่งน่าเชื่อถือกว่าคนที่มาจากต่างโลกอย่างนาโอพูมิมาก แต่เนื่องจากการพูดอย่างจริงจังว่าตนเองไม่ได้ทำ ทางฝ่ายเจ้าของร้านอาวุธคงจะพอดูออกว่าสิ่งที่นาโอพูมิพูดกับสิ่งที่เชื่อนั้นตรงกัน จึงเลือกที่จะมองเขาจากความเป็นผู้กระทำและเชื่อใจเขาในเรื่องนี้ ซึ่งนั่นทำให้ภาพของนาโอพูมิในสายตาเจ้าของร้านนี้จึงกลายเป็นคนดีที่ถูกรังแกไม่แทน ในทางกลับกัน การแสดงการยอมรับคำตอบของเจ้าของร้านนี้ ก็ทำให้นาโอพูมิจุดยืนต่อคนท้องถิ่นไปในทางที่ดีขึ้นและมองเห็นได้ว่าไม่ใช่คนท้องถิ่นทุกคนที่มีจุดยืนในทางลบต่อเขา แม้ที่ผ่านมาจะได้รับหลักฐานเป็นการปฏิบัติที่เลวร้ายจากคนท้องถิ่นตั้งแต่มาถึงโลกนี้ทั้งที่ยังไม่ได้ทำอะไรผิดก็ตาม ถึงแม้เขาจะยังไม่สามารถเชื่อใจคนท้องถิ่นได้ในทันทีแล้วทำให้เขาตัดสินใจซื้อหาสามารถเป็นเพื่อนร่วมงานก็ตาม แต่เขาก็ไม่คิดที่จะไม่ช่วยคนท้องถิ่นเสียทีเดียวอีกแล้ว

และหลังจากนั้นความเชื่อใจที่มีต่อนาโอพูมียิ่งเพิ่มขึ้นเพราะในช่วงที่เขาไม่ได้รับการยอมรับจากทางการ เขาก็ได้รับทุกภารกิจเพื่อสะสมทุน รวมไปถึงภารกิจที่ไม่มีใครคิดจะรับทำ รวมทั้งการแก้ปัญหาที่เกิดจากความผิดพลาดในการทำภารกิจของผู้กล้าคนอื่นๆ ด้วย การที่เขาเสนอตัวทำงานเหล่านี้ทำให้คนท้องถิ่นได้มองเห็นถึงเจตนาดีของเขา และเมื่อทำสำเร็จก็ยิ่งทำให้จุดยืนของคนท้องถิ่นต่อเขาเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นอีก แต่ถ้าไม่ได้รับการสื่อความเชื่อใจจากเจ้าของร้านอาวุธในตอนแรก

เขาก็คงไม่เสนอความร่วมมือในการรับภารกิจต่างๆ มากเช่นนี้จนความสำเร็จของเขาสร้างหลักฐานจนหนักแน่นให้แม้แต่ทางการของอาณาจักรที่เคยด้อยค่ากลับมาเชื่อใจเขาได้ในภายหลัง

จากเรื่องนี้ ถ้าเรานำเอากรอบการอธิบายของโจนส์ที่ประกอบด้วยฐานจากการเชื่อในการเป็นผู้กระทำของอีกฝ่ายมาใช้ เราก็จะเห็นได้ว่า เมื่อคนที่เจตนาดีจากการมองผ่านมุมมองผู้มีส่วนร่วมแล้ว การที่คนท้องถิ่นจะเชื่อใจคนแปลกหน้าได้สามารถทำได้เพียงแค่ว่าคนแปลกหน้าแสดงออกถึงความตั้งใจหรือการยืนยันตั้งมั่นในเรื่องใดก็ตาม และเนื่องจากว่าต่างฝ่ายต่างไม่รู้ว่่าอีกฝ่ายคิดกับตนอย่างไร พฤติกรรมของแต่ละฝ่ายที่แสดงออกมาในตอนที่เราเริ่มการปฏิสัมพันธ์ก็จะเป็นตัวชี้ว่าความโน้มเอียงของจุดยืนที่มีต่อกันและกันจะเป็นไปในทิศทางไหน เหมือนในกรณีของนาโอพูมิที่จริงอยู่ เขาอยู่ในสถานะที่ต้องพึ่งพาคนท้องถิ่นแต่ในเมื่อรู้ว่าโลกที่เขื่อนมันเป็นไปอย่างไรแล้วและจากการถูกปฏิบัติด้วยที่ไม่ดีตั้งแต่ต้น ทำให้เขาเลิกเชื่อใจคนท้องถิ่นและเลือกที่จะตายด้วยซ้ำหากไม่ได้เห็นการแสดงออกที่กระตุ้นจุดยืนในด้านบวกของเขา หรือตัวเอกในแนวเฉพาะกลุ่มก็อาจเลือกการล้างแค้นแบบบ้าคลั่งแทน ซึ่งการคิดในส่วนนี้ มันขึ้นอยู่กับการปฏิบัติของฝั่งคนท้องถิ่นเอง แต่ในส่วนนี้ เราก็อาจมองได้ว่าการตัดสินใจของผู้มาใหม่นั้นเป็นไปตามหลักฐานที่ประสบ ผู้มาใหม่เป็นไปไม่ได้ที่จะตัดสินใจอะไรจากการปฏิสัมพันธ์ครั้งแรก แต่ถ้าคนท้องถิ่นมีเรื่องที่ต้องพึ่งพาคนแปลกหน้าอยู่แบบในกรณีการอัญเชิญผู้กล้า มันก็เป็นเรื่องที่จะนำมาสู่ปัญหาใหญ่ในอนาคตได้เช่นกัน ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ มันก็จะป้องกันกรณีแบบเกรซได้ เกรซไม่ต้องอยู่ในภาวะจำยอมแบบในภาพยนตร์ เธอสามารถใช้เกณฑ์เดียวกันกับที่คนท้องถิ่นใช้ในการตัดสินใจว่าจะเชื่อใจหรือไม่เชื่อใจ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยไม่เชื่อว่าภาวะจำยอมสำหรับคนที่มาใหม่จะไม่มีได้ในการปฏิสัมพันธ์ครั้งแรก เพราะอย่างน้อยที่สุด พวกเขาต้องการรู้ข้อมูลว่าที่นั่นที่โน่นและเกิดอะไรขึ้นกับตัวเองในเบื้องต้นก่อนไม่เช่นนั้นก็ไม่มีความคิดไปถึงการดำเนินการในขั้นต่อไปได้ และนั่นทำให้คนท้องถิ่นก็ยังรักษาความไม่สมมาตรของตนในแง่ความจำเป็นเชิงปฏิบัติของความเชื่อใจไว้ได้ ฝั่งของคนท้องถิ่นจะมีอำนาจต่อรองสูงกว่าเสมอ แต่นั่นไม่ได้ทำให้เงื่อนไขความเชื่อใจที่ใช้สำหรับพวกเขาแตกต่างกัน

นอกจากนี้ จุดยืนของคนท้องถิ่นต่อผู้มาใหม่มีจุดยืนต่อเจตนาดีกับความสามารถแยกออกจากกันได้ ดังนั้น ไม่ใช่แค่การทำความตั้งใจต่อพวกเขาอย่างเดียวถึงจะได้รับความเชื่อใจ แต่พวกเขาจะสำรวจคุณลักษณะอื่นๆ ด้วยตั้งแต่ที่ได้พบกันว่ามันจะสอดคล้องกับความตั้งใจที่แสดงออกมาหรือไม่ เหมือนที่ในโลโก้ในเวลหลายๆ เรื่องที่มีการอัญเชิญผู้กล้ามาจากต่างโลก คนท้องถิ่นจะตรวจสอบค่าสถานะก่อนว่ามีความสามารถอย่างที่ต้องการหรือไม่ อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบความสามารถเป็น

เรื่องที่จะต้องใช้หลักฐานจึงจะรู้ได้ แต่การทำความตั้งใจถ้าทำโดยจริงใจอย่างมีเหตุผลตามกรอบนี้ ความตั้งใจในการทำเรื่องหนึ่งๆ มันก็ถือเป็นเหตุผลในการปฏิบัติไปแล้วที่เป็นการบอกกว่าตนเองจะทำได้ ถ้ามองคนที่จะทำเรื่องนี้เป็นผู้กระทำก็เท่ากับว่าได้ยอมรับความสามารถของเขาในการทำเรื่องนี้แต่ต้นแล้ว แต่โดยมากแล้วความเชื่อใจที่เกิดขึ้นหากมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนท้องถิ่นกับคนแปลกหน้าขึ้นมาจริงๆ น่าจะเป็นการประเมินเจตนาดีจากการแสดงออกให้ได้สาเหตุในการบ่มเพาะความเชื่อใจต่อผู้ที่ได้รับ แล้วเมื่อทราบถึงเบาะแสเกี่ยวกับความสามารถของเขาจะเป็นตัวทำให้ความเชื่อใจเติบโตขึ้นอีกทีหนึ่งมากกว่า

จากข้อสรุปเรื่องนี้จะนำไปสู่หัวข้อสุดท้ายที่ว่าคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของโจนส์สามารถตอบสนองเงื่อนไขทั้งเรื่องความมีเหตุผลเชิงความเชื่อ (epistemic rationality) และความมีเหตุผลเชิงปฏิบัติ (practical rationality) ที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นเชิงปฏิบัติของความเชื่อใจได้ในเวลาเดียวกัน

ทฤษฎีความเชื่อใจที่ไม่ใช่แบบรู้จักคิดของโจนส์: เมื่อความมีเหตุผลเชิงความเชื่อ และความมีเหตุผลเชิงปฏิบัติถูกตอบสนองพร้อมกันได้

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบคำอธิบายทั้งสี่แบบที่กล่าวมา โดยใช้เกณฑ์เรื่องความมีเหตุผลเชิงความเชื่อ และความจำเป็นเชิงปฏิบัติ จากนั้นจะชี้ว่ามีแต่คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของโจนส์เท่านั้นที่เงื่อนไขทั้งสองประการนี้สามารถถูกตอบสนองพร้อมกันได้

คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของฮาร์ดิน ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุผลเชิงความเชื่อของคนท้องถิ่นเนื่องจากกำหนดเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุผลเชิงความเชื่อไว้สูงมาก คนท้องถิ่นจึงไม่ควรมอบความเชื่อใจให้แก่คนแปลกหน้าผู้มาเยือนจนกว่าจะมีหลักฐานหนักแน่นอย่างชนิดที่ไม่อาจตีความเป็นแบบอื่นได้ว่าคนแปลกหน้าผู้นั้นมีคุณสมบัติไว้ใจได้ จึงน่าจะสอดคล้องกับความพอใจให้เป็นของคนท้องถิ่น เช่น ชาวเกาะเซนต์เนล แต่ไม่ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความจำเป็นเชิงปฏิบัติของคนแปลกหน้าผู้มาเยือน เนื่องจากเงื่อนไขนี้ตอกย้ำความไม่สมมูลทางสถานะระหว่างคนท้องถิ่นกับคนแปลกหน้า เพราะมีนัยที่เป็นการไม่เปิดโอกาสให้คนแปลกหน้าสามารถเข้าสู่การมีปฏิสัมพันธ์กับคนท้องถิ่นที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตของพวกเขาในโลกแห่งใหม่ได้เลย โดยถ้าให้ B หมายถึงผู้มาใหม่ และ A หมายถึงคนท้องถิ่น คำอธิบายนี้จะกล่าวว่า A จะสามารถเชื่อใจ B ได้ต่อเมื่อ B สามารถเข้าไปส่วนหนึ่งของเครื่องกีดขวางเชิงสถาบัน เช่น กฎหมาย ขนบจารีต วิธีประชาที่จะบังคับควบคุมการ

กระทำของ B ได้ก่อน ซึ่ง B สามารถตั้งคำถามกลับต่อ A ได้ว่า พวกเขาจะเข้าสู่เงื่อนไขบังคับเช่นที่ว่านี้ได้อย่างไร เนื่องด้วยการเข้าไปอยู่ในนั้นเองเขาต้องแสดงหลักฐานที่หนักแน่นได้ก่อนว่าเขาคือผู้มีความสมบัติไว้ใจได้สำหรับสมาชิกอย่างน้อยหนึ่งคนของชุมชนแห่งใหม่ก่อนไม่ใช่หรือ และเขาจะทำเช่นนี้ได้อย่างไรตั้งแต่ต้น เมื่อหลักฐานที่หนักแน่นขนาดนั้นเขาจะให้ได้อีกต่อเมื่อเขาเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขบังคับที่ว่านั้นแล้วตามที่ทฤษฎีของฮาร์ดีนอธิบายไว้ จึงดูเหมือนว่า คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจที่จะตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงปฏิบัติสำหรับคนท้องถิ่น ไม่ควรมีเรื่องหลักฐานเป็นเงื่อนไขจำเป็น

นอกจากนี้ คำอธิบายนี้เมื่อพิจารณาให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นก็ยังไม่ได้อธิบายเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อของคนท้องถิ่นดังที่ดูเหมือนว่าจะทำได้ในตอนแรกอีกด้วย ในภาพยนตร์เรื่อง Dogville หญิงสาวลึกลับชื่อเกรซ มัลลิแกน (Grace Mulligan)หนีจากการตามล่าของกลุ่มนักเลงเข้ามาในเมืองในเหมืองร้างท่ามกลางเทือกเขาร็อกกีที่ชื่อว่า Dogville เธอได้รับการต้อนรับโดยชายหนุ่มท่าทางอัธยาศัยดี ชื่อ ทอม เอ็ดเวิร์ด (Tom Edwards) ผู้เสนอให้เกรซพิสูจน์ตนเองกับคนในหมู่บ้านด้วยการช่วยทำงานเล็กน้อยตามบ้านของพวกเขาฟรีเป็นเวลาสองสัปดาห์ก่อนที่ชาวหมู่บ้านจะมาลงคะแนนเสียงกันว่าจะให้เธอพำนักอาศัยต่อไปได้หรือไม่ เกรซยอมให้ชาวบ้านกดขี่จนเหมือนไม่ใช่มนุษย์อยู่พักใหญ่จนกระทั่งวันหนึ่งที่ตัวตนของเธอถูกเปิดเผย และเกรซถูกทำให้เห็นว่าเกรซแท้จริงแล้วไม่ได้เป็นผู้หญิงบอบบางที่หนีการตามล่าจากกลุ่มนักเลงดังที่ชาวหมู่บ้านเข้าใจ อีกทั้งยังนำหายนะขั้นสูงสุดมาสู่คนทั้งหมู่บ้านแห่งนี้ด้วย ความเป็นไปได้นี้ชี้ว่าความเชื่อใจที่ฮาร์ดีนเสนอเป็นแบบหลักฐานนิยมนั้นยังไม่เพียงพออีกด้วย เมื่อพวกเขาถามอบความเชื่อใจให้แก่คนแปลกหน้าบนพื้นฐานของหลักฐาน พวกเขาไม่สามารถกำหนดได้ว่าจะเชื่อใจเธอเฉพาะเรื่องนี้เท่านั้น แต่จะไม่เชื่อใจเรื่องอื่น ๆ กลไกเชิงกฎหมาย จารีตประเพณีแค่รับรองในเรื่องที่เงื่อนไขเชิงสถาบันหรือเงื่อนไขทางสังคมเหล่านั้นกำหนดไว้ และเป็นเพียงสิ่งที่มีมาเพื่อรองรับการกระทำเพียงแค่ออกภายใต้บริบทที่กลไกและสถาบันดังกล่าวนี้มีขึ้นเท่านั้น กลไกเหล่านี้ ข้อตกลงใดที่ทำกันระหว่างคนแปลกหน้าผู้มาเยือนกับคนท้องถิ่นก็มีลักษณะเดียวกันที่ไม่สามารถครอบคลุมทุกเรื่องได้ มีอยู่หลายเรื่องที่ไม่ได้อยู่ในข้อตกลงที่แสดงออกมาอย่างเปิดเผยที่จะเป็นความเสี่ยงได้ที่จะต้องมีความเชื่อใจต่อกันและกัน ทั้งนี้ ไม่มีหลักฐานรับรองว่าให้เชื่อใจ ซึ่งหมายถึงความเชื่อใจนั้นต้องเกิดจากสาเหตุแบบอื่น และสอดคล้องมากกว่ากับคำอธิบายของแบร์ (Annette Baier) ที่ว่าเหตุผลข้อหนึ่งที่เราไม่ควรเชื่อว่าความเชื่อใจเป็นเรื่องของการมีหลักฐานที่หนักแน่นให้เชื่อใจได้แบบที่ฮาร์ดีนเสนอ คือสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความ

เชื่อใจนั้นมีความหลากหลายมากจนไม่สามารถสรุปรวบยอดอยู่ในแนวคิดเช่นเรื่องหลักประกันใด ทั้งสิ้นสำหรับความเชื่อใจ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ไม่มีหลักประกันชนิดใดอยู่ที่สามารถทำให้เราสามารถเชื่อใจใครบางคนบนพื้นฐานของหลักประกันเหล่านั้นได้ หรือบนพื้นฐานของหลักประกันเหล่านั้นเท่านั้นได้ คำวิจารณ์นี้ของแบร์ใช้ได้ด้วยกับกรณีคนแปลกหน้าผู้มาเยือนในโลกใหม่กับคนที่ท้องถิ่น เพราะคนแปลกหน้าผู้มาเยือนย่อมไม่สามารถมีหลักฐานชนิดใดที่จะมารองรับให้คนที่ท้องถิ่นเชื่อใจเขาเมื่อพบกัน ในครั้งแรกได้ ทำให้ทฤษฎีนี้ต้องตกไป

คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของมารูซิค ไม่ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุผลเชิงปฏิบัติของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนในการได้รับความเชื่อใจเช่นเดียวกัน ดังนี้: A จะเชื่อใจ B ได้เมื่อ A เป็นคนที่อยู่ในสถานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ B ไม่ว่า B เป็นใครสำหรับ A ก็จะสามารถใช้ความสัมพันธ์นั้นเป็นเหตุผลในการเชื่อใจได้ โดยอาจชั่งน้ำหนักกับหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำในเรื่องนั้นๆ ของ X คำอธิบายนี้มีข้อดีคือ A จะมอง B ในฐานะเป็นผู้กระทำ ซึ่งการมองเช่นนี้เท่ากับเป็นการมองว่าเรื่องที่เราได้พยายามเสนอหรือได้พยายามจะกระทำนั้นจะเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับเราว่าเราจะทำหรือไม่อย่างไรก็ดี คำอธิบายนี้ประเมินความเชื่อใจบนฐานความสัมพันธ์ที่ผู้ให้ความเชื่อใจมีต่อผู้ที่จะกระทำในเรื่องนั้นๆ ซึ่งความถึงความสำคัญที่คน ๆ นั้นอาจมีต่อผู้ให้ความเชื่อใจ เช่นการเป็นญาติมิตร เพื่อนฝูง คนรัก หรือแม้แต่คนที่อยู่ในสถานะพิเศษบางอย่างในมุมมองของเขาที่อาจทำให้เข้าใจบุคลิกลักษณะของคน ๆ นั้นในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่กระทบต่อการเลือกที่จะเชื่อใจของเขา เช่น การเป็นผู้นำลัทธิที่ศรัทธา เป็นอาจารย์หรือผู้ผลิตคอนเทนต์ชื่อดัง หรืออาจจะเป็นใครก็ตามที่เราารู้สึกได้ว่าถ้าเป็นเรื่องนี้ต้องคนนี้ หรือเพราะว่าเป็นคนๆ นี้ เราจึงจะพร้อมเชื่อใจเขา ซึ่งจากสิ่งที่มารูซิคพูดมา เรื่องที่ว่าคน ๆ นี้เป็นใคร ก็ดูเหมือนว่าจะจะเป็นเหตุผลในการเชื่อใจที่ทำให้เราสามารถรับคำตอบของใครในเรื่องใดเป็นของเราได้ แต่ถ้าหากเราไม่ได้มีความสัมพันธ์ในลักษณะนั้นก่อนเป็นทุนเดิม การที่ผู้อื่นจะเชื่อใจเราได้หรือไม่ก็จะไม่มีเหตุผลในการเชื่อใจ ผู้อื่นจะสามารถตัดสินเราอย่างมีเหตุผลได้จากวิธีการเดียวเท่านั้น นั่นก็คือการพิจารณาจากหลักฐาน

ในกรณีการมาเยือนสังคมใหม่ การที่คนที่ท้องถิ่นจะสามารถมองคนแปลกหน้าในฐานะที่เป็นผู้กระทำได้ ก็เพราะว่าคนแปลกหน้าที่มาใหม่นั้นอยู่ในฐานะที่คนที่ท้องถิ่นมองว่าเป็นใครบางคนหรืออะไรบางอย่างเป็นการเฉพาะที่ทำให้เขาไม่เห็นเป็นแค่วัตถุในการสังเกตการณ์ หากเราเป็นคนแปลกหน้าที่ว่านี้ พวกเขาอาจยอมรับคำตอบต่อเรื่องที่เราเสนอไปก็ได้โดยไม่ขึ้นกับหลักฐานว่าทำเรื่องนั้นได้หรือไม่ ถ้าเราเป็นอะไรบางอย่างซึ่งในความสัมพันธ์กับพวกเขาแล้วเป็นคนที่พวกเขาพร้อมที่จะ

เชื่อได้ เช่นถ้าเราเป็นผู้กล้าที่ถูกอัญเชิญมาหรือบุคคลที่การปรากฏตัวตรงกับตำนานท้องถิ่น คำพูดของเราจะมีน้ำหนัก จะขอความร่วมมืออะไรก็ง่ายเพราะเราคือคน ๆ นั้น ที่เป็นเหตุผลในการเชื่อใจหรือต่อให้เราเป็นแค่คนแปลกหน้า ถ้าความหมายของคนแปลกหน้าในสายตาคนท้องถิ่นเป็นบวกก็ทำให้พวกเขายอมรับคำของเราได้ในทำนองเดียวกัน ในทางกลับกันถ้าภาพของคนแปลกหน้าโดยทั่วไปเป็นลบ พวกเขาไม่มีทางที่จะยอมรับคำตอบของตัวเราที่เป็นผู้มาใหม่ได้ไม่ว่าเราจะเสนออะไรก็ตาม ทำนองเดียวกับสิ่งที่ชาวเกาะเซนต์เนลได้ปฏิบัติต่อผู้มาเยือนทุกคนไม่ว่าจะเป็นใครหน้าไหน (Natarajan, 2018) และต่อให้รู้ว่าเราเป็นใคร การที่คนท้องถิ่นจะเชื่อใจเราได้หรือไม่ก็จะต้องสอบทานกับหลักฐานด้วยอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งในเมื่อเราเป็นคนนอกที่เพิ่งมีปฏิสัมพันธ์กับคนท้องถิ่นเป็นครั้งแรก คนท้องถิ่นก็ย่อมไม่มีหลักฐานใดๆ ที่จะให้ประเมินการกระทำของเราได้อยู่ดี จึงดูเหมือนกันว่าคำอธิบายแบบของมารุชิตูจะใช้ได้เฉพาะแต่กับสถานการณ์ที่ความสัมพันธ์เริ่มดำเนินไปแล้ว หรือในกรณีที่ผู้ให้ความเชื่อใจได้มีความโน้มเอียงในทางใดทางหนึ่งอยู่แล้วจากภาพจำที่ตนเองได้เห็นเกี่ยวกับบุคคลนั้นๆ

นอกจากนี้ คำอธิบายนี้ไม่ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุผลเชิงความเชื่อสำหรับคนแปลกหน้าผู้มาเยือน ผู้ที่ไม่อาจรู้ได้ว่าจะต้องทำอะไรถึงแค่นั้นจึงจะบรรลุนโยบายขั้นต่ำที่ทำให้คนท้องถิ่นพอให้ความเชื่อใจได้และเสี่ยงต่อการถูกใช้ประโยชน์เกินสมควร เงื่อนไขที่มารุชิตูกำหนดไว้จึงบกพร่องเมื่อมองจากมุมมองของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนผู้ที่จะไม่มีหลักประกันว่าตนจะต้องแลกทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่เพื่อได้มาซึ่งความเชื่อใจชนิดที่จะทำให้ปฏิสัมพันธ์ที่ต้องการเป็นไปได้หรือไม่ เช่น เกรซที่พยายามผูกมิตรกับชาวบ้านเพื่อให้พวกเขายอมรับให้เธอพักอาศัยเพื่อหลบภัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้ โดยเริ่มจากยอมรับที่จะช่วยทำงานบ้าน เลี้ยงเด็กและช่วยขายของในร้านให้แก่พวกเขาเพื่อแลกกับเงินจำนวนเล็กน้อย แต่สิ่งที่เธอต้องแลกกลับดูเหมือนจะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทุกครั้งที่การมีอยู่ของเธอดูเหมือนสร้างภาระให้แก่คนในหมู่บ้าน เช่น เมื่อตำรวจมาติดประกาศตามหาตัวเธอ หรือเมื่อตำรวจมาติดประกาศให้รางวัลนำจับ เป็นต้น จนลงเอยทำให้เธออยู่ในสถานะที่เปราะบางมากขึ้นเรื่อย ๆ กระทั่งกลายมาถูกใช้เป็นที่ระบายความใคร่ของผู้ชายทุกคนในหมู่บ้าน และถูกจับส่งให้กลุ่มนักเลงโดยทอมที่เป็นคนรักของเธอเอง การเรียกหาหลักฐาน แต่ขณะเดียวกันหลักฐานนี้ก็กลับขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ผู้ให้ความเชื่อใจมีต่อผู้ที่จะกระทำในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งรวมถึงความสำคัญที่คน ๆ นั้นอาจมีต่อผู้ให้ความเชื่อใจ เช่นการเป็นญาติมิตร เพื่อนฝูง คนรัก หรือแม้แต่คนที่อยู่ในสถานะพิเศษบางอย่าง ในมุมมองของเขาที่อาจทำให้เข้าใจบุคลิกลักษณะของคน ๆ นี้ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่กระทบต่อ

การเลือกที่จะเชื่อใจของเขา ซึ่งปราศจากความหนักแน่นมั่นคงเหมือนกับเงื่อนไขทางกฎหมาย ขนบประเพณีและวิถีประชาชาติที่ฮาร์ดดิเนสเสนอที่อย่างน้อยก็มีความเป็นสาธารณะและใช้บังคับกับทุกคนอย่างเสมอหน้ากัน ไม่ใช่แปรเปลี่ยนไปตามความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งพร้อมจะผันแปรได้เมื่อสถานการณ์ภายนอกเปลี่ยนแปลงไป

คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของแบร์ตตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงปฏิบัติของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนเนื่องจากกำหนดไว้เพียงว่า A เชื่อใจ B ได้โดยเชื่อไว้ก่อนว่า B มีเจตนาดีที่จะพยายามทำให้เป็นไปตามที่ A เชื่อใจให้เขาเป็นหรือทำ เท่ากับว่าเพียง B เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับ A และทำให้ A รับรู้ได้ถึงเจตนาดีของ B ก็ทำให้เขาสามารถได้รับความเชื่อใจจาก A ได้แล้วโดยไม่ต้องจำเป็นต้องให้ B ตอบสนองเงื่อนไขได้อีก เช่น แสดงหลักฐานเป็นการกระทำที่คงเส้นคงวาหรือความซื่อสัตย์สุจริตที่จะทำให้คู่ควรที่ A จะมอบความไว้วางใจให้ อย่างน้อยก็ในขั้นแรกของปฏิสัมพันธ์ แต่ไม่ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อสำหรับคนที่ต้องถ่วงในการมอบความเชื่อใจ

จุดพลิกผันอยู่ที่ว่าการที่คำอธิบายนี้ไม่ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อสำหรับคนที่ต้องถ่วง ยังทำให้ไม่ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความจำเป็นเชิงปฏิบัติของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนตามมาอีกด้วย ดังนี้: ในกรณีตามปรกติ A ใช้ชีวิตอยู่ก่อนแล้วโดยไม่ต้องพึ่งพา B การที่ข้อนี้จะเป็นจริงได้ B จึงต้องทำให้ A รับรู้ได้ก่อนว่า A มีบางสิ่งบางอย่างที่เขาให้ความสำคัญอยู่ (หรือบางสิ่งที่เขา *ควร* ให้ความสำคัญ) ที่ B สามารถรับผิดชอบแทนให้ได้ ซึ่งก็จะกลับไปปัญหาเดิมที่ทฤษฎีเกมประสบที่กล่าวในตอนแรกว่า B (นักมานุษยวิทยา) จะสื่อสารให้ A (ชาวเกาะเซนต์เนล) รับรู้ได้อย่างไรว่าพวกเขามีบางสิ่งบางอย่างที่เขาให้ความสำคัญหรือ *ควร* ให้ความสำคัญที่ B สามารถรับผิดชอบแทนให้ได้ และเพราะในเบื้องต้นนั้นคนที่ต้องถ่วงไม่มีเหตุที่ต้องให้ความสำคัญแต่แรกที่ต้องยกให้คนมาใหม่รับผิดชอบ แต่มันจะมีอย่างช่วยไม่ได้ทันทีถ้ารับคนแปลกหน้าเข้ามา สิ่งที่คนต้องถ่วงจะทำคือหลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์ที่จะเป็นเหตุเสียแต่ต้น นั่นทำให้ไม่น่าเชื่อว่าความร่วมมือระหว่างกันจะเกิดขึ้นได้ตามทฤษฎีนี้

คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจของโจนส์ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงปฏิบัติของคนแปลกหน้าผู้มาเยือน ดังนี้: A จะเชื่อใจ B ได้เมื่อ A มีจุดยืนทางอารมณ์ที่เป็นเชิงบวกทั้งต่อเจตนาดีและความสามารถของ B โดยจุดยืนนี้สามารถบ่มเพาะขึ้นได้ และมีขึ้นมาได้เองโดยที่ A ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานมาก่อนว่า B เป็นคนที่เชื่อใจได้ และไม่จำเป็นต้องมีเหตุมีผลผูกพันใด ๆ ที่จะเชื่อใจ B เพียงแค่มิเหตุบางอย่างเป็นฐานรองรับให้ A มีจุดยืนในทางบวกต่อ B เท่านั้น ซึ่งฐานนี้นอกจากเรื่อง

บริบทแวดล้อม เรื่องที่เชื่อใจ ผลกระทบที่ตามมาหากความเชื่อใจผิดพลาด และอคติ ซึ่งมีผลต่อจุดยืนทางอารมณ์ที่มี อันเป็นสิ่งที่คนแปลกหน้าไม่สามารถที่จะรู้และกระทำตอบสนองตามได้ แต่ในเมื่อทฤษฎีได้เปิดโอกาสให้ความเชื่อใจเกิดขึ้นได้โดยไม่มีหลักฐานแล้ว คำถามที่ตามมาคือ อะไรจะเป็นฐานให้กับจุดยืนทางบวกที่จะเกิดขึ้นนี้

แต่คำถามคือคำอธิบายของโจนส์ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อของคนท้องถิ่นหรือไม่? ตรงจุดนี้เองที่คำอธิบายนี้ควรได้รับการเสริมด้วยข้อเสนอของมารูซิเคอเรื่องการเรียนรู้ผ่านมุมมองของผู้กระทำ ถ้าจุดยืนทางอารมณ์สามารถเกิดขึ้นได้โดยมีฐานจากการเคารพในการเป็นผู้กระทำ ก็จะเป็นไปได้ที่คนท้องถิ่นจะเชื่อใจต่อคนแปลกหน้าผู้มาเยือนอย่างมีเหตุมีผลได้แม้ปราศจากหลักฐาน หากว่าคนแปลกหน้าผู้นั้นพยายามแสดงออกถึงความตั้งใจในการทำเรื่องใดก็ตามที่ประสงค์จะมีปฏิสัมพันธ์แบบร่วมมือกันกับคนท้องถิ่น รวมไปถึงการจะไม่สร้างปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตอันเป็นปกติของคนท้องถิ่น ความตั้งใจนั้นก็สามารที่จะหนุนเสริมความรู้สึกในทางบวกต่อคนแปลกหน้าแล้วทำให้คนท้องถิ่นรู้สึกอยากที่จะบ่มเพาะความต้องการที่จะเชื่อใจที่เป็นจุดยืนในทางบวกต่อคนแปลกหน้าต่อไปได้ถึงแม้ยังไม่มีหลักฐานถึงความไวใจได้ของคนแปลกหน้าก็ตาม กล่าวคือ ถ้าผู้มาใหม่คือ B และคนท้องถิ่นเป็น A B จะได้รับความเชื่อใจจาก A ในเรื่องหนึ่ง ๆ เมื่อ A มีจุดยืนในทางบวกต่อ B เมื่อ B ได้แสดงเจตนาดีผ่านการให้คำมั่นหรือสัญญาว่าจะทำในเรื่องนั้น ๆ ตลอดจนลักษณะและพฤติกรรมที่คู่ควมมากับการให้สัญญาหรือคำมั่นดังกล่าว ซึ่ง A ได้ใช้สิ่งเหล่านี้ที่ B แสดงออกมาเป็นฐานในการตัดสินใจว่าจะบ่มเพาะจุดยืนในทางบวกต่อ B ในเรื่องนั้น ๆ ที่ทำให้ A ยอมให้ B สามารถกระทำในเรื่องนั้น ๆ ได้ อนึ่ง โจนส์อธิบายว่า ความเชื่อใจที่เกิดขึ้นนี้รวมถึงความต้องการที่จะบ่มเพาะความเชื่อใจที่คนท้องถิ่นจะมีให้แก่ B นี้ ไม่ใช่การเชื่อว่า B จะทำในเรื่องที่ B เสนอได้เสียทีเดียว แต่เป็นการมีความไว้วางใจในทางบวกต่อเรื่องที่ B เสนอ ซึ่งในทางปฏิบัติตีความได้ว่า ความเชื่อใจในฐานะการมีจุดยืนในทางบวกที่โจนส์กล่าวถึงหมายความว่าปฏิกิริยาของคนท้องถิ่นไม่จำเป็นต้องเป็นทำนองว่า “เรามั่นใจว่าคุณทำได้” แต่เป็นแค่การที่คนท้องถิ่นมีปฏิสัมพันธ์กับข้อเสนอของคนแปลกหน้าผู้มาเยือนทำนองว่า “น่าสนใจดีนี่ ลองทำให้ดูหน่อยได้ไหม” หรือก็คือแค่ความรู้สึกว่าน่าเสี่ยงกับข้อเสนอของเขานั้นก็เพียงพอแล้วสำหรับที่ปฏิสัมพันธ์จะเริ่มขึ้นได้และเจริญงอกงามต่อจากนั้นไป และทั้งหมดนี้สามารถที่จะเกิดขึ้นได้แม้ทั้งสองฝ่ายที่มีปฏิสัมพันธ์กันนั้นจะยังไม่รู้ข้อมูลเกี่ยวกับอีกฝ่ายมาก่อนหน้านี้ที่พอจะเป็นหลักฐานสนับสนุนแก่ความเชื่อใจชนิดที่นักปราชยานิยมอ้างได้ คำอธิบายเรื่องนี้ของโจนส์จึงตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อของคน

ท้องถิ่นที่ทำให้ความเชื่อใจที่จำเป็นสำหรับปฏิสัมพันธ์แบบความร่วมมือกันครั้งแรกระหว่างคนแปลกหน้ากับคนท้องถิ่นเป็นไปได้

กล่าวโดยสรุป คำอธิบายเรื่องความเชื่อใจที่เหมาะสมที่สุดสำหรับปฏิสัมพันธ์แบบความร่วมมือกันครั้งแรกระหว่างคนแปลกหน้ากับคนท้องถิ่นคือแนวทางของคาเรน โจนส์ที่กล่าวว่าความเชื่อใจคือการมีจุดยืนในแง่บวก (optimism) ต่อเจตนาดีและความสามารถของผู้ที่ได้รับความเชื่อใจในเรื่องหนึ่ง ๆ โดยจุดยืนในแง่บวกนี้สร้างขึ้นมาจากการที่ผู้ได้รับความเชื่อใจแสดงความตั้งใจที่จะทำในเรื่องนั้น ๆ โดยเชื่ออย่างใจจริงว่าตนจะทำสิ่งที่ฝ่ายมีจุดยืนในแง่บวกว่าตนจะทำได้ให้ได้จากความเป็นผู้กระทำของตน ความเชื่อใจชนิดนี้สามารถที่จะเกิดขึ้นได้แม้ทั้งสองฝ่ายที่มีปฏิสัมพันธ์กันนั้นจะยังไม่รู้ข้อมูลใดที่จะใช้เป็นหลักฐานความไว้วางใจได้ของอีกฝ่ายมาก่อนเลย แต่ตอบสนองเงื่อนไขความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อ เนื่องจากสามารถถ่วงดุลได้อย่างเหมาะสมระหว่างความจำเป็นของหลักฐานและมุมมองแบบผู้กระทำที่ย้ายหลักฐานจากปัจจัยหรือเงื่อนไขภายนอกและภายในชนิดที่ทัศนคติแบบหลักฐานนิยมอ้างถึง ให้กลายเป็นหลักฐานที่สามารถมีพลวัตเปลี่ยนแปลงได้ด้วยอำนาจกระทำของการของผู้กระทำ และการที่แนวคิดนี้ใช้อธิบายการเกิดขึ้นของความเชื่อใจที่จำเป็นสำหรับปฏิสัมพันธ์แบบความร่วมมือกันครั้งแรกระหว่างคนท้องถิ่นกับคนแปลกหน้าได้จึงทำให้ตอบสนองเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงปฏิบัติให้แก่ทั้งสองฝ่ายได้ด้วยอย่างสมดุลกัน

บทที่ 5

บทสรุป

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งตอบปัญหาเรื่องการกระทำร่วมกัน (collective action) ระหว่างคนแปลกหน้าที่ฝ่ายหนึ่งเป็นคนแปลกหน้าที่เข้ามาอยู่อาศัยในโลกใบใหม่ และอีกฝ่ายคือคนท้องถิ่นในโลกแห่งนั้น ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อคนท้องถิ่นยินยอมให้คนแปลกหน้าที่ย้ายเข้ามาอยู่มีปฏิสัมพันธ์กับตนได้จนถึงระดับที่คนแปลกหน้าเหล่านั้นจะสามารถเข้าใจได้ถึงหลักการหรือกฎเกณฑ์ใดๆ ที่อยู่ในสังคมใหม่นั้นที่พวกเขาต้องเคารพ รวมไปถึงความเข้าใจว่าอะไรกันแน่คือคุณประโยชน์หรือโทษที่การกระทำของเขาอาจก่อให้เกิดขึ้นกับคนในสังคมนั้น ซึ่งผู้วิจัยเรียกว่าการกระทำร่วมกันที่พื้นฐานที่สุด (primitive collective action) เนื่องจากคือการกระทำร่วมชนิดที่จะเป็นบ่อเกิดให้การกระทำร่วมชนิดอื่นเกิดขึ้นตามมาได้โดยการทำให้ความเชื่อใจในความหมายที่ใช้กันอยู่เกิดขึ้นได้

การที่เราตระหนักว่ามีการกระทำร่วมในระดับพื้นฐานเบื้องต้นที่สุดนี้อยู่ ทำให้เป็นความท้าทายในการอธิบายว่าการกระทำร่วมชนิดนี้เกิดขึ้นได้อย่างไรระหว่างคนแปลกหน้าที่เป็นคนที่ไม่เคยติดต่อกันมาก่อนและต่างไม่รู้เกี่ยวกับกันและกันเลย และขณะที่ฝ่ายหนึ่งต้องอาศัยการเริ่มมีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อโอกาสที่จะเรียนรู้หลักการหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่จะนำไปสู่การพิสูจน์ตัวตน อีกฝ่ายหนึ่งกลับสามารถมีท่าทีไม่ยินดียินร้าย หรืออย่างแย่ที่สุดคือต้องการหลีกเลี่ยงปฏิสัมพันธ์เช่นนั้น วิทยานิพนธ์นี้ต้องการตอบคำถามที่ว่า ความเข้าใจเรื่องความเชื่อใจแบบใดที่เมื่อนำไปใช้แล้วสามารถเอื้อให้คนแปลกหน้าสองคนสามารถมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในระดับพื้นฐานเบื้องต้นที่สุดนี้ได้ โดยการกระทำเช่นนี้ยังคงเป็นสิ่งที่มิได้มีผลได้ด้วย อะไรคือเงื่อนไขของความเชื่อใจตามทฤษฎีนี้ ในเบื้องต้นพบว่าทฤษฎีเรื่องความเชื่อใจที่จะอธิบายเรื่องนี้ได้ดี ต้องมีความครบถ้วนจากทั้งสองมุมมอง คือ มุมมองของคนแปลกหน้า และมุมมองของคนท้องถิ่น

ทฤษฎีกลุ่มแรกที่พิจารณาคือคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจแบบรู้คิด (cognitivism) ซึ่งมีลักษณะเด่นคือให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านหลักฐาน (หรือเหตุผลที่มีน้ำหนัก) ให้เชื่อว่าเป็นเงื่อนไขจำเป็นและเงื่อนไขเพียงพอสำหรับความเชื่อใจ โดยใช้ตัวอย่างทฤษฎีของรัสเชลล์ ฮาร์ดีน และทฤษฎีของเบอร์ริสลาฟ มาร์ซุค ฮาร์ดีนเสนอว่าเงื่อนไขนี้คือคุณสมบัติความไว้ใจได้ (trustworthiness) ของผู้ที่ถูกเชื่อใจซึ่งมีความสมมูลทางความหมายกับความเชื่อใจ เมื่อคนหนึ่งเชื่อใจคนอื่นคนนั้นคือเขาตัดสินใจว่าคนอีกคนคือคนที่ไว้ใจได้ว่าจะทำตามที่ผู้เชื่อใจคาดหวังว่าเขาจะทำและจะไม่ทำในทาง

ตรงกันข้ามกับที่คาดหมาย ซึ่งเกิดขึ้นได้จากการที่คนๆ นั้นได้ผูกมัดตนเองเข้ากับเงื่อนไขบางอย่างที่หากฝ่าฝืนหรือละเมิดจะสามารถให้โทษแก่ตัวเขาได้ เช่น โดยการมีบทลงโทษที่รุนแรงหนักหน่วง ส่วนมารูซิคเสนอว่าการจะเชื่อใจใครได้นั้น ตัวผู้ที่ให้ความเชื่อใจจะต้องอยู่ในสถานะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ที่จะถูกเชื่อใจที่จะทำให้สามารถมองเขาในฐานะที่เป็นผู้กระทำคนหนึ่งได้

ทฤษฎีในกลุ่มแรกนี้ไม่สามารถตอบปัญหาของวิทยานิพนธ์ได้ ทฤษฎีของฮาร์ดินให้ความสำคัญกับหลักฐาน จนมองข้ามเหตุผลเชิงปฏิบัติ (pragmatist reasons) เรื่องอื่นๆ ที่ทำให้คนหนึ่งอาจเชื่อใจคนอื่นคนหนึ่งจนสามารถนำไปสู่การกระทำร่วมกันได้ ทำให้ไม่สามารถอธิบายตัวอย่างความเชื่อใจบางรูปแบบที่พบได้ทั่วไป เช่น ตัวอย่างที่โจนส์ยกมาว่า เชื่อใจให้ลูกสาววัยรุ่นอยู่บ้านคนเดียวโดยหวังว่าจะให้แรงบันดาลใจให้ลูกสาวทำตามความคาดหวังที่พ่อแม่เกี่ยวกับภาพวิสัยทัศน์ของหญิงสาวที่รับผิดชอบตนเองได้ในอนาคต แต่ยิ่งกว่านั้น ทฤษฎีนี้เมื่อนำมาใช้กับโจทย์ของวิทยานิพนธ์ยังทำให้การกระทำระหว่างคนแปลกหน้าจากต่างโลกกับคนท้องถิ่นไม่มีทางเกิดขึ้นได้เลยบนฐานที่ทฤษฎีนี้เรียกร้อง เนื่องจากคนแปลกหน้าไม่อยู่ในฐานะที่จะสามารถสร้างหลักฐานที่จะรองรับความเชื่อใจที่จะเกิดแก่ตนได้ด้วยความรู้ถึงเงื่อนไขที่คนท้องถิ่นจะใช้ประเมินหลักฐานว่าผู้ที่มาใหม่นั้นจะเป็นที่เชื่อใจได้หรือไม่ นอกจากนี้หลักฐานที่ใช้ประเมินนั้นยังสามารถใช้รับรองแนวโน้มการกระทำในอนาคตได้เฉพาะในสิ่งที่หลักฐานนั้นรับรองเท่านั้น ไม่ได้รับรองถึงเรื่องอื่นๆ ที่คนท้องถิ่นพึงคาดหวังในการที่จะเชื่อใจผู้มาใหม่นั้นเลย ส่วนทฤษฎีของมารูซิคนั้นมีข้อดีคือให้น้ำหนักความสำคัญกับผลลัพธ์เชิงปฏิบัติ และอำนาจกระทำการ (agency) ของบุคคลมากยิ่งขึ้นกว่าหลักฐานชนิดอื่นทำให้สามารถอธิบายตัวอย่างแบบของโจนส์หรือตัวอย่างของโฮลตันได้ว่า เจ้าของร้านชำเล็กๆ ที่พบว่าลูกจ้างคนใหม่ที่เพิ่งจ้างเคยต้องโทษฐานลักเล็กขโมยน้อย เชื่อใจให้ลูกจ้างคนนี้ได้แลเครื่องเก็บเงิน เพราะเห็นว่าการเชื่อใจคือวิธีที่ดีที่สุดที่จะดึงเขากลับสู่ชุมชนทางศีลธรรม” (Holton, 1994, p. 63) อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้เมื่อวิเคราะห์ไปถึงที่สุดก็พบว่ายังคงต้องรับแนวคิดบางอย่างเกี่ยวกับหลักฐานเมื่อนำมาพิจารณาในมุมมองของผู้ที่จะให้ความเชื่อใจ จึงไม่สามารถนำมาใช้เป็นทางออกสำหรับปัญหาการกระทำระหว่างคนแปลกหน้าที่ผู้วิจัยสนใจได้

ทฤษฎีกลุ่มที่สองที่พิจารณาคือคำอธิบายเรื่องความเชื่อใจที่ไม่ใช่แบบรู้คิด (non-cognitivism) ซึ่งมีลักษณะเด่นคือให้ความสำคัญกับองค์ประกอบอื่นที่ไม่ใช่เรื่องหลักฐาน เช่น จุดยืนที่เป็นเชิงบวก (optimism) ที่ผู้เชื่อใจมีต่อเจตนาดีหรือคุณสมบัติเชิงบัพทสถานของผู้ที่ถูกเชื่อใจ โดยใช้ตัวอย่างเป็นทฤษฎีของแอนเน็ตต์ บาร์ และทฤษฎีของคาเรน โจนส์ บาร์เสนอว่าการจะเชื่อใจใครได้นั้น

ก็เมื่อมีบางสิ่งที่คุณเองให้ความสำคัญแต่ไม่อยู่ในฐานะที่จะจัดการกับมันเองได้จึงต้องมอบหมายให้กับผู้อื่นซึ่งอาจเป็นใครก็ได้ตามแต่บริบทนั้นโดยจำเป็นที่จะต้องเชื่อในเจตนาดีของเขา ส่วนโจนส์เสนอว่าการจะเชื่อใจใครนั้นจะประกอบด้วยการที่มีจุดยืนในทางบวกต่อเจตนาดีและความสามารถของเขารวมไปถึงการมีความคาดหวังว่าเขาจะปฏิบัติโดยถูกขับเคลื่อนโดยตรงจากความคาดหวังนั้น ทฤษฎีของแบร์ทำให้ความเชื่อใจเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องมีขึ้นเมื่อมีเหตุให้ต้องพึ่งพาเจตนาดีของใครในเรื่องใดๆ ก็ตามอยู่แล้วจนทำให้ดูเหมือนว่าในทุกการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นนั้นการปฏิสัมพันธ์นั้นเองกลายเป็นเรื่องเดียวกับความเชื่อใจจนทำให้ความเชื่อใจดูเหมือนไม่มีความหมาย อีกทั้งยังทำให้หลักฐานและอำนาจการกระทำของผู้ที่ต้องการความเชื่อใจเป็นเรื่องที่ไร้ความหมายตั้งแต่ต้นด้วยเหตุที่ความเชื่อใจจะเกิดขึ้นได้หรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับว่าอะไรสำคัญกับผู้ให้ความเชื่อใจเท่านั้นและการที่ความเชื่อใจเป็นความสัมพันธ์แบบมีมาก่อนแล้วหากล้างที่หลัง ทำให้ทำให้ไม่สามารถอธิบายตัวอย่างความเชื่อใจที่พบได้ทั่วไป เช่น ตัวอย่างพ่อแม่ที่ตัดสินใจไม่มีลูกเนื่องจากไม่ต้องการให้ตนอยู่ในสถานะที่ต้องพึ่งพาโรงเรียนที่ตนไม่เชื่อว่าจะมีความสามารถดูแลสวัสดิภาพให้แก่ลูกของตนในระดับที่สูงตามที่ตนจะคาดหวังหากมีลูกได้ แต่ยิ่งกว่านั้น ทฤษฎีนี้เมื่อนำมาใช้กับจิตวิทยาของวิทยานิพนธ์ ยังทำให้การกระทำร่วมระหว่างคนแปลกหน้าจากต่างโลกกับคนท้องถิ่นไม่อาจเกิดขึ้นได้เช่นเดียวกัน เนื่องจากคนแปลกหน้านั้นจำเป็นที่จะต้องเชื่อใจคนท้องถิ่นแต่คนท้องถิ่นสามารถหลีกเลี่ยงเหตุจำเป็นที่ทำให้ต้องเชื่อใจได้ด้วยการปฏิเสธการปฏิสัมพันธ์อย่างเด็ดขาด และด้วยการที่พวกเขาไม่มีเหตุจำเป็นใดๆ ที่จะต้องมีความสัมพันธ์ในเรื่องใดๆ ต่อคนแปลกหน้าที่ไม่คุ้นเคยและคาดเดาไม่ได้แต่ต้นที่จะเป็นเหตุให้พวกเขาต้องให้ความเชื่อใจ ความเชื่อใจที่คนแปลกหน้าอยู่ในสถานะที่จำเป็นต้องเชื่อใจคนท้องถิ่นจึงไม่ได้มีหลักประกันใดๆ ที่จะได้รับการตอบสนองแม้แต่เพียงผิวเผิน ส่วนทฤษฎีของโจนส์นั้นสามารถอธิบายตัวอย่างเรื่องพ่อแม่ที่ตัดสินใจไม่มีลูกเพราะไม่เชื่อใจโรงเรียนได้เนื่องจากถือว่าความเชื่อใจคือการมีจุดยืนที่เป็นเชิงบวก (optimism) ต่อทั้งเจตนาดีและความสามารถกระทำทำให้บรรลุได้ตามเจตนาดีนั้นภายในโดเมนแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยจุดยืนในแง่บวกนี้สร้างขึ้นมาจากการที่ผู้ที่มีความเชื่อใจแสดงความตั้งใจที่จะทำในเรื่องนั้นๆ โดยเชื่ออย่างใจจริงว่าตนจะทำการที่ฝ่ายมีจุดยืนในแง่บวกว่าตนจะทำได้ให้ได้จากความเป็นผู้กระทำของตน

นอกจากนี้ลักษณะแบบที่ไม่ใช้รูดคิดที่ไม่ให้ความสำคัญกับหลักฐานในฐานะเงื่อนไขจำเป็นและเงื่อนไขเพียงพอของความเชื่อใจ แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ปฏิเสธความสำคัญของหลักฐานที่รองรับจุดยืนหรือการตัดสินใจของผู้ที่จะให้ความเชื่อใจต่อผู้ที่จะได้รับความเชื่อใจ ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ผู้ที่ต้องการความเชื่อใจจะสามารถรับรู้หรือสนองตอบได้ในกรณีผู้มาเยือนต่างโลก นอกจากจะมีฐานอย่างอื่นรองรับให้ความเชื่อใจเป็นไปไม่ได้โดยไม่มีหลักฐานล่วงหน้า ซึ่งทฤษฎีได้เปิดช่องไว้แต่ไม่ได้อธิบายว่าจะเป็นอย่างไรรู้ได้

บ้าง ทำให้ทฤษฎีนี้เมื่อนำมาผสมผสานกับแง่คิดจากทฤษฎีของมารูซึกิที่ว่าด้วยการมองการกระทำใน
อนาคตของตนเองด้วยมุมมองผู้กระทำในฐานะที่เป็นเหตุผลในทางปฏิบัติในการที่จะสัญญาหรือทำ
ความตั้งใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้น่าจะพอปรับใช้ในการอธิบายความเป็นไปได้ของการกระทำร่วม
ระหว่างผู้มาเยือนในต่างโลกกับคนท้องถิ่นได้ว่าความเชื่อใจชนิดนี้เกิดขึ้นได้เมื่อในฝั่งของคนท้องถิ่นมี
จุดยืนที่เป็นบวกต่อเจตนาดีและความสามารถของผู้มาเยือนจากต่างโลกว่าจะสามารถกระทำเรื่องใดๆ
ที่ได้แสดงความตั้งใจออกมาได้ จากการมองตัวของผู้มาเยือนว่าเป็นผู้กระทำที่สามารถตัดสินใจว่าจะ
ทำเรื่องนั้นๆ ให้สำเร็จ อันทำให้การทำ ความตั้งใจนั้นมีเหตุผล เป็นฐานให้จุดยืนทางอารมณ์ถูกโน้มน
้าวให้เข้าไปในทางบวกต่อการกระทำของคนแปลกหน้าได้ ขณะเดียวกันในฝั่งของผู้มาเยือนจากต่าง
โลกก็มีการทำความตั้งใจที่จะทำได้ในเรื่องนั้นๆ ในแบบที่คนท้องถิ่นที่เริ่มให้ความเชื่อใจแก่ตนก่อน
คาดหวังให้ทำ ความเชื่อใจในฝั่งหนึ่งกับการตั้งใจทำให้ได้ตามที่ถูกเชื่อใจในอีกฝั่งหนึ่งมาบรรจบกันได้
ด้วยมุมมองแบบผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทั้งโจนส์และมารูซึกิต่างใช้ในการคิดเกี่ยวกับความเชื่อใจ ที่ไม่พบ
ในคำอธิบายของฮาร์ดินและของโจนส์

ทฤษฎีที่ได้นี้สามารถอธิบายได้ว่าความเชื่อใจที่คนท้องถิ่นจะมีต่อคนแปลกหน้าผู้มาเยือนนั้น
เกิดขึ้นได้อย่างไร กล่าวคือ เมื่อใดก็ตามที่คนแปลกหน้าที่เข้าไปเยือนสังคมใหม่ แล้วได้เผชิญหน้ากับ
คนท้องถิ่นเป็นครั้งแรก คนท้องถิ่นอาจให้ความเชื่อใจต่อคนแปลกหน้าได้ หรืออย่างน้อยที่สุด สามารถ
เกิดความคิดที่จะลองเชื่อใจ ให้โอกาสคนแปลกหน้าในเรื่องบางเรื่องได้ ถ้าเรื่องนั้นๆ คนแปลกหน้าได้
ทำการเสนอและแสดงความตั้งใจออกมาว่าตนจะกระทำในเรื่องนั้น แล้วคนท้องถิ่นได้มองคนแปลก
หน้าในฐานะที่เขาเป็นผู้กระทำ การทำความตั้งใจนั้นจึงเป็นเรื่องที่สามารถเชื่อหรือคาดหวังได้ว่าคน
แปลกหน้าจะทำได้ สิ่งที่จะเกิดขึ้นคือ เมื่อคนแปลกหน้าได้พบกับคนท้องถิ่นเป็นครั้งแรก เพื่อให้ได้รับ
ความเชื่อใจ คนแปลกหน้าอาจเสนอตัวว่าจะทำอะไรบางอย่างมาให้แก่คนท้องถิ่นที่ตนเองคิดว่าเป็น
คุณแก่คนท้องถิ่น แน่แน่นอนว่าคนที่มาใหม่ไม่อาจรู้ได้ว่าคนท้องถิ่นจะคิดอย่างไรกับการเสนอนั้น แต่ถ้า
ได้เสนอและแสดงความตั้งใจออกไปก่อน มันมีโอกาที่จะได้รับการสนองตอบกลับมาโดยคนท้องถิ่น
ในทางที่เป็นบวกได้ เพราะความตั้งใจนั้นในฐานะที่เป็นผู้กระทำ ได้เป็นฐานให้กับจุดยืนทางอารมณ์ใน
ทางบวกได้สามารถปรากฏขึ้นในฝ่ายของคนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเล็กน้อยเพียงใดก็ตาม แต่เมื่อเริ่มเกิด
จุดยืนทางอารมณ์เช่นนี้ขึ้น ก็ทำให้คนท้องถิ่นสามารถเกิดความรู้สึกในทางดีต่อคนแปลกหน้าพอที่จะ
ให้โอกาสเขาในการพิสูจน์เรื่องที่เราเสนอมาได้ และทำให้คนท้องถิ่นมีเหตุผลที่จะบ่มเพาะความเชื่อใจ
ต่อคนแปลกหน้าได้จากจุดยืนที่ปรากฏขึ้นมานั้น ซึ่งจะปรากฏขึ้นมาเองจากการที่สามารถมองคน
แปลกหน้าเช่นนี้ได้ และเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว คนท้องถิ่นก็จะเกิดความคาดหวังที่จะให้คนแปลกหน้าได้

กระทำตามที่ได้ลั่นวาจาไว้ซึ่งคนท้องถิ่นได้ทำการฝากฝังแก่คนแปลกหน้านั้นแล้วเมื่อจุดยืนทางอา
 รมรของคนท้องถิ่นเริ่มโน้มเอียงเข้าหาทางที่เป็นคนต่อคุณแปลกหน้านั้นเอง

ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว เท่ากับว่ามุมมองของคนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นเมื่อยอมรับการมองคนอื่นที่
 รวมไปถึงคนแปลกหน้าในมุมมองเช่นนี้ คือการที่คนแปลกหน้านั้น แม้คนท้องถิ่นจะไม่ได้รู้อะไรเลย
 เกี่ยวกับคนแปลกหน้า แต่ก็สามารถที่จะตั้งความหวังถึงอนาคตได้ในฐานะที่คนแปลกหน้านั้นเป็น
 ผู้กระทำ ในเมื่อการกระทำที่คนแปลกหน้าได้เสนอต่อพวกเขานั้นยังไม่ได้ปรากฏขึ้น การทำความตั้งใจ
 อย่างชัดเจนของคนแปลกหน้านั้นคือสิ่งที่พอจะสร้างความหวังได้ถึงการกระทำในอนาคตของเขา พอมี
 ความคาดหวัง ความเชื่อใจในเบื้องต้นก็ปรากฏ และเมื่อความเชื่อใจเริ่มปรากฏ คนท้องถิ่นก็สามารถมี
 เหตุผลที่จะอนุญาตให้คนแปลกหน้ากระทำในเรื่องที่เสนอหรือแสดงความตั้งใจนั้นได้ การมีแนวคิด
 เช่นนี้ทำให้คนท้องถิ่นไม่จำเป็นต้องตั้งแง่กับการไม่รู้อะไรเลยเกี่ยวกับคนแปลกหน้า และหักล้างความ
 กังวลจากการที่คาดเดาไม่ได้ ด้วยการมีสิ่งที่พอจะคาดหวังติดตามได้ขึ้นมา แม้ว่าการทำความตั้งใจ
 ของผู้มาใหม่นั้นจะไม่อาจทำให้คนท้องถิ่นสามารถเชื่อใจเขาในเรื่องที่เขาเสนอมาได้เต็มที่ก็ตาม แต่ก็
 พอที่จะทำให้ภาพของคนแปลกหน้าในสายตาของคนท้องถิ่นนั้นไม่ได้ถึงกับไม่มีเหตุให้ต้องมี
 ปฏิสัมพันธ์ด้วยเลยเสียทีเดียว และนั่นเองก็ทำให้ภาพที่คนท้องถิ่นจะมองคนแปลกหน้าตามความ
 เข้าใจแบบทฤษฎีเกมนั้นเป็นอันตกไป คนท้องถิ่นไม่จำเป็นต้องเห็นประโยชน์หรือคุณค่าในการ
 ปฏิสัมพันธ์ถึงจะเกิดการปฏิสัมพันธ์ เพราะถ้ามองถึงเรื่องนี้ การที่คนจะที่ไม่รู้จักกันจะได้เริ่มสาน
 สัมพันธ์ ก็จะเป็นไปไม่ได้แต่แรกทีเดียว ดังนั้น จึงค่อนข้างเป็นที่น่าเชื่อว่าคนส่วนมากจะมีการมองผู้มา
 ใหม่ในลักษณะนี้เวลาที่ได้เผชิญหน้าครั้งแรก มากกว่าจะมองด้วยหลักฐานตามคำอธิบายแบบที่เราคิด
 ว่าน่าจะเป็นในตอนต้น พวกเขาจะปล่อยให้ผู้มาใหม่ได้มีโอกาสพิสูจน์ตัวเองก่อน ไม่เช่นนั้น
 ความสัมพันธ์ส่วนใหญ่ที่เรามีอยู่ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะมิตรภาพคงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ได้ และก็
 ทำให้น่าเชื่อด้วยว่า คนแปลกหน้า สามารถที่จะเรียกร้องความเชื่อใจได้ ด้วยการเสนอว่าจะมาทำอะไร
 ในตัวมันเองอยู่แล้วนั่นเอง

อาจมีผู้ตั้งคำถามว่าถ้าเช่นนั้นแล้ว แนวทางการอธิบายความเชื่อใจที่วิทยานิพนธ์นี้ได้มา
 แตกต่างจากแนวทางแบบทฤษฎีเกมที่ไม่ประสบความสำเร็จอย่างไร ผู้วิจัยไม่เป็นธรรมต่อทฤษฎีเกม
 โดยการลดเงื่อนไขเรื่องความมีเหตุมีผลเชิงความเชื่อให้อ่อนลงเพื่อให้คำอธิบายของโจนส์สามารถตอบ
 ได้หรือไม่ มารูซิคได้ตอบคำถามนี้แทนผู้วิจัยแล้วเมื่อเขาชี้ให้เห็นว่ามุมมองที่เหมาะสมในการคิดเรื่อง
 ความเชื่อใจคือมุมมองแบบผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มองตนเอง (ในกรณีการสัญญาและการตั้งใจมั่นที่จะทำ

บางสิ่งบางอย่าง) และผู้อื่นที่ต้องตัดสินใจว่าจะมีปฏิสัมพันธ์ด้วยหรือไม่ว่าเป็นผู้กระทำที่มีอำนาจตัดสินใจและสั่งการการกระทำของตน มุมมองแบบผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนี้เองที่ทำให้เจตนาดีหรือความสามารถของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ใช่เรื่องลึกลับสำหรับคนที่ต้องตัดสินใจว่าจะเชื่อใจหรือไม่ ขณะเดียวกันก็ไม่ใช่สิ่งที่สามารถหยั่งถึงได้ด้วยหลักฐานแบบที่ผู้เชื่อในทศนะหลักฐานนิยมเชื่อ จริงอยู่ว่าการคิดตามคำอธิบายแบบนี้ก็มีความเสี่ยงอยู่ว่าจะนำไปสู่การเชื่อใจที่ดูจะเป็นไปตามอำเภอใจ เหมือนกับที่เคยมีคนแย้งมารูซิคเอาไว้ แต่สำหรับในกรณีนี้แล้วถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องเสียสละ การอธิบายความเชื่อใจที่เกิดขึ้นโดยไม่อิงหลักฐานนั้น ไม่ว่าจะอย่างไรก็ต้องลดทอนความรัดกุมลง ไม่เช่นนั้นก็จะไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ได้ หากในอนาคตมีผู้ใดสามารถหาคำอธิบายต่อความเชื่อใจที่รัดกุมได้มากกว่าต่อปรากฏการณ์ในลักษณะที่ได้สนใจนี้ นั่นคือเรื่องของอนาคตที่คงจะยังไม่สามารถเข้าไปก้าวล่วงได้ ณ ปัจจุบัน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- Ceez. (2019). *มหาพิภพลีอาเดล* [Riadeiru no Daichi nite] (ภาวิฉัตร เตวียนันท์, แปล). KADOKAWA AMARIN.
- ปกรณ สึงห์สุริยา. *อัทนินมและปรตถนินม. สารานุกรมปรัชญาออนไลน์ฉบับสังเขป*
- ไชยันต์ ไชยพร. (2557). *ทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล*. สำนักพิมพ์ WAY of BOOK.
- ทัปเปย์ นากะทสึกิ. (2014). *Re: ZERO รีเซทชีวิต ฝ่าวิกฤตต่างโลก* [Re: Zero kara Hajimeru Isekai Seikatsu] (มนชนก มากบุญประสิทธิ์, แปล). Kadokawa Corp. A-Plus.
- เร็น เองุจิ. (2016). *สกิลโกงสุดพิสดารกับมืออาหารในต่างโลก* [Tondemo Skill de Isekai Hourou Meshi] (Toshiko T. Return, แปล). LUCKPIM.
- แฮรารี, ยูวัล โนอาห์. (2561). *เซเปียนส์ ประวัติย่อมนุษยชาติ* [Sapiens: A Brief History of Humankind] (นำชัย ชีววิวรรณ, แปล). กรุงเทพฯ: ยิปซี กรุ๊ป.

ภาษาอังกฤษ

- Aneko, Y. (Original Creator), & Abo, T. (Series Director). (2019, Jan 9 - Jun 26). *The Rising of the Shield Hero* (Season 1) [TV series]. Kinema Citrus.
- Aubert, V. (2006). Competition and dissensus: Two types of conflict and of conflict resolution. In D. Druckman and P. F. Diehl (Eds.), *Conflict Resolution* (pp. 129-148). Sage Publications.
- Axelrod, R. (1984). *The evolution of cooperation*. Basic Books.
- Axelrod, R. (1997). *The Complexity of Cooperation: Agent-Based Models of Competition and Collaboration*, Complexity. Princeton University Press.
- Baier, A. C. (1986). Trust and anti-trust. *Ethics*, 96, 231-60.
- Bratman, M. (1987). *Intention, Plans, and Practical Reason*. Harvard University Press.
- Carens, J. (2013). *The ethics of immigration*. Oxford University Press.

- Chignell, A. (2018). The ethics of belief. In E. N. Zalta (Ed.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2018 Edition),
<https://plato.stanford.edu/archives/spr2018/entries/ethics-belief/>
- Dasgupta, P. (1988). Trust as a commodity. In D. Gambetta (Ed.), *Trust: Making and Breaking Cooperative Relation* (pp. 49-72). Oxford, UK: Blackwell.
- Denning, D. E. (1993, August). A new paradigm for trusted systems. *Proceedings on the 1992-1993 workshop on New security paradigms* (pp. 36-41). USA, (pp. 36-41).
<https://doi.org/10.1145/283751.283772>
- Elster, J. (1976). Some Conceptual Problems in Political Theory. In B. Barry (Ed.), *Power and Political Theory: Some European Perspectives* (pp. 245-270). Wiley
- Elster, J. (1979). *Ulysses and the Sirens: Studies in Rationality and Irrationality*. Cambridge University Press.
- Elster, J. (2007). *Explaining Social Behavior*. Cambridge University Press.
- Frost-Arnold, K. (2014). The cognitive attitude of rational trust. *Synthese*, 191(9), 1957-1974.
- Gambetta, D. (Ed.). (1988). *Trust: Making and Breaking Cooperative Relation*. Blackwell.
- Garfinkel, H. (2016). Studies in Ethnomethodology. In W. Longhofer & D. Winchester (Eds.), *Social Theory Re- Wired: New Connections to Classical and Contemporary Perspectives* (2nd ed.). Routledge.
- Gauthier, D. (1991) *Why Contractarianism?. Contractarianism and Rational Choice*. Cambridge University Press.
- Geertz, C. (1974). From the Native's Point of View: On the Nature of Anthropological Understanding. *Bulletin of the American Academy of Arts and Sciences*, 28(1), 26-45.
- Gilbert, M. (2006). *A Theory of Political Obligation: Membership, Commitment, and the Bonds of Society*. Oxford University Press.

- Glenn, E. S., et al. (2006). A Cognitive Interaction Model to Analyze Culture Conflict in International Relations. In Daniel Druckman and Paul F. Diehl (Eds.), *Conflict Resolution* (vol. 1, pp. 171-188). Sage Publications.
- Good, D. (1988). Individuals, Interpersonal Relations, and Trust. In D. Gambetta (Ed.), *Trust: Making and Breaking Cooperative Relation* (pp. 139-167). Blackwell.
- Hardin, R. (1982). *Collective Action*. John Hopskin University Press.
- Hardin, R. (1993). The Street-Level Epistemology of Trust. *Politics and Society*, 21, 505-29.
- Hardin, R. (1996). Trustworthiness. *Ethics* 107, 26-42.
- Hardin, R. (2002). *Trust and Trustworthiness*. Russell Sage Foundation.
- Hawley, K. (2014). Trust, Distrust and Commitment. *Nous* 48(1), 1-20.
- Helm, B. W. (2014). Trust as a Reactive Attitude. In D. Shoemaker & N. Tognazzini (Eds.), *Oxford Studies in Agency and Responsibility, Volume 2: 'Freedom and Resentment'* at 50 (pp. 187-215). Oxford University Press.
- Hobbes, T. (1996) Hobbes: Leviathan: Revised student edition. In R. Tuck (Ed.) *Cambridge Texts in the History of Political Thought*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ho, T. S. (2022). Positive Illusion and the normativity of substantive and structural rationality. *Philosophical Explorations*. DOI: [10.1080/13869795.2022.2160876](https://doi.org/10.1080/13869795.2022.2160876)
- Hofstede, G. & Hofstede, G. J. (2005). *Cultures and organizations: Software of the mind, revised and expanded* (2nd ed.). McGraw-Hill.
- Holton, R. (1994). Deciding to Trust, Coming to Believe. *Australasian Journal of Philosophy*, 72(1), 63-76.
- Jones, K. (1996). Trust as an affective attitude. *Ethics*, 107, 4-25.
- Jones, K. (1999). Second-Hand Moral Knowledge. *The Journal of Philosophy*, 96(2), 55-78.
- Jones, K. (2012). Trustworthiness. *Ethics*, 123(1), 61-85.
- Jones, K. (2019) Trust, Distrust, and Affective Looping. *Philosophical Studies*, 176(4), 955-968.

- Kant, I. (1993). *Grounding for the Metaphysics of Morals*. In J. W. Ellington (Tran.). Hackett Publishing.
- Kopec, M. & Titelbaum, M. G. (2015). The Uniqueness Thesis. *Philosophy Compass*, 11 (4), 189-200.
- Levy, N. (2022). In Trust We Trust: Epistemic Vigilance and Responsibility. *Social Epistemology*, 36(3), 283-298.
- Lewis, D. (1986) *Convention: A Philosophical Study*. Basil Blackwell.
- Luce, D. & Raiffa, H. (1957). *Games and Decisions: Introduction and Critical Survey*. Wiley.
- Marušić, B. (2015). *Evidence and Agency: Norms of Belief for Promising and Resolving*. Oxford University Press.
- Natarajan, S. (2018, November 2). The man who spent decades befriending isolated Sentinelese tribe. BBC News. <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-46350130>
- O'Neill, O. (2002) *A question of trust: The BBC Reith lectures*. Cambridge University Press.
- Pandit, T. N. & Chattopadhyay, M. (1989). Meeting the Sentinel Islanders: The Least Known of the Andaman Hunter-Gatherers. *Journal of the Indian Anthropological Society*, 24, pp. 169-178.
- Pandit, T. N. (1990). *The Sentinelese*. Seagull Books.
- Pettit, P. (1995). The Cunning of Trust. *Philosophy & Public Affairs*, 24(3), 202-225.
- Pekka, M. (2013). Desire for esteem as reason for trust. In M. Pekka and C. Townley (Eds.), *Trust: Analytic and Applied Perspectives* (pp. 119-129). Brill.
- Rawls, J. (2007) *Lectures on the history of political philosophy*. In S. R. Freeman (Ed.). Harvard University Press.
- Scanlon, T. M. (1998). *What we owe to each other*. Harvard University Press.
- Schelling, T. C. (1960). *The Strategy of Conflict*. Harvard University Press.

- Schelling, T. C. (1982). Thinking about Nuclear Terrorism. *International Security*, 6(4), 61–77.
- Sen, A. K. (1977a). Rational Fools: A Critique of the Behavioral Foundations of Economic Theory. *Philosophy & Public Affairs*, 6(4), 317-344.
- Sen, A. K. (1977b). Rationality and Morality: A Reply. *Erkenntnis*, 11(2), 225-232.
- Stalberg, A. (2021, November 12). How Isekai Became Anime’s Most Popular Genre. Game Rant. <https://gamerant.com/how-isekai-genre-became-so-popular/>
- White, R. (2005). Epistemic Permissiveness. *Philosophical Perspectives*, 19, 445-459.
- Williams, B. (1981). *Problems of the Self*. Cambridge University Press.
- Winters, B. (1979). Believing at Will. *Journal of Philosophy*, 76(5), 243-256.
- Witteloostuijn, A. (2003). A Game-Theoretic Framework of Trust. *International Studies of Marketing and Organization*, 33(3), 53-71.
- Worsnip, A. (2018). What is (In)coherence. In R. Shafer-Landau (Ed.), *Oxford Studies in Metaethics* 13 (pp. 184-206). Oxford University Press.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	กานต์ วศินสมบัติ
วัน เดือน ปี เกิด	29 มีนาคม 2539
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	รัฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	87 ซอยลาดพร้าว 110 แยก 3 ถนนลาดพร้าว แขวงพลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY